

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om yrkesutbildning, lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning, yrkeshögskolelagen och universitetslagen samt av 6 § i straffregisterlagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att lagen om yrkesutbildning, lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning, yrkeshögskolelagen och universitetslagen samt straffregisterlagen ändras. Syftet med propositionen är att förbättra säkerheten inom utbildningen och i arbetslivet, som följer efter utbildningen, genom att utöka utbildningsanordnarnas och högskolornas urval av metoder när det gäller olämplighets- och säkerhetsfrågor i anslutning till studerande.

Det föreslås att till utbildningslagarna fogas bestämmelser med stöd av vilka en studerandes studierätt i vissa situationer kan indras i fråga om studier som är förbundna med krav som hänför sig till minderårigas säkerhet, patient- eller kundsäkerheten eller säkerheten i trafiken. Förutsättningen för indragning ska vara att den studerande har visat sig vara uppenbart olämplig för praktiska uppgifter i anslutning till studierna eller inläring i arbetet eller praktik genom att i sina studier upprepade gånger eller allvarligt äventyra en annan persons hälsa eller säkerhet eller att den studerande i fråga om hälsa och funktionsförmåga inte uppfyller kraven för att antas som studerande.

Om studierna i väsentlig utsträckning förutsätter arbete bland minderåriga ska studierätten kunna indras om den studerande har dömts till straff för en sedlighetssårande gärning, sexualbrott, ett grovt brott mot liv eller hälsa eller till narkotikabrott som inte är ringa. Den studerande ska vara skyldig att på begäran lämna in ett utdrag ur straffregistret.

Enligt propositionen ska man innan ett beslut om indragning av studierätten fattas tillsammans med den studerande utreda den studerandes möjligheter att söka sig till nå-

gon annan utbildning. Tillsammans med den studerande kan man också komma överens om att den studerande kan antas eller överflyttas till någon annan utbildning hos samma utbildningsanordnare eller högskola.

I propositionen möjliggörs dessutom återställande av studierätten om skäl för indragningen inte längre föreligger.

Det föreslås att bestämmelserna om hinder för antagning som studerande preciseras i lagen om yrkesutbildning och lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning samt att motsvarande bestämmelser fogas till yrkeshögskolelagen och universitetslagen. Det föreslås också att en bestämmelse om den studerandes rätt till trygg studiemiljö fogas till högskolelagstiftningen. Det föreslås att disciplinbestämmelserna i samtliga utbildningslagar preciseras.

Det föreslås att bestämmelser om narkotikatestning av studerande intas i utbildningslagarna. En studerande ska kunna förpliktas att visa upp ett intyg över narkotikatest, om han eller hon misstänks vara påverkad av narkotika i studierelaterade praktiska uppgifter, inläring i arbetet eller praktik. En förutsättning för test ska bl.a. vara att agerande under narkotikapåverkan eller narkotikaberoende allvarligt äventyrar den studerandes eller andras liv eller hälsa, säkerheten i trafiken, skyddet eller integriteten i fråga om uppgifter som skyddas av sekretessbestämmelserna eller väsentligt ökar risken för olaga handel med och spridning av narkotika. Vägran att visa upp ett intyg över narkotikatest eller att lämna ett prov som påvisar missbruk av narkotika kan leda till disciplinära åtgärder.

Det föreslås dessutom att till lagarna fogas nödvändiga bestämmelser om förfarandet i anslutning till indragning och återställande av studierätten samt disciplin, hantering av känsliga uppgifter, rätt att få uppgifter och ändringssökande.

Dessutom föreslås att flera bestämmelser i utbildningslagarna ändras därför att undervisningsministeriet i början av maj bytte namn till undervisnings- och kulturministeriet.

Lagarna avses träda i kraft hösten 2011.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLLSFÖRTECKNING	3
ALLMÅN MOTIVERING	5
1 INLEDNING	5
2 NULÅGE	5
2.1 Lagstiftning och praxis.....	5
Grundläggande yrkesutbildning och yrkesinriktad vuxenutbildning	5
Universitets- och yrkeshögskoleutbildning	7
Utbildning utanför undervisnings- och kulturministeriets verksamhetsområde.....	9
Drogtest	12
Begränsning av rätten att utöva yrke för yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården	14
Integritetsskydd och utbyte av information	15
Elevvård	17
2.2 Den internationella utvecklingen samt lagstiftningen i utlandet.....	18
Sverige.....	18
Norge.....	20
Tyskland.....	21
Storbritannien	21
2.3 Bedömning av nuläget	22
Olämplighet för området och upprepade eller allvarliga säkerhetsshot till följd av detta	22
Rätt till trygg studiemiljö samt disciplin	26
Missbruk av rusmedel och drogtest.....	27
Integritetsskydd och utbyte av information.....	28
3 PROPOSITIONENS MÅL OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	29
3.1 Mål	29
3.2 Alternativ	30
3.3 De viktigaste förslagen.....	32
Hinder för antagning som studerande och indragning av studierätten	32
Rätt till trygg studiemiljö samt disciplin	34
Narkotikatest	35
Integritetsskydd och utbyte av information.....	36
4 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	37
4.1 Ekonomiska konsekvenser	37
4.2 Konsekvenser för myndigheterna	38
4.3 Samhälleliga konsekvenser	38
Konsekvenser för tillgodoseendet av de grundläggande fri- och rättigheterna och rättsskyddet.....	38
Konsekvenser för jämlikheten och icke diskrimineringen	39
Konsekvenser för brottsbekämpningen och säkerheten	39
Konsekvenser för barn och ungdomar samt andra specialgrupper	39
Konsekvenser för könen	39
5 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	40

5.1	Beredningsskeden och beredningsmaterial	40
5.2	Remissyttrandena och hur de har beaktats	40
	DETALJMOTIVERING	44
1	LAGFÖRSLAG	44
1.1	Lagen om yrkesutbildning	44
1.2	Lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning	56
1.3	Yrkeshögskolelagen	57
1.4	Universitetslagen	67
1.5	Straffregisterlagen	76
2	NÄRMÄRE BESTÄMMELSER OCH FÖRESKRIFTER	76
3	IKRAFTTRÄDANDE	77
4	FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN SAMT LAGSTIFTNINGSORDNING	77
4.1	Inledning	77
4.2	Indragning av studierätten och hinder för antagning som studerande	78
4.3	Förfarandet i ärenden som gäller indragning och återställande av studierätten	80
4.4	Narkotikatest	81
4.5	Rätt till en trygg studiemiljö	81
4.6	Disciplin	82
4.7	Integritetsskydd och information	82
	LAGFÖRSLAG	84
	1. Lag om ändring av lagen om yrkesutbildning	84
	2. Lag om ändring av lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning	91
	3. Lag om ändring av yrkeshögskolelagen	94
	4. Lag om ändring av universitetslagen	100
	5. Lag om ändring av 6 § i straffregisterlagen	108
	BILAGA	110
	PARALLELLTEXT	110
	1. Lag om ändring av lagen om yrkesutbildning	110
	2. Lag om ändring av lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning	125
	3. Lag om ändring av yrkeshögskolelagen	130
	4. Lag om ändring av universitetslagen	143
	5. Lag om ändring av 6 § i straffregisterlagen	159
	FÖRORDNINGSUTKAST	161
	Statsrådets förordning om ändring av 16 § förordningen om yrkesutbildning	161
	Statsrådets förordning om ändring av 8 § i förordningen om yrkesinriktad vuxenutbildning	162
	Statsrådets förordning om ändring av statsrådets förordning om yrkeshögskolor	163
	Statsrådets förordning om ändring av statsrådets förordning om universiteten	164

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

Den nuvarande utbildningslagstiftningen erbjuder inte högskolor och utbildningsanordnare tillräckliga metoder att agera i situationer där en studerandes agerande i studier eller studierelaterad praktik utgör en allvarlig fara för patient-, kund- eller trafiksäkerheten eller utgör ett hot mot minderårigas säkerhet. I en sådan situation borde det vara möjligt att frånta den studerande studierätten och/eller hänvisa den studerande till ett sådant område där han eller hon inte medför någon fara för andra eller för sig själv. Både agerande som medför fara för andra och disciplinära problem är ofta förknippade med rusmedelsmissbruk. Den nuvarande lagstiftningen fastställer inte syftena med och gränserna för användning av drogtester i läroanstalterna.

Indragning av studierätten betyder att den utbildningsanordnare eller högskola som beviljat studierätten fråntar den studerande en studierätt som han eller hon beviljats tidigare. Med undantag för vissa enskilda utbildningsområden medger den nuvarande utbildningslagstiftningen inte denna möjlighet i situationer där det är uppenbart att en studerande på grund av de säkerhets- eller andra krav som hänför sig till området inte lämpar sig för att handha praktiska studierelaterade uppgifter eller delta i studierelaterad inläring i arbetet och praktik. Målet för urvalet av studerande och studiehandledningen är att de som söker sig till utbildning riktar in sig på utbildning som lämpar sig för dem och att de skulle ha en realistisk uppfattning om sin egen lämplighet för området i fråga. Trots detta antas till utbildning personer som visar sig vara olämpliga för studier inom området i fråga och som kan utgöra en allvarlig fara för andras eller sin egen säkerhet.

Olämplighet för ett område kan under utbildningen yppa sig t.ex. som allvarlig likgiltighet för säkerhetskraven inom området i fråga, allvarliga psykiska eller rusmedelsproblem eller kriminalitet, som gör att den studerande under utbildningen eller senare i sin yrkesutövning orsakar fara eller skada för

andra. Genom att stödja den studerande så att han eller hon klarar av sina problem, hänvisa den studerande till studier inom ett annat utbildningsområde och i sista hand ingripa i studierätten försöker man förebygga skador.

För närvarande finns inga bestämmelser om drogtestning i utbildningslagstiftningen inom undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde. Drogtester har ändå i viss mån utförts i läroanstalter. Utbildningsstyrelsen har gett läroanstalterna anvisningar med hänvisning till riksdagens biträdande justitieombudsmans och justitiekanslerns avgöranden som gällt narkotikatestning. Att föreskriva om förutsättningarna för drogtest och påföljderna av rusmedelsmissbruk på lagnivå skulle klarlägga såväl de studerandes som läroanstalternas rättigheter och skyldigheter.

De ovan nämnda frågorna är i hög grad förknippade med aspekter som har att göra med de grundläggande fri- och rättigheterna. Vid indragning av studierätten och drogtestning ingriper man i den studerandes grundläggande fri- och rättigheter. En annan aspekt är strävan att bl.a. förbättra den genom grundlagen skyddade rätten till personlig integritet och säkerhet. Bestämmelserna om indragning av studierätten blir relativt sällan tillämpliga. Tillämpningsområdet för bestämmelserna är snävt och syftet med dem ska vara att som sista utväg kunna ingripa i de allra svåraste enskilda fallen. Också tillämpningsområdet för bestämmelserna om narkotikatestning ska vara noggrant avgränsat. Dessutom föreskrivs det klart på lagnivå om förfarandet, erhållandet och behandlingen av uppgifter samt ändrings sökande.

2 Nuläge

2.1 Lagstiftning och praxis

Grundläggande yrkesutbildning och yrkesinriktad vuxenutbildning

Yrkesexamina omfattar yrkesinriktade grundexamina, yrkesexamina och specialyrkesexamina. Om grundläggande yrkesutbildning föreskrivs i lagen om yrkesutbildning

(630/1998). Utbildningens mål är att ge de studerande de kunskaper och färdigheter som dessa behöver för att förvärva yrkesskicklighet samt för att utöva ett självständigt yrke. När det gäller examina är strävan att den som avlagt examen omedelbart efter detta är kompetent för sitt yrke och kan övergå till arbetslivet.

Yrkesinriktad grundexamen kan också avläggas genom fristående examen oberoende av hur yrkesskickligheten har förvärvats på det sätt som föreskrivs i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (631/1998). Den yrkesskicklighet som påvisas genom fristående examen inom de yrkesinriktade grundexamina är densamma som det kunnande som förvärvats inom den utbildning som grundar sig på läroplanen. Utbildningsanordnaren beslutar om ordnande av förberedande utbildning för en fristående examen samt om innehållet i sådan utbildning i enlighet med grunderna för examen.

Inom den yrkesinriktade vuxenutbildningen kan yrkes- och specialyrkesexamina avläggas genom fristående examina. I en yrkesexamen visas den yrkesskicklighet som förutsätts av en yrkesman på området. I en specialyrkesexamen visas att man behärskar de mest krävande arbetsuppgifterna på området. De som avlägger yrkes- och specialyrkesexamen är vanligtvis sådana som redan är eller har varit i arbete och som tidigare har avlagt yrkesinriktad grundexamen eller andra examina. Vanligtvis förbereder man sig för ett fristående yrkesprov genom förberedande utbildning, men det är inte en förutsättning för att delta i ett fristående yrkesprov.

Inom läroavtalsutbildning kan man avlägga yrkesinriktade grundexamina samt yrkesexamina och specialyrkesexamina som avläggs inom tilläggsutbildning. Läroavtalsutbildning kan dessutom vara annan icke examensinriktad yrkesinriktad tilläggsutbildning. Ett läroavtal grundar sig på ett skriftligt läroavtal för viss tid mellan den studerande och arbetsgivaren. Ett läroavtal kan också grunda sig på ett skriftligt avtal mellan en tjänsteman och arbetsgivaren. För företagare kan dessutom ordnas läroavtalsutbildning inom det egna företaget. Med utbildningsanordnarens tillstånd kan läroavtalet hävas på de grunder som en-

ligt arbetsavtalslagen ger rätt att säga upp ett arbetsavtal.

Om antagning av studerande föreskrivs i 27 § i lagen om yrkesutbildning och i undervisningsministeriets förordning om grunderna för antagning av studerande inom utbildning för yrkesinriktade grundexamina (167/2002). Utbildningsanordnaren beslutar om övriga grunder för antagningen av studerande liksom även om eventuella inträdes- eller lämplighetsprov. Enhetliga antagningsgrunder ska tillämpas på samtliga sökande.

Som studerande kan inte antas en person vars sjukdom eller handikapp utgör ett uppenbart hinder för att delta i utbildningen. Den som ansöker om att bli antagen såsom studerande ska ge utbildningsanordnaren de uppgifter om sitt hälsotillstånd som behövs för beslut om antagning. Utbildningsanordnaren ska försäkra sig om att hälsotillståndet hos den som antagits som studerande är sådant att han eller hon också kan klara av den inläring på arbetsplatser som hör till utbildningen, på det sätt som handhavande av uppgifter i branschen och kraven på yrkesskicklighet i examen förutsätter. Med tanke på den studerandes rättsskydd är det motiverat att han eller hon inte antas till sådan utbildning där han eller hon på grund av sitt hälsotillstånd inte kan handha uppgifter. När studerande antas måste man beakta vilka mångahanda uppgifter som ingår i yrkena eller arbetet. Det är möjligt att det inom samma examen kan finnas examensdelar som förutsätter olika krav på hälsotillståndet och möjliggöra individuella lösningar för den studerande att genomgå utbildningen. Man ska i första hand försöka lösa de praktiska problem som sjukdom eller funktionshinder medför för studierna med hjälp av olika undervisningsarrangemang och elevvårdstjänster.

De ovan relaterade bestämmelserna om antagning av studerande inom yrkesutbildning tillämpas också inom yrkesinriktad vuxenutbildning. I enlighet med detta kan undervisnings- och kulturministeriet bestämma närmare om grunderna för antagning av studerande. Undervisningsministeriets förordning om grunderna för antagning av studerande har dock inte tills vidare utsträckts till utbildning som förbereder för fristående examina

och inte till annan utbildning som är särskilt riktad till vuxna.

Inom den läroplansbaserade yrkesutbildningen som ordnas i läroanstalter och som leder till grundexamen ordnas i fråga om vissa grundexamina inträdes- eller lämplighetsprov för de inträdessökande. Så är fallet t.ex. i fråga om grundexamen inom social- och hälsoområdet. Inom detta utbildningsområde är det vanligt att använda psykologiska test och dessutom kan intervjuer och grupparbetsituationer ingå i lämplighetsprovet. Inom förberedande vuxenutbildningen för fristående examen och den arbetskraftspolitiska vuxenutbildningen ordnas betydligt mindre lämplighetsprov. Exempelvis för dem som söker till läroavtalsutbildning ordnar ca 30 % av utbildningsanordnarna tester.

I enlighet med det ovan relaterade är grunderna för antagningen av studerande olika beroende på om man söker sig till yrkesutbildning för att genomgå den i en läroanstalt, som förberedande utbildning för fristående yrkesexamen eller som läroavtalsutbildning.

I yrkesutbildningen ska särskilt arbetslivets behov beaktas och utbildningen ska ordnas i samarbete med näringslivet och arbetslivet i övrigt. Examina inom den grundläggande yrkesutbildningen omfattar enligt 12 § i lagen om yrkesutbildning yrkesinriktade studier och inläring i arbetet som stödjer dem samt sådana gemensamma studier som är nödvändiga för förvärvande och komplettering av yrkesskickligheten. Enligt grunderna för läroplanen omfattar yrkesinriktade grundexamina minst 20 studieveckor inläring i arbetet.

Inläring i arbetet som ordnas på en arbetsplats i samband med praktiska arbetsuppgifter bygger enligt 16 § i lagen om yrkesutbildning och 5 § i förordningen om yrkesutbildning på ett skriftligt avtal mellan utbildningsanordnaren och arbetsplatsen. Inläring i arbetet genomförs i regel så att den studerande inte står i arbetsavtalsförhållande till arbetsgivaren.

Enligt 28 § i lagen om yrkesutbildning har en studerande rätt till en trygg studiemiljö. Rätten till en trygg miljö omfattar både den psykiska och den fysiska miljön. Enligt 19 § i lagen om yrkesutbildning svarar arbetsgivaren för studerandens skydd i arbetet vid ut-

bildning som ordnas på en arbetsplats i samband med praktiska arbetsuppgifter eller fristående yrkesprov för påvisande av yrkesskicklighet även då studeranden inte står i arbetsavtalsförhållande till arbetsgivaren. Också utbildningsanordnaren svarar för den studerandes säkerhet i arbetet. Utbildningsanordnaren ska agera så att rätten till en trygg studiemiljö tillgodoses även under perioder av inläring i arbetet. Innan ett avtal om inläring i arbetet ingås ska utbildningsanordnaren utreda hur inläringen i arbetet kan ordnas på ett tryggt sätt. Utbildningsanordnaren svarar för att den studerande har tillräckliga grundläggande färdigheter för att arbeta och studera tryggt på arbetsplatsen.

Enligt 32 § i lagen om yrkesutbildning kan en studerande förlora sin studierätt, om studierna eller yrkesutövningen kräver särskilda konstnärliga anlag eller andra särskilda anlag som krävs för yrkesutövningen och om det är uppenbart att den studerande inte har förutsättningar att slutföra studierna på behörigt sätt eller att utöva det yrke som leder till en examen. Genom förordning av statsrådet bestäms särskilt på vilka studier denna paragraf tillämpas. Enligt 16 § i förordningen om yrkesutbildning tillämpas bestämmelsen om förlust av studierätten på grundexamen i musik och grundexamen i flygledning.

I 35 a § i lagen om yrkesutbildning bestäms om förfarandet i ärenden som gäller förlust av studierätten. Innan ett beslut om förlust av studierätten fattas ska den studerande och hans eller hennes vårdnadshavare höras samt behövlig utredning skaffas. Ett skriftligt beslut ska utfärdas om saken.

Enligt 44 § i lagen om yrkesutbildning får ändring i beslut som gäller förlust av studierätten sökas genom besvär hos regionförvaltningsverket och vidare hos förvaltningsdomstolen. Ändring i förvaltningsdomstolens beslut får inte sökas genom besvär.

Universitets- och yrkeshögskoleutbildning

Enligt 36 § i universitetslagen (558/2009) antas de studerande av universitetet. Enligt universitetslagen beslutar universitetet om grunderna för antagningen av studerande och om ordnandet av urvalsprov. Likvärdiga antagningsgrunder ska tillämpas på de sökande.

Antagningsförfarandena kan variera beroende på universitet och utbildningsområde. Antagningen av studerande ordnas vid huvudentagningarna med hjälp av gemensam ansökan till universiteten. Urvalsprov i anslutning till antagningen av studerande är avgiftsfria för de studerande.

Enligt 22 § i yrkeshögskolelagen (351/2003) beslutar respektive yrkeshögskola om grunderna för antagning av studerande och om ordnande av urvalsprov. På de sökande ska tillämpas likvärdiga urvalsprinciper. De studerande antas av en yrkeshögskola. Antagningen av studerande till yrkeshögskolorna ordnas i regel med hjälp av gemensam ansökan. Enligt statsrådets förordning om grunderna för avgifter för undervisningen vid yrkeshögskolor (354/2003) ingår urvalsproven i den avgiftsfria yrkeshögskoleundervisningen.

Inom högskolorna mäts lämpligheten för området i samband med urvalsproven. Lämpligheten testas med skriftliga uppgifter, intervjuer, olika grupsituationer, psykologiska tester och expertkonsultationer för bedömning av inlärnings- och arbetsfärdigheterna samt de sociala färdigheterna.

Enligt statsrådets förordning om universitetsexamina (794/2004) kan i de studier som leder till lägre högskoleexamen ingå grundstudier och ämnesstudier, studier i språk och kommunikation, mångvetenskapliga studiehelheter, andra studier samt praktik som utvecklar sakkunskapen. Obligatorisk praktik ingår i studierna för farmaceutexamen.

I de studier som leder till högre högskoleexamen kan ingå grundstudier och ämnesstudier samt fördjupade studier, studier i språk och kommunikation, mångvetenskapliga studiehelheter, andra studier samt praktik som fördjupar sakkunskapen. Obligatorisk praktik ingår i studierna för medicine licentiatexamen, odontologie licentiatexamen och veterinärmedicine licentiatexamen, inom utbildningen i socialt arbete som hör till en examen inom det samhällsvetenskapliga området samt i studierna för provisorsexamen och psykologie magisterexamen.

Ett särskilt mål för den lärarutbildning som ordnas vid universiteten är att ge den studerande färdigheter för självständig verksamhet som lärare, handledare och fostrare. Till de

studier som ingår i lärarutbildningen hör bl.a. pedagogiska studier för lärare och studier i pedagogik som innehåller handledd praktik; dessa studier kan inriktas särskilt på uppgifter inom grundläggande utbildning, vid gymnasium, inom yrkesutbildning eller inom vuxenutbildning. Denna praktik genomförs vid en övningsskola, vid någon annan av universitetet godkänd läroanstalt eller på något annat av universitetet godkänt sätt.

Enligt 4 § i yrkeshögskolelagen har yrkeshögskolorna till uppgift att meddela sådan högskoleundervisning för yrkesinriktade expertuppgifter som baserar sig på arbetslivets och arbetslivsutvecklingens krav samt på forskning och konstnärliga och kulturella utgångspunkter, att stödja individens yrkesutveckling och att bedriva tillämpat forsknings- och utvecklingsarbete som betjänar yrkeshögskoleundervisningen samt stöder arbetslivet och den regionala utvecklingen och tar hänsyn till näringsstrukturen i regionen samt att bedriva konstnärlig verksamhet.

Enligt 19 § i yrkeshögskolelagen ordnas studierna för en examen som avläggs vid en yrkeshögskola i form av utbildningsprogram enligt vad som föreskrivs genom förordning av statsrådet och i yrkeshögskolans examensstadga. Undervisnings- och kulturministeriet beslutar om utbildningsprogrammen på framställning av yrkeshögskolan. Yrkeshögskolan beslutar om utbildningsprogrammets undervisningsplaner. Enligt 4 § i statsrådets förordning om yrkeshögskolor (352/2003) hör till de studier som leder till yrkeshögskoleexamen grundstudier och yrkesstudier, valfria studier, praktik som främjar yrkesfärdigheten samt ett lärdomsprov.

Målet för den praktik som ingår i yrkeshögskoleexamen är att under handledning göra studeranden förtrogen med sådana praktiska arbetsuppgifter som är av central betydelse i synnerhet med tanke på yrkesstudierna samt med tillämpningen av kunskaper och färdigheter i arbetslivet. Yrkeshögskoleexaminans totala omfattning är 210—270 studiepoäng, varav praktikens andel beroende på utbildningsprogram är 30—120 studiepoäng. Exempelvis sjukskötarexamen (YH) omfattar 210 studiepoäng, varav den praktik som främjar yrkesskickligheten står för 75 studiepoäng. Praktiken utförs i yrkeshögskolans

övningslokaler samt inom primärvården och den specialiserade sjukvården i enlighet med praktikavtal som ingåtts med arbetsgivarna.

Enligt 41 § om studierätt i universitetslagen har en studerande rätt att genomföra studier som leder till lägre eller högre högskoleexamen på det sätt som föreskrivs i universitetets examensstadga och i undervisningsplanen. I lagrummet anges dessutom maximala tider för slutförande av studierna. En studerande som inte har slutfört sina studier inom utsatt tid förlorar med stöd av 43 § sin studierätt, om inte universitetet beviljar honom eller henne extra tid för att slutföra studierna. Om en person som förlorat sin studierätt senare vill fortsätta sina studier, ska han eller hon hos universitetet ansöka om förnyad studierätt. Dessutom går studierätten förlorad i en situation där den studerande inte har anmält sig som närvarande eller frånvarande på det sätt som föreskrivs i 39 §. Om en sådan studerande senare vill inleda sina studier eller fortsätta dem, ska han eller hon hos universitetet ansöka om förnyad studierätt. Inte i någotdera fallet förutsätter återställande av studierätten ansökan via det normala urvalsförfarandet (inträdesprov), utan universitetet återställer studierätten på ansökan.

Enligt 24 § i yrkeshögskolelagen (351/2003) har en studerande rätt att genomföra de studier som leder till yrkeshögskoleexamen enligt utbildningsprogrammet och undervisningsplanerna samt enligt de grunder som anges i yrkeshögskolans examensstadga. I lagrummet anges dessutom maximala tider för slutförande av studierna. En studerande som inte har slutfört sina studier inom utsatt tid förlorar med stöd av 25 § 2 mom. sin studierätt, om inte yrkeshögskolan av särskilda skäl beviljar den studerande extra tid för att slutföra studierna.

Utbildning utanför undervisnings- och kulturministeriets verksamhetsområde

Försvvarshögskolan, Polisyrkeshögskolan, Räddningsinstitutet och Brottspåföljdsområdets utbildningscentral är läroanstalter utanför undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde som det föreskrivs om i egna lagar. Lagarna om dessa läroanstalter är jämförelsevis nya och på grund av läroanstal-

ternas speciella natur innehåller de noggranna bestämmelser om förlust av studierätten, disciplinstraff och drogtest.

Försvvarshögskolan verkar inom försvarsministeriets förvaltningsområde och om den föreskrivs i lagen om Försvvarshögskolan (1121/2008). Enligt 26 § kan högskolan avbryta studierna för en tid på högst ett år i sänder på grund av långvarig sjukdom eller om den studerande inte kan bedriva sina studier på ett godtagbart sätt i enlighet med studieplanen eller för den tid den studerande är föremål för brottsundersökning eller av andra vägande skäl som kan jämföras med dessa.

Med stöd av 27 § förlorar en studerande sin studierätt, om han eller hon 1) har gett en sådan oriktig eller vilseledande uppgift eller hemlighållit en sådan omständighet som skulle ha hindrat antagningen som studerande, 2) under studietiden har gjort sig skyldig till ett sådant brott som visar att han eller hon är olämplig för en tjänst eller annars har betett sig på ett sätt som är olämpligt för en officer, 3) vägrar delta i drogtestning eller ger ett prov som visar missbruk av rusmedel, 4) upprepade gånger eller på ett väsentligt sätt försummar att delta i undervisningen, 5) upprepade gånger eller på ett väsentligt sätt har brutit mot skolans instruktion, 6) inte fortsätter sina studier sedan tidsfristen har gått ut eller om det inte längre finns grunder för att fortsätta studierna, eller 7) inte har slutfört sina studier inom den maximitid som anges i studieplanen och den studerande inte av särskilda skäl beviljas tilläggstid.

Enligt 30 § är den som ansöker om studierätt skyldig att delta i ett drogtest som utförs av en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården och av laboratoriepersonal innan sökanden antas som studerande. Dessutom är en studerande skyldig att på förordnande av högskolan delta i drogtest också under studietiden eller praktik som an knyter till den, om det finns grundad anledning att misstänka att studeranden uppträder påverkad av rusmedel. Uppgifter från drogtest betraktas som uppgifter om hälsotillstånd och Försvvarshögskolan får slutsatsen av drogtestet skriftligt.

I ärenden som gäller avbrytande av studier eller förlust av studierätt tillämpas förvaltningslagen (434/2003). Beslut av avbrytande

av studier eller förlust av studierätt fattas av rektorn.

Ändring i Försvarshögskolans beslut om förlust av studierätt eller avbrytande av studier söks genom besvär hos förvaltningsdomstolen i enlighet med förvaltningsprocesslagen (586/1996). I beslut som gäller antagningen av studerande begärs omprövning före det egentliga ändringsökandet. I förvaltningsdomstolens beslut som gäller antagningen av studerande, förlust av studierätt eller avbrytande av studier får ändring inte sökas genom besvär.

Polisyreshögskolan verkar inom inrikesministeriets förvaltningsområde och bestämmelser om den ingår i lagen om polisutbildning (68/2005). Enligt 12 § kan yrkeshögskolan för högst ett år åt gången avbryta en studerandes studier på grund av långvarig sjukdom eller om den studerande inte med godkänt resultat kan genomföra sina studier i enlighet med undervisningsplanen, för den tid en studerande är föremål för förundersökning av brott eller av något annat motsvarande vägande skäl. Enligt uppgifter från Polisyreshögskolan fattas två till tre beslut om avbrytande av studierna per år. Orsaken är i regel misstanke om brott.

Polisyreshögskolan kan ge en studerande en skriftlig varning, om han eller hon under utbildningstiden uppträtt på ett sätt som är olämpligt med tanke på polisens anseende, försummat att delta i undervisningen, eller har brutit mot Polisyreshögskolans ordningsstadga. Varje år ges i medeltal fem tio varningar eller anmärkningar i första hand för brott mot ordningsstadgan. Orsaken till varningar är oftast att den studerande uppträtt berusad på Polisyreshögskolans område eller i undervisningslokaler. Orsaken till anmärkning är oftast olovlig frånvaro från utbildningen.

I den lag som gäller Polisyreshögskolan förskrivs om förlust av studierätt och avstängning från utbildningen. Med stöd av 11 § förlorar en studerande som inte har slutfört sina studier inom den maximitid som fastställts i undervisningsplanen förlorar sin studierätt, om inte Polisyreshögskolan av särskilda skäl beviljar den studerande extra tid för att slutföra studierna. Enligt 14 § kan Polisyreshögskolan stänga av en studerande

från utbildningen, ifall han eller hon 1) i samband med ansökan till utbildningen har lämnat sådana felaktiga eller vilseledande uppgifter eller hemlighållit någon sådan omständighet om sig själv som hade förhindrat antagningen, 2) under utbildningstiden gjort sig skyldig till ett sådant brott som visar att han eller hon är olämplig för tjänsten som polisman eller i övrigt uppträtt på ett sätt som är olämpligt med tanke på polisens anseende och en skriftlig varning inte ska anses vara en tillräcklig påföljd, 3) vid avläggandet av grundexamen för polis vägrar genomgå drogtest som avses i 7 § eller lämnar ett prov som utvisar missbruk av rusmedel, 4) inte återupptar studierna efter att tidsfristen för avbrytande av studierna löpt ut eller det inte längre föreligger grunder för fortsatt utbildning för grundexamen, 5) upprepade gånger eller i väsentlig omfattning försummar att delta i undervisningen, eller 6) upprepade gånger eller i väsentlig omfattning brutit mot Polisyreshögskolans ordningsstadga.

Enligt uppgifter från Polisyreshögskolan har man hittills med stöd av 14 § stängt av i första hand sådana studerande som har gjort sig skyldiga till brott som visar att de är olämpliga för tjänsten som polisman. Dessutom har man i vissa fall stängt av studerande som inte har fortsatt sina studier efter att den tidsfrist som getts i ett beslut om avbrytande av studierna har löpt ut. År 2008 har fyra studerande stängts av från Polisyreshögskolan, av vilka orsaken i två fall var att den studerande gjort sig skyldig till ett brott och i två fall att den tidsfrist som avses i 12 § löpt ut. År 2007 avstängdes en studerande. Då var orsaken att tidsfristen enligt 12 § löpt ut.

Innehållet i 7 § om drogtestning motsvarar de ovan relaterade bestämmelserna om drogtest i lagen om Försvarshögskolan. De som antagits för att avlägga grundexamen förordnas före det slutliga valet att genomgå en läkarundersökning i vilken ingår drogtest. Inte ett enda positivt testresultat har framkommit i drogtesterna. Varje år förekommer det enstaka fall där en studerande vägrar att genomgå läkarundersökning och drogtest, vilket förhindrar att han eller hon antas som studerande. Efter det att lagen om polisutbildning trädde i kraft har inte en enda person

som redan studerar vid Polisyrkeshögskolan förordnats att genomgå drogtest under studietiden. Det har dock förekommit situationer där studerande som varit alkoholpåverkade frivilligt har blåst i alkometer.

Innan Polisyrkeshögskolan fattar ett beslut ska den man höra den studerande och ska specificera den gärning eller försummelse som åtgärden grundar sig på samt skaffa annan behövlig utredning. Omprövning av beslut som gäller förlust av studierätt, avbrytande av studierna, varning eller avstängning från utbildningen kan begäras hos Polisyrkeshögskolans styrelse. Ändring i ett beslut med anledning av omprövningsbegäran söks genom besvär enligt vad som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen. I beslut av förvaltningsdomstolen får ändring inte sökas genom besvär.

Räddningsinstitutet lyder under inrikesministeriet och om det föreskrivs i lagen om Räddningsinstitutet (607/2006). Med stöd av 28 § förlorar en studerande sin studierätt inom den yrkesinriktade grundutbildningen, om han eller hon 1) har lämnat felaktiga eller vilseledande uppgifter eller hemlighållit omständigheter om sig själv, och dessa kunde ha förhindrat antagningen, 2) inte har anmält sig till institutet på det sätt som Räddningsinstitutet bestämt, om inte institutet på grundad anledning godkänner anmälan efter utsatt tid, 3) inte har slutfört sina studier inom den maximitid som anges i läroplanen och institutet inte av särskilda skäl beviljar honom eller henne extra tid för att slutföra studierna, 4) har konstaterats ha en sådan sjukdom eller ett sådant handikapp som uppenbart utgör ett bestående hinder för deltagande i utbildningen och avläggande av examen, 5) har dömts till straff vid en allmän domstol och brottet visar att han eller hon är olämplig för uppgifter inom branschen. Studeranden ska på begäran ge institutet de uppgifter som krävs för bedömning av hälsotillståndet.

Räddningsinstitutet kan på eget eller den studerandes initiativ avbryta den studerandes studierätt inom den yrkesinriktade grundutbildningen för högst ett år i sänder på grund av långvarig sjukdom eller graviditet och förlösning. Institutet kan dessutom avbryta studierätten för den tid brottsundersökning pågår, om det är motiverat.

Enligt 30 § i lagen om Räddningsinstitutet kan en studerande inom den yrkesinriktade grundutbildningen vid Räddningsinstitutet och en yrkeshögskolestuderande inom räddningsväsendets befälsutbildning, som har handlat i strid med bestämmelserna i Räddningsinstitutets ordningsstadga, gjort sig skyldig till fusk i studierna, vägrat genomgå ett drogtest eller lämnat ett prov som utvisar missbruk av berusningsmedel, beroende på hur allvarlig förseelsen är, straffas antingen med en skriftlig varning eller med avstängning för viss tid, högst ett år.

En studerande vid Räddningsinstitutet är skyldig att på förordnande av institutet genomgå ett drogtest, om det finns grundad anledning att misstänka att studeranden uppträder påverkad av berusningsmedel i praktik. Däremot ordnas inte drogtestning för inträdessökande.

Beslut om varning till en studerande, avbrytande av studierätten samt förlust av studierätten fattas av rektorn. Rättelse- och disciplinnämnden beslutar om avstängning. Rättelse- och disciplinnämnden har en ordförande och tre övriga ledamöter som inrikesministeriet utser bland institutets personal.

Brottspåföljdsområdets utbildningscentral är en statlig läroanstalt som hör till justitieministeriets förvaltningsområde och som lyder under Brottspåföljdsverket och som det föreskrivs om i lagen om Brottspåföljdsområdets utbildningscentral (1316/2006).

Enligt 22 § kan direktören för utbildningscentralen bestämma att rätten att delta i utbildning som leder till examen går förlorad, om den som antagits som studerande inte har anmält sig till utbildningscentralen, en studerande har konstaterats ha en sådan sjukdom eller skada som uppenbart utgör ett bestående hinder för deltagande i utbildningen och avläggande av examen, eller om en studerande inte har slutfört sina studier inom den maximitid som fastställs i undervisningsplanen. Direktören för utbildningscentralen kan med stöd av 23 § på eget initiativ för högst ett år åt gången avbryta studierna för en studerande som studerar för examen på grund av långvarig sjukdom eller om den studerande inte med godkänt resultat kan genomföra sina studier i enlighet med undervisningsplanen, för den tid förundersökningen av ett brott

som den studerande misstänks för pågår eller av något annat motsvarande vägande skäl. Den studerande ska på begäran ge utbildningscentralen de uppgifter som krävs för bedömning av hälsotillståndet.

Enligt 24 § kan direktören för utbildningscentralen ge en studerande som studerar för examen en skriftlig varning, om han eller hon under utbildningstiden uppträtt på ett sätt som är olämpligt för en tjänsteman vid Fångvårdsväsendet, försummat att delta i undervisningen, eller har brutit mot utbildningscentralens ordningsstadga. En skriftlig varning kan också ges när den studerande vägrar genomgå ett drogtest eller lämnar ett prov som utvisar missbruk av rusmedel.

Direktören för utbildningscentralen kan med stöd av 25 § stänga av en studerande från utbildningen som leder till examen, om han eller hon 1) i samband med ansökan om att bli antagen till utbildningen lämnat oriktiga eller vilseledande uppgifter eller hemlighållit någon sådan väsentlig omständighet om sig själv som kunde ha förhindrat antagning till utbildningen, 2) under utbildningstiden gjort sig skyldig till ett sådant brott som visar att han eller hon är olämplig för arbete på brottspåföljdsområdet eller i övrigt uppträtt på ett sätt som är olämpligt för en tjänsteman vid Fångvårdsväsendet och en skriftlig varning inte ska anses vara en tillräcklig påföljd, 3) vägrar genomgå drogtest eller lämnar ett prov som utvisar missbruk av rusmedel, och en skriftlig varning inte ska anses vara en tillräcklig påföljd, 4) inte återupptar studierna efter att tidsfrist för avbrytande av studierna löpt ut, eller det inte längre föreligger grunder för fortsättande av utbildningen, 5) upprepade gånger eller i väsentlig omfattning försummar att delta i undervisningen, eller 6) upprepade gånger eller i väsentlig omfattning har brutit mot utbildningscentralens ordningsstadga. Som olämpligt uppträdande enligt lagen ska betraktas särskilt en gärning eller ett beteende som är ägnat att äventyra förtroendet för att de uppgifter som ankommer på en tjänsteman vid Fångvårdsväsendet sköts på ett ärligt, tillförlitligt och rättvist sätt.

Den som studerar för examen är skyldig att på förordnande av utbildningscentralen delta i ett drogtest som utförs av en yrkesutbildad

person inom hälso- och sjukvården och av laboratoriepersonal, om det finns grundad anledning att misstänka att den studerande uppträder påverkad av rusmedel under utbildningstiden eller arbetspraktiken. Inga drogtestor ordnas i samband med antagningen av studerande. Utbildningscentralen svarar för kostnaderna för drogtestning.

Innan det fattas ett beslut om förlust eller avbrytande av studierätten, tilldelande av anmärkning eller varning eller avstängning av en studerande ska det ärende, den gärning eller den försummelse som beslutet grundar sig på specificeras, den studerande höras samt annan behövlig utredning inhämtas. Den som är missnöjd med ett beslut som gäller förlust av studierätten, avbrott i studierna, varning eller avstängning från utbildningen kan skriftligen begära omprövning hos utbildningscentralens direktion. Ändring i ett beslut med anledning av en omprövningsbegäran får sökas hos förvaltningsdomstolen enligt vad som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

Drogtest

Rätten till personlig integritet tryggas i 7 § i grundlagen. Enligt paragrafen får den personliga integriteten inte kränkas godtyckligt eller utan laglig grund. I 10 § i grundlagen tryggas skyddet för privatlivet och skyddet för personuppgifter. Dessa grundläggande rättigheter verkar i bakgrunden till regleringen av drogtestning och den praktiska testningen.

Bestämmelser om drogtestning i arbetslivet ingår i lagen om integritetsskydd i arbetslivet (759/2004). Definitionen av narkotika överensstämmer med narkotikalagen (1289/1993). Resultatet av ett narkotikatest är känsliga uppgifter om hälsotillståndet. Enligt 19 § i lagen om företagshälsövård (1383/2001) och 6 § i lagen om integritetsskydd i arbetslivet ges testresultatet till arbetstagaren så att denne kan lämna det till arbetsgivaren. Om man har för avsikt att testa en arbetssökande eller arbetstagare med avseende på användningen av narkotika ska arbetsgivaren ha ett skriftligt antidrogprogram.

I lagen om integritetsskydd i arbetslivet regleras testning av arbetssökande och arbets-

tagare skilt. I lagen föreskrivs strängare villkor för arbetsgivarens rätt att ställa krav på att intyg över narkotikatestresultat ska lämnas medan anställningsförhållandet pågår än när det är fråga om en nyanställning. Vid anställning får arbetsgivaren ta emot testuppgifter om användning av narkotika med samtycke av den arbetssökande då det är fråga om arbete som förutsätter noggrannhet, tillförlitlighet, självständig omdömesförmåga eller god reaktionsförmåga och utförandet av arbetsuppgifterna under påverkan av narkotika eller beroende av narkotika kan t.ex. äventyra arbetstagarens eller andras liv, hälsa eller arbetarskydd, trafiksäkerheten eller skyddet för uppgifter som erhållits i arbetet. Dessutom har arbetsgivaren på arbetstagarens samtycke grundad rätt att behandla uppgifter bl.a. då uppgifterna i väsentlig grad består i att fostra, undervisa, sköta eller annars ta hand om minderåriga eller annars arbeta i personlig kontakt med minderåriga utan att andra personer deltar, eller uppgifterna innebär självständig och oövervakad hantering av narkotika eller av större än obetydliga mängder sådana läkemedel som kan användas i berusningssyfte. Den arbetssökande är dock inte skyldig att visa upp ett intyg över narkotikatest, men då kan arbetsgivaren låta bli att anställa personen för uppgiften i fråga.

Medan arbetsavtalsförhållandet pågår kan arbetstagaren förpliktas att visa upp ett intyg över narkotikatest, om det finns grundad anledning att misstänka att arbetstagaren är narkotikapåverkad i arbetet eller är beroende av narkotika och, om testning är nödvändig för att utreda hans eller hennes arbets- och funktionsförmåga. Dessutom förutsätts att samma säkerhets- och riskfaktorer i anslutning till arbetets natur och arbete under påverkan av narkotika eller beroende av narkotika föreligger som vid anställning. Om arbetstagaren på basis av ett positivt resultat i ett narkotikatest har förbundit sig till vård och det är fråga om övervakningen av vården har arbetsgivaren också rätt att behandla testuppgifterna.

Alkoholtest på arbetsplatsen och rätt för arbetsgivaren att kräva att en arbetstagare genomgår alkoholtest regleras inte i lagstiftningen. Den enda lagstiftningen om alkoholtest i arbetslivet finns för närvarande i 14 § i

lagen om integritetsskydd i arbetslivet. Enligt bestämmelsen ska för utförande av kontroller och test som gäller arbetstagares hälsa samt för provtagningar yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården, personer med behörig laboratorieutbildning och hälso- och sjukvårdstjänster anlitas. Enligt 2 mom. gäller detta även alkohol- och narkotikatest. Utandningsprov hör däremot inte till momentets tillämpningsområde. Skyldighet att genomgå utandningsprov kan grunda sig endast på lag. En annan sak är att en arbetstagare som är tillräckligt informerad kan ge sitt samtycke till provet. Situationen är dock juridiskt oklar tills det föreskrivs genom lag om alkoholtest på arbetsplatsen.

Det är dock möjligt att ha en arbetstagare att genomgå alkoholtest som ett led i företagshälsovårdens hälsoundersökning. Med stöd av 13 § i lagen om företagshälsovård är en arbetstagare skyldig att delta i en hälsoundersökning som är nödvändig för att utreda hans eller hennes hälsa i sådant arbete eller sådan arbetsmiljö som medför särskild risk för insjuknande eller för att utreda hans eller hennes arbets- eller funktionsförmåga på grund av krav som beror på arbetet och som riktar sig mot hälsan. Man får vägra att delta i ett sådant test endast av grundad anledning. I det intyg som utfärdas på basis av hälsoundersökningen får antecknas endast en allmän bedömning av arbetstagarens arbetsförmåga med tanke på uppgifterna. På denna grund kan arbetsgivaren inte få information om resultatet av ett alkoholtest. Utredningen av en arbetstagares användning av alkohol är också förknippad med frågan om arbetsgivarens skyldighet att ombesörja säkerheten i arbetet.

De behov av integritetsskydd som hänförs till drogtest är i hög grad jämförbara med varandra när det gäller arbetstagare och studerande. I fråga om de läroanstalter som inte hör till undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde föreskrivs om drogtest i speciallagarna om respektive läroanstalt.

Lagen om yrkesutbildning, lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning, yrkeshögskolelagen och universitetslagen har inga bestämmelser som förpliktar en studerande att genomgå narkotikatest. Om praktiken genomförs i arbetsavtalsförhållande till praktikplatsen tillämpas på den studerande lagen om in-

tegritetsskydd i arbetslivet inklusive bestämmelserna om narkotikatest. Likaså om den studerande annars står i ett arbetsavtalsförhållande under studietiden tillämpas bestämmelserna i lagen om integritetsskydd i arbetslivet under arbetstiden.

Den arbetsgrupp som social- och hälsovårdsministeriet tillsatt och som under 2000—2002 hade i uppgift att utreda frågor i anslutning till narkotikatest i arbetslivet samt i fråga om studierelaterad arbetspraktik, ansåg att testning som äger rum i läroanstalter avviker i så hög grad från testning i arbetet att det inte är möjligt att direkt jämföra arbetslivets regler med utbildning. Detta beror bl.a. på de specialfrågor som hänför sig till testning av minderåriga studerande, t.ex. samtycke, integritetsskydd, vårdhänvisning och eventuella barnskyddsåtgärder, dessutom bör man beakta frågor som gäller marginalisering av unga.

Riksdagens biträdande justitieombudsman och justitiekanslern i statsrådet har i vissa avgöranden som gäller narkotikatest (RBJO 21.6.2000, JK 4.10.2000, RBJO 7.6.2004) ansett att narkotikatester i läroanstalter kan betraktas som godtagbara endast om den studerande efter att ha informerats om syftet med testet och att det är frivilligt har gett sitt uttryckliga samtycke till testet. Förutsättningen är att en minderårig elev förmår bedöma innebörden av sitt samtycke. Samtycket kan anses genuint frivilligt bara när vägran inte är förbunden med några negativa följder för den studerande. I avgörandena har konstaterats att det borde föreskrivas om ordnandet av narkotikatest genom lag. En sådan praxis att olika läroanstalter delvis iakttar olika praxis kan inte betraktas som godtagbart med tanke på de studerandes rättsskydd. Utbildningsstyrelsen har tillställt skolor och läroanstalter en promemoria om narkotikatest där ovan nämnda avgörandep Praxis har beaktats.

Alkoholtest som ingår i arbetslivets obligatoriska hälsoundersökning kunde i särskilda situationer också lämpa sig för att testa studerande. Lagen om företagshälsovård tillämpas på arbete där arbetsgivaren är skyldig att iaktta arbetarskyddslagen (738/2002). Enligt 4 § i arbetarskyddslagen tillämpas lagen på elevers och studerandes arbete i samband

med utbildningen. I en sådan situation kan den studerande vara skyldig att delta även i en hälsoundersökning. På grund av arten av studerandes arbete torde obligatorisk undersökning ändå inte kunna komma i fråga särskilt ofta.

Begränsning av rätten att utöva yrke för yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården

I lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (559/1994) föreskrivs om legitimering av yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården, skyddade yrkesbeteckningar, tillstånd samt begränsning av rätten att utöva yrke. Syftet med lagen är att förbättra patientsäkerheten och kvaliteten på hälso- och sjukvårdstjänster. Med yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården avses t.ex. läkare, provisorer, psykologer, farmaceuter, sjukvårdare, barnmorskor, hälsovårdare, fysioterapeuter och laboratorieskötare.

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (tidigare Rättsskyddscentralen för hälsovården) beviljar på ansökan en person som har genomgått den utbildning som leder till yrket i fråga rätt att utöva yrket som legitimerad yrkesutbildad person, som yrkesutbildad person som beviljats tillstånd eller som yrkesutbildad person med skyddad yrkesbeteckning. Det är i huvudsak fråga om utbildningar som regleras genom förordning, beträffande vilka ett intyg över att utbildningen genomgåts med godkända betyg leder till legitimering eller skyddad yrkesbeteckning och registrering i centralregistret över yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (Terhikki-registret). I praktiken betyder beslutet att personen har rätt att utöva yrket i fråga och att använda den yrkesbeteckning som hänför sig till det. Ansökan kan avslås endast på samma grunder som kan leda till att rätten att utöva yrket begränsas. Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården grundar sitt beslut på läroanstaltens intyg, om det inte får information om personen i fråga någon annanstans ifrån. Därför ska det att utbildningen genomgåts med godkända betyg också betyda förmåga att utöva yrket i fråga.

Rätten att utöva yrke för en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården kan begränsas i de situationer som anges i lagen. Enligt 26 § kan Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården ge en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården en påföljd för felaktigt förfarande, om den yrkesutbildade personen t.ex. försummar vissa skyldigheter som anges i lagen, fullgör sådana uppgifter för vilka hans eller hennes utbildning eller yrkesskicklighet ska anses otillräcklig eller hans eller hennes verksamhetsmöjligheter begränsade, eller annars handlar felaktigt eller klandervärt. Då kan en legitimerad yrkesutbildad persons rätt att utöva yrket begränsas eller så kan rätten fråntas honom eller henne för en bestämd tid eller tills vidare. Med stöd av 27 och 28 § kan också ett brott i samband med yrkesutövningen, om det visar att personen i fråga är ovärdig det förtroende som han bör åtnjuta, eller oförmåga att vara verksam som yrkesutbildad person på grund av sjukdom, missbruk av rusmedel eller nedsatt funktionsförmåga eller någon annan motsvarande orsak eller på grund av på annat sätt med fog konstaterad brist på yrkesskicklighet leda till att rätten att utöva yrke begränsas.

Med stöd av 25 § kan en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården åläggas att genomgå läkarundersökning eller undersökning på sjukhus, om det finns grundad anledning att anta att personen på grund av sjukdom, missbruk av rusmedel eller nedsatt funktionsförmåga eller av någon annan motsvarande orsak är oförmögen att utöva sitt yrke. Dessutom kan en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården åläggas att genomgå arbetsprövning, ge ett arbetsprov eller genomgå förhör för utredande av hans eller hennes yrkesskicklighet eller yrkeskunskaper om det finns grundad anledning att anta att personen har bristande yrkesskicklighet eller yrkeskunskaper.

Begränsningen av rätten att utöva yrke grundar sig på patientsäkerheten. Begränsningen av rätten att utöva yrke gäller yrkesutbildade personer, inte studerande i praktik. Även studerande omfattas av bestämmelserna om de tillfälligt arbetar som yrkesutbildade personer i arbetsavtals- eller tjänsteförhållande. I några fall har studerandes rätt att till-

fälligt handha yrkesutbildade personers uppgifter begränsats.

Uppgifter om begränsningar av rätten att utöva yrke är offentliga och de delges de berörda parterna, officiella tidningen, Terhikki-registret och myndigheterna i de andra nordiska länderna. Beslut om begränsning av rätten att utöva yrke gäller i huvudsak läkare, men antalet beslut som gäller sjukskötare håller på att öka. Siffrorna i bifogade tabell innefattar också andra yrkesgrupper.

Tillsynsärenden som avgjorts vid Rättskyddscentralen för hälsovården

	2006	2007	2008
Begränsningar av rätten att utöva yrke	14	18	18
Fråntagna rättigheter	12	13	49
Avgjorda tillsynsärenden sammanlagt	463	538	675

Integritetsskydd och utbyte av information

10 § i grundlagen tryggar skydd för privatlivet som en grundläggande rättighet för var och en. Enligt paragrafen utfärdas närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter genom lag. Med tanke på denna bestämmelse om de grundläggande rättigheterna är viktiga regleringsobjekt åtminstone ändamålet med registreringen, innehållet i de registrerade personuppgifterna, de tillåtna ändamål som de får användas för inklusive möjligheterna att utlämna uppgifterna och deras förvaringstid i personregistret samt den registrerades rättsskydd liksom hur heltäckande och detaljerat det föreskrivs om dessa omständigheter på lagnivå.

Myndigheterna kan behandla alla personuppgifter som är nödvändiga för att de ska kunna sköta sina lagstadgade uppgifter. Myndigheternas uppgifter ska framgå noga avgränsade av lag med stöd av vilken man bedömer vilka slags personuppgifter som det är nödvändigt att behandla för att sköta uppgiften. Om en myndighet behöver få personuppgifter om en registrerad från någon utomstående instans för att kunna sköta sina uppgifter, bör man bedöma om det enligt lagen

är möjligt att inhämta uppgifterna. Bestämmelser om nödvändiga uppgiftsutlämningar utfärdas genom lag.

Om behandling av personuppgifter föreskrivs i personuppgiftslagen (523/1999). Personuppgifter får behandlas, om behandlingen beror på den registeransvariges lagstadgade uppgift. Registeransvarig för personregister som gäller utbildning är den instans som ordnar utbildningen. Känsliga uppgifter, t.ex. uppgifter om hälsotillstånd, får behandlas endast på de villkor som föreskrivs i 12 §. Behandling är möjlig om den föranses av en uppgift som direkt har ålagts den registeransvarige i lag.

Ett i personuppgiftslagen definierat personregister är ett register som omfattar alla de uppgifter som används för att sköta samma lagstadgade uppgift. Uppgifter som insamlas i samband med antagningen av studerande lagras i ett antagningsregister. Uppgifter som insamlas i samband med att undervisning ordnas registreras i registret över studerande och dess olika delregister. Exempelvis uppgifter om straff utgör ett sådant delregister. Uppgifter som är onödiga med tanke på ändamålet med behandlingen av personuppgifter (ändamålet med personregistret) får inte samlas in och lagras i registret. Personuppgifter får behandlas endast av personer som behöver uppgifterna för sina arbetsuppgifter.

Bestämmelser om utlämnande av uppgifter ur myndigheternas personregister ingår i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999, nedan offentlighetslagen). Sekretessbelagda uppgifter får utlämnas, om i lag särskilt tagits in uttryckliga bestämmelser om rätten att lämna ut eller att få uppgifter eller om sekretessplikt har föreskrivits till skydd för någons intressen och denne samtycker till att uppgifter lämnas ut. En utbildningsanordnare har inte möjlighet att på andra grunder få uppgifter om en studerande från någon utomstående instans.

När det gäller anordnande av undervisning och utbildning ingår sekretessbestämmelser i utbildningslagstiftningen, social- och hälsovårdslagstiftningen samt offentlighetslagen. Om sekretessgrunderna föreskrivs i 24 § i offentlighetslagen, med avseende på anordnanden av undervisning och utbildning särskilt i 24 § 1 mom. 25, 29 och 30 punkten. Enligt

25 punkten ska uppgifter om en persons hälsotillstånd eller handikapp, enligt 29 punkten uppgifter om psykologiska test eller lämplighetsprov eller resultatet av dem samt enligt 30 punkten handlingar som gäller elevvård absolut hemlighållas.

Handlingar som gäller elev- och studerandedisciplin är däremot i princip offentliga. De kan emellertid också innehålla sekretessbelagda uppgifter, och då ska handlingarna hemlighållas till dessa delar. Om en i princip offentlig handling innehåller sekretessbelagda uppgifter, ska uppgifter i handlingen lämnas ut till den del som de inte omfattar sekretessbelagda uppgifter.

Enligt 26 § 1 mom. 1 punkten i offentlighetslagen får ur en sekretessbelagd handling uppgifter lämnas ut om i lag uttryckligen föreskrivs om rätten att lämna ut eller få uppgifter. Enligt 26 § 1 mom. 2 punkten får uppgifter lämnas ut ur en sekretessbelagd handling när sekretessplikt har föreskrivits till skydd för någons intressen och denne samtycker till att uppgifter lämnas ut. Utgångspunkten är att en minderårig studerande själv kan samtycka till att sekretessbelagda uppgifter om honom eller henne lämnas ut. Då måste man ändå beakta de sekretessbelagda uppgifternas natur samt den minderårigas utvecklingsnivå och förmåga att bedöma innebörden i samtycket.

Enligt 42 § i lagen om yrkesutbildning får ledamöterna i de organ som svarar för anordnandet av utbildning, personer som avses i 40 § (rektor som svarar för verksamheten, lärare och annan personal) och personer som deltar i undervisningspraktik inte olovligen för utomstående röja vad de vid skötseln av uppgifter som gäller utbildningen har fått veta om de studerandes, personalens eller familjemedlemmars personliga förhållanden och ekonomiska ställning. Utan hinder av sekretessbestämmelserna får de personer som avses ovan samt de personer som ansvarar för skolhälsovården och den övriga elevvården ge varandra samt myndigheterna som svarar för utbildningen sådana uppgifter som är nödvändiga för att studierna ska kunna ordnas på ett ändamålsenligt sätt. Den person som innehar eller känner till en sekretessbelagd handling eller uppgift beslutar om utlämnande av uppgiften eller uppgifterna. Den

som begär information har inte lagstadgad rätt till den begärda informationen. I 16 § 4 punkten i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning hänvisas till yrkesutbildningens sekretessbestämmelser.

Yrkeshögskolelagen och universitetslagen har inga specialbestämmelser om sekretess. På offentligheten i högskolors verksamhet tillämpas vad som i offentlighetslagen föreskrivs om offentligheten i sådana myndigheters verksamhet som avses i lagens 4 § 1 mom.

Bestämmelser om tystnadsplikt för social- och hälsovårdspersonalen ingår i hälso- och sjukvårdslagstiftningen, t.ex. lagen om patientens ställning och rättigheter (785/1992, nedan patientlagen), lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården samt 16 och 17 § i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (559/1994).

Enligt 13 § 1 mom. i patientlagen är uppgifter i journalhandlingarna hemliga. En yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården eller någon annan som arbetar vid en verksamhetsenhet för hälso- och sjukvård får inte utan patientens skriftliga samtycke lämna uppgifter till utomstående, som är alla andra utom de som deltar i vården av patienten eller uppgifter i anslutning till den. Med stöd av 3 mom. får uppgifter lämnas om det föreskrivs om lämnande av uppgifter eller rätt att få del av uppgifter.

Lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården innehåller specialbestämmelser som kompletterar offentlighetslagen och som ger rätt att lämna ut sekretessbelagda uppgifter. Utgångspunkten är att klienten samtycker till att uppgifterna utlämnas. Om samtycke inte erhålls, får den som ordnar eller verkställer socialvård med stöd av 17 § 1 mom. utan hinder av skyldigheten att iakttä sekretess ur handlingen lämna sådana uppgifter som är nödvändiga för att behovet av vård av, omsorg om eller utbildning för klienten ska kunna ordnas eller genomföras.

Utgångspunkten är att social- och hälsovårdspersonal inte utan patientens skriftliga samtycke får lämna ut uppgifter till utomstående. De som svarar för skolhälsovården och den övriga elevvården får dock på de villkor som föreskrivs i 42 § i lagen om yrkesutbild-

ning lämna ut uppgifter till varandra och till läroanstaltens personal.

Elevvård

Elevvården avser enligt 37 a § i lagen om yrkesutbildning att främja och upprätthålla de studerandes studieframgång, goda psykiska och fysiska hälsa och sociala välfärd och understödjande verksamheter.

Utbildningsstyrelsen beslutar enligt 13 § 2 mom. i lagen om yrkesutbildning (479/2003) om de centrala principerna för samarbetet mellan hemmet och läroanstalten samt för elevvården och om målen för den elevvård som hör till undervisningsväsendet i samarbete med Institutet för hälsa och välfärd (f.d. Forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården). Utbildningsstyrelsen har beslutat om dessa mål i grunderna för läroplanen. Syftet med elevvården är att skapa en trygg och sund studiemiljö och att främja välbefinnande och trivsel i läroanstalten. Målet är att stöda den studerande och att upprätthålla läroanstaltens funktionsförmåga i situationer som hotar den fysiska och psykiska säkerheten och välbefinnandet.

Bestämmelser om hälsovården för studerande finns i folkhälsolagen (866/1972) och bestämmelser om de tjänster som behövs för att övervinna sociala och psykiska svårigheter hos studerande finns i barnskyddslagen (417/2007). Utbildningsanordnaren ska samarbeta med de myndigheter och andra instanser som ger och ordnar ovan nämnda tjänster och informera de studerande om förmånerna och tjänsterna. Vid behov ska en studerande handledas att söka dessa förmåner och tjänster.

I 14 § 1 mom. 6 punkten i folkhälsolagen (626/2007) föreskrivs om studenthälsovård. För studerande vid läroanstalter i kommunen som ordnar yrkesutbildning, yrkeshögskolor och universitet oberoende av de studerandes hemort ska kommunen tillhandahålla studerandehälsovård, till vilken hänförs främjande av en trygg och sund studiemiljö, främjande av de studerandes hälsa och studieförmåga samt ordnande av hälso- och sjukvårdstjänster, inklusive mentalvårdstjänster och mun-

och tandvård, samt för egen del trygga välbefinnandet i hela studiesamfundet.

Genom förordning av statsrådet (380/2009) föreskrivs om det närmare innehållet i studenthälsovården. Kommunen ska ordna återkommande hälsoundersökningar för alla som hör till en på förhand fastslagen ålders- eller årsklass eller annan kategori samt hälsoundersökningar som utgår från individuella behov. En hälsovårdare eller läkare ska försöka utreda behovet av stöd hos dem som inte deltar i de återkommande hälsoundersökningarna. Enligt 9 § 1 mom. 5 punkten i förordningen åligger det kommunen att för studerande som bedriver studier vid en läroanstalt som ordnar yrkesutbildning under det första studieåret ordna en undersökning som utförs av en hälsovårdare och under det första eller andra studieåret en undersökning som utförs av en läkare, om inte läkarundersökning har gjorts i samband med antagningen av den studerande. En läkarundersökning ska dock alltid ordnas under det första studieåret för studerande som deltar i specialundervisning eller för vilka en utredning av hälsotillståndet och studieförmågan är nödvändig på grund av studieområdet eller det kommande yrket. Enligt 1 mom. 6 punkten åligger det kommunen att för studerande som bedriver studier vid en yrkeshögskola eller ett universitet under det första studieåret ordna en hälsoenkät, som vid behov leder till en hälsoundersökning. Det åligger kommunen att ordna ovan nämnda återkommande hälsoundersökningar från och med ingången av 2011.

Den hälsorådgivning som riktar sig till elever och studerande ska stödja och främja ökad självständighet, studieförmåga, sunda levnadsvanor samt en god kondition och mental hälsa samt förebygga mobbning. Dessutom ska de studerande ges information om vad som krävs för att utöva ett yrke samt de hälsomässiga riskfaktorer som ansluter sig till arbete och yrke. Hälsorådgivningen och hälsoundersökningarna ska ordnas så att behovet av särskilt stöd identifieras i ett så tidigt skede som möjligt, och att det stöd som behövs tillhandahålls utan dröjsmål. Behovet av särskilt stöd ska utredas, om det hos en studerande finns faktorer som kan äventyra en sund uppväxt och utveckling. Enligt 17 § i förordningen omfattar studerandehälsovården

förutom hälsoundersökningar och hälsorådgivning också hälso- och sjukvårdstjänster som gäller tidigt konstaterande, vård och hänvisning till fortsatt vård vid eventuella mentala störningar och missbruksproblem.

Enligt folkhälsolagen kan hälso- och sjukvård samt mun- och tandvård för studerande vid universitet och yrkeshögskolor med kommunens samtycke ordnas också på någon annat av social- och hälsovårdsministeriet godkänt sätt. Studenternas hälsovårdsstiftelse (YTHS) är en riksomfattande organisationer som erbjuder hälso- och sjukvårds-, mentalvårds- samt mun- och tandvårdstjänster för universitetsstuderande.

Social- och hälsovårdsministeriet har i januari 2009 tillsatt en arbetsgrupp för att utreda kostnaderna för och ordnandet av studenthälsovården för studerande vid yrkeshögskolor och yrkesutbildning på andra stadiet. Arbetsgruppen har överlämnat sitt betänkande i november 2009 (SHM:s utredningar 2009:49). Arbetsgruppen har föreslagit att studenthälsovården för yrkeshögskolestuderande i första hand ska organiseras enligt YTHS-modell, varvid servicen skulle överensstämma med den för universitetsstuderande.

2.2 Den internationella utvecklingen samt lagstiftningen i utlandet

Sverige

Lagen (2001:239) om kvalificerad yrkesutbildning och Högskolelagen (1992:1434) gör det möjligt att avstänga en studerande tills vidare om den studerande lider av psykisk störning, missbrukar alkohol eller narkotika eller har gjort sig skyldig till allvarlig brottslighet. Som ytterligare förutsättning för ett avstängande gäller att det, till följd av något ovan nämnt förhållande, bedöms föreligga en påtaglig risk att studenten kan komma att skada annan person eller värdefull egendom under utbildningen. Högskolans avskiljandenumnd ska pröva frågor om avskiljande, också i fråga om yrkesutbildning. För högskolornas del gäller regleringen också studerande som bedriver fortsatta studier.

Av orsakerna till avskiljning är psykiska störningar vanligast så att de ensamma eller

till tillsammans med någon annan avskiljningsorsak står för ungefär vartannat avskiljningsfall. Psykiska störningar är inte exakt definierade och olika psykiatrer kan tolka saken olika. Missbruk av alkohol eller narkotika är sällan ensam orsak till avskiljning, men å andra sidan hänför sig missbruk ofta till de andra avskiljningsorsakerna.

Allvarlig brottslighet anges som orsak i vart tredje avskiljningsbeslut. Med allvarlig brottslighet avses våldsbrott och grova narkotikabrott, för vilka den studerande har dömts eller normalt skulle dömas till fängelse i minst ett år. Också grov skadegörelse och vissa allmänfarliga brott för vilka det föreskriva straffet är fängelse i minst ett år betraktas som allvarlig brottslighet. Också försök till ett sådant brott betraktas i detta fall lika allvarligt som en fullbordad gärning. En studerande kan avskiljas också när han eller hon gör sig skyldig till ovan relaterade brott så att på ingen av de enskilda gärningarna följer fängelse i minst ett år, men straffet för de olika brotten tillsammans är fängelse i minst ett år.

Enligt Förordningen (2001:1131) om kvalificerad yrkesutbildning och Förordningen (2007:989) om avskiljande av studenter från högskoleutbildning får en studerande som avskiljts inte fortsätta utbildningen. Förbudet kan förutom den aktuella studieplatsen gälla även annan motsvarande utbildning. Nämnden kan i sitt beslut förbjuda den studerande att bedriva även andra högskol- eller yrkesstudier. På den studerandes ansökan kan beslutet omprövas tidigast två år efter avskiljandet. En studerande som återfår studierätten får utan särskild ansökan återuppta utbildningen och tillgodoräkna sig den tidigare fullgjorda utbildningen.

Högskolans avskiljandenämnd har fem medlemmar. Ordförande är en jurist med domarerfarenhet och till nämnden hör en sakkunnig på psykiatri, en medlem som känner till förhållandena på högskolorna, en företrädare för högskolestudenterna och en medlem som företräder allmänt intresse. Förfarandet i nämnden påminner om domstolsförfarande så att den studerande och läroanstalten är varandras motparter i ärendet. Nämnden ansvarar för att ärendet blir tillräckligt utrett och detta kan förutsätta tilläggsutredningar.

Den studerande och läroanstalten kan överklaga avgörandet.

Högskolans avskiljandenämnd behandlar varje år tre till fem ärenden. Antalet har i stort sett hållits på den etablerade nivån. Största delen av fallen gäller högskolestuderande, nämndens behörighet utsträcktes till att omfatta yrkesutbildningen först 2001. När nämnden inrättades (prop 1986/87:100) bedömde man att antalet fall skulle bli cirka 10 per år. Här har det kunnat vara fråga om en övervärdering, men effektiv informationsöverföring har minskat antalet ogrundade anmälningar och läroanstalterna har använt lindrigare åtgärder för att avbryta studierna och disciplinära åtgärder. I osäkra situationer kan läroanstalten dessutom låta bli att göra anmälan till nämnden, om den bedömer att sannolikheten för ett för läroanstalten negativt beslut är avsevärd.

Enligt verksamhetsberättelsen över nämndens första tio verksamhetsår (1988—1998) har ansökan om avskiljande av studenter gjorts i 31 fall. Av dessa har 12 gällt kvinnliga och 19 manliga studerande. Av fallen har 18 gällt social- och hälsoområdet, 6 naturvetenskaper och teknik samt 4 lärarutbildning. Under motsvarande till har 11 personer ansökt om att återfå studierätten, av dessa har 2 varit kvinnor och 9 män.

Av de 31 anmälningar som gjorts har 20 lett till avskiljande från antingen pågående och annan likadan utbildning (13 beslut) eller från all utbildning (7 beslut). I 4 fall har anmälan inte lett till åtgärder, 1 gång har anmälan inte upptagits till behandling och 6 gånger har anmälan återtagits.

Av de 11 ansökningarna om återfående av studierätten har ett negativt beslut fattats i 2 fall, i 3 fall har man beslutat att delvis återge studierätten och i 6 fall har studierätten återgetts helt och hållet. Samtliga 42 ärenden som behandlas i verksamhetsberättelsen har överklagats sammanlagt 13 gånger. Av dessa har nämndens beslut ändrats i 3 fall.

Kostnaderna för Högskolans avskiljandenämnd är enligt tillgängliga uppgifter från slutet av 1990-talet cirka 100 000 svenska kronor per behandlat ärende.

Norge

Universitets- og høyskolelagen (Lov om universiteter og høysskoler, 2005-04-01 nr 15) inneholder flertallet bestemmelser om avstängning og avskiljande av studenter från undervisningen. En student som trots skriftlig varning upprepade gånger och allvarligt stör medstudenternas arbete eller läroanstaltens verksamhet kan avskiljas för ett år. Dessutom kan en student avskiljas för ett år om han eller hon gör sig skyldig till fusk i studierna.

En student som på ett grovt klandervärdigt sätt har förorsakat fara för liv eller hälsa för patienter, klienter, barnträdgårdsbarn, elever eller andra som studenten har att göra med som del i klinisk undervisning eller praktik kan avskiljas för tre år. Dessutom kan en student avskiljas för tre år om han eller hon gör sig skyldig till grovt brott mot tystnadsplikten.

Beslut om att avstänga eller utestänga en student från undervisningen fattas av läroanstalten eller läroanstaltens besvärnsnämnd med minst två tredjedelars majoritet.

I studier där studenter kommer i kontakt med patienter, klienter, daghemsbarn, elever eller andra som del av klinisk undervisning eller praktik kan det krävas att studenterna lägger fram ett intyg som visar om studenten är misstänkt, åtalad eller dömd för sexuella övergrepp, grova våldsbrott eller narkotikabrott (inklusive läkemedel). En student som är dömd för ett brott som visar att han eller hon är olämplig att delta i arbete med patienter, klienter, barnträdgårdsbarn, elever eller andra, kan utestängas från praktik eller klinisk undervisning, om deltagandet skulle vara olämpligt på grund av den kontakt studenten får i detta sammanhang. En nationell nämnd avgör, efter utlåtande från läroanstalten eller dess besvärnsnämnd, om studenten ska nekas rätt att delta i klinisk undervisning eller praktik. Den nationella nämnden har fem medlemmar, varav två utnämns på förslag från studentorganisationerna. Nämndens ordförande är en person med domarbehörighet.

Med stöd av lagen kan det genom förordning föreskrivas om studier där läroanstalten bedömer en enskild students lämplighet för yrket under hela studietiden. Ett intyg över

fullföljd utbildning innebär då att studenten är lämplig för yrket. Läroanstalten eller läroanstaltens besvärnsnämnd kan efter lämplighetsnämndens bedömning besluta att en student inte lämpar sig för det yrke som han eller hon studerar till. En student som inte lämpar sig för det yrke som han eller hon studerar till kan utestängas från undervisningen. Ett beslut om olämplighet ska fattas med minst två tredjedelars majoritet och det kan överklagas.

De utbildningar där ovan relaterade lämplighetsbedömning utförs anges i förordning (Forskrift om hvilke utdanninger som skal omfattes av skikkethetsvurdering etter lov om universiteter og høysskoler § 4—10, FOR-2005-10-07-1109). Till dem hör vissa utbildningar inom undervisningsväsendet samt utbildning inom social- och hälsovården.

Enligt den förordning som gäller lämplighetsbedömning inom högre utbildning (Forskrift om skikkethetsvurdering i høyere utdanning) ska löpande lämplighetsbedömning av alla studenter förekomma genom hela studierna och ska ingå i helhetsvärdering av studentens yrkesmässiga och personliga förutsättningar för att arbeta som lärare eller som hälso- eller socialvårdspersonal. En student som utgör en sannolik fara för daghemsbarns och elevers eller patienters, klienters och användares liv, fysiska och psykiska hälsa, rättigheter och säkerhet är inte lämplig för yrket. Om det finns grundad anledning att betvivla en students lämplighet, ska det göras en särskilt lämplighetsbedömning.

Kriterierna för lämplighetsbedömningen anges i detalj i förordningen. Egenskaper som ska bedömas för lärarutbildningens del är bl.a. studentens ovilja eller oförmåga till omsorg och till att leda inlärningsprocesser för barn och unga i överensstämmelse med skolans och daghemmets verksamhet, ovilja eller oförmåga till att övervaka en klass eller barngrupp och skapa en miljö som tar hänsyn till barns och ungas säkerhet och deras psykiska och fysiska hälsa, ovilja eller oförmåga till att kommunicera och samarbeta med barn, unga och vuxna samt bristande självkänedom i förhållande till kraven i lärarstudierna och den kommande yrkesrollen.

Egenskaper som ska bedömas i fråga om social- och hälsovårdsutbildningen är bl.a. studentens ovilja eller oförmåga till omsorg, förståelse och respekt för patienter, klienter eller användare, ovilja eller förmåga till att samarbeta och till att etablera ett förtroligt förhållande och kommunicera med patienter, klienter och samarbetspartner, hotande eller kränkande verksamhet i studiesituationen, missbruk av narkotika eller olagligt innehav av läkemedel samt bristande självkännedom i förhållande till kraven i studierna och den kommande yrkesrollen eller oaktsamhet eller ansvarslöshet som kan medföra risker för patienter eller klienter.

Tyskland

Inom det tyska utbildningssystemet kan man när det gäller yrkesutbildning välja antingen yrkesutbildning av läroavtalstyp i en yrkesläroanstalt och ett företag, dvs. ett s.k. dualsystem, eller heldagsstudier i yrkesförberedande skolor. Största delen av de studerande inom yrkesutbildningen söker sig till den yrkesutbildning som motsvarar läroavtalsutbildningen i Finland. Dualsystemet består av yrkespraktik i ett företag samt utbildning som ges i skolan. I Tyskland finns flera yrkesläroanstalter på olika nivå som är organiserade på olika sätt.

När en person antas som elev till yrkesutbildning enligt dualsystemet, ingås ett avtal om studierna enligt lagen om yrkesutbildning. Studierna inleds med en provotid på minst en och högst fyra månader. Under provotiden kan förhållandet som gäller yrkesutbildning avslutas utan uppsägningstid. Efter provotiden kan uppsägning ske av vägande skäl utan uppsägningstid och även annars av den studerande med fyra veckors uppsägningstid som han eller hon avbryter yrkesstudierna eller börjar studera inom ett annat område.

Inom social- och hälsoområdet föreskrivs om förutsättningarna för olika yrken. I lagstiftningen om läkare och sjukskötare förutsätts t.ex. att den som ansöker om legitimering inte av hälsoskäl är olämplig för yrket eller att han eller hon inte har gjort sig skyldig till verksamhet som är olämplig med

tanke på läkares eller sjukskötares värdighet eller som tyder på opålitlighet.

Också av den som söker till sjukskötartutbildning förutsätts att han eller hon inte är olämplig för yrket av hälsoskäl. Om utbildningsförhållandet ingås ett skriftligt avtal, vars minimiinnehåll anges i lag. Till minimi-innehållet hör bl.a. att komma överens om provotidens längd. Under provotiden kan parterna häva utbildningsförhållandet utan uppsägningstid. Efter provotidens utgång kan utbildningsförhållandet hävas utan uppsägningstid bara om den studerande har gjort sig skyldig till ett förfarande som med avseende på yrkesutövningen måste betraktas som olämpligt med tanke på värdigheten eller som tyder på opålitlighet, om den studerande av hälsoskäl är olämplig att utöva yrket eller av någon annat motsvarande vägande skäl. Efter provotidens utgång kan den studerande säga upp utbildningsförhållandet med fyra veckors uppsägningstid. Lagstiftningen om äldreomsorg innehåller motsvarande bestämmelser.

På ovan relaterade grunder har man i tysk rättspraxis bl.a. ansett att en person som studerade till barnsjukskötare inte var pålitlig på erforderligt sätt, då det hade bevisats att personen genast efter att ha inlett utbildningen hade gjort sig skyldig till försäljning och användning av narkotika, för vilket personen hade dömts till fängelse i 1 år 6 månader. I denna situation hade arbetsgivaren rätt att häva utbildningsförhållandet utan uppsägningstid.

Storbritannien

Medicine studerande förväntas under studietiden uppträda på ett ansvarsfullt och professionellt sätt. År 2005 inrättade General Medical Council (GMC) och Medical Schools Council (MSC) ett samarbetsorgan som ger rekommendationer om det uppträdande och hälsotillstånd som förutsätts av medicine studerande för bedömning av lämpligheten för hälso- och sjukvårdens arbetsliv. Innan en studerande registreras som läkare ska GMC ha försäkrat sig om att den studerande lämpar sig för praktiskt läkararbete.

Den studerande ska visa sin lämplighet för arbetslivet genom oklanderligt professionellt

uppträdande. Dåligt uppträdande av alla tänkbara slag under de medicinska studierna kan påverka den studerandes möjlighet att bli läkare. En medicine studerande kan förhindras att bli läkare bl.a. i situationer där den studerande har gjort sig skyldig till allvarliga och upprepade diagnosfel, försatt patienten i en hotfull situation, inte har undersökt patienten på behörigt sätt eller den vård som ordinerats patienten inte har varit förnuftig. Också i situationer där en studerande har missbrukat uppgifter som fåtts av patient, vårdat en patient utan behörigt samtycke till tillstånd, varit oärlig mot patienten eller visat oärlighet i ekonomiska angelägenheter som gäller forskningsarbete kan rätten att vara verksam som läkare förvägras. Den som ska bli läkare får inte trakassera en patient sexuellt och inte missbruka alkohol eller andra rusmedel.

Olämpligt uppträdande hos en medicine studerande kan leda till disciplinära åtgärder. I de lindrigaste fallen får den studerande inte någon varning eller något straff som förhindrar yrkesutövningen. Den studerande kan få en varning för uppenbart dåligt uppträdande, men den studerandes yrkesutövning begränsas inte med egentliga straff. För de allvarligaste förseelserna kan den studerande få ett straff som kan vara förknippat med löfte om att förbättra uppträdandet, villkor att förbättra arbetsdugligheten, avbrytande av den medicinska utbildningen för viss tid eller avskiljande från den medicinska utbildningen. Beslut om medicine studerande som är olämpliga för branschen fattas av en expertpanel.

Nursing & Midwifery Council (NMC) har med stöd av sjukskötar- och barnmorskela-gen (2001) fullmakt att upprätthålla ett register i samband med vilket det hälsotillstånd och de personliga egenskaper som krävs av sjukskötare och barnmorskar har fastställts och med stöd av vilka man kan bedöma deras förmåga att arbeta säkert och effektivt i praktiskt vårdarbete.

De som ordnar sjukskötar- och barnmorskeutbildning ansvarar för att blivande sjukskötare och barnmorskor som ansöker om inträde, antas till utbildning och därefter blir registrerade uppfyller NMC:s kriterier och att de har färdigheter att utöva yrket utan övervakning självständigt, säkert och effektivt.

De utexaminerade ska också uppfylla NMC:s övriga kvalitetsstandarder för professionellt uppträdande och arbete. De studerandes studier övervakas och de förväntas avancera i sina studier så att de uppfyller de krav som registreringen ställer.

Utbildningsanordnaren ska kontrollera att en person som antas till utbildningen inte är dömd för brott mot barn eller personer som tillhör andra utsatta befolkningsgrupper. De som antagits till utbildningen ska efter det att studierna har inletts informera utbildningsanordnaren om de gör sig skyldiga till en sådan gärning under utbildningstiden. Också inom sjukskötar- och barnmorskeutbildningen används en expertpanel vid lämplighetsbedömningen.

2.3 Bedömning av nuläget

Olämplighet för området och upprepade eller allvarliga säkerhetsshot till följd av detta

Inom vissa utbildningsområden förutsätter studierna eller utövning av det yrke som utbildningen leder till på grund av branschens egen lagstiftning eller särskilda krav i övrigt att vissa särskilda villkor uppfylls. Dessa särskilda villkor kan ha att göra med krav på hälsotillståndet eller psykiska eller fysiska egenskaper som utövningen av yrket förutsätter. Inom social- och hälsoområdet och det pedagogiska området framhävs lämplighetskraven särskilt. I detta sammanhang avses med olämplighet för området en sådan uppförandemodell eller ett sådant tillvägagångssätt som är återkommande och kan förorsaka allvarlig fara för en annan persons eller i vissa fall den studerandes eget liv, hälsa eller övriga säkerhet.

Trots antagningsprocessen till utbildningen och de eventuella lämplighetsprov som hänförs till den kan det hända att till utbildningen antas studerande som i studierna eller studierelaterad praktik förorsakar allvarlig fara för andra eller sig själv. Antagningsprocessen och lämplighetsproven kan inte heller förhindra problem som yppar sig först under utbildningstiden.

En studerande som förorsakar allvarlig fara för andra har inga förutsättningar att utöva det yrke som han eller hon studerar till och

klaras inte heller nödvändigtvis av de studier eller den praktik som leder till yrket. Olämplighet för området förutsätter i sig inte nödvändigtvis ingrepp i studierätten. Men om området i fråga redan under studietiden i hög grad förknippas med sådana säkerhetsaspekter som äventyras om den studerande är olämplig för området, kan det vara motiverat att dra in studierätten.

En uppförandemodell som förorsakar fara för andras liv, hälsa eller övriga säkerhet kan komma fram på många olika sätt i samband med både utbildning i läroanstalten och praktik i arbetslivet. Vanligtvis yppar sig dessa problem under den studerandes period av inläring i arbetet eller praktik. Då bedömer företrädarna för arbetslivet, arbetsplats- och praktikhandledarna samt lärarna den studerandes agerande och inlärningsresultat genom att relatera sina iakttagelser till de krav som yrket och arbetslivet ställer, den aktuella fasen i studierna, kriterierna och praxis i branschen samt de mål och krav på yrkeskicklighet som ställts för studieperioden.

Olämplighet kan yppa sig bl.a. så att man inte är i skick under sina arbetsskift, som hot mot andra personer, oärlighet, negligering av givna anvisningar, likgiltighet, stöld och skador på egendom. Om lämplighet för branschen kan under utbildningstiden skvallra även annan brottslig verksamhet eller disciplinära problem, t.ex. upprepat osakligt, oförutsägbart och avvikande beteende, sexuellt eller annat utnyttjande av personer i olika åldrar, hot om fysiskt eller psykiskt våld eller verkliga våldssituationer.

Det går inte att få fram statistik över allvarliga säkerhetsrisker som studerande förorsakat andra personer i studierna eller under studierelaterad inläring i arbetet. Antalet studerande som upprepade gånger gör sig skyldiga till sådant uppträdande är sannolikt inte så värst stort inom något område, men de eventuella säkerhetsriskerna kan vara allvarliga och man borde ingripa i dem innan de leder till skador.

Inom yrkesutbildningen medför de nuvarande bestämmelserna möjlighet till förlust av studierätten endast i utbildning inom musikområdet och flygledning, om det är uppenbart att den studerande inte kommer att kunna utöva det yrke som han eller hon stu-

derar till. Lagstiftningen gör det möjligt att utvidga tillämpningsområdet för bestämmelsen i fråga även till annan yrkesutbildning genom förordning av statsrådet. För universitetens och yrkeshögskolornas del medger den gällande lagstiftningen ingen möjlighet till förlust av studierätten på grund av olämplighet.

Om olämplighet för ett område yppar sig under utbildningen, bör högskolan eller utbildningsanordnaren ha metoder att bedöma och avgöra att förutsättningar för att studera inom området i fråga inte föreligger. Möjlighet att dra in studierätten på grund av olämplighet bör kunna utsträckas till utbildning som leder till examina inom sådana områden där studierna i hög grad är förbundna med arbete bland minderåriga eller andra specialgrupper eller där det ställs särskilda krav på säkerheten. Sådana områden är särskilt social- och hälsoområdet, humanistiska och pedagogiska området samt trafik- och transportområdet.

Indragning av studierätten ska inte vara en disciplinär åtgärd utan avsikten ska vara att garantera säkerheten för kunder, patienter, den studerande själv och andra berörda.

I yrkesutbildning och yrkeshögskoleutbildning inom det humanistiska och pedagogiska området och i yrken som förvärvats genom utbildningen arbetar man med barn och ungdomar i olika verksamhetsmiljöer. I studierna och arbetet framhävs handledning av barn och unga samt stöd för andlig tillväxt. Arbetet innebär ansvarsfull handledning av minderåriga individer och grupper och omsorg om de handleddas fysiska och mentala säkerhet beroende på situationen vid behov dygnet runt, t.ex. på läger och resor. Mångkulturella och andra specialgrupper, t.ex. hörsel- och synskadade, utvecklingsstörda, barn och ungdomar med särskilda behov utgör en utmanande målgrupp inom området. De vanliga arbetsplatserna där de studerande genomför perioder av inläring i arbetet eller får handledd praktik är daghem, familjedagvården, församlingarnas öppna småbarnsfostern, familjeklubbar och olika arbetsenheter inom barnskyddet, morgon- och eftermiddagsverksamhet för skolelever, ungdomsgårdar, organisationers ungdomsarbete, skolor och olika vårdinrättningar för barn och ung-

domar. Utgående från lagen om behörighetsvillkoren för utbildad personal inom socialvården (272/2005) ger en del av examina inom det humanistiska och pedagogiska området behörighet för arbetsuppgifter inom småbarnsfostran och socialvård.

Universiteten ordnar lärarutbildning inom utbildningen inom det humanistiska och pedagogiska området. Universiteten beslutar själva om grunderna för antagningen av studerande och sina lämplighetsprov. Till antagningen av studerande hänför sig lämplighetsprov som innehåller t.ex. psykologiska test, intervjuer och uppgifter i små gruppen. Lämplighetsproven har blivit vanligare de senaste åren. Med hjälp av dem försöker man i första hand ta reda på hur motiverad och engagerad den studerande är för området, men också gallra bort sådana sökande vars lämplighet för området kan vara förenad med problem. I lärarutbildningen ingår handledd och obligatorisk praktik, som genomförs antingen i universitets övningsskolor eller i kommunala s.k. fältskolor i genuina situationer.

Inom det humanistiska och pedagogiska området hänför sig säkerhetshoten till barns och ungas utsatthet, som står i förbindelse med barnets och den unga personens utvecklingsstadium, tidigare livserfarenheter och övriga uppväxtmiljö. De yrkesutbildade personernas uppgift i branschen är att på ett mångsidigt sätt stödja barnets och den unga personens uppväxt och väg mot självständighet. Av central betydelse är det förtroende som uppkommer mellan en yrkesutbildad person och barnet/den unga personen. Olämplighet för området tar sig uttryck som missbruk av detta förtroende, som i värsta fall kan skada barnets och den unga personens balanserade utveckling permanent. Särskilt utsatta är barn och ungdomar som av någon orsak har svåra otrygghetsupplevelser i sitt umgänge med föräldrar eller andra vuxna.

Enligt 6 § i straffregisterlagen (770/1993) får en person ett straffregisterutdrag beträffande sig själv för att kunna åta sig en uppgift som varaktigt och i väsentlig grad består i att arbeta med minderåriga. Utdraget ska enligt lagen om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som arbetar med barn

(504/202) tillställas arbetsgivaren eller myndigheten. Denna lagstiftning omfattar inte studerande vars utbildning innehåller arbete bland barn.

I utbildning inom det sociala området och i yrken som förvärvats genom utbildningen arbetar man med familjer, barn och ungdomar, äldre, funktionshindrade och andra kundgrupper inom socialvården i olika verksamhetsmiljöer. Sociala tjänster är socialt arbete, rådgivning i uppfostringsfrågor och familjerådgivning, hemservice, boendeservice, institutionsvård, familjevård, sysselsättningsfrämjande verksamhet för funktionshindrade och arbetsverksamhet för funktionshindrade samt åtgärder som vidtagits för att fastställa underhållsbidrag. Sociala tjänster omfattar dessutom att ordna bl.a. omsorger om barn och ungdomar, barndagvård, omsorger om utvecklingsstörda och missbrukarvård. Sociala tjänster omfattar omsorg om individer, familjer och gemenskaper i olika livssituationer, förhindrande av utslagning, främjande av funktionsförmågan, trygghet av rehabilitering och välfärd. Förtroende och kundorientering är centrala principer som styr yrkesutbildade personers verksamhet inom det sociala området och som det föreskrivs om i lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (812/2000).

Säkerhetshoten i arbete inom det sociala området har att göra med att arbetet utförs utan utomstående övervakning bland minderåriga, äldre, handikappade eller personer som befinner sig i en svag ställning. Arbetet utförs ofta i kundens hem eller i hemliknande miljöer. Kundgrupper och individer inom socialvården kan beroende på sin situation vara speciellt utsatta för dålig behandling i fysiskt eller psykiskt hänseende, ekonomiskt utnyttjande eller annan osaklig verksamhet eller uppträdande. Också studerande inom området kan utgöra ett säkerhetshot mot kunderna genom att agera på ett för yrket olämpligt sätt.

I utbildningen inom hälsovård och inom yrken som förvärvats genom den här utbildningen arbetar man med sjuka och patienter inom hälso- och sjukvården. Patientsäkerheten och servicens art ställer särskilda krav på yrkesutbildade personers utbildning, praktik, arbete och ledning av organisationerna inom

hälso- och sjukvården. Syftet med patientsäkerheten är att säkerställa att vården är trygg samt att skydda patienten mot skador. Ur patientens synvinkel betyder patientsäkerhet att patienten får nödvändig och rätt vård som föranleder så liten skada som möjligt.

Patientsäkerheten är en del av vårdkvaliteten. Patientsäkerheten omfattar säker vård, säker medicinering och säker utrustning. När det gäller patientsäkerheten kan man göra skillnad mellan den valda behandlingsmetodens säkerhet samt vårdprocessens säkerhet. Metodens säkerhet kan äventyras av skadeverkningar som kan bero på t.ex. behandlingen, medicinen eller vårdutrustningen. Vårdprocessens säkerhet kan äventyras av någon avvikelse från den planerade vårdprocessen, t.ex. avvikelse från det överenskomna behandlingssättet, medicineringen eller felaktig användning av utrustningen.

Enligt tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården förorsakas uppskattningsvis 1 000—2 000 dödsfall per år i Finland av olika skador där patientsäkerheten äventyrats. De årliga kostnaderna för skadorna uppskattas till cirka 40 miljoner euro. Enligt social- och hälsovårdsministeriets utredning förekommer mest skador inom läkemedels- och vätskebehandling (52,1 %), i form av olycksfall och olyckor (12,5 %), fel i informationen eller informationshanteringen (12,0) samt våld (5,5 %). När det gäller läkemedelsbehandlingen är det vanligt att man delar ut eller ger fel medicin eller gör fel noteringar. Dessutom kan patienternas och personalens säkerhet äventyras bl.a. om anvisningar i anslutning till vården av patienter försummas, en patients särskilda behov inte beaktas, ansvarsområdena överskrids eller recept förfalskas eller mediciner stjäls.

Patientsäkerheten regleras av bl.a. 19 § i grundlagen, enligt vilken det allmänna ska, enligt vad som närmare bestäms genom lag, tillförsäkra var och en tillräckliga social-, hälsovårds- och sjukvårdstjänster samt främja befolkningens hälsa. När hälso- och sjukvård ordnas tillämpas på patientens ställning och rättigheter patientlagen (785/1992). Enligt 3 § 2 mom. i den lagen har varje patient rätt till hälso- och sjukvård av god kvalitet. Vården ska ordnas och patienten bemötas så

att hans människovärde inte kränks och att hans övertygelse och integritet respekteras.

Enligt 15 § i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (559/1994) är målet för yrkesutövningen i fråga om en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården att upprätthålla och främja hälsan, förebygga sjukdomar samt bota sjuka och lindra deras plågor. En yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården ska i sin yrkesutövning tillämpa allmänt godtagna och beprövade metoder enligt sin utbildning, som han hela tiden ska försöka komplettera. I samband med yrkesutövningen ska en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården opartiskt beakta den nytta och de eventuella olägenheter den medför för patienten. En yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården är skyldig att beakta vad som stadgas om patientens rättigheter.

I kraven på yrkesskicklighet inom trafiken framhävs trafiksäkerhet, arbets säkerheten samt garanterande av kundtryggheten. Chauffören ska känna till kraven på fordonets trafikduglighet, kunna säkerställa att fordonet och dess tilläggsutrustning fungerar säkert, kunna lasta fordonet på det sätt som säkerhetsföreskrifterna kräver och föra fram fordonet säkert och ansvarsfullt. Inom trafiken kan säkerhetshot orsakas av olika faktorer i anslutning till trafik- och arbets säkerheten. De kan ha att göra med underlåtenhet att iaktta t.ex. trafikregler eller branschens säkerhetsföreskrifter eller vara en följd av missbruk av rusmedel. Dessutom kan olika faktorer i anslutning till hälsotillståndet utgöra ett hinder för arbete i branschen.

Läkare är skyldig att anmäla försämrat hälsotillstånd hos bilförare, vilket kan leda till att körtillståndet dras in tillfälligt eller slutligt. Läkaren bedömer körkortsinnehavarens hälsotillstånd i samband med föreskrivna körkortskontroller och skriver ett läkarintyg om personens körförmåga som ska tillställas polisen. Hälsan hos chaufförer som kör tunga fordon och som innehar yrkeskörtillstånd för personbil kontrolleras oftare än för andra.

I yrken i sjöfartsbranschen ställs särskilda krav på arbetstagarnas hälsa och prestationsförmåga på grund av verksamhetsmiljön. Syftet med verksamheten i sjöfartsbranschen är allmän sjösäkerhet. Sjösäkerheten eller sä-

kerheten för andra personer ombord på fartygen kan äventyras om sjöfartsreglerna eller branschens säkerhetsföreskrifter inte iakttas eller på grund av missbruk av rusmedel. Dessutom kan olika faktorer i anslutning till hälsotillståndet förhindra arbete i branschen.

I sjöfartsbranschen är behörighetsvillkoren och hälsokraven noggrannare fastställda genom internationella avtal och nationell lagstiftning än vad som är vanligt. Om de formella behörighetsvillkoren föreskrivs i lagen om fartygspersonal och säkerhetsorganisation för fartyg (1687/2009) samt statsrådets förordning om fartygs bemanning och fartygspersonalens behörighet (1797/2009). Bestämmelser om det hälsotillstånd som förutsätts ingår i förordningen om läkarundersökning av sjömän (476/1980).

På flygtrafiken ställs synnerligen stränga säkerhetskrav. Yrkespiloters certifikatsbehörighet berörs av stränga och detaljerade sam-europeiska hälsokrav. Dessa behörighetsvillkor tillämpas i praktiken också på studerande inom området. Motsvarande säkerhetsrisker och hälsokrav gäller också dem som studerar till flygledare och flyginformatörer.

Den säkerhetsrisk som olämplighet för ett område innebär kan öka särskilt när den studerande har allvarliga obehandlade psykiska problem.

Ser man till hela befolkningen har psykiska störningar blivit en allt vanligare orsak till arbetsoförmåga. Det finns ingen heltäckande information om psykiska problem hos studerande, men Studenternas hälsovårdsstiftelse (YTHS) har färsk forskning om situationen beträffande yrkeshögskole- och universitetsstuderande samt referensinformation från tidigare år för universitetsstuderandes del. Enligt hälsoundersökningen bland högskolestuderande 2008 hade 27 % av dem som svarade psykiska svårigheter (män 19 %, kvinnor 32 %). De vanligaste problemen var att man upplevde kontinuerlig överansträngning, man kände sig olycklig och deprimerad, hade svårt att koncentrera sig på uppgifterna och var sömnlös på grund av bekymmer. Enligt Föreningen för mental hälsa upplevde 27 % av de studerande omfattande stress. Upplevelserna av psykiska svårigheter och stress var liknande på bägge utbildningsstadierna och hos universitetsstuderande un-

gefär lika vanliga som 2004 (Kunttu K., Hut-tunen T.: Korkeakoulu-opiskelijoiden terveydentutkimus 2008. Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön tutkimuksia 45, 2009). Dessa psykiska svårigheter påverkar dock inte i princip lämpligheten för ett område eller utgör hinder för studierna.

Enligt en undersökning från 2002 kunde försämrad funktionsförmåga av psykiska orsaker konstateras hos 10 % av de personer i åldern 20–24 år som genomgått gymnasiet (Aalto-Setälä T. Depressive disorders among young adults. Helsinki: Kansanterveyslaitos, 2002). De senaste åren har cirka 11–14 % av beväringarna avbrutit värnplikten på grund av hälsoskäl. Av dessa avbrott har ungefär 40 % berott på olika psykiska störningar.

Psykiska störningar kan bli långvariga om de inte behandlas. Å andra sidan befinner sig unga vuxna på ett utvecklingsstadium där man med god behandling kan förhindra att störningarna blir långvariga och bota dem. Den säkerhetsrisk som olämplighet för området ger upphov till kan öka särskilt när en studerande har en allvarlig psykotisk störning, en allvarlig asocial personlighetsstörning eller okontrollerat allvarligt rusmedels- eller narkotikaberoende. Oupptäckta och obehandlade psykiska störningar utgör det mest betydande säkerhetshotet i anslutning till psykiska problem. Det bästa sättet att förebygga psykiska problem är vårdhänvisning, god och tidig vård, varvid det inte finns något hinder för att delta i utbildningen och arbeta i branschen.

Rätt till trygg studiemiljö samt disciplin

En trygg inlärningsmiljö utgör grunden för hela personalens högklassiga och resultatrika verksamhet i samtliga läroanstalter och högskolor. I den gällande lagen om grundläggande utbildning, gymnasielagen och lagen om yrkesutbildning ingår en bestämmelse om studerandes rätt till en trygg studiemiljö. Med stöd av bestämmelser i dessa lagar kan likaså en studerande som stör undervisningen bli tillsagd att lämna klassrummet eller ett annat rum där undervisningen ges för den tid som återstår av lektionen. Dessutom kan en studerande förvägras rätt att delta i undervis-

ningen för högst den återstående arbetsdagen, om det föreligger en risk för att säkerheten för en annan studerande eller en person som arbetar vid läroanstalten eller i ett annat undervisningsutrymme äventyras av elevens våldsamma eller hotfulla uppförande eller om undervisningen eller därtill hörande verksamhet försvåras orimligt mycket på grund av den studerandes störande uppgörande. I lagen om grundläggande utbildning, gymnasielagen och lagen om yrkesutbildning har intagits bestämmelser om avlägsnande av en störande studerande som äventyrar säkerheten och om användning om maktmedel liksom om att rätten att studera för en studerande som är föremål för undersökning på grund av brott kan på vissa villkor dras in för undersökningstiden.

Universitets- och yrkeshögskolelagarna innehåller inte för närvarande någon bestämmelse om en trygg studiemiljö, ordningsregler och inte heller ovan relaterade disciplinära bestämmelser. Ändå kan det också i högskolorna uppkomma situationer där garantandet av en trygg studiemiljö förutsätter att en studerande kan förvägras rätt att delta i undervisningen. Med stöd av den gällande högskolelagstiftningen finns det inte tillräckliga metoder att ingripa i dylika situationer.

Med stöd av de nuvarande bestämmelserna om disciplin i utbildningslagarna kan disciplinförfarande inledas när en studerande bryter mot ordningen i läroanstalten eller högskolan. Till de disciplinära grunderna borde för att framhäva kravet på en trygg studiemiljö fogas ett uttryckligt omnämnande av våldsamt eller hotfullt uppträdande hos en studerande.

I gymnasielagen och lagen om yrkesutbildning föreskrivs att en studerande som är föremål för undersökning med anledning av brott kan för den tid som undersökningen pågår avstängas från studierna, om detta är nödvändigt med hänsyn till det brott som den studerande misstänks har gjort sig skyldig till eller omständigheter som har samband med detta. För närvarande innehåller inte högskolelagstiftningen någon motsvarande bestämmelse. Avstängning för viss tid på grund av den studerandes våldsamma eller hotfulla uppträdande eller avstängning från studierna för den tid förundersökning pågår och åtal är

anhängigt ökar de facto inte nödvändigtvis säkerheten i läroanstalten eller högskolan, men förfarandet kan ändå öka känslan av säkerhet och lugna ner studiemiljön.

Missbruk av rusmedel och drogtest

Ungdomars användning av alkohol och narkotika följs med hjälp av bl.a. den europeiska skolelevsundersökningen (ESPAD) och skolhälsoenkäten. Antalet ungdomar som använder och har prövat på narkotika tycks ha minskat under de senaste åren. Enligt 2005 års skolhälsoenkät har antalet 16–18-åringar som prövat på narkotika minskat till samma nivå som resultaten av 1997 års enkät. Ungefär 6 % av ungdomarna i åldern 16–18 år meddelade att de prövat på narkotika. Enligt 2003 års ESPAD-förfrågan hade 11 % av ungdomarna i åldern 15–16 år prövat på illegal narkotika. Vanligtvis har man prövat på cannabis. Användning av läkemedel tillsammans med alkohol är vanligare i Finland än i de andra länderna som deltagit i ESPAD-förfrågan. År 2003 hade 17 % av ungdomarna i åldern 15–16 år använt alkohol och läkemedel tillsammans, då motsvarande andel i andra länder var 9 %. Undersökningarna är inte direkt tillämpliga på studerande och inte på missbruk eftersom de har gällt skolelever i grundskoleåldern och beskriver narkotika- och rusmedelsexperiment. Trots detta beskriver uppgifterna trenden när det gäller användningen av narkotika och rusmedel bland ungdomar.

Andelarna narkotikamissbrukare är betydligt mindre. Enligt uppskattningar var amfetamin- och opiatmissbrukarna 2005 bland 15–25-åringarna 0,63–0,95 % och bland 26–35-åringarna 0,68–0,94 %. Ökningen av det totala antalet missbrukare tycks ha avtagit och i de yngsta åldersklasserna har antalet missbrukare minskat något.

Också antalet som avbrutit militärtjänstgöringen på grund av narkotikadiagnos tycks ha etablerat sig och börjat minska något efter 2003. Åren 2000–2003 var andelen som avbröt tjänstgöringen på grund av narkotikadiagnos 0,75–0,84 % medan andelen åren 2004–2007 var 0,56–0,67 %. Antalet som avbryter tjänstgöringen på grund av alko-

holmissbruk kan däremot inte uppvisa samma trend utan antalet har etablerat sig kring ungefär 50 fall per år.

De statistiska uppgifter och bedömningar som relaterats ovan gäller inte studerande och de kan inte tillämpas direkt på studerandebefolkningen. Exempelvis på grundval av uppgifter som insamlats om missbrukarvårdens narkotikaklienter 2006 var klienternas utbildningsnivå låg och 62 % av klienterna var arbetslösa. Allvarliga rusmedelsproblem är inte nödvändigtvis särskilt vanliga, men det kan förekomma mycket allvarliga enskilda fall. Alkoholmissbruk är ett vanligare problem än narkotikamissbruk. Uppskattningen torde kunna vara att bland studerandebefolkningen är särskilt narkotikamissbruket relativt sett mindre än i den ovan relaterade statistiken.

Enligt högskolestuderandes hälsoundersökning 2008 har 23 % av de studerande prövat eller använt någon form av narkotika, vanligast är detta bland män som studerar på universitet. En fjärdedel av de manliga studerande konsumerade rikligt med alkohol, av de kvinnliga studerande 12 %. Bland universitetsstuderande har männens genomsnittliga användning av alkohol ökat jämfört med tidigare undersökningar, vilket beror på att konsumtionen ökat i den äldsta åldersgruppen. Andelen män och kvinnor som använder litet alkohol har förblivit lika stor, medan andelen storförbrukare har ökat något.

Den gällande lagstiftningen har inga bestämmelser om drogtestning av studerande inom yrkesutbildningen, den yrkesinriktade vuxenutbildningen, yrkeshögskolorna eller universiteten. Allvarligt rusmedelsberoende och agerande under rusmedelspåverkan anses i allmänhet utgöra en betydande säkerhetsrisk i studierelaterad arbetspraktik eller i arbetslivet. Agerande under rusmedelspåverkan i studierelaterad praktik kan äventyra såväl den studerandes egen och andras arbets säkerhet som kund- och patientsäkerheten.

Utan en uttrycklig lagbestämmelse kan inte en studerande förpliktas att delta i drogtest. Det är då möjligt att genomföra test endast om man får den testades genuint frivilliga samtycke. Det är problematiskt att bedöma om samtycket är frivilligt om vägran kan leda till menliga påföljder för den studeran-

de. Om man uppträder berusad i läroanstalten eller praktik kan detta dock med stöd av den nuvarande lagstiftningen leda till disciplinära åtgärder även om användningen av rusmedel inte skulle konstateras genom test. Olika läroanstalter har olika praxis till denna del, vilket inte kan betraktas som motiverat med tanke på de studerandes rättsskydd. Av denna orsak borde det föreskrivas genom lag om ordnande av drogtest samt följderna av test.

Integritetsskydd och utbyte av information

För att säkerställa en trygg studiemiljö och bedöma förutsättningarna för avläggande av examen förutsätts ändamålsenligt samarbete och utbyte av information mellan olika aktörer. Ett praktiskt problem är att det i princip inte finns någon skyldighet att lämna ut eller rätt att få sekretessbelagda uppgifter. Sekretessgrunderna för uppgifter om olika yrkesutbildade personer fastställs olika. Utbildningslagstiftningen innehåller särskilda bestämmelser om sekretess och utbyte av information mellan yrkesutbildningspersonalen och elevvårdspersonalen, men de gäller endast uppgifter som är nödvändiga för att ordna studierna på behörigt sätt. Dessutom är erhållandet av uppgifter förenat med villkor, dvs. den som begär uppgifter har inte på lag grundad rätt att få de begärda uppgifterna.

Sekretessbestämmelser som gäller studenthälsovården finns i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården och i patientlagen. Förutom speciallagstiftningen tillämpas offentlighetslagens sekretessbestämmelser. De nuvarande bristerna i rätten att erhålla information och skyldigheten att lämna ut uppgifter kan försvåra och fördröja fattandet av beslut som gäller en studerande och ordnandet av stödtjänster och i värsta fall t.o.m. äventyra de studerandes och andra personers säkerhet under studierna, studierelaterad inläring i arbetet eller praktik eller utövningen av yrket. Det är därför nödvändigt att se över bestämmelserna om utlämnande av uppgifter.

3 Propositionens mål och de viktigaste förslagen

3.1 Mål

Propositionens mål är att förbättra säkerheten i utbildningen och i arbetslivet efter den genom att utöka utbildningsanordnarnas och högskolornas metodurval i fråga om olämplighets- och säkerhetsfrågor som gäller studerande. Strävan med propositionen är att förbättra patient- och kundsäkerheten samt säkerheten i trafiken genom att förebygga olika skador och missbruk. Speciellt försöker man skydda minderåriga och andra personer i sårbar ställning, t.ex. sjuka, äldre och funktionshindrade. Propositionens syfte är också att främja den studerandes egen säkerhet samt säkerheten i studiesamfundet och på arbetsplatsen. Dessutom är ett mål att garantera de studerandes rättsskydd i studierelaterade problemsituationer genom att klargöra och utveckla regleringen.

Ett sätt att nå målen vore att den studerandes studierätt kunde dras in i vissa föreskrivna situationer, om skydd för minderåriga eller patient- eller kundsäkerheten eller säkerheten i trafiken förutsätter det på grund av krav som hänför sig till studierna. Dessutom skulle målen nås om narkotikatest möjliggörs i vissa situationer. Narkotikatest skulle vara nödvändiga särskilt i sådana situationer där agerande under narkotikapåverkan i studierelaterad praktik eller under en period av inläring i arbetet utgör en fara för den egna eller andra personers hälsa, patienters säkerhet eller säkerheten i trafiken.

De föreslagna metoderna ska tas i bruk först när studerandehandledning, elevvård och studerandevård inte räcker till. De föreslagna åtgärderna ska tas i bruk endast i synnerligen allvarliga situationer. Målet är att inom ramen för lagstiftningen erbjuda utbildningsanordnarna och högskolorna verktyg att ingripa i de svåraste fallen av olämplighet och missbruk.

Patient- och kundsäkerheten samt minderårigas säkerhet förbättras genom att det säkerställs att studerande som i sina studier eller studierelaterad inläring i arbetet samt senare i arbetslivet arbetar bland patienter, barn och äldre eller andra motsvarande special-

grupper är lämpade för området. När det gäller patient- och kundsäkerheten är målet att minska felbehandlingarna, missbruket, försummelseerna och skadorna.

Säkerheten i trafiken förbättras genom att det säkerställs att yrkeschaufförer och andra yrkesutbildade personer i trafikbranschen är lämpade för branschen. När det gäller säkerheten i trafiken är målet att minska antalet trafikolyckor och farliga situationer.

Agerande under rusmedelpåverkan eller rusmedelsberoende kan i vissa studierelaterade uppgifter äventyra förutom den studerandes även andra studerandes eller kunders, patienters eller utomståendes liv eller hälsa. Uppgifter där det är möjligt att äventyra liv eller hälsa finns t.ex. inom trafiken, social- och hälsoområdet samt byggbranschen. Bestämmelser om narkotikatest erbjuder utbildningsanordnarna och högskolorna möjlighet att försäkra sig om den studerandes funktionsduglighet i situationer där det är befogat att misstänka att den studerande är påverkad av narkotika och där detta kan förorsaka en sådan farlig situation som beskrivs i bestämmelserna. På detta sätt kan man både förebygga skador och förbättra läroanstalternas disciplinära möjligheter. Å andra sidan förbättrar också de lagbestämda förutsättningarna för narkotikatest de studerandes rättsskydd. Genom att lämna ett negativt testresultat kan en studerande tillbakavisa ogrundade misstankar som riktats mot honom eller henne. Varje år kommer det ut i offentligheten enstaka fall där läroanstalternas grundlöst har ålagt studerande att genomgå drogtest. Genom lagstiftning om narkotikatest främjas de studerandes rättsskydd.

Till propositionens mål hör en drogfri läroanstalt och arbetsplats. Bestämmelserna främjar antidrogarbetet. Möjligheten att kräva intyg över narkotikatest baserar sig på lagstadgade förutsättningar som garanterar att andras grundläggande rättigheter tillgodoses. Förutsättningarna för narkotikatest ska vara anpassade till ovan nämnda mål och de tryggar i huvudsak den studerandes eller andras liv, hälsa och säkerhet.

Till de allmänna principerna för utbildningen hör i hög grad att säkerställa jämlikheten mellan de studerande, målen för tillgänglig utbildning samt tidig användning av

åtgärder som förebygger marginalisering av studerande. I samband med förfarandena som gäller indragning av studierätten, disciplin och narkotikatest ska de studerande erbjudas behöriga och tillräckliga stödåtgärder.

Syftet med förslagen som gäller erhållande av uppgifter och behandling av uppgifter är att skapa klara bestämmelser för utbytet av information och förfarandet i anslutning därtill mellan de studerande och läroanstalterna, mellan läroanstalterna samt mellan läroanstalterna och hälso- och sjukvårdspersonalen.

3.2 Alternativ

I samband med beredningen av propositionen har man granskat olika alternativ som kunde främja målen att garantera säkerheten. Utgångspunkten är olika förebyggande åtgärder, t.ex. tidigt ingripande när problem har upptäckts. Det är viktigt att den studerande erbjuds studiehandledning och att den studerande hänvisas att söka sig till elevvårdens och studenthälsovårdens service. Tidigt ingripande i problemsituationer kan i praktiken ske redan inom ramen för den nuvarande lagstiftningen, och till denna del är det egentligen inte fråga om några behov av att utveckla lagstiftningen. Förebyggande åtgärder räcker dock inte ensamma till för att uppnå propositionens mål att främja säkerheten.

Övriga utvecklingsåtgärder som gäller studenthälsovården och elevvården stödjer propositionens mål. Vid social- och hälsovårdsministeriet bereddes en förordning om rådgivningsverksamhet, skol- och studerandehälsovård samt förebyggande mun- och tandvård för barn och unga (380/2009) som trädde i kraft den 1 juli 2009. Syftet med den nya förordningen är att förebygga diskriminering, sjukdomar, problem och hälsoskillnader i enlighet med modellen för tidigt ingripande. Förordningen omfattar tidigt konstaterande, vård och hänvisning till fortsatt vård vid eventuella mentala störningar, tidigt konstaterande, vård och hänvisning till fortsatt vård vid eventuella missbruksproblem, mun- och tandvårdstjänster, tjänster som främjar sexuell hälsa och andra hälso- och sjukvårdstjänster enligt folkhälsolagen som ordnas av den kommun där läroanstalten är belägna (66/1972). För att utveckla elevvår-

den har också andra åtgärder vidtagits i samarbete mellan social- och hälsovårdsväsendet samt undervisnings- och kulturministeriet.

Eftersom strävan med propositionens bestämmelser om indragning av studierätten är att ingripa i de allvarligaste fallen av olämplighet för ett område, kan man med fog anta att propositionens mål också kunde främjas genom att utveckla antagningen av studerande och den lämplighetsbedömning som ingår där. Enligt den gällande lagstiftningen beslutar universitetet och yrkeshögskolorna själva om grunderna för antagningen av studerande med beaktande av jämlikhetsprinciperna. Det har inte ansetts ändamålsenligt att ifrågasätta denna utgångspunkt. När det gäller yrkesutbildning kan ministeriet besluta om grunderna för antagningen av studerande, så till denna del är det möjligt för undervisnings- och kulturministeriet att utveckla lämplighetsbedömningen redan med stöd av den nuvarande lagstiftningen. I samband med beredningen av propositionen har det dock ansetts att utvecklingen av lämplighetsbedömningen och det övriga ansökningsförfarandet i sig inte är en tillräcklig åtgärd för att uppnå propositionens mål. Lämplighetsbedömningen görs i samband med antagningen av studerande, varefter den studerandes situation kan förändras så väsentligt under studietiden att han eller hon inte längre kan betraktas som lämpad för området. Genom indragning av studierätten kan man i extrema fall i efterhand rätta till en lämplighetsbedömning som visat sig vara felaktig.

Vidare vore det möjligt att överväga att använda en provotid i samband med studierna, under vilken det vore särskilt lätt att dra in studierätten. En provotid i anslutning till studierna skulle erbjuda möjlighet att bedöma den studerandes lämplighet på längre sikt och vore således mera tillförlitlig än en lämplighetsbedömning som görs i samband med ansökningsförfarandet. Provetiden kunde dock inte i praktiken vara längre än några månader och den skulle inte innebära någon ny lösning på lämplighetsproblem som yppar sig efter den. Även om en provotid i sig kunde vara ett användbart redskap för att främja propositionens mål, vore införandet av den förenat med flera problem. Arrangemang med provotid lämpar sig bättre för arbetslivet

än för studier och det kan också användas inom läroavtalsutbildning. En provotid jämte möjlighet att enkelt dra in studierätten kunde leda till att ansökningsförfarandet och den lämplighetsbedömning som görs i samband med det blir mindre viktiga. Dessutom skulle en provotid innebära onödigt osäkerhet beträffande studieplatsens beständighet för den studerande.

Syftet med studiehandledningen är att stödja den studerande i valsituationer som gäller studierna samt att hjälpa honom eller henne att lösa studierelaterade problem under studietiden. Med hjälp av studiehandledningen får den studerande information och stöd för sina beslut angående vad han eller hon ska studera och hur. I valsituationer erbjuder studiehandledningen en osäker studerande möjlighet att stärka sin motivation och vid behov träffa nya val. För den som har inlärningsproblem kan studiehandledningen erbjuda nya redskap för studier eller möjlighet att tillsammans med en expert bedöma sin lämplighet för sitt studieområde. Det är viktigt att utveckla studiehandledningen, men ensam är den ett otillräckligt redskap för att uppnå målen för denna proposition. Problemen har vanligtvis att göra med situationer som gäller sådana studerande som inte känner igen sina problem eller inte vill ty sig till studiehandledning.

Medan propositionen bereddes har man också funderat på om det vore nödvändigt att till paragraferna om antagning av studerande till olika utbildningsområden foga en bestämmelse enligt vilken vissa straff för i lagen nämnda brott skulle utgöra ett hinder för tillträde till vissa studier. Bestämmelsens innehåll kunde formuleras på motsvarande sätt som bestämmelserna i lagen om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som arbetar med barn. I lagen om yrkesutbildning samt i yrkeshögskolelagen och universitetslagen kunde t.ex. föreskrivas att till studier där inläring i arbetet eller praktik ingår och som omfattar att utan vårdnadshavarens närvaro fostra, undervisa, sköta eller annars ta hand om minderåriga eller annars arbeta i personlig kontakt med minderåriga inte kan anta en person som är dömd för sexualbrott, narkotikabrott eller grovt rån eller för vissa brott mot liv och hälsa eller brott mot allmän ord-

ning. Läroanstalten ska då före den slutliga antagningen av studerande begära att den som sökt inträde som studerande ska visa upp ett straffregisterutdrag enligt 6 § 2 mom. i straffregisterlagen (770/1993).

Med stöd av den ovan relaterade bestämmelsen i anslutning till antagningen av studerande skulle en person som med stöd av lagen om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som arbetar med barn inte kan vara verksam i det yrke som utbildningen leder till, inte heller kunna inleda studier inom området i fråga. Sålunda skulle grunden för bestämmelsen vara förutom skydd av minderåriga dessutom att det inte är ändamålsenligt att utbilda en person till ett yrke som han eller hon inte kan utöva i praktiken. Eftersom förbindelsen mellan den examen som avläggs och yrkesutövning inte nödvändigtvis alltid är helt entydig och eftersom man har velat begränsa antalet personer som ska visa upp straffregisterutdrag har uppvisandet av straffregisterutdrag i den slutliga propositionen kopplats till praktik i stället för till antagningen av studerande.

Medan propositionen bereddes har man också funderat på att föreskriva om den s.k. svenska modellen enligt vilken beslut om indragning av studierätten inte fattas av den enskilda utbildningsanordnaren eller högskolan, utan indragningsbesluten fattas av ett riksomfattande organ. Fördelen med modellen vore att den säkerställer en enhetlig tillämpningspraxis. En nackdel kan å andra sidan vara att beslutsfattandet fjärras alltför mycket. Det vore också problematiskt att inrätta ett riksomfattande beslutsorgan med avseende på principen om högskolornas självstyrelse. Den slutliga propositionen innehåller inte något förslag om ett riksomfattande organ.

Ett alternativt sätt att nå målet beträffande ökad säkerhet i läroanstalterna har varit ett förslag om att i utbildningslagarna föreskriva om möjlighet att permanent avstänga en studerande i en situation där den studerande har gjort sig skyldig till mycket allvarligt missbruk och allvarligt hotat eller skadat en annan persons hälsa eller den allmänna säkerheten. Möjligheten till permanent avstängning kunde vara nödvändig i de exceptionella situationer där en studerande har dömts t.ex.

för ett brott mot liv som riktats mot en annan studerande eller för sabotage riktat mot läroanstalten. Under den första remissbehandlingen av utkastet till regeringsproposition fick förslaget dock ett motstridigt mottagande, så man avstod från möjligheten till permanent avstängning i samband med den fortsatta beredningen av regeringens proposition.

I de lagutkast som var ute på remiss föreslogs bestämmelser om drogtest, varvid regleringen skulle ha motsvarat lagstiftningen om Försvarshögskolan, Polisyrkeshögskolan, Räddningsinstitutet och Brottspåföljdsområdets utbildningscentral. Bestämmelsen om drogtest, som möjliggjorde alkoholtest, ändrades dock efter den andra remissbehandlingen till att gälla endast narkotikatest. Bestämmelserna om testning ändrades samtidigt så att de i så stor utsträckning som möjligt motsvarar bestämmelserna i lagen om integritetsskydd i arbetslivet.

3.3 De viktigaste förslagen

Hinder för antagning som studerande och indragning av studierätten

I propositionen föreslås att det föreskrivs om indragning av studierätten i 32 § i lagen om yrkesutbildning, i 11 § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning, i 25 a § i yrkeshögskolelagen och i 43 a § i universitetslagen. Bestämmelser om hinder för antagning som studerande föreslås i 27 a § i lagen om yrkesutbildning, i 11 § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning, i 20 a § i yrkeshögskolelagen och i 37 a § i universitetslagen.

Genom att föreskriva om indragning av studierätten förhindras att en studerande som är klart olämplig för det område inom vilket han eller hon studerar och som i studierelaterade praktiska uppgifter, inläring i arbetet eller praktik kunde orsaka fara för andra fortsätter med studierna och avlägger examen. I lagarna om olika utbildningsformer fastställs noggrannare förbindelsen mellan orsakandet av fara och studierna i fråga. I bestämmelserna definieras de intressen som ska tryggas eller skyddas och som ska äventyras på grund av olämplighet för att en studerande ska kunna betraktas som olämplig.

Möjligheten att dra in studierätten på grund av olämplighet för området ska gälla endast studier som förutsätter arbete bland minderåriga eller som är förenade med krav på patient- eller kundsäkerheten eller säkerheten i trafiken. Studieområden där dessa skydds- eller säkerhetsaspekter kan komma i fråga är t.ex. social- och hälsoområdet, det humanistiska och pedagogiska samt trafiken.

Typiska studier som förutsätter arbete bland minderåriga är sådana studier inom det pedagogiska området som det inte är möjligt att genomföra utan studierelaterad praktik bland minderåriga. I sådana studier framhävs ansvaret för minderåriga personer och deras säkerhet samt andliga uppväxt. Arbete inom området förutsätter särskild lämplighet.

Frågor i anslutning till patientsäkerheten accentueras i utbildningen inom hälsoområdet. Alla patienter förmår inte själva säkerställa att de är trygga och de är således beroende av andras vård och bemötande. Av dem som vårdar förutsätts därför absolut pålitlighet och ansvarskänsla.

Med kundtrygghet avses att rättigheterna och ett korrekt bemötande av kunderna inom det sociala området säkerställs. Kunderna inom det sociala området kan vara funktionshindrade, äldre eller annars beroende av andra eller i en sårbar ställning. Inom dessa områden kan olämplighet för studierna äventyra kundsäkerheten.

Säkerheten i trafiken hänför sig särskilt till utbildningen inom transport och övrig trafik. I branschen arbetar man med fordon, maskiner och anordningar vilkas användning förutsätter särskild omsorgsfullhet och noggrant iakttagande av säkerhetsnormerna samt situationshandling. Olämplighet för området kan orsaka en betydande olycksrisk under studierna eller yrkesutövningen. Då äventyras både den studerandes egen och utomståendes säkerhet.

En studerandes studierätt kan indras när ovan relaterade säkerhetssynpunkter äventyras endast på de grunder som ingår i de föreslagna bestämmelserna och som visar att en person är olämplig för branschen i fråga. I denna proposition avses med olämplighet att den studerande orsakar fara för andra personers liv eller hälsa. När studierätten indras är det på sätt och vis fråga om att rätta till ett

felaktigt val av bransch. Härigenom försöker man förbättra säkerheten och förebygga framtida skador eller missbruk. Bestämmelserna om indragning av studierätten får inte i någon situation användas i disciplinärt syfte.

En studerandes studierätt kan för det första indras om den studerande i sina studier upprepade gånger eller allvarligt har orsakat fara för en annan persons hälsa eller säkerhet och på så sätt visat sig vara uppenbart olämplig för studierelaterade praktiska uppgifter eller inläring i arbetet eller praktik. För att bestämmelsen ska tillämpas förutsätts att den studerande uppvisar ett allvarligt likgiltigt beteende som kan leda till att en annan persons hälsa eller säkerhet äventyras i studierelaterad verksamhet. Sådan likgiltighet kan yppa sig t.ex. som allvarlig eller upprepad försummelse av arbetssäkerhetsföreskrifterna eller som oklarheter som äventyrar säkerheten vid skötseln av studie- eller praktikrelaterade uppgifter. Likgiltighet kan också vara förenad med att den studerande inte bryr sig om vilka följder hans eller hennes agerande har.

Enligt propositionen ska en studerandes studierätt dessutom kunna indras om han eller hon inte uppfyller villkoren för att antas som studerande vad hälsan och funktionsförmågan beträffar. En omständighet i anslutning till en persons hälsotillstånd och funktionsförmåga kan inte utgöra hinder för antagning som studerande och inte heller ligga till grund för indragning av studierätten, om hindret kan undanröjas med skäliga åtgärder. Sålunda ska indragningsprocessen föregås av prövning av om den omständighet som ansluter sig till personens hälsotillstånd och funktionsförmåga är sådan att den olämplighet som den orsakar kan lösas och skötas med skäliga anpassningar. Utbildningsanordnaren och högskolan ska främja tillgängliga studier och försöka lösa praktiska problem som en sjukdom eller ett handikapp innebär för studierna i första hand med hjälp av olika studerandearrangemang och elevvårdstjänster.

I praktiken är sådana omständigheter i anslutning till hälsotillståndet och funktionsförmågan som utgör förutsättning för indragning av studierätten allvarliga och sådana som gör att det uppenbart inte skulle vara

möjligt att avlägga examen. De avsedda omständigheterna kan ha att göra med såväl den fysiska som den psykiska hälsan. Studierätten kan indras endast ifall en omständighet i anslutning till hälsotillståndet objektivt sett hindrar studierna och kunde äventyra andra personers säkerhet.

Med omständigheter i anslutning till hälsotillståndet som kan leda till indragning av studierätten avses t.ex. en allvarlig asocial personlighetstörning, allvarliga psykotiska störningar där man inte har fått tillräcklig respons på behandling samt allvarligt rusmedelsberoende som inte har fått under kontroll med behandling. Dyliga omständigheter i anslutning till hälsotillståndet kan äventyra andras säkerhet. Med omständigheter i anslutning till hälsotillståndet avses inte lindriga mentala störningar, som mera har att göra med åldern och livsfasen. Sådana mentala störningar kan med lyckad behandling botas eller avsevärt lindras så att eventuella hinder för yrkesutövning kan undanröjas. Det går inte att dra upp klara diagnostiska gränser för omlämplighet för ett område, utan saken måste bedömas individuellt med avseende på området i fråga.

Bestämmelserna om indragning av studierätten kopplas vad hälsotillståndet och funktionsförmågan beträffar till förutsättningarna för antagning som studerande. Sålunda föreslås att det till yrkeshögskole- och universitetslagarna fogas en paragraf som hinder för antagning som studerande. I lagarna om yrkesutbildning och yrkesinriktad vuxenutbildning föreskrivs redan för närvarande om hinder för antagning som studerande på grund av omständigheter i anslutning till hälsotillståndet. Det föreslås att bestämmelserna i fråga förtydligas så att det alltid är läroanstaltens skyldighet att i första hand utreda om hindret kan undanröjas med skäliga åtgärder och vidta nödvändiga åtgärder för att undanröja hindret.

I propositionen föreslås att en studerandes studierätt ska kunna indras i vissa situationer när studierna eller studierelaterad praktik i hög grad förutsätter arbete bland minderåriga. Studierätten ska kunna indras om en studerande har dömts till straff för en sedlighetssårande gärning, sexualbrott, dråp, mord, dråp under förmildrande omständigheter,

grov misshandel, grovt rån eller narkotikabrott. Syftet med regleringen i fråga är att skydda minderårigas personliga integritet och främja deras personliga säkerhet i överensstämmelse med lagen om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som arbetar med barn. För att bestämmelsen ska tillämpas förutsätts inte att gärningen skulle ha inträffat eller domen meddelats under studietiden. På bedömningen av indragning av studierätten ska inverka t.ex. hur allvarligt det begångna brottet är och hur strängt straff som utdelats för det, förhållandet mellan typen av brott till området i fråga samt det tidsmässiga förhållandet mellan tidpunkten för brottet och antagningen som studerande.

I propositionen ingår bestämmelser om de olika utbildningsformerna med stöd av vilka den som ansöker om inträde som studerande på begäran ska informera utbildningsanordnaren eller högskolan om ett tidigare beslut om indragning av studierätten. Utbildningsanordnaren eller högskolan ska begära uppgifterna endast vid ansökan till sådan utbildning som berörs av möjligheten att dra in studierätten. På så sätt säkerställs att den studerande efter det att studierätten indragits inte kan försöka börja studera inom samma område vid en annan läroanstalt utan att den nya läroanstalten får information om en tidigare indragning av studierätten. Tidigare indragning av studierätten ska inte nödvändigtvis förhindra att den studerande antas, men utbildningsanordnaren eller högskolan kan ta saken i betraktande vid lämplighetsbedömningen i anslutning till antagningen av studerande. Om en studerande hemlighåller information om ett tidigare beslut om indragning av studierätten när informationen har begärts i samband med antagningen av studerande ska den studerandes studierätt kunna indras.

När ovan relaterade förutsättning föreligger ska den studerande inte förlora sin studierätt automatiskt, utan utbildningsanordnaren och högskolan ska ha rätt att pröva saken. Syftet med bestämmelsen är att utgöra en sista utväg att kunna ingripa i de mest allvarliga enskilda fallen. Före beslutet om indragning av studierätten ska den studerande i varje fall hänvisas att söka sig till studenthälsovårdens tjänster och den studerande ska ges tillräcklig handledning för att hitta ett utbildningsområde

de som passar honom eller henne bättre. Man ska också kunna komma överens med den studerande om att han eller hon överflyttas till annan utbildning hos utbildningsanordnaren eller högskolan. Förutsättningen för överflyttning är att man bedömer att den studerande har förutsättningar att uppfylla examenskraven inom ett annat område och att han eller hon uppfyller villkoren för att bli antagen som studerande. Överflyttning av en studerande betyder att processen för att dra in studierätten avslutas och något beslut om indragning av studierätten behöver inte fattas. Man ska dock komma överens om överflyttningen av den studerande till en annan utbildning skriftligt och samtidigt ska det registreras att den studerande avstår från sin studierätt till den tidigare utbildningen.

Enligt propositionen ska en studerande som förlorat sin studierätt kunna ansöka om återställande av studierätten när de orsaker i anslutning till hälsotillståndet eller funktionsförmågan som lett till att studierätten indrogs har undanröjts. Bevisskyldighet i saken ska tillkomma den person som ansöker om återställande av studierätten. En person som förlorat sin studierätt ska visa att det finns tillräckliga grunder för en återställande av studierätten t.ex. genom att delta i ett förfarande för bedömning av funktionsförmågan, med läkarutlåtande eller något annat motsvarande intyg. Återställande av studierätten ska inte vara ett rättsmedel, utan den ska förutsätta att den studerandes personliga förhållanden förändrats.

Genom att göra det möjligt att återställa studierätten försöker man stödja och uppmuntra en studerande som förlorat studierätten att återgå till studierna i situationer där bakgrunden till indragningen av studierätten har varit t.ex. olika problem i anslutning till livshandlingen som personen i fråga fått under kontroll. Sådana problem kan vara t.ex. rusmedels- eller mentala problem.

Rätt till trygg studiemiljö samt disciplin

Det föreslås att i universitetslagen och yrkeshögskolelagen intas en bestämmelse om de studerandes rätt till en trygg studiemiljö på samma sätt som i lagen om grundläggande utbildning, gymnasielagen och lagen om yr-

kesutbildning. Likaså föreslås det bestämmelser om ordningsstadgor som främjar den interna ordningen, ostörda studier samt tryggheten och trivseln i högskolesamfundet.

Tryggheten i studiesamfundet och på arbetsplatsen främjas också genom att disciplinbestämmelserna i 35 § i lagen om yrkesutbildning, 28 § i yrkeshögskolelagen och 45 § i universitetslagen preciseras.

Utgångspunkten för disciplinsituationer ska fortfarande vara att en studerande som stör undervisningen eller annars bryter mot ordningen eller gör sig skyldig till fusk kan ges en skriftlig varning. För tydlighetens skull föreslås att det till disciplinbestämmelserna fogas en bestämmelse om att våldsamt eller hotfullt beteende hos en studerande kan leda till disciplinstraff.

I propositionen föreslås att också vägran att visa upp intyg över narkotikatest eller att lämna ett prov som visar på missbruk av narkotika ska kunna leda till en skriftlig varning. Möjligheten till disciplinära påföljder är nödvändig i dessa situationer för att narkotikatestningen ska fungera i praktiken och kunna ha en förebyggande inverkan på narkotikamissbruk i läroanstalterna.

Om handlingen eller försummelsen är allvarlig eller om den studerande fortsätter att uppföra sig olämpligt efter en skriftlig varning ska den studerande även i fortsättningen kunna avstängas från läroanstalten för en viss tid, högst ett år. Inom yrkesutbildningen ska en studerande då också kunna uppsägas från elevhemmet för en viss tid eller för den tid som återstår av studierna. För yrkesutbildningens del motsvarar förslaget den gällande regleringen. För högskolornas del tillfogar propositionen som grund för avstängning för viss tid att den studerande fortsätter att uppföra sig olämpligt efter en skriftlig varning. Också högskolorna ska vid behov ha möjlighet att säkerställa ordningen och studieron i läroanstalten genom att för viss tid avstänga en studerande som fortsätter att uppföra sig störande eller olämpligt trots en skriftlig varning.

Det föreslås att det till disciplinbestämmelserna i högskolelagarna fogas bestämmelser med stöd av vilka en studerande som stör ordningen kan tillsägas att lämna klassrummet eller det rum där undervisningen ges el-

ler en tillställning som arrangeras av läroanstalten. Dessutom föreslås det att högskolelagstiftningen på samma sätt som lagen om grundläggande utbildning, gymnasielagen och lagen yrkesutbildning kompletteras med en bestämmelse enligt vilken en studerande kan förvägras att delta i undervisningen för högst tre arbetsdagar, om det föreligger en risk för att säkerheten för en annan studerande eller person som arbetar vid läroanstalten eller i ett annat undervisningsutrymme äventyras av studerandes våldsamma eller hotfulla uppförande eller om undervisningen eller därtill hörande verksamhet försvåras orimligt mycket på grund av den studerandes störande uppförande.

I samtliga utbildningslagar föreslås också en enhetlig bestämmelse som gäller situationer där en studerande är misstänkt för brott. Den studerande ska då kunna avstängas från studierna för den tid som förundersökning pågår och åtalet är anhängigt för högst ett år i sänder, om det är nödvändigt med hänsyn till studierna eller det brott som den studerande misstänks ha gjort sig skyldig till eller omständigheter som har samband med dessa. Avstängning för viss tid på grund av den studerandes våldsamma eller hotfulla uppförande eller avstängning från studierna för den tid som undersökning med anledning av brott pågår ökar de facto inte nödvändigtvis säkerheten i läroanstalten eller högskolan, men förfarandet kan ändå öka känslan av trygghet och lugna ner studiemiljön. Enligt förslaget ska en studerande också kunna avhållas från studierna om han eller hon vägrar dels att genomgå kontroller och undersökningar av hälsotillståndet i anslutning till förfarandet för indragning av studierätten, dels att visa upp ett straffregisterutdrag.

Narkotikatest

I propositionen föreslås att det föreskrivs om narkotikatest i 34 a § i lagen om yrkesutbildning, 11 § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning, 25 c § i yrkeshögskolelagen och 43 c § i universitetslagen.

När de föreskrivna villkoren uppfylls är en studerande enligt förslaget skyldig att visa upp ett intyg över narkotikatest för utbildningsanordnaren eller högskolan. En legiti-

merad yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården som anvisats av utbildningsanordnaren eller högskolan ska utfärda intyget. Ett intyg över narkotikatest innehåller information om att den studerande har genomgått ett test för att utreda användning av narkotika samt en på testet grundad utredning om huruvida den studerande har använt narkotika för andra än medicinska ändamål på ett sätt som försämrar den studerandes funktionsförmåga.

Skyldighet att visa upp ett intyg över narkotikatest förutsätter att det finns grundad anledning att misstänka att den studerande är påverkad av narkotika i studierelaterade praktiska uppgifter eller praktik eller är beroende av narkotika och att testet är nödvändigt för att utreda den studerandes funktionsförmåga. En misstanke av ovan nämnt slag innebär enligt förslaget inte att det skulle ha bevisats att den studerande använder narkotika, utan den kan grunda sig på iakttagelser som t.ex. läraren eller praktikhandledaren har gjort om den studerandes uppträdande eller arbetsprestation, respons från andra studerande eller praktikplatsen eller på andra informationskällor som läroanstalten anser vara tillförlitliga.

För testning ska också förutsättas att den studerande handhar uppgifter som kräver särskild noggrannhet, pålitlighet, självständig omdömesförmåga eller god reaktionsförmåga. En annan förutsättning är att agerande under narkotikapåverkan eller narkotika allvarligt äventyrar den studerandes eller andras liv eller hälsa, allvarligt äventyrar trafiksäkerheten, skyddet eller integriteten i fråga om uppgifter som skyddas av sekretessbestämmelserna eller väsentligt kan öka risken för olaga handel med och spridning av narkotika. Det ska vara möjligt att kräva intyg över narkotikatest endast när den studerande utför praktiska uppgifter i anslutning till sina studier där nämnda omständigheter kan äventyras. Om en studerande är narkotikapåverkad under en teorilektion eller teoriföreläsning uppfylls inte villkoren för testning.

Den studerandes eller någon annans liv eller hälsa kan äventyras t.ex. vid sådana studier eller studierelaterad inläring i arbetet eller praktik där den studerande använder farliga maskiner, anordningar eller verktyg eller

ansvarar för t.ex. doseringen av läkemedel. Trafiksäkerheten kan å sin sida äventyras i första hand i studier inom transport och trafik eller i andra studier där den studerande framför ett fordon. Skyddet eller integriteten i fråga om uppgifter som skyddas av sekretessbestämmelserna kan äventyras t.ex. i fråga om patientuppgifter vid inläring i arbetet eller praktik på sjukhus eller hälsovårdscentraler. Fel eller brister i patientuppgifterna kan leda till allvarliga felbehandlingar. Också risker i anslutning till olaglig handel och spridning av narkotika är vanliga vid inläring i arbetet eller praktik som utförs på t.ex. sjukhus eller hälsovårdscentraler, där studerande har möjlighet att komma åt narkotika.

För att man ska kunna ha en studerande att genom narkotikatest ska utbildningsanordnaren eller högskolan ha skriftliga anvisningar för att förhindra användningen av rusmedel bland studerande och för att ingripa i rusmedelsproblem. Anvisningar kan inte utarbetas i en akut situation när man vill utföra ett narkotikatest, utan de ska beredas och godkännas på förhand.

Integritetsskydd och utbyte av information

I propositionen föreslås det att en studerande under studierna på begäran ska lämna utbildningsanordnaren eller högskolan de uppgifter som behövs för att bedöma hälsotillståndet för bedömning av förutsättningarna för studierätt. För närvarande ska endast den som ansöker om inträde som studerande inom yrkesutbildningen ge de uppgifter om hälsotillståndet som behövs för att bedöma om han eller hon kan antas som studerande. Enligt propositionen kan också en studerande under studierna åläggas kontroller och undersökningar för fastställande av hälsotillståndet, om det är befogat att misstänka att en studerande har ett hälsohinder för avläggande av examen. Den befogade misstanken kan grunda sig på t.ex. en lärares eller praktikhandledares iakttagelser om den studerandes uppträdande eller arbetsprestation.

Utbildningsanordnaren och högskolan ska utan hinder av sekretessbestämmelserna ha rätt att av en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården få ett skriftligt utlåtande av en studerandes hälsotillstånd för bedöm-

ning av studierätten. Dessutom kan den studerande förpliktas att visa upp ett intyg över narkotikatest. Uppgifter som gäller bedömning av hälsotillståndet ska kunna behandlas endast av de personer som bereder eller fattar beslut om studierätten på grund av granskning eller undersökning. Uppgifter om narkotikatest får behandlas endast av de personer som bereder eller fattar beslut om påföljder för en studerande på grund av testresultatet.

I propositionen föreslås att den studerande ska för bedömning av studierätten på begäran visa upp för utbildningsanordnaren eller högskolan ett utdrag ut straffregistret då den studerande under studierna eller studierelaterad praktik ges uppgifter som i väsentlig grad förutsätter arbete bland minderåriga.

Uppgifter om hälsotillstånd, narkotikatest och straffregisterutdrag är känsliga uppgifter och när de behandlas iaktas bestämmelserna i personuppgiftslagen. Utbildningsanordnaren och högskolan ska definiera de uppgifter som innebär hantering av känsliga uppgifter. Känslig information ska förvaras separat från övriga personuppgifter och den ska avföras ur registret omedelbart när det inte längre finns någon grund för att behandla den. Enligt propositionen ska känsliga uppgifter avföras senast inom fyra år från det att informationen fördes in i registret.

I propositionen föreslås att den som söker inträde som studerande ska vid inträdesansökan på begäran lämna information om beslut om indragning av studierätten inom yrkesutbildning, yrkesinriktad vuxenutbildning, yrkeshögskola eller universitet. Utbildningsanordnaren och högskolan ska utan hinder av sekretessbestämmelserna ha rätt att av en annan läroanstalt få uppgift om ett beslut om indragning av studierätten och beslutsgrunderna. Utbildningsanordnaren eller högskolan bedömer därefter vilken betydelse beslutet om indragning av studierätten har för antagningen av den inträdessökande. Dessutom ska enligt propositionen högskolan ha rätt att utan hinder av sekretessbestämmelserna få information om pågående behandling av indragning av studierätten i fråga om en överflyttande studerande.

På grund av de särskilda kraven på kund- och patientsäkerhet inom social- och hälsovården föreslås i propositionen att utbild-

ningsanordnaren och högskolorna ska vara skyldiga att ge Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården uppgifter om indragning av studierätten som är nödvändiga för att sköta de uppgifter som ålagts verket.

Dessutom föreslås det i propositionen bestämmelser om nödvändigt utbyte av sådan information mellan läroanstalten, praktikplatsen och studenthälsovården samt myndigheter med ansvar för utbildningen och säkerheten som är nödvändig för att ordna studierna på behörigt sätt.

4 Propositionens konsekvenser

4.1 Ekonomiska konsekvenser

Propositionen har inga betydande konsekvenser för statsbudgeten och propositionen förorsakar inga betydande kostnader. En ny uppgift som föreskrivs för Rättsregistercentralen är skyldighet att lämna ut ett utdrag ur straffregistret till studerande i vissa situationer. I detta skede är det inte möjligt att närmare bedöma i vilken mån läroanstalterna och högskolorna i fortsättningen kommer att begära straffregisterutdrag av de studerande. Skyldighet att visa upp ett straffregisterutdrag sammanfaller tidsmässigt inte med studerandeurvalet utan äger rum först i det skede när en studerande utför praktiska uppgifter som ansluter sig till studierna. Den studerande ska på begäran av utbildningsanordnaren eller högskolan lämna ett straffregisterutdrag, om den studerande under studierna eller inläring i arbetet eller i praktiken sköter uppgifter som i väsentlig grad förutsätter arbete bland minderåriga. Enligt förslaget kan man av en och samma studerande förutsätta uppvisande av ett straffregisterutdrag oftare än en gång under studiernas gång. Den föreslagna ändringen i straffregisterlagen om att det utdrag som avses i förslaget skall fås avgiftsfritt ökar kostnaderna för Rättsregistercentralen som upprätthåller straffregistret. Under förutsättning att man på årsnivå exempelvis ber om 3 000 sådana nya utdrag som förslaget omfattar, innebär detta vad gäller kostnadsinverkan en tilläggskostnad på cirka 20 000 euro. På motsvarande sätt föranleder 15 000 utdragsutskrivningar en tilläggs-

kostnad på 75 000 euro jämfört med nuvarande kostnader. Det är möjligt att be om ett registerutdrag enbart av studerande som har inlett sina studier efter 31 juli 2011. Detta innebär i praktiken att de första anhållandena om straffregisterutdrag äger rum först år 2012 och att mängden registerutdrag som tillhandahålls stabiliseras först om flera år. Prissättningen på de straffregisterutdrag som Rättsregistercentralen utfärdar ska enligt planerna behandlas vid justitieministeriet i ett sammanhang där man på ett mera allmänt plan avser att granska Rättsregistercentralens grunder för prissättningen. I detta sammanhang kommer man att granska ändamålsenligheten av att de kostnader som denna reform föranleder ska täckas med avgifter. Om det visar sig att det inte är ändamålsenligt att med avgifter täcka Rättsregistercentralens ökade kostnader kommer tilläggskostnaderna i sammanhanget att beaktas i samband med beviljandet av tilläggsanslag till justitieministeriet.

Narkotikatest föranleder kostnader. Priset per enhet för rusmedelstest beror på hur heltäckande testet är och huruvida testpriset enbart innefattar sällning eller också en närmare undersökning på grund av ett positivt sällningsresultat. Ett narkotikatest omfattar vanligtvis amfetamin jämte derivat, benzodiazepiner, opiater, t.ex. morfin och heroin, cannabis och haschisch samt kokain. Priset för ett laboratorietest med detta innehåll är cirka 20–35 euro. Eventuella provtagningskostnader utöver detta belöper sig till cirka 20 euro. Det är utbildningsanordnarna och högskolorna som ska betala kostnaderna för narkotikatest.

Kostnader åsamkas utbildningsanordnarna och högskolorna också när de ålägger studerande kontroller och undersökningar som gäller hälsotillståndet. Kostnaderna är beroende av kontrollernas och undersökningarnas omfattning.

Den övergripande strävan med de föreslagna lagändringarna är att minska antalet skador som inträffar under utbildningen och efter den. Även en liten minskning av antalet skador som beror på olämplighet för ett område skulle medföra kännbara inbesparingar för samhället. Det är i praktiken mycket svårt att uppskatta förändringen i de kostnader som

skadorna förorsakar och att verifiera orsaksambandet. Också en minskning av missbruket under studietiden skulle innebära kostnadsbesparingar.

4.2 Konsekvenser för myndigheterna

Propositionen inverkar i någon mån på uppgifterna och samarbetet för personalen dels bland utbildningsanordnarna och högskolorna, dels inom studenthälsovården. Genomförandet av narkotikatest och hälsoundersökningar inverkar på hälsovårdspersonalens arbetsmängd beroende på antalet test, kontroller och undersökningar som utbildningsanordnaren eller högskolan ålägger samt behovet av förebyggande arbete.

Bedömningen i anslutning till antagningen av studerande och indragningen av studierättsmedför en något ökad arbetsinsats för utbildningsanordnarna och högskolorna, särskilt inom det administrativa beslutsfattandet. Även studiehandledningsuppgifternas betydelse ökar inom både den grundläggande utbildningen och gymnasieutbildningen samt yrkesutbildningen och vid högskolorna. Målet är att lösa problematiska situationer snabbare än nu, något som sparar arbete och kostnader på längre sikt.

Propositionen förbättrar utbildningsanordnarnas och högskolornas inbördes utbyte av information samt utbytet av information mellan dem och hälso- och sjukvårdspersonalen i problemsituationer. Också Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården får bättre information för att sköta den tillsyn över kund- och patientsäkerheten som hör till dess ansvarsområde.

En ny uppgift som föreskrivs för Rättsregistercentralen är skyldighet att lämna ut ett utdrag ur straffregistret till studerande i vissa situationer.

4.3 Samhälleliga konsekvenser

Konsekvenser för tillgodoseendet av de grundläggande fri- och rättigheterna och rättsskyddet

Propositionen påverkar de studerandes ställning. Rätten till bildning är en grundläggande rättigheter som tryggas i 16 § i grund-

lagen. Det allmänna ska säkerställa lika möjligheter för var och en att oavsett medellöshet enligt sin förmåga och sina särskilda behov få även annan än grundläggande utbildning samt utveckla sig själv. Utgående från propositionen ska man kunna ingripa i de kulturella rättigheterna av grundad anledning så att en studerandes studierätt indras som sista utväg. I dessa situationer är det fråga om att trygga andras grundläggande rättigheter.

Propositionen kommer att ha konsekvenser för skyddet av studerandes privatliv och integritet i första hand när det gäller narkotikatestningen. Förfarandena för narkotikatest ska dock vara noga reglerade och genomförandet av test ska förutsätta att de föreskrivna villkoren uppfylls. Ett mål med bestämmelserna om narkotikatest är en drogfri studiemiljö. Genom propositionen försöker man bidra till att minska och bekämpa användningen av rusmedel i läroanstalterna.

Propositionen har konsekvenser för skyddet för privatlivet också med avseende på hanteringen av känsliga personuppgifter som fås i samband med narkotikatest och hälsoundersökningar. Skyddet för personuppgifter tillgodoses i propositionen genom att det föreskrivs om behandlingen och förvaringen av känsliga uppgifter.

I propositionen säkerställs studerandes rättsskydd i studierelaterade problemsituationer. När regleringen klarläggs och utvecklas främjas en jämlik behandling av de studerande. Bestämmelserna om förfarande och ändringssökande säkerställer korrekt behandling.

Konsekvenser för jämlikheten och icke diskrimineringen

Grundlagens diskrimineringsförbud kunde påverka bedömningen av indragning av studierätten på grund av hälsomässiga orsaker. Enligt propositionen kan en omständighet i anslutning till den studerandes hälsotillstånd eller funktionsförmåga ligga till grund för indragning av studierätten, om studierna förutsätter arbete bland minderåriga eller är förbundna med krav som hänför sig till patient- eller kundsäkerheten eller säkerheten i trafiken. I beslutsfattandet är det då fråga om att säkerställa att områdets säkerhetskrav upp-

fylls och att man som studerande inte kan anta en person som i fråga om sitt hälsotillstånd och sin funktionsförmåga inte är lämplig att utföra vissa praktiska uppgifter och praktik i anslutning till studierna. Utbildningsanordnaren och högskolan ska stödja den studerande så att han eller hon söker sig till någon annan utbildning, t.ex. till ett annat område eller en specialläroanstalt.

Konsekvenser för brottsbekämpningen och säkerheten

Propositionen förbättrar bl.a. patient-, kund-, trafik-, arbets- och studiesäkerheten. Möjligheten att i extrema situationer dra in studierätten för studerande som är olämpliga för ett område och möjligheterna till narkotikatest förbättrar i båda fallen tryggheten och minskar också benägenheten för brott. Propositionen förbättrar särskilt läroanstalternas möjligheter att garantera de studerande en trygg studiemiljö.

Konsekvenser för barn och ungdomar samt andra specialgrupper

Förslagen om narkotikatest och indragning av studierätten berör såväl unga som vuxna studerande på samma sätt. Inom yrkesutbildningen är en del av de studerande under 18 år. Om intyg över narkotikatest krävs av en minderårig studerande ska vårdnadshavaren meddelas.

Propositionen främjar skyddet för barn och andra som befinner sig i en svag ställning. Enligt propositionen blir det möjligt att dra in studierätten för sådana som arbetar med minderåriga, patienter och socialvårdens kunder och som är olämpliga för området redan under studierna. På så sätt bidrar man till att förhindra missbruk under studierelaterad praktik eller arbete under studierna.

Konsekvenser för könen

Propositionen har inga direkta konsekvenser för könen och den behandlar inte personer av olika kön på olika sätt. Propositionens konsekvenser fokuseras till social- och hälsoområdet, det humanistiska och pedagogiska området samt trafiken. Av dessa är social-

och hälsoområdet samt det humanistiska och pedagogiska området typiska kvinnodominerade områden medan å sin sida trafiken är mansdominerad.

5 Beredningen av propositionen

5.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial

Undervisningsministeriet tillsatte i mars 2008 en arbetsgrupp som skulle bereda nödvändiga lagändringar för att foga bestämmelser om förlust av studierätten till lagstiftningen om universitet, yrkeshögskolor, yrkesutbildning och yrkesinriktad vuxenutbildning, särskilt när det gäller olämplighet för området i utbildningen inom social- och hälsoområdet. Arbetsgruppen gavs också i uppdrag att bereda nödvändiga lagändringar i syfte att se över bestämmelserna om disciplin så att det med deras hjälp vore möjligt att reagera på missbruk under utbildningstiden med hjälp av permanenta lösningar som gäller alla utbildningsområden. Dessutom hade arbetsgruppen i uppgift att utreda möjligheterna att ta i bruk nödvändiga narkotikatest och bereda nödvändiga lagändringar i detta avseende.

Medlemmar i arbetsgruppen har varit företrädare för social- och hälsovårdsministeriet, justitieministeriet, undervisningsministeriet, Utbildningsstyrelsen och Rättsskyddscentralen för hälsovården (numera Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården), en gemensam företrädare för Finlands universitetsrektors råd (numera Föreningen Finlands universitet) och Rådet för yrkeshögskolornas rektorer ARENE, en företrädare för Koulutuksen järjestäjien yhdistys, en gemensam företrädare för Finlands studentkårers förbund FSF rf och Förbundet för studerandekårer vid yrkeshögskolorna i Finland rf (SAMOK) samt en gemensam företrädare för Suomen Ammattiin Opiskelevien Liitto SAKKI ry och Suomen Opiskelija-Allianssi OSKU ry.

Hösten 2008 ordnade arbetsgruppen ett samråd till vilket inbjöds ett stort antal intressentgrupper, bl.a. företrädare för utbildningsanordnare och högskolor, företrädare för olika branscher och arbetslivet, studerande- och personalorganisationer samt frivillig-

organisationer. Arbetsgruppen fick skriftliga kommentarer från de aktörer som deltog i samrådet. Dessutom har arbetsgruppen hört många sakkunniga på arbetsgruppens möten.

Arbetsgruppen beredde ett utkast till regeringsproposition som sändes för utlåtande till ett stort antal remissinstanser hösten 2009 och som behandlades i kulturpolitiska ministerarbetsgruppen i oktober 2009.

5.2 Remissyttrandena och hur de har beaktats

Det kom 131 utlåtanden om den regeringsproposition som sändes för utlåtande hösten 2009. Utlåtande gavs av bl.a. olika ministerier, länsstyrelserna, högskolorna, anordnare av yrkesutbildning, studerandeorganisationer, sjukvårdsdistrikten, utbildningskommissionerna, arbetsmarknadsorganisationerna och många frivilligorganisationer.

Nästan alla instanser ansåg att de frågor och problem som lyfts fram är viktiga och aktuella. Förslagen till bestämmelser i utkastet till regeringens proposition delade dock åsikterna. De föreslagna bestämmelserna fick understöd men det kom också rikligt med ändringsförslag. De flesta instanserna ansåg att bestämmelserna gav alltför stort rum för tolkning. En del av remissinstanserna ansåg att de föreslagna ändringarna var alltför stränga, medan en del understödde en skärpning av bestämmelserna. I flera utlåtanden betonades vikten av att studerande och arbetstagare behandlas lika.

De som anordnar yrkesutbildning förhöll sig positivast till förslaget och ansåg i regel att de föreslagna ändringarna är synnerligen nödvändiga. Studerandeorganisationerna förhöll sig mest kritiskt till arbetsgruppens förslag och kom med ett stort antal ändringsförslag. Också handikapporganisationerna och en del av sjukvårdsdistrikten framförde kritik mot propositionen. Universitetens och arbetsmarknadsorganisationernas ståndpunkter varierade rätt mycket. Yrkeshögskolornas inställning varierade också i någon mån.

I många utlåtanden konstaterades att olämplighetsproblem i utbildningen utgör synnerligen sällsynta, enstaka fall. Å andra sidan konstaterades också att metoderna för att ingripa i svåra olämplighetsproblem för

närvarande är bristfälliga. Tidig upptäckt och ingripande i problemen sågs som den främsta metoden, men i extrema fall behövs enligt flera remissinstanser möjlighet att dra in studierätten.

Begränsningen av tillämpningsområdet delade åsikterna. I utlåtandena föreslogs att olämpligheten skulle utvidgas till att gälla vissa utbildningsområden i större utsträckning eller alla områden, men samtidigt föreslogs att områdena skulle avgränsas och definieras noggrannare. Efter remissbehandlingen preciserades tillämpningsområdet för bestämmelsen om indragning av studierätten och i regeringens proposition intogs utkast till förordningar av statsrådet, där avsikten är att föreskriva om tillämpningsområdet i detalj enligt examina eller examensbenämningar.

I den regeringsproposition som var på remiss hösten 2009 föreslogs som en grund för indragning av studierätten att den studerande i sina studier trots handledning och stödåtgärder inte uppfyller de särskilda krav på yrkesskicklighet som ställts för examen eller utbildningsprogrammet. Uppfyllandet av särskilda krav på yrkesskicklighet som ett kriterium på lämplighet kritiserades emellertid i utlåtandena. Definitionen av termen och vad särskilda krav på yrkesskickligheten betyder inom olika områden upplevdes som problem. Detta förslag till bestämmelse slopades efter remissbehandlingen.

Arbetsgruppens förslag att en grund för indragning av studierätten skulle vara olämplighet för området till följd av brott föranledde också många kommentarer. Flera remissinstanser ansåg att bestämmelsen gav alltför stort rum för tolkning och föreslog att brotten skulle definieras noggrannare. Dessutom aktualiserades frågan om var man får information om straff som dömts ut för brott. Efter remissbehandlingen preciserades bestämmelsen om indragning av studierätten så att i bestämmelsen uppräknas de brott i fråga om vilka studierätten kan indras med stöd av det utdömda straffet. Dessutom begränsades olämplighet för ett visst område på grund av brott till att omfatta sådana utbildningsområden där studierna i väsentlig grad förutsätter arbete bland minderåriga. Till regeringens proposition fogades också ett förslag till en

sådan ändring av straffregisterlagen att en studerande i dessa situationer har möjlighet att få ett straffregisterutdrag som gäller den studerande själv.

Också förhållandet mellan indragningsgrunderna och antagningsgrunderna togs upp. Justitieministeriet föreslog i sitt utlåtande att bestämmelserna skulle byggas upp så att studierätten kan dras in om det under studierna framkommer någon omständighet som skulle ha utgjort hinder för antagning som studerande. På grund av justitieministeriets utlåtande fogades till yrkeshögskolelagen och universitetslagen en bestämmelse om hinder för antagning som studerande på grund av omständigheter i anslutning till hälsotillståndet, varvid hindren för antagning som studerande och grunderna för indragning av studierätten kopplades samman på ett klarare sätt.

Att beslutet om indragning av studierätten skulle fattas av ett kollektivt organ som tillsatts av högskolan eller anordnaren av yrkesutbildning understöddes i utlåtandena, men många remissinstanser föreslog också att beslutet skulle fattas av en riksomfattande nämnd enligt svensk modell.

En del av remissinstanserna ansåg att den föreslagna tidsfristen på två år för ansökan om återställande av studierätten var för lång medan en del å sin sida krävde längre tid. Utlåtandena föranledde också frågan om det borde ställas upp en bakre gräns för ansökan om återställande av studierätten. På grund av remissbehandlingen ändrades bestämmelsen om återställande av studierätten så att ansökan om återställande kan göras tidigast ett år efter beslutet om indragning av studierätten.

I den regeringsproposition som var på remiss hösten 2009 föreslogs möjlighet till permanent avstängning som en extrem disciplinär åtgärd. Också denna bestämmelse fick ett motstridigt mottagande. En del ansåg att arbetsgruppens förslag var värt att understödja och en nödvändig åtgärd i extrema fall, en del ansåg att det var en alltför tung och onödig åtgärd. Förslaget om permanent avstängning fick också kritik för att det inte var tillräckligt noga avgränsat. Många upplevde att det i praktiken är svårt att bestämma vilka slags gärningar som kunde leda till permanent avstängning. Också problemet med

dubbelt straff kom fram, eftersom den studerande skulle straffas för samma gärning av både domstolen och läroanstalten. På grund av utlåtandena slopades i regeringens proposition förslaget om möjlighet att permanent avstänga en studerande.

I vissa utlåtanden föreslogs också andra reformer av de disciplinära åtgärderna. Efter remissbehandlingen fogades till förslagen gällande universitetslagen och yrkeshögskolelagen bestämmelser om en studerande som stör undervisningen att han eller hon kan förvägras rätt att delta i undervisningen för högst den återstående arbetsdagen. Detta motsvarar de gällande bestämmelserna i lagen om yrkesutbildning. I alla lagar om utbildning föreslogs dessutom en preciserad bestämmelse om avhållande från studierna under den tid som en brottsutredning pågår.

Införandet av drogtest fick rikligt med respons under remissbehandlingen. Många remissinstanser ville begränsa drogtestningen enbart till att omfatta arbetspraktik medan en del ville utvidga testningen till att omfatta även teoretiska studier. Majoriteten ansåg det viktigt att den instans som bestämmer om testning definieras klart. Vid bedömningen av resultaten av drogtest framhävdes den roll som den yrkesutbildade personalen inom hälso- och sjukvården har. En del ansåg att ett skriftligt drogprogram är en nödvändig åtgärd. Eftersom remissbehandlingen föreslogs att bestämmelserna om drogtest preciseras vad gäller förutsättningarna för drogtest. Till lagen om yrkesutbildning fogades dessutom en förpliktelse att underrätta vårdnadshavaren om drogtest.

I utlåtandena upplevdes det som viktigt att utveckla utbytet av information på alla utbildningsstadierna. Många upplevde att de nuvarande möjligheterna att utbyta information är svaga. Enhetliga bestämmelserna för utbildningsstadierna och utbildningsformerna ansågs nödvändiga. I utlåtandena påpekades emellertid också att förtroendet mellan hälso- och sjukvården och den studerande kan äventyras, om integritetsskyddet krymper. I flera utlåtanden föreslogs att samarbetet och utbytet av information skulle utvecklas mellan läroanstalterna och Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården Valvira. Efter remissbehandlingen fogades till lagförslagen

utbyte av sådan information som äger rum dels mellan utbildningsanordnaren och den plats där inläringen i arbetet sker, dels mellan myndigheterna och som är nödvändig för att studierna ska kunna ordnas på behörigt sätt. Paragrafen om behandling av känsliga uppgifter har preciserats och man förutsatte i remissyttrandena att de uppgifter som kräver behandling av känsliga uppgifter definieras.

Efter remissbehandlingen kontaktade arbetsgruppen i januari 2010 experter inom statsförfattningsrätt och förvaltningsrätt om de ändrade lagförslagen. Experterna fäste uppmärksamhet vid ett flertal detaljer i lagförslagen, men ingen av experterna ifrågasatte de principiella utgångspunkterna för propositionen. På grund av expertsamrådet preciserades regeringens proposition ytterligare vad gäller bestämmelserna om hinder för antagning som studerande, indragning av studierätten, drogtest, rätt att få uppgifter samt ändringssökande.

Eftersom det företogs flera betydande ändringar i utkastet till regeringsproposition efter remissbehandlingen hösten 2009 och expertsamrådet, sändes det reviderade utkastet till proposition på nytt för utlåtande våren 2010.

I flera utlåtanden konstaterades att det andra remissförslaget var betydligt noggrannare avgränsat och klarare än det första. Utbildningsanordnarna och yrkeshögskolorna samt största delen av universiteten ansåg att förslagen var nödvändiga. Studentorganisationerna antingen motsatte sig förslagen eller krävde avsevärda ändringar i dem. Flera remissinstanser betonade oavsett sin positiva eller negativa ståndpunkt att de föreslagna metoderna ska komma i sista hand och betonade vikten av elevvårdens och hälsovårdens förebyggande verksamhet och studiehandledningen.

Bestämmelserna om hinder för antagningen som studerande och indragning av studierätten samt disciplin bearbetades och precisades efter den andra remissbehandlingen särskilt utgående från justitieministeriets yttrande. Till lagförslagen fogades också skyldighet för utbildningsanordnarna och högskolorna att informera om de förutsättningar som är förknippade med studierna. Bestämmelsen om information om indragning av studierätten preciserades i fråga om det skriftliga utlå-

tandet av en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården. Paragrafen om indragning av studierätten ändrades så att man ska kunna ansöka om återställande genast när orsakerna till indragningen har undanröjts och att studierätten ska återställas om orsakerna till indragningen inte längre föreligger. Utgående från justitieministeriets yttrande begränsades återställande av studierätten till förändringar i hälsotillståndet och funktionsförmågan. Bestämmelsen om drogtest ändrades efter remissbehandlingen så att den gäller endast narkotikatest. Bestämmelserna om testning ändrades samtidigt så att de i så stor ut-

sträckning som möjligt motsvarar bestämmelserna i lagen om integritetsskydd i arbetslivet. Remissbehandlingen våren 2010 resulterade i sammanlagt 70 yttranden och anmärkningarna i dem har i mån av möjlighet beaktats när regeringens proposition har fin-slipats.

Dessutom kompletterades lagförslagen som gäller utbildning i slutfasen med ett flertal ändringar med anledning av att undervisningsministeriets namn i början av maj ändrades till undervisnings- och kulturministeriet.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag**1.1 Lagen om yrkesutbildning**

8 §. Utbildningsanordnare. Det föreslås att ministeriets namn ändras i 1 mom.

9 §. Tillstånd att ordna utbildning. Det föreslås att ministeriets namn ändras i 2 mom.

12 §. Undervisningens omfattning och innehåll. Det föreslås att ministeriets namn ändras i 1 mom.

13 §. Beslut om utbildningens mål och grunderna för läroplanen. Inom vissa utbildningsområden är det nödvändigt att ställa särskilda krav på de studerande på grund av branschens egen lagstiftning eller på grund av övriga särdrag hos branschen. Dataombudsmannen och Riksdagens justitieombudsman har den 17 februari 2005 och den 24 maj 2005 uppmärksammat undervisningsministeriet på de uppgifter om hälsotillståndet som efterfrågas i samband med antagningen av studerande. I deras ställningstaganden konstateras att det inte framgår närmare av utbildningslagstiftningen vilken slags hälsa som förutsätts av dem som antas som studerande inom olika utbildningsområden. Det kan hända att utbildningsanordnarna ställer ganska detaljerade frågor om de sökandes och ibland också om deras familjemedlemmars hälsotillstånd. För den som söker till en utbildning är det svårt att själv bedöma vilka sjukdomar som han eller hon har eller har haft tidigare och som kan utgöra hinder för att söka till en viss utbildning. De blanketter för person- och hälsouppgifter som klarlägger dessa uppgifter handleder inte sökanden att lämna de uppgifter om hälsotillståndet som förutsätts för bedömningen av antagningen som studerande. Sådana frågor leder däremot till att det samlas in onödiga, känsliga personuppgifter. Dataombudsmannen och Riksdagens justitieombudsman ansåg att problemet är betydande med tanke på de sökandes rättsskydd och förutsatte att anvisningarna om insamling av de sökandes personuppgifter preciseras.

För närvarande finns information om hur hälsomässiga faktorer inverkar på utbild-

ningen i den utbildningsguide som Utbildningsstyrelsen ger ut samt i anvisningarna om gemensam ansökan. I bilagorna till de nya examensgrunder som Utbildningsstyrelsen godkänt har man beaktat de examensspecifika kraven på hälsotillstånd, men förslagen utgör endast rekommendationer eftersom Utbildningsstyrelsen inte har befogenheter att utfärda föreskrifter i detta avseende. Det föreslås att 2 mom. kompletteras så att Utbildningsstyrelsen i samband med examensgrunderna vid behov beslutar om de krav på hälsotillståndet som hänför sig till examina.

20 §. Specialundervisning. Det föreslås att ministeriets namn ändras i 2 mom.

23 §. Försök. Det föreslås att ministeriets namn ändras i 1 mom.

24 §. Utvärdering av utbildningen. Det föreslås att ministeriets namn ändras i 3 mom.

27 §. Grunderna för antagning som studerande. Enligt propositionen upphävs 2 mom. i bestämmelsen till följd av att 27 a och 27 b § i det nya förslaget omfattar bestämmelser om hinder i samband med antagningen av studerande och tillgången på information i samband med antagningen av studerande.

Det föreslås att ministeriets namn ändras i 5 mom.

27 a §. Hinder för antagning som studerande. Det föreslås att till lagen fogas en bestämmelse om hinder för antagning som studerande. Som studerande ska inte kunna antas en person vars hälsotillstånd eller funktionsförmåga gör att han eller hon inte är lämplig för praktiska uppgifter i anslutning till studierna och inte för inläring i arbetet. Exempelvis allvarligt narkotika- eller annat rusmedelsberoende kan avsevärt påverka personens hälsotillstånd eller funktionsförmåga.

Hinder för antagning som studerande kan vara en sådan omständighet i anslutning till hälsotillståndet som gör att den studerande inte skulle klara av de praktiska uppgifterna under studierelaterad inläring i arbete. Med tanke på de studerandes rättsskydd är det motiverat att de inte antas till en utbildning där de ändå inte kan utföra uppgifterna på grund

av sitt hälsotillstånd. Särskilt studierna inom utbildning på social-, hälso- och idrottsområdet, teknik och kommunikation samt på det humanistiska och det pedagogiska området är förenade med krav som gäller minderårigas säkerhet, patient- och kundsäkerheten samt säkerheten i trafiken.

Omständigheter i anslutning till hälsotillstånd eller funktionsförmåga ska inte automatiskt utgöra hinder för antagning som studerande. I 1 mom. föreslås skyldighet för utbildningsanordnaren att först utreda om det hinder för studierna som beror på hälsotillstånd eller funktionsförmåga kan undanröjas med skäliga åtgärder. Också lagen om likabehandling förutsätter att den som ordnar utbildning vid behov vidtar skäliga åtgärder för att en person med funktionshinder ska få tillträde till utbildning. Förutom lagen om likabehandling förutsätter FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, som Finland har undertecknat den 30 mars 2007 och som Finland har meddelat att man kommer att ratificera, att skälig anpassning erbjuds så att personer med funktionsnedsättning på samma villkor som andra får tillgång till utbildning. Det praktiska problem som sjukdom, funktionshinder och andra omständigheter i anslutning till hälsotillstånd medför för studierna ska således alltid i första hand lösas med hjälp av olika undervisningsarrangemang och elevvårdstjänster samt specialundervisning. Bestämmelser om hälsovården för studerande finns i folkhälsolagen (66/1972) och bestämmelser om de tjänster som behövs för att övervinna sociala och psykiska svårigheter hos studerande finns i barnskyddslagen (417/2007).

Begreppet skäliga åtgärder i 1 mom. baserar sig åter på rådets direktiv 2000/78/EG om inrättande av en allmän ram för likabehandling (nedan ramdirektivet om likabehandling), artikel 2 i konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning samt 5 § i lagen om likabehandling.

Ramdirektivet om likabehandling förpliktar inte till att ordna utbildning för en person som saknar kompetens eller förmåga att delta i utbildningen, men detta begränsar inte skyldigheten att vidta rimliga anpassningsåtgärder för personer med funktionshinder. Enligt artikel 2 i konventionen om rättigheter

för personer med funktionsnedsättning anses underlåtenhet att göra skälig anpassning som en form av diskriminering.

Enligt artikel 5 i ramdirektivet om likabehandling ska rimliga anpassningsåtgärder vidtas för att garantera principen om likabehandling för personer med funktionshinder. Detta innebär att den som ordnar utbildning ska vidta de åtgärder som behövs i det konkreta fallet för att göra det möjligt för en person med funktionshinder att genomgå utbildning, såvida sådana åtgärder inte medför en oproportionerlig börda.

För att säkerställa att principen om likabehandling följs ska den som ordnar utbildning redan nu med stöd av lagen om likabehandling vid behov vidta sådana åtgärder för att en person med funktionshinder ska få tillträde till utbildning som inte kan betraktas som oskäliga för utbildningsanordnaren.

Detta förutsätter att hinder i anslutning till funktionsnedsättningen identifieras och undanröjs i fråga om de personer med funktionshinder som med skäliga arrangemang kan klara av utbildningen. Behöriga arrangemang anses innefatta bl.a. hjälpmedel och ordnande av utbildningshandledning med beaktande av de individuella behoven för personen med funktionshinder. De åtgärder som respektive behov kräver måste bedömas i varje enskild situation med beaktande av skälighetssynpunkter. Utgångspunkten ska vara att arrangemangen gör det möjligt för personen med funktionshinder att utbilda sig.

Den föreslagna bestämmelsen försätter på samma sätt som bestämmelserna i lagen om likabehandling inte att oskäliga arrangemang vidtas. Vid bedömningen av vad som är skäliga arrangemang beaktas i synnerhet kostnaderna för åtgärderna, den ekonomiska ställningen för den som ordnar utbildningen samt möjligheterna att få stöd av offentliga medel eller annat stöd för åtgärderna.

Enligt 37 a § i lagen om yrkesutbildning ska utbildningsanordnare samarbeta med de myndigheter och andra instanser som ger och ordnar elevvårdstjänster och informera de studerande om förmånerna och tjänsterna. Bestämmelser om specialundervisning finns i 20 § i lagen om yrkesutbildning. Studerande som till följd av handikapp, sjukdom, förseiad utveckling, störningar i känslolivet eller

annan orsak är i behov av särskilda undervisnings- eller elevvårdstjänster får specialundervisning.

Om någon inte antas som studerande på grund av sjukdom, funktionshinder eller någon annan omständighet i anslutning till hälsotillståndet i en situation där nämnda omständighet inte objektivt sätt kan betraktas som ett hinder för studierna är det fråga om sådan diskriminering som förbjuds i lagen om likabehandling. Med stöd av 9 § i lagen om likabehandling är den som tillhandahåller utbildning skyldig att betala gottgörelse till den som blivit föremål för diskriminering på en sådan grund.

Enligt 2 mom. ska ett tidigare beslut om indragning av studierätten kunna utgöra hinder för antagning som studerande i fråga om vissa utbildningar inom social- och hälsoområdet, teknik och trafik samt inom det humanistiska och det pedagogiska området, om utbildningsanordnaren anser att säkerhets-synpunkter förutsätter det. Ett tidigare beslut om indragning av studierätten ska inte innebära ett automatiskt hinder för att söka till utbildning inom ovan nämnda områden, utan utbildningsanordnaren ska alltid pröva situationen i varje enskilt fall. Exempelvis ett beslut om indragning av studierätten på grund av brott ska inte utgöra ett hinder för att söka till andra studier än sådana som i väsentlig utsträckning förutsätter arbete med minderåriga. Vid prövning som gäller hinder för antagning som studerande ska man alltid beakta både det område dit personen i fråga söker och de grunder på vilka det tidigare beslutet om indragning av studierätten har fattats. Vid helhetsbedömningen ska man dessutom beakta synpunkter i anslutning till skydd för andra personers hälsa och säkerhet. Den prövning av enskilda fall som bestämmelsen möjliggör förutsätts också i situationer där uppgifter om brott som begåtts av en studerande som tilldelats ett beslut om indragning av studierätten på grund av att brotten sedermera har strukits ur straffregistret. I 27 b § föreskrivs om skyldighet för inträdes-sökande att på begäran informera utbildningsanordnaren om tidigare beslut om indragning av studierätten.

Enligt 3 mom. ska utbildningsanordnaren informera om vilka krav på hälsotillståndet

och andra förutsättningar som hänför sig till studierna på området i fråga. Med andra förutsättningar avses t.ex. att ett tidigare beslut om indragning av studierätten kan utgöra hinder för antagning som studerande. Informationskyldigheten gäller också praxis i anslutning till narkotikatest. De sökande kan således själva på förhand bedöma om de med avseende på hälsan och funktionsförmågan lämpar sig för en viss utbildning samt vilka slags uppgifter om hälsotillståndet som antagningen förutsätter och som de sökande är skyldiga att lämna utbildningsanordnaren.

27 b §. Information om antagning som studerande. I 1 mom. föreskrivs om skyldighet för studerande att till utbildningsanordnaren lämna sådana uppgifter om sitt hälsotillstånd som behövs för att bedöma om han eller hon kan antas som studerande. En bestämmelse med motsvarande innehåll ingår i 27 § 2 mom., som föreslås bli upphävt.

Enligt 3 § 2 mom. i lagen om antagningsregistret och studentexamensregistret (1058/1998) kan i antagningregistret föras in uppgifter om hälsotillstånd som inverkar på yrkesvalet samt uppgifter om arbetserfarenhet och fritidsintressen enligt vad den sökande själv meddelat. Dessa uppgifter begärs och införs endast i det fall att de behövs för antagningen av studerande.

Uppgifter om hälsotillstånd och funktionsförmåga är sådana känsliga uppgifter som avses i 11 § 4 punkten i personuppgiftslagen. Av denna orsak kan de efterfrågas endast hos den sökande själv och bara i det fallet att informationen är av betydelse för ansökan till utbildning eller yrkesutövningen. Vid registreringen av känsliga uppgifter är utgångspunkten att nödvändigheten av att behandla personuppgifterna bedöms enligt stränga kriterier. I antagningsregistret får inte införas allmänna uppgifter om den studerandes hälsa från det senaste året eller uppgifter om hälsotillståndet hos anhöriga till den studerande.

Utbildningsanordnaren ska på förhand informera inträdes-sökande om vilka krav på hälsotillståndet och andra förutsättningar som hänför sig till utbildningen. De sökande kan då själva bedöma om de med avseende på hälsan lämpar sig för utbildningen samt vilka slags uppgifter om hälsotillståndet som förutsätts för att bedöma om de kan antas

som studerande och som de är skyldiga att lämna till utbildningsanordnaren. Den sökande har sålunda också möjlighet att utreda om något funktionshinder eller någon sjukdom förhindrar deltagande i utbildningen eller om hindren kan undanröjas med stödåtgärder. Med tanke på den studerandes rättskydd är det motiverat att han eller hon inte antas till utbildning som leder till uppgifter där han eller hon inte kan arbeta på grund av sitt hälsotillstånd.

Utbildningsanordnaren ska försäkra sig om att de antagnas hälsotillstånd är sådant att de också kan klara av sådan inläring på arbetsplatser som ingår i utbildningen på det sätt som förutsätts för att man ska kunna arbeta i uppgifter inom branschen och uppfylla kraven på yrkesskicklighet i examen.

Syftet med bestämmelsen är inte att utbildningsanordnaren av alla sökande ska begära läkarintyg eller någon annan utredning om hälsotillståndet och funktionsförmågan. Läkarintyg ska krävas endast av dem som antagits till utbildning och bara när detta är motiverat till följd av lagstiftningen om branschen (t.ex. utbildning i sjöfartsbranschen, flygledarutbildning) eller annars på grund av branschens särdrag (t.ex. krav som gäller våtarbete i livsmedelsbranschen, allergisjukdomar inom utbildning i hårbranschen). Som innehåll i läkarintyget räcker läkarens bedömning av om sökanden beträffande hälsotillståndet är lämplig för branschen eller inte. Intyget ska inte innehålla detaljerade uppgifter som sökandens hälsotillstånd. Avsikten är att de sökande kan ombes att utifrån sin egen bedömning meddela om de beträffande hälsotillståndet och funktionsförmågan uppfyller de krav som ställs i studierna. Om den sökandes meddelande ger anledning därtill ska utbildningsanordnaren kunna kräva närmare uppgifter om hälsotillståndet för att kunna bedöma den sökandes lämplighet. Samma gäller utbildningsanordnarens bedömning av ovan nämnda skäligen åtgärder.

Enligt 2 mom. ska inträdessökande på begäran informera utbildningsanordnaren om beslut om indragning av studierätten även då beslutet har fattats i en yrkeshögskola eller ett universitet. Bestämmelsen gäller studier som avses i 32 §.

I förslaget till 3 mom. tryggas utbildningsanordnarens möjligheter att få i information i situationer där en annan utbildningsanordnare, en yrkeshögskola eller ett universitet har fattat ett beslut om indragning av studierätten som kan påverka bedömningen av antagningen som studerande. Bestämmelsen blir tillämplig inom de utbildningsområden som berörs av bestämmelsen om indragning av studierätten. En utbildningsanordnare kan med stöd av bestämmelsen av en annan utbildningsanordnare, en yrkeshögskola eller ett universitet få uppgifter om beslut om indragning av studierätten och beslutsgrunderna när en inträdessökande i samband med ansökan om studieplats på begäran av utbildningsanordnare har informerat denne om tidigare indragning av studierätten.

32 §. Indragning av studierätten. I 32 § i lagen om yrkesutbildning föreskrivs om förlust av studierätten. Genom förordning av statsrådet bestäms på vilka studier paragrafen tillämpas. Enligt 16 § i förordningen om yrkesutbildning tillämpas bestämmelsen om förlust av studierätten på grundexamen i musik och grundexamen i flygledning. Det föreslås att bestämmelsen om förlust av studierätten ses över så att studierätten för en studerande kan indras i viss avgränsade situationer. I stället för en förlust av studierätten innehåller förslaget en indragning av studierätten i analogi med yrkeshögskole- och universitetslagstiftningen. Förutsättningarna för indragning ska i huvudsak stämma överens i de nämnda lagarna. Genom att föreskriva om indragning av studierätten förhindras att en sådan studerande fortsätter med studierna och avlägger examina som i anslutning till studierna eller utövandet av yrket kunde medföra allvarlig fara för en annan persons hälsa eller säkerhet. Bestämmelsen ska tillämpas inom utbildningsområden där studierna är förbundna med krav som hänför sig till minderårigas säkerhet eller patient- eller kundsäkerheten eller säkerheten i trafiken.

I 1 och 2 mom. föreskrivs om de situationer för en studerande som kan leda till att studierätten indras. Bestämmelsen om indragning av studierätten kommer enligt dagens erfarenheter att tillämpas relativt sällan i praktiken. Tillämpningen av 1 mom. 1 punkten förutsätter att den studerande uppsåtligen

eller av oaktsamhet genom sin verksamhet eller försummelse upprepade gånger eller allvarligt har orsakat fara för en annan persons hälsa eller säkerhet. Allvarlig fara kan orsakas t.ex. när en studerande upprepade gånger och väsentligt försummar säkerhetsföreskrifterna på en plats för inläring i arbete. Allvarlig fara kan också bero på den studerandes bristfälliga eller felaktiga förfarande eller likgiltiga inställning. Det kan vara fråga om t.ex. en enstaka uppsåtlig gärning eller flera gärningar eller försummelser av oaktsamhet. En enstaka skada som den studerande orsakat av vårdslöshet ska ändå inte motsvara förutsättningarna för indragning av studierätten, om gärningen eller försummelsen inte visar på uppenbar olämplighet för praktiska uppgifter eller inläring i arbetet i anslutning till studierna.

Enligt 1 mom. 2 punkten kan en studerandes studierätt dras in om den studerande i fråga om hälsotillstånd och funktionsförmåga inte uppfyller villkoren för antagning som studerande. Till skillnad från 1 punkten ska kriteriet enligt 2 punkten inte förutsätta att en annan persons säkerhet redan skulle ha varit hotad i praktiken. I bestämmelsen ska det vara fråga om situationer där den studerande med stöd av bestämmelsen om hinder för antagning som studerande inte skulle ha kunnat antas till utbildningen, om man redan i ansökningsskedet skulle ha känt till en viss omständighet beträffande hälsotillståndet. De omständigheter i anslutning till hälsotillståndet som kan ligga till grund för indragning av studierätten är faktorer som påverkar den fysiska eller psykiska funktionsförmågan och som hindrar den studerande från att klara av praktiska uppgifter eller inläring i arbetet. En allvarlig psykotisk störning, en allvarlig asocial personlighetsstörning eller okontrollerat, allvarligt rusmedels- eller narkotikaberoende hos den studerande kan leda till att studierätten indras med stöd av denna punkt. Med allvarliga störningen avses inte här sådana psykiska problem som eventuellt hör till unga vuxnas utveckling och som med behandling inte utgör något hinder för att bli antagen till och delta i utbildningen.

Specialkrav i anslutning till hälsotillståndet finns t.ex. i transportbranschen. Studerande i transportbranschen får inte ha syn- eller hör-

selskador som äventyrar säkerheten. Flygtrafiken berörs av synnerligen rigorösa säkerhetskrav. Enligt flygsäkerhetsförvaltningens myndighetsföreskrift om flygtrafiktjänstutbildning ska utbildningen genast avbrytas om det under utbildningen konstateras att den studerande är olämplig för utbildningen. Myndighetsföreskrifterna baserar sig på de allmänneuropeiska JAR-bestämmelserna.

Sådana omständigheter i anslutning till hälsotillståndet eller funktionsförmågan där den fara som orsakas kan förebyggas med skäliga skyddsåtgärder kan inte leda till indragning av studierätten. En omständighet i anslutning till en persons hälsotillstånd eller funktionsförmåga kan inte utgöra hinder för antagningen som studerande och sålunda inte heller ligga till grund för indragning av studierätten, om hindret kan undanröjas med skäliga åtgärder. Utbildningsanordnaren är skyldig att bedöma om en omständighet i anslutning till en persons hälsotillstånd eller funktionsförmåga är sådan att den olämplighet som den medför kan lösas och skötas med skäliga anpassningsåtgärder, som förklaras närmare i samband med motiveringen till 27 a § 1 mom.

Med stöd av 1 mom. 3 punkten ska det vara möjligt att dra in studierätten på den grund att den studerande vid ansökan om inträde har undanhållit sådan information om beslut om indragning av studierätten som kunde ha utgjort hinder för antagning som studerande.

Syftet med 2 mom. är att på samma sätt som lagen om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som arbetar med barn skydda minderårigas personliga integritet och främja deras personliga säkerhet. Utbildningsanordnaren kan enligt egen prövning förutsätta att den studerande lämnar ett straffregisterutdrag när studierna i väsentlig utsträckning förutsätter arbete med minderåriga. Utbildningsanordnaren kan med stöd av bestämmelsen dra in studierätten om den studerande har dömts till straff för en sedlighetssårande gärning, sexualbrott, dråp, mord, dråp under förmildrande omständigheter, grov misshandel, grovt rån eller narkotikabrott.

Att man är dömd för ett brott ska inte betyda att studierätten dras in automatiskt, utan utbildningsanordnaren ska alltid besluta om nödvändiga åtgärder på basis av prövning av

det enskilda fallet. Till exempel utbildningsområdet, det begångna brottet och domens längd kan påverka prövningen. Enligt 10 § i straffregisterlagen utplånas uppgifter om villkorligt fängelse och om böter som har dömts ut utöver villkorligt fängelse sedan fem år förflutit från det att den lagakraftvunna domen gavs. Uppgifter om ovillkorligt fängelsestraff på högst två år utplånas efter det att tio år har förflutit och uppgifter om ovillkorliga fängelsestraff på över två och högst fem år efter det att tjugo år har förflutit.

I 32 a § 4 mom. föreskrivs om skyldighet för den studerande att till utbildningsanordnaren lämna ett straffregisterutdrag. I 42 § 2 mom. föreskrivs om behandling av uppgifter om straffregisterutdrag. Vägran att lämna ett straffregisterutdrag kan leda till indragning av studierätten enligt 35 § 5 mom.

I bestämmelsen föreslås inte att indragningen av studierätten i någon situation ska vara ovillkorlig, utan saken ska alltid bedömas från fall till fall utgående från nödvändiga expertutlåtanden och expertutredningar. Vid bedömningen ska man också beakta andra studerandes rätt till en trygg studiemiljö enligt 28 § i lagen om yrkesutbildning. Rätten till en trygg miljö omfattar både psykisk och fysisk miljö. Bestämmelserna om en trygg studiemiljö har kompletterats med bestämmelser som trädde i kraft den 1 augusti 2003 (lag om ändring av lagen om yrkesutbildning 479/2003). I samband med att läroplanen utarbetas ska utbildningsanordnaren utarbeta en plan för att skydda de studerande mot våld, mobbning och trakasseri samt verkställa planen och övervaka att den iakttas och förverkligas. Utbildningsanordnaren ska också bedöma riskerna i arbetet i enlighet med 10 och 11 § i arbetarskyddslagen i fråga om arbete som utförs i läroanstalterna och på läroanstalternas praktikarbetsplatser.

Enligt 19 § i lagen om yrkesutbildning svarar arbetsgivaren för studerandens skydd i arbetet vid utbildning som ordnas på en arbetsplats i samband med praktiska arbetsuppgifter enligt vad som bestäms och föreskrivs i fråga om arbetstagare även då studeranden inte står i arbetsavtalsförhållande till arbetsgivaren. Enligt 5 § i förordningen om yrkesutbildning ska utbildningsanordnaren

underrätta arbetsgivaren om detta ansvar för skydd i arbetet.

Även utbildningsanordnaren svarar för studerandens skydd i arbetet. Utbildningsanordnaren ska agera så att rätten till en trygg studiemiljö tillgodoses även under perioder av inläring i arbetet. Utbildningsanordnaren ska innan ett avtal om inläring i arbetet ingås utreda hur inläringen i arbetet kan ordnas tryggt. Utbildningsanordnaren ansvarar för att den studerande har tillräckliga grundläggande färdigheter för att arbeta och studera tryggt på arbetsplatser. Information om den studerandes färdigheter ska också förmedlas till arbetsplatsen.

I 3 mom. föreskrivs att före indragning av studierätten ska utbildningsanordnaren i samråd med den studerande utreda den studerandes möjligheter att söka sig till någon annan utbildning. Den studerande kan med utbildningsanordnarens samtycke antas till sådan annan utbildning hos utbildningsanordnaren i fråga om vilken den studerande uppfyller antagningsvillkoren. Undervisningen kan också vid behov ges i form av specialundervisning när förutsättningarna enligt 20 § i lagen om yrkesutbildning föreligger. Med stöd av 37 a § åläggs utbildningsanordnaren skyldighet att vid behov anvisa den studerande att söka sig till elevvårdstjänster. Utbildningsanordnaren ska under den process som indragning av studierätten innebär sträva efter att erbjuda personlig studiehandledning och vid behov vägleda den studerande att ta del av service som t.ex. arbetskraftsbyrån erbjuder.

Enligt 4 mom. föreskrivs genom förordning av statsrådet om de studier som indragning av studierätten tillämpas på.

Frågor i anslutning till patient- och kundsäkerheten framhävs särskilt i grundexamen inom social- och hälsoområdet (närvårdare) och den utbildning som leder till den. Till examen hör utbildningsprogrammet för akutvård, utbildningsprogrammet för rehabilitering, utbildningsprogrammet för vård och fostran av barn och unga, utbildningsprogrammet för mentalhälsoarbete och missbrukarvård, utbildningsprogrammet för sjukvård och omsorg, utbildningsprogrammet för mun- och tandvård, utbildningsprogrammet för handikappomsorg, utbildningsprogram-

met för äldreomsorg samt utbildningsprogrammet för kundbetjäning och informationshantering. De som avlagt examen arbetar med social- och hälsovårdstjänster hos offentliga och privata arbetsgivare, inom tredje sektorn och i framtiden allt mera också som självständiga yrkesutövare och företagare.

Utbildning inom det humanistiska och pedagogiska området ger träning för arbetsuppgifter med fokus på ansvar för de minderåriga personer som man handleder och deras intellektuella fostran, säkerhet och samarbete även i en mångkulturell omgivning. Indragning av studierätten kunde gälla utbildning som leder till grundexamen i barn- och familjearbete (barnledare) och grundexamen i ungdoms- och fritidsinstruktion (ungdoms- och fritidsinstruktör) och grundexamen i teckenspråkshandledning (teckenspråkshandledare). Examina leder till yrken där man arbetar särskilt med barn och unga. Barnledare arbetar med barn i skolåldern och yngre barn samt deras föräldrar t.ex. i daghem, olika klubbar, på läger och inom morgon- och eftermiddagsverksamhet för skolelever. Arbetet inom detta område innefattar övergripande fostran, handledning, vård och omsorg. Ungdoms- och fritidsinstruktörer arbetar t.ex. som ungdomsledare, klubbledare och specialungdomsarbetare hos kommuner och församlingar. Teckenspråkshandledare handleder, fostrar och bistår hörsel- och synskadade, personer med talstörningar (t.ex. utvecklingshämjade och dysfatiker) samt talskadade i olika åldrar som använder teckenspråk.

Också utbildning i transportbranschen är förenad med särskilda riskfaktorer. För att garantera den studerandes egen samt utomstående säkerhet ställs särskilda krav på hälsotillståndet. Inom transportbranschen utbildar man sig till bl.a. chaufför, busschaufför samt kombinationsfordonsförare. Kraven på säkerhet i trafiken accentueras också inom skogsmaskinförar- och schaktningsmaskinförarutbildningen samt flygledningsutbildningen. De studerande arbetar i den allmänna trafiken med fordon, maskiner och utrustning som kräver särskild precision samt att trafikregler och säkerhetsnormer iakttas noggrant.

Av dem som arbetar i säkerhetsbranschen förutsätts särskild pålitlighet och ärlighet. Inom säkerhetsbranschen kan man avlägga

grundexamen för säkerhetsvakt. Säkerhetsvakter kan arbeta t.ex. som väktare eller ordningsvakt, vaktmästare, med säkerhetssystem eller datasäkerhet eller personskydd. Säkerhetsvaktens arbete fokuserar på förebyggande av risksituationer och brott.

Bestämmelsen ska inte omfatta yrkesutbildning i musik i framtiden. Bestämmelsen om förlust av studierätten har inte tillämpats i musikbranschen. Avsaknad av konstnärliga anlag ska i fortsättningen leda till att den studerande inte uppfyller examenskraven och således inte kan utexamineras.

Genom förordning av statsrådet föreskrivs om nämnda studier så att de berörda examina och till vissa delar utbildningsprogrammen nämns.

32 a §. Information om indragning av studierätten. I paragrafen föreskrivs om information om indragning av studierätten och bestämmelserna ska således tillämpas inom de utbildningsområden som avses i 32 §, där studierna är förbundna med krav som hänför sig till minderårigas säkerhet, patient- eller kundsäkerheten eller säkerheten i trafiken.

Om utbildningsanordnaren har grundad anledning att misstänka att en studerande har ett hinder i anslutning till hälsotillståndet eller funktionsförmågan som kunde utgöra grund för indragning av studierätten, kan utbildningsanordnaren i enlighet med 1 mom. ålägga den studerande att genomgå nödvändiga kontroller och undersökningar. Utbildningsanordnaren svarar för kostnaderna för kontroller och undersökningar som denne ålagt.

Enligt 2 mom. ska utbildningsanordnaren utan hinder av sekretessbestämmelserna ha rätt att för bedömning av studierätten få ett skriftligt läkarutlåtande om den studerandes hälsotillstånd. Ett beslut om indragning av studierätten förutsätter att nödvändig expertutredning erhålls. Om den studerande vägrar att genomgå kontroller och undersökningar enligt 1 mom. för konstaterade av hälsotillståndet kan den studerande med stöd av 35 § 5 mom. avhållas från studierna till dessa att han eller hon går med på nödvändiga kontroller och undersökningar.

I förslaget till 3 mom. tryggas utbildningsanordnarens rätt till information i situationer där en annan utbildningsanordnare eller hög-

skola tidigare har fattat ett beslut om indragning av studierätten som kan påverka bedömningen av studierätten med stöd av 32 § 1 mom. 3 punkten. Det är då fråga om att den studerande i strid med 27 b § 2 mom. i samband med ansökan om inträde har hemlighållit information om ett beslut om indragning av studierätten som en annan utbildningsanordnare eller högskola har fattat tidigare.

I 4 mom. föreskrivs om skyldighet för den studerande att visa upp ett straffregisterutdrag för utbildningsanordnaren så att denne kan bedöma om förutsättningarna för indragning av studierätten enligt 32 § 2 mom. föreligger. För att man ska få begära straffregisterutdrag förutsätts att den studerandes period av inläring i arbetet innehåller arbete bland minderåriga. Vägran att lämna ett straffregisterutdrag kan leda till att den studerande avhålls från studierna i enlighet med 35 § 5 mom.

I förslaget till 5 mom. föreskrivs om skyldighet för utbildningsanordnaren att ge Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira) uppgifter om indragning av studierätten för studerande inom social- och hälsoområdet för skötseln av dess tillsynsuppgifter. Valvira handhar allmänt tillsynen över kund- och patientsäkerheten samt ansvarar för handledning och övervakning av yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården. Hälso- och sjukvårdsstuderande omfattas av bestämmelserna om Valviras tillsyn, om de tillfälligt arbetar som yrkesutbildad person i arbetsavtals- eller tjänsteförhållande. Valvira kan på grundval av uppgifter som man fått bistå vid utredningen av saken samt vidta nödvändiga säkerhetsåtgärder.

Utbildningsanordnaren ska lämna uppgifter på eget initiativ både om ett ärende som är under behandling och om ett fattat beslut och om beslutsgrunderna. Oberoende av om det fattas ett negativt eller positivt beslut om indragning av studierätten eller om den studerande antas till en annan examen eller ett annat utbildningsprogram hos utbildningsanordnaren, ska Valvira informeras om slutresultatet av processen för indragning av studierätten.

32 b §. Återställande av studierätten. I paragrafen föreskrivs om möjlighet att återställa studierätten. Den som har fått sin studierätt

indragen med stöd av 32 § 1 mom. 2 punkten ska kunna anhålla om återställande av studierätten, om skälen till att studierätten indrogs inte längre föreligger. Den kollektiva organ som utbildningsanordnaren tillsatt enligt 35 a § 1 mom. ska enligt prövning kunna återställa studierätten, om det anser att skälen till att studierätten indrogs inte längre föreligger. Den som ansöker om återställande av studierätten ska vara bevisskyldig. Den som ansöker om återställande av studierätten ska t.ex. genom att delta i förfarande för bedömning av arbetsförmågan, med läkarutlåtande eller någon annat motsvarande intyg eller utredning visa att det finns grunder för återställande av studierätten.

34 a §. Narkotikatest. I den nya 34 a § föreskrivs om narkotikatest och bestämmelserna motsvarar i praktiken bestämmelserna i lagen om integritetsskydd i arbetslivet. Syftet med narkotikatest är att förbättra studie- och arbetssäkerheten. I läroanstalterna ska särskild uppmärksamhet fästas vid vårdhänvisning och konfidentiell behandling av uppgifter om användning av narkotika samt vid att intyg som gäller test förstörs omsorgsfullt genast när det är möjligt med tanke på syftet med behandlingen.

När förutsättningarna enligt 1 mom. föreligger ska den studerande vara skyldig att på utbildningsanordnarens förordnande visa upp ett intyg över narkotikatest. Utbildningsanordnaren ska bestämma om skyldighet att visa upp ett intyg över narkotikatest också under en period av inläring i arbetet. Direkt information mellan utbildningsanordnaren och arbetsplatsen där inläringen i arbetet sker är således av största vikt.

Kravet att visa upp intyg över narkotikatest ska förutsätta att det finns grundad anledning att misstänka att den studerande är narkotikapåverkad i studierelaterade praktiska uppgifter eller inläring i arbetet och att testet är nödvändigt för att utreda den studerandes funktionsförmåga. Grundad anledning ska inte betyda att det skulle ha bevisats att den studerande använder narkotika, utan den kan grunda sig på t.ex. lärarens eller arbetsplatshandledarens iakttagelser av den studerandes beteende eller arbetsprestation, respons från andra studerande eller arbetsplatsen för inläring i arbetet eller andra informationskäl-

lor som utbildningsanordnaren anser att är tillförlitliga.

En förutsättning för att kräva intyg över narkotikatest ska dessutom vara att studierelaterade praktiska uppgifter eller inläring i arbetet är förbundna med sådana uppgifter som kräver särskild noggrannhet, tillförlitlighet, självständig omdömesförmåga eller god reaktionsförmåga. Lagförslaget kopplar också de riskfaktorer som kan realiseras om man agerar under narkotikapåverkan eller narkotikaberoende till förutsättningarna för narkotikatest. Dessa konsekvenser uppräknas i 1 mom. 1—4 punkten och de motsvarar i tillämpliga delar bestämmelserna i lagen om integritetsskydd i arbetslivet.

Enligt 1 mom. 1 punkten ska ett skyddsvärt intresse vara den studerandes eller andras liv eller hälsa. Livet eller hälsan kan äventyras t.ex. under inläring i arbetet, då den studerande använder farliga maskiner, anordningar eller verktyg eller ansvarar t.ex. för dosering av läkemedel eller vård av patienter.

Enligt 2 punkten ska ett skyddsvärt intresse vara säkerheten i trafiken, som kan äventyras särskilt i studier i anslutning till transportbranschen. Termen trafiksäkerheten, som används i lagen om integritetsskydd i arbetslivet, har ersatts med begreppet säkerheten i trafiken, eftersom den vedertagna betydelsen av trafiksäkerheten i det allmänna språkbruket är säkerheten i vägtrafiken. Begreppet säkerheten i trafiken omfattar också säkerheten i luftfartsbranschen och sjöfartsbranschen.

Enligt 3 punkten ska skyddet och integriteten i fråga om uppgifter som skyddas av sekretessbestämmelserna vara ett intresse. Skyddet eller integriteten i fråga om uppgifter som skyddas av sekretessbestämmelserna kan äventyras t.ex. i fråga om patientuppgifter inom social- och hälsovården.

Enligt 4 punkten ska ett intresse vara att förhindra olaga handel med samt innehav, användning och spridning av narkotika och läkemedel. Punkten ska gälla särskilt social- och hälsoområdet samt läkemedelsbranschen, där den studerande har möjlighet att komma åt narkotika och läkemedel.

I 2 mom. bestäms om intyg över narkotikatest på ett sätt som motsvarar 6 § 2 mom. i lagen om integritetsskydd i arbetslivet. Ut-

bildningsanordnaren kan bestämma en skälig tid inom vilken den studerande ska visa upp ett intyg. Vägran att visa upp ett intyg över narkotikatest eller ett positivt testresultat kan leda till disciplinära åtgärder enligt 35 §. Den studerandes vårdnadshavare borde underrättas om att intyg över narkotikatest krävs.

Enligt förslaget till 4 mom. ska utbildningsanordnaren ha skriftliga instruktioner för förebyggande av användningen av rusmedel och ingripande i missbruksproblem bland de studerande. De instruktioner som avses i bestämmelsen skall motsvara företagshälsovårdslagens antidrogprogram dels beträffande metoderna för att förebygga narkotikabruk och för att reducera skadorna till följd av alkoholkonsumtion, dels beträffande reglerna för hur studerande ska hänvisas till vård. Studenthälsovårdens ställning för att förebygga användning av rusmedel bland de studerande och stödjande och hänvisa problem-användare till vård är central.

Med stöd av 4 mom. svarar utbildningsanordnaren för kostnaderna för narkotikatestning.

Uppgifterna i ett intyg över narkotikatest är sådana känsliga uppgifter om hälsotillståndet som avses i 11 § i personuppgiftslagen (523/1999). När uppgifterna hanteras ska bestämmelserna i 42 § samt bestämmelserna i personuppgiftslagen iakttagas.

I 5 mom. föreslås en hänvisning till 19 § i lagen om företagshälsovård och bestämmelser som utfärdats med stöd av den. Enligt 19 § i lagen om företagshälsovård ska ett positivt testresultat av ett narkotikatest verifieras vid ett kvalitetskontrollerat laboratorium. Den som testas ska alltid ha rätt att få testresultatet skriftligt. Bestämmelser om innehållet i ett intyg över narkotikatest finns i lagen om integritetsskydd i arbetslivet. Intyget ska ges till den som testas.

Med stöd av 19 § 3 mom. i lagen om företagshälsovård har statsrådets förordning om utförande av narkotikatester (218/2005) utfärdats. Där bestäms det närmare om kvalitetskontrollen av narkotikatest och om tagande, analysering och tolkning av prov i anslutning till genomförande av test i enlighet med god företagshälsovårdspraxis och laboratoriernas kvalitetsstandarder.

35 §. Disciplin. I 1 och 2 mom. föreskrivs om disciplinstraffen, som är skriftlig varning, avstängning från läroanstalten för en viss tid och uppsägning från elevhemmet, vilket motsvarar den gällande bestämmelsen. I bestämmelsen har förutsättningarna för disciplinstraff utvidgats jämfört med nuläget. Varning ska också kunna ges om den studerande betar sig våldsamt eller hotfullt, vägrar att visa upp intyg över narkotikatest eller lämnar ett prov som påvisar missbruk av narkotika. Om handlingen eller försummelsen är allvarlig eller om den studerande fortsätter att uppföra sig olämpligt efter en skriftlig varning kan det leda till avstängning från läroanstalten, högst ett år, samt uppsägning från elevhemmet för en viss tid eller för den tid som återstår av studierna.

Innehållet i 3 mom. motsvarar i huvudsak den gällande bestämmelsen om avlägsnande av en störande studerande för den tid som återstår av lektionen. Enligt förslaget kan också en studerande som betar sig våldsamt eller hotfullt eller äventyrar någon annans hälsa eller säkerhet kan bli tillsagd att lämna klassrummet eller ett annat rum där undervisningen ges. Bestämmelsen ska gälla också de praktiska uppgifterna under studierelaterad inläring i arbete och skulle kunna tillämpas till exempel i situationer där en studerande i berusat tillstånd deltar i studierelaterad inläring i arbete. Enligt det gällande 3 mom. kan en studerande förvägras rätt att delta i undervisningen för högst den återstående arbetsdagen. Enligt 4 mom. ska en studerande i fortsättningen kunna förvägras rätt att delta i undervisningen för högst tre arbetsdagar när de föreskrivna förutsättningarna föreligger.

Om en studerande är misstänkt för brott ska han eller hon enligt 5 mom. för den tid som förundersökningen pågår och åtalet är anhängigt kunna avhållas från studierna, om det anses nödvändigt med hänsyn till studierna och det brott som den studerande misstänks ha gjort sig skyldig till och med beaktande av arbets-, studie-, patient- eller andra motsvarande säkerhetsaspekter. Med stöd av bestämmelsen kunde t.ex. den som är misstänkt för narkotikabrott eller straffbart bruk av narkotika kunna avhållas från studier inom social- och hälsoområdet, där den stu-

derande har möjlighet att komma åt narkotika och läkemedel. Beslutet ska kunna fattas för ett år i sänder och högst till dessa att åklagaren har fattat beslut om åtalseftergift eller åtalet har behandlats i domstol. Om domstolen har dömt den studerande till straff, kan saken leda till att en process som avser indragning av studierätten inleds med stöd av 32 § 2 mom.

En studerande ska med stöd av 5 mom. också kunna avhållas från studierna om den studerande vägrar att genomgå kontroller och undersökningar som avser hälsotillståndet i anslutning till förfarandet för indragning av studierätten eller att lämna ett straffregisterutdrag.

35 a §. Förfarandet i ärenden som gäller indragning och återställande av studierätten samt disciplinärenden. I paragrafen föreskrivs om förfarandet i disciplinärenden och i ärenden som gäller indragning eller återställande av studierätten. I bestämmelsen föreslås att beslutsfattandet som gäller avstängning av studerande samt indragning av studierätten preciseras.

I 1 mom. föreskrivs om beslutsfattandet i ärenden som gäller indragning eller återställande av studierätten samt disciplin. Beslut om varning fattas av rektor. Enligt 14 § i kommunallagen kan beslutanderätt i ett ärende som inbegriper utövning av administrativt tvång delegeras endast till ett organ. Någon motsvarande bestämmelse finns inte i lagen om förvaltning av utbildning som ordnas av staten och privata. För förvaltningen av privata utbildningsanordnares utbildning svarar en direktion. En sammanslutnings eller styrelses styrelse kan fungera som direktion. I bestämmelsen föreslås med beaktande av detta att beslut om avstängning från läroanstalten och uppsägning från elevhemmet samt om indragning av studierätten fattas av ett kollektivt organ som tillsatts av utbildningsanordnaren. Det är nödvändigt att föreskriva om beslutsfattandet eftersom man när det gäller de ärenden som avses i momentet ingriper i sådant som är centralt för den studerandes rättsskydd. Dessutom blir förfarandet enhetligt i alla anordnarorganisationer.

I momentet föreskrivs om organets sammansättning och mandattid. Två eller flera utbildningsanordnare kan också ha ett

gemensamt organ. I organet ska ingå representanter för åtminstone utbildningsanordnaren, lärarna, elevvården, arbetslivet och de studerande. För behandlingen av ärenden som gäller indragning och återställande av studierätten ska till organet dessutom utses en representant för arbetsplatsen för inläring i arbetet, eftersom omständigheter som leder till indragning av studierätten ofta framkommer under perioder av inläring i arbetet. Studerandemedlemmen ska ha fyllt åtminstone 15 år. Han eller hon ska ha rätt att närvara och uttala sig. I fråga om jäv för medlemmarna tillämpas 27-29 § i förvaltningslagen. Utbildningsanordnaren ska bestämma närmare om organets verksamhetsätt och beslutsfattande. Organets röstberättigade medlemmar handlar under tjänsteansvar. I 40 kap. i strafflagen (39/1889) föreskrivs om straffrättsligt ansvar för en person som utövar offentlig makt.

I 2 mom. föreskrivs närmare om förfarandet i ärenden som gäller indragning av studierätten. En motsvarande bestämmelse ingår i 2 mom. i den gällande paragrafen. Eftersom de orsaker som leder till indragning av studierätten kan vara väldigt olika betonas i bestämmelsen att behövlig expertutredning och annan utredning ska skaffas. Studierätten kan indras t.ex. av orsaker i anslutning till hälsotillståndet, då ska behövlig medicinsk eller annan utredning skaffas.

I 3 mom. föreskrivs om förfarandet i disciplinärenden på ett sätt som motsvarar det nuvarande 1 mom. Innan en studerande avstängs från läroanstalten eller uppsägs från elevhemmet för viss tid eller ges en skriftlig varning ska den handling eller försummelse som är orsaken till straffet specificeras. Den studerande ska höras och behövlig utredning ska skaffas. Också en minderårig studerandes vårdnadshavare ska höras. Eftersom en studerande som fyllt 18 år är myndig behöver föräldrarna inte höras innan han eller hon tilldelas ett disciplinstraff.

I 4 mom. föreskrivs att det ska ges ett skriftligt beslut om de saker som avses i paragrafen och att åtgärder som gäller avlägsnande av studerande från lektioner och förvägrande av rätt att delta i undervisning ska registreras. Momentet motsvarar det nuvarande 3 mom.

I 5 mom. föreskrivs om verkställighet innan ett beslut vunnit laga kraft och om verkställighetstidpunkten. Momentet motsvarar de nuvarande bestämmelserna.

I ärenden som gäller indragning och återställande av studierätten samt i disciplinärenden iaktas förvaltningslagen. I fråga om förfarandet iaktas förutom förvaltningslagens bestämmelser om jäv dessutom bl.a. bestämmelserna om utredning av ärenden och hörande av parter samt beslutets form och motivering av beslut.

37 §. *Studiesociala förmåner och vissa andra förmåner.* Det föreslås att ministeriets namn ändras i 1 mom.

39 §. *Studiesociala förmåner i läroavtalsutbildning.* Det föreslås att ministeriets namn ändras i bestämmelsen.

40 §. *Personal.* Det föreslås att ministeriets namn ändras i bestämmelsen.

42 §. *Hantering av känslig information.* I 1 mom. föreskrivs om rätt att behandla uppgifter om en studerandes eller inträdessökandes hälsotillstånd enligt 27 b §, 32 a §, 32 b § och 34 a §.

I 2 mom. föreskrivs om behandling av en studerandes straffregisterutdrag. Uppgifter om hälsotillstånd och straffregisterutdrag är både känsliga och sekretessbelagda.

Enligt 3 mom. ska utbildningsanordnaren definiera de uppgifter som innebär hantering av känslig information. Arbetstagarna får använda uppgifter i personregister endast i den omfattning som deras uppgifter och ansvar förutsätter. Andra är utomstående med avseende på behandlingen av uppgifter om de registrerade även om de hör till personalen. Användarrättigheter till uppgifterna ska alltid definieras i detalj. Det är särskilt viktigt att känsliga och sekretessbelagda uppgifter skyddas. Om skyddsförpliktelsen föreskrivs i 32 § i personuppgiftslagen.

Utbildningsanordnaren ska vara i personuppgiftslagen avsedd registeransvarig i fråga om uppgifter som gäller studerande. Enligt 4 mom. ska utbildningsanordnaren förvara den känsliga informationen separat från övriga personuppgifter och den ska avföras ur utbildningsanordnarens register i enlighet med 12 § 1 mom. i personuppgiftslagen omedelbart när det inte längre föreligger någon grund för att bevara den för de lagstad-

gade uppgifterna. Enligt lagförslaget ska informationen i vart fall avföras ur registret senast inom fyra år från det att informationen fördes in i registret.

I 5 mom. ingår en hänvisning till personuppgiftslagen. Enligt 10 § i personuppgiftslagen ska en allmänt tillgänglig registerbeskrivning göras upp över personregistret. Den registrerade ska också informeras om behandlingen av personuppgifter på de sätt som nämns i 24 §. Den registrerade har rätt enligt 26 § i personuppgiftslagen att granska de uppgifter om honom eller henne som har registrerats i ett personregister och att begära att de rättas med stöd av 29 § i lagen.

43 §. Offentlighet och rätt att få uppgifter. Bestämmelsens 1 mom. ersätter bestämmelsen om tystnadsplikt i 42 § i den gällande lagen. Bestämmelser om tystnadsplikt ingår i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet och i förordningen om offentlighet och god informationshantering i myndigheternas verksamhet.

Paragrafens 2 och 3 mom. motsvarar nuvarande 1 och 2 mom.

I 4 mom. föreskrivs om rätt för medlemmarna i de organ som svarar för anordnande av utbildning, undervisningspersonalen samt personalen på platsen för inläring i arbetet och inom studenthälsovården att utan hinder av sekretessbestämmelserna ge varandra nödvändiga uppgifter som behövs för anordnande av utbildningen. En motsvarande bestämmelse ingår i den nuvarande 42 §. Bestämmelsen gör det också möjligt att lämna ut nödvändiga uppgifter från läroanstalten till polisen för att säkerställa tryggheten.

44 §. Ändringssökande. Paragrafens 1 mom. motsvarar i huvudsak det nuvarande 1 mom. Ändring i sådana beslut av en utbildningsanordnare som avses i momentet och som gäller enskilda studerande söks genom besvär hos förvaltningsdomstolen. Förutom beslut av utbildningsanordnare som gäller disciplin och studiesociala förmåner utsträcks besvärsrätten till förvaltningsdomstolen till att omfatta även beslut om indragning och återställande av studierätten. Enligt den gällande bestämmelsen överklagas de hos länsstyrelsen (regionförvaltningsverket).

I 2 mom. föreskrivs i enlighet med riktlinjerna för en utvidgning av omprövningsförfarandet om användning av omprövningsbegäran i stället för besvär hos regionförvaltningsverket som för närvarande. Omprövning hos regionförvaltningsverket begärs i ärenden som gäller antagning som studerande, en individuell plan för hur undervisningen ska ordnas, särskilda undervisningsarrangemang, studietiden och när en studerande ska anses ha avgått samt skyldighet att visa upp intyg över narkotikatest.

I 3 mom. föreskrivs om ändring i regionförvaltningsverkets beslut. Ändring söks hos förvaltningsdomstolen.

I 4 mom. föreskrivs om tidsfristen för besvär och omprövning. Besvär ska anföras och omprövning begäras, liksom för närvarande, inom 14 dagar från delfäendet av beslutet. Ärenden enligt momentet ska behandlas i brådsakande ordning.

I 5 mom. föreskrivs om verkställighet av beslut som gäller ett disciplinärende, indragning av studierätten och avhållande från studier även om det har överklagats. Beslutet ska kunna verkställas, om förvaltningsdomstolen inte beslutar något annat. En bestämmelse om saken finns i 35 a § i den gällande lagen som gäller förfarandet i disciplinärenden. Enligt den kan också utbildningsanordnaren besluta om verkställighet. Med avseende på sakinnehållet passar bestämmelsen bättre ihop med bestämmelserna och förfarandet i fråga om ändringssökande. Det är ändamålsenligt att förvaltningsdomstolen i egenskap av utomstående instans bedömer förutsättningarna för verkställighet.

I 6 mom. föreskrivs om besvärshänsyn. Bestämmelsen motsvarar nuläget i fråga om besvärshänsyn i momentet.

I 7 mom. föreskrivs om besvärshänsyn till högsta förvaltningsdomstolen i ärenden som gäller indragning och återställande av studierätten. För närvarande kan förvaltningsdomstolens beslut om förlust av studierätten inte överklagas. Ändring i förvaltningsdomstolens beslut i ett disciplinärende och om avhållande från studier för den tid som undersökning med anledning av brott pågår får inte sökas genom besvär. Till denna del motsvarar bestämmelsen nuläget.

46 §. Finansiering. Det föreslås att ministeriets namn ändras i 2 mom.

47 §. Avgifter som tas ut av de studerande. Det föreslås att ministeriets namn ändras i 1 mom.

52 §. Övergångsbestämmelse som gäller tillstånd att ordna utbildning. Det föreslås att ministeriets namn ändras i 2 mom.

1.2 Lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning

4 §. Utbildningsanordnare. Det föreslås att ministeriets namn ändras i 1 mom.

5 §. Tillstånd att ordna utbildning. Det föreslås att ministeriets namn ändras i 3 mom.

11 §. Hänvisningsbestämmelse om studerandes rättigheter och skyldigheter. Det föreslås att paragrafen kompletteras så att bestämmelserna om indragning och återställande samt narkotikatest i lagen om yrkesutbildning också ska tillämpas på yrkesinriktad vuxenutbildning. Med yrkesinriktad vuxenutbildning avses utbildning som förbereder för fristående examina samt annan yrkesinriktad tilläggsutbildning än sådan som förbereder för fristående examina. Däremot föreslås inte att bestämmelserna utsträcks till själva avläggandet av fristående examina.

Som yrkesinriktad vuxenutbildning kan avläggas yrkesinriktade grundexamina samt yrkes- och specialyrkesexamina inom bl.a. social- och hälsoområdet, det humanistiska och pedagogiska området, trafikområdet samt säkerhetsområdet. Av denna orsak är det motiverat att utsträcka möjligheten till omvärdering av studierätten och narkotikatestning även till utbildning som förbereder för dessa examina.

Enligt 3 punkten ska den bestämmelse om hinder för antagning som drabbar en studerande på grund av en omständighet i anslutning till hälsotillståndet eller funktionsförmågan och som föreslås i lagen om yrkesutbildning, också tillämpas på utbildning som förbereder för fristående examina. Ett hinder för antagning som studerande ska vidare kunna vara ett tidigare beslut om indragning av studierätten i vissa utbildningar inom social- och hälsoområdet, teknik och trafik samt det humanistiska och pedagogiska området, om utbildningsanordnaren anser att omständigheter i anslutning till studierna och grunderna för ett beslut om indragning av

studierätten samt skydd för andra personers hälsa och säkerhet kräver det. Sålunda ska en person vars studierätt har indragits inom den grundläggande yrkesutbildningen inte automatiskt kunna söka till motsvarande förberedande yrkesinriktade vuxenutbildning. En inträdessökande ska när han eller hon söker till utbildningen på begäran ge uppgifter om tidigare indragning av studierätten i en annan läroanstalt.

Hänvisningsbestämmelsen i 4 punkten ska gälla den bestämmelse om skyldighet för en inträdessökande att på begäran lämna utbildningsanordnaren information om ett tidigare beslut om indragning av studierätten som föreslås i lagen om yrkesutbildning.

Enligt 9 punkten blir det möjligt att dra in studierätten under samma förutsättningar som i lagen om yrkesutbildning. Studierätten för en studerande ska således i avgränsade situationer kunna dras in inom sådan förberedande utbildning där studierna eller utövning av yrket förutsätter arbete bland minderåriga eller där de är förbundna med krav som gäller patient- eller kundsäkerheten eller säkerheten i trafiken. Bestämmelser om de studier på vilka paragrafen tillämpas utfärdas genom förordning av statsrådet.

Genom 10 punkten tryggas information om indragning av studierätten. Enligt 11 punkten ska även bestämmelserna om återställande av studierätten tillämpas. Sålunda ska en person vars studierätt har dragits in på grund av hälsotillståndet eller funktionsförmågan kunna anhålla om återställande av studierätten, om det inte längre föreligger skäl för indragningen av studierätten.

Enligt 14 punkten ska skyldighet att visa upp intyg över narkotikatest finnas inom utbildning som förbereder för fristående examina under samma förutsättningar som inom grundläggande yrkesutbildning. Skyldigheten att visa upp intyg förutsätter bl.a. att det finns grundad anledning att misstänka att den studerande är narkotikapåverkad vid studie-relaterade praktiska uppgifter eller inläring i arbetet och om testet är nödvändigt för att utreda den studerandes funktionsförmåga. Dessutom förutsätts att den studerande utför uppgifter som kräver särskild noggrannhet, tillförlitlighet, självständig omdömesförmåga eller god reaktionsförmåga och där agerande

under narkotikapåverkan eller narkotikaberoende äventyrar den studerandes eller andras liv eller hälsa eller andra intressen som skyddas i 34 a § 1 mom. i lagen om yrkesutbildning. Kravet på intyg över narkotikatest ska tillämpas vid praktiska uppgifter eller inläring i arbete i anslutning till utbildning som förbereder för yrkesinriktade grundexamina.

Hänvisningen i 16 punkten gäller förutom bestämmelsen om förfarandet i samband med disciplinärenden även bestämmelserna om förfarandet när studierätten dras in.

13 §. Beslut om examina och grunderna för dem. Det föreslås att ministeriets namn ändras i 1 mom. Till 2 mom. fogas en bestämmelse om att i samband med grunderna för examina beslutar Utbildningsstyrelsen vid behov om de krav på hälsotillståndet som hänför sig till examina.

13 a §. Information om utbildningen. Det föreslås att ministeriets namn ändras i bestämmelsen.

15 §. Utvärdering av utbildningen. Det föreslås att ministeriets namn ändras i 3 mom.

16 §. Tillämpning av vissa bestämmelser i lagen om yrkesutbildning. Enligt förslaget ändras hänvisningsbestämmelserna i paragrafens 4 och 5 punkter så att de motsvarar ändringarna i 42 § och 43 § i lagen om yrkesutbildning.

22 §. Övergångsbestämmelse som gäller tillstånd att ordna utbildning. Det föreslås att ministeriets namn ändras i 2 mom.

1.3 Yrkeshögskolelagen

1 §. Lagens tillämpningsområde. Det föreslås att ministeriets namn ändras i bestämmelsen.

7 §. Utbildningsuppgift. Det föreslås att ministeriets namn ändras i 2 mom.

8 §. Målsättning. Det föreslås att ministeriets namn ändras i 2 och 3 mom.

9 §. Utvärdering av kvaliteten. Det föreslås att ministeriets namn ändras i 2 mom.

13 §. Rektor, prorektor och den övriga högsta ledningen. Det föreslås att ministeriets namn ändras i 1 mom.

19 §. Utbildningsprogram och undervisningsplaner. Det föreslås att ministeriets namn ändras i 3 mom.

20 §. Behörighet för yrkeshögskolestudier. Det föreslås att ministeriets namn ändras i 1 mom.

20 a §. Hinder för antagning som studerande samt information om antagningen av studerande. Det föreslås att till lagen fogas en ny bestämmelse om hinder för antagning som studerande samt information om antagningen av studerande. Eventuella hinder för antagning som studerande ska alltid konstateras på grund av prövning av det enskilda fallet.

När det gäller vissa utbildningsprogram inom det humanistiska och pedagogiska området samt teknik och kommunikation samt alla inom social-, hälso- och teknikområdet är studierna förbundna med krav som hänför sig till minderårigas säkerhet, patient- eller kundsäkerheten eller säkerheten i trafiken. Till dessa studier, som det föreskrivs närmare om genom förordning, kan enligt förslaget till 1 mom. som studerande inte antas en person med en sjukdom, ett funktionshinder eller någon annan omständighet i anslutning till hälsotillståndet eller funktionsförmågan som utgör ett hinder för att klara av studierelaterade praktiska uppgifter eller praktik. Ett hinder för antagning som studerande kan vara en sådan omständighet i anslutning till hälsotillståndet som gör att den sökande inte som studerande kan klara av sina studier utan att äventyra andras hälsa eller säkerhet. Exempelvis allvarligt narkotika- eller annat rusmedelsberoende kan avsevärt påverka personens hälsotillstånd eller funktionsförmåga.

Omständigheter i anslutning till hälsotillstånd eller funktionsförmågan ska inte automatiskt utgöra hinder för antagning som studerande. Yrkeshögskolan ska först utreda om de hinder för studierna som beror på hälsotillståndet eller funktionsförmågan kan undanröjas med skäliga åtgärder. Också lagen om likabehandling förutsätter att yrkeshögskolan vid behov vidtar skäliga åtgärder för att en person med funktionshinder ska få tillträde till utbildning. Förutom lagen om likabehandling förutsätter FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, som Finland har undertecknat den 30 mars 2007 och som Finland har meddelat att man kommer att ratificera, att skäliga an-

passning erbjuds så att personer med funktionsnedsättning på samma villkor som andra får tillgång till utbildning. De praktiska problem som sjukdom, funktionshinder och andra omständigheter i anslutning till hälsotillståndet medför för studierna ska således i första hand lösas med hjälp av olika undervisningsarrangemang och elevvårdstjänster. Bestämmelser om hälsovården för studerande finns i folkhälsolagen (66/1972).

Begreppet skäliga åtgärder i 1 mom. baserar sig åter på rådets direktiv 2000/78/EG om inrättande av en allmän ram för likabehandling (nedan ramdirektivet om likabehandling), artikel 2 i konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning samt 5 § i lagen om likabehandling.

Ramdirektivet om likabehandling förpliktar inte till att ordna utbildning för en person som saknar kompetens eller förmåga att delta i utbildningen, men detta begränsar inte skyldigheten att vidta rimliga anpassningsåtgärder för personer med funktionshinder. Enligt artikel 2 i konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning anses underlåtenhet att göra skälig anpassning som en form av diskriminering.

Enligt artikel 5 i ramdirektivet om likabehandling ska rimliga anpassningsåtgärder vidtas för att garantera principen om likabehandling för personer med funktionshinder. Detta innebär att yrkeshögskolan ska vidta de åtgärder som behövs i det konkreta fallet för att göra det möjligt för en person med funktionshinder att genomgå utbildning, såvida sådana åtgärder inte medför en oproporzionerlig börda.

För att säkerställa att principen om likabehandling följs ska yrkeshögskolan redan nu med stöd av lagen om likabehandling vid behov vidta sådana åtgärder för att en person med funktionshinder ska få tillträde till utbildning som inte kan betraktas som oskäliga. Detta förutsätter att hinder i anslutning till funktionsnedsättningen identifieras och undanröjs i fråga om de personer med funktionshinder som med skäliga arrangemang kan klara av utbildningen. Behöriga arrangemang anses innefatta bl.a. hjälpmedel och ordnande av utbildningshandledning med beaktande av de individuella behoven för personen med funktionshinder. De åtgärder som

respektive behov kräver måste bedömas i varje enskild situation med beaktande av skälighetssynpunkter. Utgångspunkten ska vara att arrangemangen gör det möjligt för personen med funktionshinder att utbilda sig.

Den föreslagna bestämmelsen försätter på samma sätt som bestämmelserna i lagen om likabehandling inte att oskäliga arrangemang vidtas. Vid bedömningen av vad som är skäliga arrangemang beaktas i synnerhet kostnaderna för åtgärderna, den ekonomiska ställningen för den som ordnar utbildningen samt möjligheterna att få stöd av offentliga medel eller annat stöd för åtgärderna.

Om någon inte antas som studerande på grund av sjukdom, funktionshinder eller någon annan omständighet i anslutning till hälsotillståndet i en situation där nämnda omständighet inte objektivt sätt kan betraktas som ett hinder för studierna är det fråga om sådan diskriminering som förbjuds i lagen om likabehandling. Med stöd av 9 § i lagen om likabehandling är den som tillhandahåller utbildning skyldig att betala gottgörelse till den som blivit föremål för diskriminering på en sådan grund.

Enligt 2 mom. ska ett tidigare beslut om indragning av studierätten kunna utgöra hinder för antagning som studerande i fråga om vissa utbildningsprogram inom det humanistiska och pedagogiska området samt teknik och trafik och alla utbildningsprogram inom social-, hälso- och idrottsområdet, om säkerhetssynpunkter förutsätter det. Ett tidigare beslut om indragning av studierätt innebär inte ett automatiskt hinder för att söka till utbildning inom de ovan nämnda områdena, utan yrkeshögskolan ska alltid bedöma situationerna från fall till fall. Exempelvis ett beslut om indragning av studierätten på grund av brott ska inte utgöra ett hinder för att söka till andra studier än sådana som i väsentlig utsträckning förutsätter arbete med minderåriga. Vid provning som gäller hinder för antagning som studerande ska man alltid beakta både det område dit personen i fråga söker och de grunder på vilka det tidigare beslutet om indragning av studierätten har fattats. Vid helhetsbedömningen ska man dessutom beakta synpunkter i anslutning till skydd för andra personers hälsa och säkerhet. Den provning av enskilda fall som bestämmelsen

möjliggör förutsatts också i situationer där uppgifter om brott som begåtts av en studerande som tilldelats ett beslut om indragning av studierätten på grund av brott sedermera har strukits ur straffregistret.

Enligt 3 mom. ska yrkeshögskolan på förhand informera de inträdessökande om vilka krav på hälsotillståndet och andra förutsättningar som hänför sig till utbildningen. Med andra förutsättningar avses t.ex. att ett tidigare beslut om indragning av studierätten kan utgöra hinder för antagning som studerande. Informationsskyldigheten gäller också praxis i anslutning till narkotikatest. De sökande kan således själva bedöma om de med avseende på hälsan och funktionsförmågan lämpar sig för utbildningen eller inte samt vilka slags uppgifter om hälsotillståndet som krävs för att bedöma om de kan antas som studerande och som de är skyldiga att lämna yrkeshögskolan.

I 4 mom. föreskrivs om skyldighet för den inträdessökande att lämna information. Syftet med bestämmelsen är inte att yrkeshögskolan i fortsättningen ska begära läkarintyg eller någon annan utredning om hälsotillståndet och funktionsförmågan av alla sökande till ett visst område. Avsikten är att de sökande kan ombes att utifrån sin egen bedömning meddela om de beträffande hälsotillståndet och funktionsförmågan uppfyller de krav som ställs i studierna. Om den sökandes meddelande ger anledning till det ska yrkeshögskolan kunna kräva närmare uppgifter om hälsotillståndet för att kunna bedöma den sökandes lämplighet liksom ovan nämnda skäliga åtgärder. I förslaget till 4 mom. föreskrivs också om skyldighet för inträdessökande att på begäran lämna information om ett tidigare beslut om indragning av studierätt. Högskolan får begära information endast när någon söker till de utbildningar som berörs av bestämmelsen om indragning av studierätt.

Enligt 3 § 2 mom. i lagen om antagningsregistret och studentexamensregistret (1058/1998) kan i antagningregistret föras in uppgifter om hälsotillstånd som inverkar på yrkesvalet samt uppgifter om arbetserfarenhet och fritidsintressen enligt vad den sökande själv meddelat. Dessa uppgifter begärs

och införs endast i det fall att de behövs för antagningen av studerande.

Uppgifter om hälsotillstånd och funktionsförmåga är sådana känsliga uppgifter som avses i 11 § 4 punkten i personuppgiftslagen. Av denna orsak kan de efterfrågas endast hos den sökande själv och bara i det fallet att informationen är av betydelse för ansökan till utbildning eller yrkesutövningen. Vid registreringen av känsliga uppgifter är utgångspunkten att nödvändigheten av att behandla personuppgifterna ska bedömas enligt stränga kriterier. I antagningsregistret får inte införas allmänna uppgifter om den studerandes hälsa från det senaste året eller uppgifter om hälsotillståndet hos anhöriga till den studerande.

I förslaget till 5 mom. tryggas yrkeshögskolans rätt till information i situationer där ett beslut om indragning av studierätt som en annan yrkeshögskola eller utbildningsanordnare fattat tidigare kan påverka bedömningen av antagningen som studerande. Bestämmelsen ska tillämpas inom de utbildningsområden som berörs av bestämmelsen om indragning av studierätt. Yrkeshögskolan ska med stöd av bestämmelsen av en annan högskola eller utbildningsanordnare kunna få uppgifter om beslut om indragning av studierätten och beslutsgrunderna när en inträdessökande i samband med ansökan om inträde på yrkeshögskolans begäran har lämnat information om tidigare indragning av studierätten. Yrkeshögskolan kan med stöd av 25 b § 3 mom. också begära uppgifter efter det att studierna inletts, om det är befogat att misstänka att den studerande har hemlighållit uppgifter om beslutet i samband med ansökan om inträde.

24 a §. Rätt till trygg studiemiljö. I paragrafen föreslås bestämmelser om den studerandes rätt till en trygg studiemiljö, något som det redan för närvarande föreskrivs om i lagen om grundläggande utbildning, gymnasielagen och lagen om yrkesutbildning.

I 1 mom. ingår en ny bestämmelse som motsvarar bestämmelserna om säkerhet i arbetet och som är förpliktande för yrkeshögskolorna. Den föreslagna bestämmelsen förutsätter å ena sidan att undervisningslokaler och läromedlen är säkra och å andra sidan ålägger den yrkeshögskolorna att utföra

sådant säkerhetsarbete vars syfte är att förebygga våld i yrkeshögskolans verksamhet.

Yrkeshögskolan är skyldig att för egen del agera så att rätten till en säker studiemiljö tillgodoses även under praktikperioderna. Det är i praktiken omöjligt för yrkeshögskolan att ombesörja alla säkerhetsfaktorer t.ex. vid internationell praktik. Yrkeshögskolan ska emellertid ha nödvändiga kris- och säkerhetsanvisningar även för internationell praktik.

Undervisningslokalernas konstruktiva säkerhet baserar sig i huvudsak på annan lagstiftning än den som gäller utbildning, t.ex. bygglagstiftningen samt lagstiftningen om brand- och räddningsväsendet och hälsovårdsväsendet.

En trygg inlärningsmiljö förutsätter omfattande samarbete mellan olika förvaltningsområden och aktörer samt tillräckligt utbyte av information mellan olika aktörer. Bestämmelser om utbyte av information i anslutning till bl.a. en trygg inlärningsmiljö föreslås i 40 § 3 mom. i yrkeshögskolelagen.

I 2 och 3 mom. föreslås bestämmelser om ordningsstadgor. Ordningsstadgar eller andra ordningsbestämmelser får inte kränka de grundläggande fri- och rättigheterna enligt grundlagen och de får inte heller annars stå i strid med lagstiftningen. Innehållet i yrkeshögskolans ordningsstadga och ordningsbestämmelser avgränsas i 3 mom. Bestämmelser om påföljderna av överträdelse av yrkeshögskolans ordningsstadga och ordningsbestämmelser ingår i 28 § om disciplin.

25 a §. Indragning av studierätten. Det föreslås att till lagen fogas en ny bestämmelse om indragning av studierätten. Bestämmelsen ska tillämpas inom utbildningsområden där studierna är förbundna med krav som hänförs till minderårigas säkerhet, patient- eller kundsäkerheten eller säkerheten i trafiken. Sådana studier förekommer i första hand inom utbildningsprogram inom det humanistiska och pedagogiska området, teknik och trafik samt social-, hälso- och idrottsområdet. Genom förordning av statsrådet föreskrivs enligt examensbenämning om de studier som leder till yrkeshögskoleexamen på vilka bestämmelsen om indragning av studierätten ska tillämpas. Dessutom ska bestämmelsen

också tillämpas på yrkesinriktade lärarutbildningsstudier och trafiklärarutbildning.

I 1 och 2 mom. föreskrivs om de situationer i anslutning till den studerande som kan leda till att studierätten dras in. Bestämmelsen om indragning av studierätten kommer i praktiken att tillämpas relativt sällan. I bestämmelsen föreslås inte att indragningen av studierätten i någon situation ska vara ovillkorlig, utan saken ska alltid bedömas från fall till fall och utgående från nödvändiga expertutlåtanden och expertutredningar.

Tillämpningen av 1 mom. 1 punkten förutsätter att den studerande uppsåtligt eller av oaktamhet genom sin verksamhet eller försummelse upprepade gånger eller allvarligt har orsakat fara för en annan persons hälsa eller säkerhet. Allvarlig fara kan orsakas t.ex. när en studerande upprepade gånger och väsentligt försummar praktikplatsens säkerhetsföreskrifter. Allvarlig fara kan också bero på den studerandes bristfälliga eller felaktiga förfarande eller likgiltiga inställning. Det kan vara fråga om t.ex. en enstaka uppsåtlig eller flera gärningar eller försummelse av oaktamhet. En enstaka skada som den studerande orsakat av vårdslöshet ska ändå inte motsvara förutsättningarna för indragning av studierätten, om gärningen eller försummelsen inte visar på uppenbar olämplighet för praktiska uppgifter eller praktik i anslutning till studierna.

Enligt 1 mom. 2 punkten kan en studerandes studierätt indras om den studerande i fråga om hälsotillstånd och funktionsförmåga inte uppfyller villkoren för antagning som studerande. Till skillnad från 1 punkten ska kriteriet enligt 2 punkten inte förutsätta att en annan persons säkerhet redan skulle ha varit hotad i praktiken. I bestämmelsen ska det vara fråga om situationer där den studerande med stöd av bestämmelsen om hinder för antagning som studerande inte skulle ha kunnat antas till utbildningen, om man skulle ha känt till omständigheten i anslutning till hälsotillståndet redan i ansökningsskedet. De omständigheter i anslutning till hälsotillståndet som kan ligga till grund för indragning av studierätten är faktorer som påverkar den fysiska eller psykiska funktionsförmågan och som hindrar den studerande från att klara av praktiska uppgifter eller praktik. En allvarli-

ga psykotisk störning, en allvarlig asocial personlighetsstörning eller okontrollerat allvarligt rusmedels- eller narkotikaberoende hos den studerande kan leda till att studierätten indras med stöd av denna punkt. Med allvarliga störningen avses inte här sådana psykiska problem som med behandling inte utgör något hinder för att bli antagen till och delta i utbildningen.

Sådana omständigheter i anslutning till hälsotillståndet eller hälsotillståndet där den fara som orsakas kan förebyggas med skäligen skyddsåtgärder kan inte leda till indragning av studierätten. En omständighet i anslutning till en persons hälsotillstånd eller funktionsförmåga kan inte utgöra hinder för antagningen som studerande och sålunda inte heller ligga till grund för indragning av studierätten, om hindret kan undanröjas med skäliga åtgärder. Yrkeshögskolan är skyldig att bedöma om en omständighet i anslutning till en persons hälsotillstånd eller funktionsförmåga är sådan att den olämplighet som den medför kan lösas och skötas med skäliga anpassningsåtgärder, som förklaras närmare i samband med motiveringen till 20 a § 1 mom.

Med stöd av 1 mom. 3 punkten ska det vara möjligt att dra in studierätten på den grunden att den studerande vid ansökan om inträde har undanhållit sådan information om tidigare beslut om indragning av studierätten som kunde ha utgjort hinder för antagning som studerande i enlighet med 20 a § 2 mom. En förutsättning för att bestämmelsen ska tillämpas är att yrkeshögskolan i samband med antagningen om studerande har begärt information om beslut om indragning av studierätten.

Syftet med 2 mom. är att på samma sätt som lagen om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som arbetar med barn skydda minderårigas personliga integritet och främja deras personliga säkerhet. Yrkeshögskolan kan enligt egen prövning förutsätta att den studerande lämnar ett straffregisterutdrag när studierna i väsentlig utsträckning förutsätter arbete med minderåriga. Yrkeshögskolan kan med stöd av bestämmelsen dra in studierätten om den studerande har dömts till straff för en sedlighetssårande gärning, sexualbrott, dråp, mord, dråp under förmildrande omständighe-

ter, grov misshandel, grovt rån eller narkotikabrott.

Att man är dömd för ett brott ska inte betyda att studierätten dras in automatiskt, utan yrkeshögskolan ska alltid besluta om nödvändiga åtgärder på basis av prövning av det enskilda fallet. Till exempel utbildningsområdet, det begångna brottet och domens längd kan påverka prövningen. Enligt 10 § i straffregisterlagen utplånas uppgifter om villkorligt fängelse och om böter som har dömts ut utöver villkorligt fängelse efter det att fem år förflutit från det den lagkraftvunna domen gavs. Uppgifter om ovillkorligt fängelsestraff på högst två år utplånas efter det att tio år förflutit och uppgifter om ovillkorliga fängelsestraff på över två och högst fem år efter det att tjugo år förflutit.

I 25 b § 4 mom. föreskrivs om skyldighet för den studerande att till yrkeshögskolan lämna ett straffregisterutdrag. I 28 b § 2 mom. föreskrivs om behandling av uppgifter om straffregisterutdrag. Vägran att lämna ett straffregisterutdrag kan leda till indragning av studierätten enligt 28 § 4 mom.

Yrkeshögskolan ska under den process som indragning av studierätten innebär sträva efter att erbjuda personlig studiehandledning och vid behov vägleda den studerande att ta del av service som t.ex. Arbetskraftsbyrån erbjuder.

Processen för indragning av studierätten kan i praktiken leda till flera olika slutresultat: yrkeshögskolan kan besluta att dra in studierätten, yrkeshögskolan kan efter utredningar besluta att studierätten inte dras in, eller så kan yrkeshögskolan i enlighet med 3 mom. besluta att med den studerandes samtycke överflytta denne till ett annat utbildningsprogram. Förutsättningen för en överflyttning ska vara att man bedömer att den studerande har förutsättningar att uppfylla examenskraven inom ett annat område. Då ska man inte behöva tillämpa bestämmelserna om egentlig antagning som studerande vid ansökan om inträde. Ett skriftligt beslut ska fattas om överflyttning av en studerande till annat utbildningsprogram och samtidigt ska det registreras att den studerande avstår från studierätten till det tidigare utbildningsprogrammet.

Yrkeshögskolan skall samarbeta med de myndigheter och andra instanser som ger och ordnar tjänster inom hälsovården för studerande och inom elevvården och informera de studerande om förmånerna och tjänsterna. Vid behov skall en studerande handledas att söka dessa förmåner och tjänster.

25 b §. Information om indragning av studierätten. I paragrafen föreskrivs om information om indragning av studierätten och bestämmelserna ska således tillämpas inom de utbildningsområden som avses i 25 a §, där studierna är förbundna med krav som hänför sig till minderårigas säkerhet, patient- eller kundsäkerheten eller säkerheten i trafiken.

Om yrkeshögskolan har grundad anledning att misstänka att en studerande har ett hinder i anslutning till hälsotillståndet eller funktionsförmågan som kunde utgöra grund för indragning av studierätten, kan yrkeshögskolan i enlighet med 1 mom. ålägga den studerande att genomgå nödvändiga kontroller och undersökningar. Yrkeshögskolan svarar för kostnaderna för kontroller och undersökningar som denna ålagt.

Enligt 2 mom. ska yrkeshögskolan utan hinder av sekretessbestämmelserna ha rätt att för bedömning av studierätten få ett skriftligt läkarutlåtande om den studerandes hälsotillstånd. Ett beslut om indragning av studierätten förutsätter att nödvändig expertutredning erhålls. Om den studerande vägrar att genomgå kontroller och undersökningar enligt 1 mom. för konstaterade av hälsotillståndet kan den studerande med stöd av 28 § 4 mom. avhållas från studierna till dess att han eller hon går med på nödvändiga kontroller och undersökningar

I förslaget till 3 mom. tryggas yrkeshögskolans rätt till information i situationer där en annan högskola eller utbildningsanordnare tidigare har fattat ett beslut om indragning av studierätten som kan påverka bedömningen av studierätten med stöd av 25 a § 1 mom. 3 punkten. Det är då fråga om att den studerande i strid med 20 a § 3 mom. i samband med ansökan om inträde har hemlighållit information om ett beslut om indragning av studierätten som en annan högskola eller utbildningsanordnare har fattat tidigare.

I 4 mom. föreskrivs om skyldighet för den studerande att visa upp ett straffregisterut-

drag för yrkeshögskolan. Uppgifterna behövs för att yrkeshögskolan ska kunna bedöma om förutsättningarna för indragning av studierätten enligt 25 a § 2 mom. föreligger. För att man ska få begära straffregisterutdrag förutsätts att man har för avsikt att ge den studerande uppgifter som i hög grad förutsätter arbete bland minderåriga. Vägran att lämna ett straffregisterutdrag kan leda till att den studerande avhålls från studierna i enlighet med 28 § 4 mom.

I förslaget till 5 mom. avses med överflyttande studerande en person som ansöker om överflyttning från en yrkeshögskola till ett motsvarande utbildningsprogram vid en annan yrkeshögskola. Då vill den studerande flytta över till en annan yrkeshögskola för att avlägga samma examen inom samma utbildningsprogram. För överflyttning behövs den mottagande yrkeshögskolans godkännande och att den studerande avgår från den yrkeshögskola från vilken han eller hon vill flytta bort. Yrkeshögskolorna beslutar på vilka villkor överflyttningen kan godkännas.

I en situation där en behandling som gäller indragning av studierätten enligt 25 a § pågår i en yrkeshögskola kunde den studerande försöka söka sig till en annan yrkeshögskola som överflyttande studerande, varvid förfarandet i anslutning till indragning av studierätten skulle bli på hälft och inget indragningsbeslut sålunda skulle fattas i praktiken. Syftet med den föreslagna bestämmelsen om rätt att få uppgifter är att förhindra att problemet överförs och förblir obehandlat. Med stöd av bestämmelsen har yrkeshögskolan rätt att få nödvändiga uppgifter om pågående behandling av indragning av studierätten av den yrkeshögskola från vilken den studerande flyttar över.

I förslaget till 6 mom. föreskrivs om skyldighet för yrkeshögskolan att ge Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira) uppgifter om indragning av studierätten för studerande inom social- och hälsoområdet för skötseln av dess tillsynsuppgifter. Valvira handhar allmänt tillsynen över kund- och patientsäkerheten samt ansvarar för handledning och övervakning av yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården. Hälso- och sjukvårdsstuderande omfattas av bestämmelserna om Valviras tillsyn, om de

tillfälligt arbetar som yrkesutbildad person i arbetsavtals- eller tjänsteförhållande. Valvira kan på grundval av uppgifter som man fått bistå vid utredningen av saken samt vidta nödvändiga säkerhetsåtgärder.

Yrkeshögskolan ska lämna uppgifter på eget initiativ både om ett ärende som är under behandling och om ett fattat beslut och beslutsgrunderna. Oberoende av om det fattas ett negativt eller positivt beslut om indragning av studierätten eller om den studerande överflyttas till ett annat utbildningsprogram hos yrkeshögskolan, ska Valvira informeras om slutresultatet av processen för indragning av studierätten med stöd av 25 b § 6 mom.

25 c §. Återställande av studierätten. I paragrafen föreskrivs om möjlighet att anhålla om återställande av studierätten i situationer där studierätten har indragits på grund av den studerandes hälsotillstånd eller funktionsförmåga. Yrkeshögskolans styrelse ska med stöd av bestämmelsen enligt prövning kunna återställa studierätten, om den anser att skälen till att studierätten indrogs inte längre föreligger. Den som ansöker om återställande av studierätten ska vara bevisskyldig. Den som ansöker om återställande av studierätten ska t.ex. genom att delta i förfarande för bedömning av arbetsförmågan, med läkarutlåtande eller någon annat motsvarande intyg eller utredning visa att det finns grunder för återställande av studierätten.

25 d §. Narkotikatest. I den nya 25 d § föreskrivs om narkotikatest och bestämmelserna motsvarar i praktiken bestämmelserna i lagen om integritetsskydd i arbetslivet. Syftet med narkotikatest är att förbättra studie- och arbets säkerheten. I läroanstalterna ska särskild uppmärksamhet fästas vid vårdhänvisning och konfidentiell behandling av uppgifter om användning av narkotika samt vid att intyg som gäller test förstörs omsorgsfullt genast när det är möjligt med tanke på syftet med behandlingen.

När förutsättningarna enligt 1 mom. föreligger ska den studerande vara skyldig att visa upp ett intyg över narkotikatest. Yrkeshögskolan ska bestämma om skyldighet att visa upp ett intyg över narkotikatest också under praktik som ingår i studierna, varvid

direkt information mellan yrkeshögskolan och praktikplatsen är av största vikt.

Kravet att visa upp intyg över narkotikatest ska förutsätta att det finns grundad anledning att misstänka att den studerande är narkotikapåverkad i studierelaterade praktiska uppgifter eller vid praktik och att testet är nödvändigt för att utreda den studerandes funktionsförmåga. Grundad anledning ska inte betyda att det skulle ha bevisats att den studerande använder narkotika, utan den kan grunda sig på t.ex. lärarens eller praktikhandledarens iakttagelser av den studerandes beteende eller arbetsprestation, respons från andra studerande eller praktikplatsen eller andra informationskällor som yrkeshögskolan anser att är tillförlitliga.

En förutsättning för att kräva intyg över narkotikatest ska dessutom vara att studierelaterade praktiska uppgifter eller praktik är förbundna med sådana uppgifter som kräver särskild noggrannhet, tillförlitlighet, självständig omdömesförmåga eller god reaktionsförmåga. Lagförslaget kopplar också de riskfaktorer som kan realiseras om man agerar under narkotikapåverkan eller narkotikaberoende till förutsättningarna för narkotikatest. Dessa konsekvenser uppräknas i 1 mom. 1—4 punkten och de motsvarar i tillämpliga delar bestämmelserna i lagen om integritetsskydd i arbetslivet.

Enligt 1 mom. 1 punkten ska ett skyddsvärt intresse vara den studerandes eller andras liv eller hälsa. Livet eller hälsan kan äventyras t.ex. under studier eller praktik där den studerande använder farliga maskiner, anordningar eller verktyg eller ansvarar t.ex. för dosering av läkemedel eller vård av patienter.

Enligt 1 mom. 2 punkten ska ett skyddsvärt intresse vara säkerheten i trafiken, som kan äventyras om den studerande framför ett fordon i anslutning till studier eller praktik. Termen trafiksäkerheten, som används i lagen om integritetsskydd i arbetslivet, har ersatts med begreppet säkerheten i trafiken, eftersom den vedertagna betydelsen av trafiksäkerheten i det allmänna språkbruket är säkerheten i vägtrafiken. Begreppet säkerheten i trafiken omfattar också säkerheten i sjöfartsbranschen.

Enligt 1 mom. 3 punkten ska skyddet och integriteten i fråga om uppgifter som skyddas

av sekretessbestämmelserna vara ett intresse. Skyddet eller integriteten i fråga om uppgifter som skyddas av sekretessbestämmelserna kan äventyras t.ex. i fråga om patientuppgifter inom social- och hälsovården.

Enligt 1 mom. 4 punkten ska föremål för intresse vara att förhindra olaga handel med samt innehav, användning och spridning av narkotika och läkemedel. Punkten ska gälla särskilt social- och hälsoområdet, där den studerande har möjlighet att komma åt narkotika och läkemedel.

I 2 mom. bestäms om intyg över narkotikatest på ett sätt som motsvarar 6 § 2 mom. i lagen om integritetsskydd i arbetslivet. Yrkes högskolan kan bestämma en skälig tid inom vilken den studerande ska visa upp ett intyg. Vägran att visa upp ett intyg över narkotikatest eller ett positivt testresultat kan leda till disciplinära åtgärder enligt 28 §.

Enligt förslaget till 3 mom. ska yrkes högskolan ha skriftliga instruktioner för förebyggande av användningen av rusmedel och ingripande i missbruksproblem bland de studerande, om intyg över narkotikatest krävs av studerande. De instruktioner som avses i bestämmelsen skall motsvara företagshälsovårdslagens antidrogprogram dels beträffande metoderna för att förebygga narkotikabruk och för att reducera skadorna till följd av alkoholkonsumtion, dels beträffande reglerna för hur studerande ska hänvisas till vård. Studenthälsovårdens ställning för att förebygga användning av rusmedel bland de studerande och stödja och hänvisa problemanvändare till vård är central.

Med stöd av förslaget till 4 mom. svarar yrkes högskolan för kostnaderna för intyg över narkotikatest.

Uppgifterna i ett intyg över narkotikatest är sådana känsliga uppgifter om hälsotillståndet som avses i 11 § i personuppgiftslagen. När uppgifterna hanteras ska bestämmelserna i 28 b § samt bestämmelserna i personuppgiftslagen iakttas.

I 5 mom. föreslås en hänvisning till 19 § i lagen om företagshälsovård och bestämmelser som utfärdats med stöd av den. Enligt 19 § i lagen om företagshälsovård ska ett positivt testresultat av ett narkotikatest verifieras vid ett kvalitetskontrollerat laboratorium. Den som testas ska alltid ha rätt att få testre-

sultatet skriftligt. Bestämmelser om innehållet i ett intyg över narkotikatest finns i lagen om integritetsskydd i arbetslivet. Intyget ska ges till den som testas.

Med stöd av 19 § 3 mom. i lagen om företagshälsovård har utfärdats statsrådets förordning om utförande av narkotikatester (218/2005), där det bestäms närmare om kvalitetskontrollen av narkotikatest och om tagande, analysering och tolkning av prov i anslutning till genomförande av test i enlighet med god företagshälsovårdspraxis och laboratoriernas kvalitetsstandarder.

26 a §. Uppdragsutbildning. Ordalydelsen i 1 mom. förenhetligas med motsvarande bestämmelse i den nya universitetslagen (558/2009). I 2 mom. utsträcks bestämmelserna i anslutning till indragning av studierätten samt bestämmelserna om hinder för antagning som studerande och narkotikatest till att omfatta även deltagare i uppdragsutbildning.

28 §. Disciplin. Det föreslås att paragrafen om disciplin kompletteras i fråga om narkotikatest. Vägran att visa upp ett intyg över narkotikatest eller lämnande av ett prov som påvisar missbruk av narkotika ska kunna leda till en skriftlig varning vid disciplinförfarande. Grunden för avstängning för viss tid ska i fortsättningen vara förutom att handlingen eller försummelsen är allvarlig dessutom att den studerande fortsätter att uppföra sig olämpligt efter att ha fått en skriftlig varning. Yrkes högskolan bör vid behov ha möjlighet att säkerställa ordningen och studieron genom att för viss tid avstänga en studerande som fortsätter att uppföra sig störande eller annars olämpligt trots en skriftlig varning. Innehållet i de procedurbestämmelser som gäller disciplinärenden förblir oförändrat men det föreslås att de överförs till den nya 28 a §.

I 3 mom. föreskrivs att en studerande som stör undervisningen kan bli tillsagd att lämna det rum där undervisningen ges eller en tillställning som arrangeras av yrkes högskolan. Enligt förslaget kan också en studerande som betar sig våldsamt eller hotfullt eller äventyrar någon annans hälsa eller säkerhet kan bli tillsagd att lämna klassrummet eller ett annat rum där undervisningen ges. Bestämmelsen ska gälla också de praktiska uppgifterna un-

der praktikperioder och skulle kunna tillämpas till exempel i situationer där en studerande i berusat tillstånd deltar i praktik. Dessutom ska en studerande under de förutsättningar som föreskrivs i bestämmelsen kunna förvägras rätt att delta i undervisningen för högst tre arbetsdagar. Motsvarande bestämmelser ingår redan för närvarande i lagen om grundläggande utbildning, gymnasielagen och lagen om yrkesutbildning. Däremot är avsikten inte att i yrkeshögskolelagen föreskriva om avlägsnande av en störande studerande som äventyrar säkerheten. I dessa situationer ska yrkeshögskolan vid behov begära handräckning av polisen.

I högskolor kan man också ställas inför situationer där säkerställandet av en trygg studiemiljö enligt 24 a § förutsätter att den studerande kan förvägras att delta i undervisningen för längre tid än tre arbetsdagar. Inte heller en sådan bestämmelse skulle emellertid garantera säkerheten inom högskolesamfundet, eftersom den inte skulle hindra den studerande från att uppehålla sig och röra sig i yrkeshögskolans lokaler och på dess område. Om det finns risk för att säkerheten för en annan studerande eller en person som arbetar i yrkeshögskolan eller i en annan undervisningslokal äventyras av en studerandes våldsamma eller hotfulla uppförande kan det bli aktuellt att tillämpa lagen om besöksförbud (898/1998). Enligt nämnda lag kan besöksförbud meddelas för avvärjande av brott mot liv, hälsa, frihet eller frid eller hot om sådant brott eller för avvärjande av annat allvarligt trakasseri. Tingsrätten avgör ärenden som gäller besöksförbud. Beslut om tillfälligt besöksförbud fattas av en anhållningsberättigad tjänsteman och även domstolen kan besluta om det.

Om en studerande är misstänkt för brott, ska han eller hon enligt 4 mom. kunna avstängas från studierna för den tid som förundersökningen pågår eller åtalet är anhängigt, om det anses nödvändigt med hänsyn till studierna och det brott som en studerande misstänks ha gjort sig skyldig till och med beaktande av arbets-, studie-, patient- eller andra motsvarande säkerhetsaspekter. Med stöd av bestämmelsen kunde t.ex. den som är misstänkt för narkotikabrott eller straffbart bruk av narkotika kunna avhållas från studier

inom social- och hälsoområdet, där den studerande har möjlighet att komma åt narkotika och läkemedel. Beslut om avhållande från studierna fattas enligt 28 a § 3 mom. av yrkeshögskolans styrelse. Beslutet ska kunna fattas för ett år i sänder och högst till dess att åklagaren har fattat beslut om åtalseftergift eller åtalet har behandlats i domstol. Om domstolen har dömt den studerande till ett straff, kan saken leda till att en process för att dra in studierätten inleds med stöd av 25 a § 2 mom.

En studerande ska med stöd av 4 mom. också kunna avhållas från studierna om den studerande vägrar att genomgå kontroller och undersökningar som avser hälsotillståndet i anslutning till förfarandet för indragning av studierätten eller att lämna ett straffregisterutdrag.

28 a §. *Förfarandet i ärenden som gäller indragning av studierätten samt disciplinärenden.* I 1 mom. föreskrivs om förfarandet i anslutning beslutsfattande om indragning av studierätten enligt 25 a §. I 2 mom. föreskrivs om disciplinförfarandet så att ordalydelsen ändras men innehållet motsvarar den nuvarande regleringen. Om indragning av studierätten samt om skriftlig varning till en studerande och avstängning på viss tid samt om avhållande från studierna fattas ett skriftligt beslut som kan överklagas hos förvaltningsdomstolen i enlighet med 42 §.

I 3 mom. föreskrivs om förfarandet när en studerande som stör eller äventyrar säkerheten blir tillsagd att avlägsna sig. I dessa situationer är det inte fråga om yrkeshögskolans beslut i ett förvaltningsärende och rektors, en lärars eller en praktikhandledares order att en studerande ska avlägsna sig är inte förknippad med rätt att söka ändring. Order om att en studerande ska avlägsna sig ska dock registreras så att de kan verifieras i efterhand.

I 4 mom. ingår en bestämmelse om förfarandet i anslutning till verkställigheten av beslut om indragning av studierätten, avstängning av en studerande på viss tid och avhållande från studier. Ett beslut om indragning av studierätten och om avstängning av en studerande på viss tid samt beslut om avhållande från studier ska med stöd av 42 § 5 mom. kunna verkställas trots besvär, om förvaltningsdomstolen inte beslutar något

annat. Om yrkeshögskolan beslutar att verkställa ett beslut innan det har vunnit laga kraft, ska beslut om verkställigheten och verkställighetstidpunkten fattas samtidigt som beslut fattas om indragning av studierätten, avstängning på viss tid eller avhållande från studier.

28 b §. Hantering av känslig information. I 1 mom. föreslås bestämmelser om yrkeshögskolans rätt att behandla uppgifter om en studerandes eller inträdessökandes hälsotillstånd. I 2 mom. föreskrivs om behandling av en studerandes straffregisterutdrag. Uppgifter om hälsotillstånd och straffregisterutdrag är både känsliga och sekretessbelagda uppgifter.

Enligt 3 mom. ska yrkeshögskolan definiera de uppgifter som innebär hantering av känslig information. Arbetstagarna får använda uppgifter i personregister endast i den omfattning som deras uppgifter och ansvar förutsätter. Andra personer, även om de hör till personalen, betraktas som utomstående med avseende på behandlingen av uppgifter om de registrerade. Användarrättigheter till uppgifterna ska alltid definieras i detalj. Det är särskilt viktigt att känsliga och sekretessbelagda uppgifter skyddas på behörigt sätt. Om skyddsförpliktelsen föreskrivs i 32 § i personuppgiftslagen.

Yrkeshögskolan ska vara i personuppgiftslagen avsedd registeransvarig i fråga om uppgifter som gäller studerande. Enligt 4 mom. ska yrkeshögskolan förvara den känsliga informationen separat från övriga personuppgifter och den ska avföras ur yrkeshögskolans register i enlighet med 12 § 2 mom. i personuppgiftslagen omedelbart när det inte längre föreligger någon grund för att bevara den för de lagstadgade uppgifterna. Enligt lagförslaget ska informationen i vart fall avföras ur registret senast inom fyra år från det att informationen fördes in i registret.

I 5 mom. ingår en hänvisning till personuppgiftslagen. Enligt 10 § i personuppgiftslagen ska en allmänt tillgängligt registerbeskrivning göras upp över personregistret. Den registrerade ska också informeras om behandlingen av personuppgifter på de sätt som nämns i 24 §. Den registrerade har rätt enligt 26 § i personuppgiftslagen att granska

de uppgifter om honom eller henne som har registrerats i ett personregister och att begära att de rättas med stöd av 29 § i lagen.

33 §. Projektfinansiering och resultatbaserad finansiering samt finansiering av yrkeshögskolornas gemensamma utgifter. Det föreslås att ministeriets namn ändras i bestämmelsen.

40 §. Rätt att få uppgifter. Det föreslås att ministeriets namn ändras i 2 mom. Det föreslås att som 3 mom. tillfogas en bestämmelse som gör det möjligt att lämna ut sekretessbelagda uppgifter mellan yrkeshögskolan, praktikplatsen och studenthälsovården när det är fråga om nödvändiga uppgifter som behövs för att studierna ska kunna ordnas på behörigt sätt. Bestämmelsen garanterar att t.ex. medlemmarna i de må bra-grupper samt säkerhets- eller krisgrupper som inrättats vid högskolor får tillräcklig information. Bestämmelsen gör det också möjligt att lämna ut nödvändiga uppgifter från yrkeshögskolan till polisen för att säkerställa tryggheten.

42 §. Ändringssökande. Det föreslås att 1 mom. kompletteras med en bestämmelse enligt vilken besvär över beslut som gäller indragning och återställande av studierätten samt disciplinbeslut ska behandlas i brådsökande ordning i förvaltningsdomstolen.

Enligt det gällande 5 mom. kan ett beslut om att avstänga en studerande för viss tid verkställas trots besvär, om inte yrkeshögskolan eller förvaltningsdomstolen beslutar något annat. Bestämmelsen om verkställighet av beslut som inte vunnit laga kraft utsträcks till att gälla förutom avstängning på viss tid enligt 28 § 2 mom. även beslut av indragning av studierätten enligt 25 a § och beslut om avhållande från studier enligt 28 § 4 mom. Dessa beslut ska kunna verkställas trots besvär, om förvaltningsdomstolen inte beslutar något annat. Den föreslagna ändringen inskränker inte yrkeshögskolans rätt att besluta om verkställighetstidpunkten. Syftet med bestämmelsen är att göra det möjligt att verkställa även beslut som inte vunnit laga kraft.

43 a §. Beredskapsplaner. Det föreslås att ministeriets namn ändras i bestämmelsen.

1.4 Universitetslagen

1 §. Tillämpningsområde. Det föreslås att ministeriets namn ändras i 1 mom.

7 §. Examina och övrig utbildning samt examensstruktur. Det föreslås att ministeriets namn ändras i 3 mom.

9 §. Uppdragsutbildning. I 2 mom. utsträcks bestämmelserna i anslutning till indragning av studierätten samt bestämmelserna om hinder för antagning som studerande och narkotikatest till att omfatta även deltagare i uppdragsutbildning.

10 §. Avgift för utbildningsprogram. Det föreslås att ministeriets namn ändras i 3 mom.

14 §. Styrelsen för ett offentligt universitet. Det föreslås att ministeriets namn ändras i 2 mom.

37 a §. Hinder för antagning som studerande samt information om antagningen av studerande. Det föreslås att till lagen fogas en ny bestämmelse om hinder för antagning som studerande samt information om antagningen av studerande. Eventuella hinder för antagning som studerande ska alltid konstateras på grund av prövning av det enskilda fallet.

Studierna i farmaci, odontologi, pedagogik, medicin, psykologi och hälsovetenskaper är förbundna med krav som hänför sig till minderårigas säkerhet eller patient- eller kundsäkerheten. Till dessa studier, eller det föreskrivs närmare om genom förordning, kan enligt förslaget till 1 mom. som studerande inte antas en person vars hälsotillstånd eller funktionsförmåga är förbunden med en omständighet som utgör ett hinder för att klara av praktiska uppgifter i anslutning till studierna och praktik. Ett hinder för antagning som studerande kan vara en sådan omständighet i anslutning till hälsotillståndet som gör att den sökande inte som studerande kan klara av sina studier utan att äventyra andras hälsa eller säkerhet. Exempelvis allvarligt narkotika- eller annat rusmedelsberoende kan avsevärt påverka personens hälsotillstånd eller funktionsförmåga.

Omständigheter i anslutning till hälsotillstånd eller funktionsförmåga ska inte automatiskt utgöra hinder för antagning som studerande. Universitetet ska först utreda om de

hinder för studierna som beror på hälsotillståndet eller funktionsförmågan kan undanröjas med skäligen åtgärder. Också lagen om likabehandling förutsätter att universitetet vid behov vidtar skäligen åtgärder för att en person med funktionshinder ska få tillträde till utbildning. Förutom lagen om likabehandling förutsätter FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, som Finland har undertecknat den 30 mars 2007 och som Finland har meddelat att man kommer att ratificera, att skälig anpassning erbjuds så att personer med funktionsnedsättning på samma villkor som andra får tillgång till utbildning. De praktiska problem som sjukdom, handikapp och andra omständigheter i anslutning till hälsotillståndet medför för studierna ska således alltid i första hand lösas med hjälp av olika undervisningsarrangemang och studerandevårdstjänster. Bestämmelser om hälsovården för studerande finns i folkhälsolagen (66/1972).

Begreppet skäligen åtgärder i 1 mom. baserar sig för sin del på rådets direktiv 2000/78/EG om inrättande av en allmän ram för likabehandling (nedan ramdirektivet om likabehandling), artikel 2 i konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning samt 5 § i lagen om likabehandling.

Ramdirektivet om likabehandling förpliktar inte till att ordna utbildning för en person som saknar kompetens eller förmåga att delta i utbildningen, men detta begränsar inte skyldigheten att vidta rimliga anpassningsåtgärder för personer med funktionshinder. Enligt artikel 2 i konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning anses underlåtenhet att göra skälig anpassning som en form av diskriminering.

Enligt artikel 5 i ramdirektivet om likabehandling ska rimliga anpassningsåtgärder vidtas för att garantera principen om likabehandling för personer med funktionshinder. Detta innebär att universitetet ska vidta de åtgärder som behövs i det konkreta fallet för att göra det möjligt för en person med funktionshinder att genomgå utbildning, såvida sådana åtgärder inte medför en oproportionerlig börda.

För att säkerställa att principen om likabehandling följs ska universitetet redan nu med stöd av lagen om likabehandling vid behov

vidta sådana åtgärder för att en person med funktionshinder ska få tillträde till utbildning som inte kan betraktas som oskäliga för utbildningsanordnaren. Detta förutsätter att hinder i anslutning till funktionsnedsättningen identifieras och undanröjs i fråga om de personer med funktionshinder som med skäliga arrangemang kan klara av utbildningen. Behöriga arrangemang anses innefatta bl.a. hjälpmedel och ordnande av utbildningshandledning med beaktande av de individuella behoven för personen med funktionshinder. De åtgärder som respektive behov kräver måste bedömas i varje enskild situation med beaktande av skälighetssynpunkter. Utgångspunkten ska vara att arrangemangen gör det möjligt för personen med funktionshinder att utbilda sig.

Den föreslagna bestämmelsen förutsätter på samma sätt som bestämmelserna i lagen om likabehandling inte att oskäliga arrangemang vidtas. Vid bedömningen av vad som är skäliga arrangemang beaktas i synnerhet kostnaderna för åtgärderna, den ekonomiska ställningen för den som ordnar utbildningen samt möjligheterna att få stöd av offentliga medel eller annat stöd för åtgärderna.

Om någon inte antas som studerande på grund av sjukdom, funktionshinder eller någon annan omständighet i anslutning till hälsotillståndet i en situation där nämnda omständighet inte objektivt sätt kan betraktas som ett hinder för studierna är det fråga om sådan diskriminering som förbjuds i lagen om likabehandling. Med stöd av 9 § i lagen om likabehandling är den som tillhandahåller utbildning skyldig att betala gottgörelse till den som blivit föremål för diskriminering på en sådan grund.

Enligt 2 mom. kan ett tidigare beslut om indragning av studierätt utgöra hinder för antagning som studerande till studier i farmaci, odontologi, pedagogik, medicin, psykologi, teologi och hälsovetenskaper, om säkerhetssynpunkter förutsätter det. Ett tidigare beslut om indragning av studierätt innebär inte ett automatiskt hinder för att söka till utbildning inom de ovan nämnda områdena, utan universitetet ska alltid bedöma situationerna från fall till fall. Exempelvis ett beslut om indragning av studierätten på grund av brott ska inte utgöra ett hinder för att söka till andra

studier än sådana som i väsentlig utsträckning förutsätter arbete med minderåriga. Vid prövning som gäller hinder för antagning som studerande ska man alltid beakta både det område dit personen i fråga söker och de grunder på vilka det tidigare beslutet om indragning av studierätten har fattats. Vid helhetsbedömningen ska man dessutom beakta synpunkter i anslutning till skydd för andra personers hälsa och säkerhet. Den prövning av enskilda fall som bestämmelsen möjliggör förutsätts också i situationer där uppgifter om brott som begåtts av en studerande som tilldelats ett beslut om indragning av studierätten på grund av brott sedermera har strukits ur straffregistret.

Enligt 3 mom. ska universitetet på förhand informera inträdessökande om vilka krav på hälsotillståndet och andra förutsättningar som hänför sig till utbildningen. Med andra förutsättningar avses t.ex. att ett tidigare beslut om indragning av studierätten kan utgöra hinder för antagning som studerande. Informationskyldigheten gäller också praxis i anslutning till narkotikatest. De sökande kan således själva bedöma om de med avseende på hälsan och funktionsförmågan lämpar sig för utbildningen eller inte samt vilka slags uppgifter om sitt hälsotillstånd som förutsätts för antagning som studerande och som de är skyldiga att lämna universitetet.

I 4 mom. föreskrivs om skyldighet för den inträdessökande att lämna information. Syftet med bestämmelsen är inte att universitetet i fortsättningen ska begära läkarintyg eller någon annan utredning om hälsotillståndet och funktionsförmågan av alla sökande till ett visst område. Avsikten är att de sökande kan ombes att utifrån sin egen bedömning meddela om de vad hälsotillståndet och funktionsförmågan beträffar uppfyller de krav som ställs i studierna. Om den sökandes meddelande ger anledning till det ska universitetet kunna kräva närmare uppgifter om hälsotillståndet för att kunna bedöma den sökandes lämplighet liksom ovan nämnda skäliga åtgärder. I förslaget till 4 mom. föreskrivs också om skyldighet för inträdessökande att på begäran ge information om ett tidigare beslut om indragning av studierätt. Högskolan får begära information endast när någon söker till de utbildningar som berörs

av bestämmelsen om indragning av studierätt.

I förslaget till 5 mom. tryggas universitetets rätt till information i situationer där ett beslut om indragning av studierätt som en annan högskola eller utbildningsanordnare fattat tidigare kan påverka bedömningen av antagningen som studerande. Bestämmelsen ska tillämpas inom de utbildningsområden som berörs av bestämmelsen om indragning av studierätten. Universitetet ska med stöd av bestämmelsen av en annan högskola eller utbildningsanordnare kunna få uppgifter om beslut om indragning av studierätten och beslutsgrunderna när en inträdessökande på universitetets begäran i samband med ansökan om inträde har lämnat information om tidigare indragning av studierätten. Universitetet kan med stöd av 43 b § 3 mom. också begära uppgifter efter det att studierna inletts, om det är befogat att misstänka att den studerande har hemlighållit uppgifter om beslutet i samband med ansökan om inträde.

41 a §. Rätt till en trygg studiemiljö. I paragrafen föreslås bestämmelser om den studerandes rätt till en trygg studiemiljö, något som det redan för närvarande föreskrivs om i lagen om grundläggande utbildning, gymnasielagen och lagen om yrkesutbildning.

I 1 mom. ingår en ny bestämmelse som motsvarar bestämmelserna om säkerhet i arbetet och som är förpliktande för universitetet. Den föreslagna bestämmelsen förutsätter å ena sidan att undervisningslokalerna och läromedlen är säkra och å andra sidan ålägger den universitetet att utföra sådant säkerhetsarbete vars syfte är att förebygga våld i universitetets verksamhet.

Universitetet är skyldigt att för egen del agera så att rätten till en säker studiemiljö tillgodoses även under praktikperioderna. Det är i praktiken omöjligt för universitetet att ombesörja alla säkerhetsfaktorer t.ex. vid internationell praktik. Universitetet ska emellertid ha nödvändiga kris- och säkerhetsanvisningar även för internationell praktik.

Undervisningslokalernas konstruktiva säkerhet baserar sig i huvudsak på annan lagstiftning än den som gäller utbildning, t.ex. bygglagstiftningen samt lagstiftningen om brand- och räddningsväsendet och hälsovårdsväsendet.

En trygg inlärningsmiljö förutsätter omfattande samarbete mellan olika förvaltningsområden och aktörer samt tillräckligt utbyte av information mellan olika aktörer. Bestämmelser om utbyte av information i anslutning till bl.a. en trygg inlärningsmiljö föreslås i 90 a § i universitetslagen.

I 2 och 3 mom. föreslås bestämmelser om ordningsstadgor. Ordningsstadgar eller andra ordningsbestämmelser får inte kränka de grundläggande fri- och rättigheterna enligt grundlagen och de får inte heller annars stå i strid med lagstiftningen. Innehållet i universitetets ordningsstadga och ordningsbestämmelser avgränsas i 3 mom. Bestämmelser om påföljderna av överträdelse av universitetets ordningsstadga och ordningsbestämmelser ingår i 45 § om disciplin.

43 a §. Indragning av studierätten. Det föreslås att till lagen fogas en ny bestämmelse om indragning av studierätten. Bestämmelsen ska tillämpas inom utbildningsområden där studierna är förbundna med krav som hänför sig till minderårigas säkerhet eller patient- eller kundsäkerheten. Sådana studier förekommer i första hand inom området för farmaci, odontologi, pedagogik, medicin, psykologi, teologi och hälsovetenskaper. Genom förordning av statsrådet föreskrivs enligt examensbenämning om de studier som leder till lägre och högre högskoleexamen på vilka bestämmelsen om indragning av studierätten ska tillämpas. Dessutom ska bestämmelsen också tillämpas på pedagogiska studier för lärare enligt 19 § i statsrådets förordning om universitetsexamina samt studier i huvudämnet social arbete.

I 1 och 2 mom. föreskrivs om de situationer i anslutning till den studerande som kan leda till att studierätten dras in. Bestämmelsen om indragning av studierätten kommer i praktiken att tillämpas relativt sällan. I bestämmelsen föreslås inte att indragningen av studierätten i någon situation ska vara ovillkorlig, utan saken ska alltid bedömas från fall till fall och utgående från nödvändiga expertutlåtanden och expertutredningar.

Tillämpningen av 1 mom. 1 punkten förutsätter att den studerande uppsåtligen eller av oaktamhet genom sin verksamhet eller försummelse upprepade gånger eller allvarligt har orsakat fara för en annan persons hälsa

eller säkerhet. Allvarlig fara kan orsakas t.ex. när en studerande upprepade gånger och väsentligt försummar praktikplatsens säkerhetsföreskrifter. Allvarlig fara kan också bero på den studerandes bristfälliga eller felaktiga förfarande eller likgiltiga inställning. Det kan vara fråga om t.ex. en enstaka uppsåtlig eller flera gärningar eller försummelser av oakt-samhet. En enstaka skada som den studerande orsakat av vårdslöshet ska ändå inte motsvara förutsättningarna för indragning av studierätten, om gärningen eller försummelsen inte visar på uppenbar olämplighet för praktiska uppgifter eller praktik i anslutning till studierna.

Enligt 1 mom. 2 punkten kan en studerandes studierätt indras om den studerande i fråga om hälsotillstånd och funktionsförmåga inte uppfyller villkoren för antagning som studerande. Till skillnad från 1 punkten ska kriteriet enligt 2 punkten inte förutsätta att en annan persons säkerhet redan skulle ha varit hotad i praktiken. I bestämmelsen ska det vara fråga om situationer där den studerande med stöd av bestämmelsen om hinder för antagning som studerande inte skulle ha kunnat antas till utbildningen, om man skulle ha känt till omständighet i anslutning till hälsotillståndet redan i ansökningsskedet. De omständigheter i anslutning till hälsotillståndet som kan ligga till grund för indragning av studierätten är faktorer som påverkar den fysiska eller psykiska funktionsförmågan och som hindrar den studerande från att klara av praktiska uppgifter eller praktik. En allvarliga psykotisk störning, en allvarlig asocial personlighetsstörning eller okontrollerat allvarligt rusmedels- eller narkotikaberoende hos den studerande kan leda till att studierätten indras med stöd av denna punkt. Med allvarliga störningen avses inte här sådana psykiska problem som med behandling inte utgör något hinder för att bli antagen till och delta i utbildningen.

Sådana omständigheter i anslutning till hälsotillståndet eller funktionsförmågan där den fara som orsakas kan förebyggas med rimliga skyddsåtgärder kan leda till indragning av studierätten. En omständighet i anslutning till en persons hälsotillstånd eller funktionsförmåga kan inte utgöra hinder för antagningen som studerande och sålunda inte heller ligga

till grund för indragning av studierätten, om hindret kan undanröjas med skäliga åtgärder. Universitetet är skyldigt att bedöma om en omständighet i anslutning till en persons hälsotillstånd eller funktionsförmåga är sådan att den olämplighet som den medför kan lösas och skötas med skäliga anpassningsåtgärder, som förklaras närmare i samband med motiveringen till 37 a § 1 mom.

Med stöd av 1 mom. 3 punkten ska det vara möjligt att dra in studierätten på den grunden att den studerande vid ansökan om inträde har undanhållit sådan information om tidigare beslut om indragning av studierätt som kunde ha utgjort hinder för antagning som studerande i enlighet med 37 a § 2 mom. En förutsättning för att bestämmelsen ska tillämpas är att universitetet i samband med antagningen om studerande har begärt information om beslut om indragning av studierätten.

Syftet med 2 mom. är att på samma sätt som lagen om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som arbetar med barn skydda minderårigas personliga integritet och främja deras personliga säkerhet. Universitetet kan enligt egen prövning förutsätta att den studerande lämnar ett straffregisterutdrag när studierna i väsentlig utsträckning förutsätter arbete med minderåriga. Universitetet kan med stöd av bestämmelsen dra in studierätten om den studerande har dömts till straff för en sedlighetssårande gärning, sexualbrott, dråp, mord, dråp under förmildrande omständigheter, grov misshandel, grovt rån eller narkotikabrott.

Att man är dömd för ett brott ska inte betyda att studierätten dras in automatiskt, utan universitetet ska alltid besluta om nödvändiga åtgärder på grundval av prövning av det enskilda fallet. Till exempel utbildningsområdet, det begångna brottet och domens längd kan påverka prövningen. Enligt 10 § i straffregisterlagen utplånas uppgifter om villkorligt fängelse och om böter som har dömts ut över villkorligt fängelse efter det att fem år förflutit från det den lagakraftvunna domen gavs. Uppgifter om ovillkorligt fängelsestraff på högst två år utplånas efter det att tio år förflutit och uppgifter om ovillkorliga fängelsestraff på över två och högst fem år efter det att tjugo år förflutit.

I 43 b § 4 mom. föreskrivs om skyldighet för den studerande att till universitetet lämna ett straffregisterutdrag. I 45 b § 2 mom. föreskrivs om behandling av uppgifter om straffregisterutdrag. Vägran att lämna ett straffregisterutdrag kan leda till indragning av studierätten enligt 45 § 4 mom.

Universitetet ska under den process som indragning av studierätten innebär sträva efter att erbjuda personlig studiehandledning och vid behov vägleda den studerande att ta del av service som t.ex. Arbetskraftsbyrån erbjuder.

Processen för indragning av studierätten kan i praktiken leda till flera olika slutresultat: universitetet kan besluta att dra in studierätten, universitetet kan efter utredningar besluta att studierätten inte dras in, eller så kan universitetet i enlighet med 3 mom. besluta att med den studerandes samtycke överflytta denne till en annan utbildning inom universitet i fråga om vilken den studerande uppfyller antagningsvillkoren. Förutsättningen för en överflyttning ska vara att man bedömer att den studerande har förutsättningar att uppfylla examenskraven inom ett annat område. Då ska man inte behöva tillämpa bestämmelserna om egentlig antagning som studerande vid ansökan om inträde. Ett skriftligt beslut ska fattas om överflyttning av en studerande till en annan utbildning och samtidigt ska det registreras att den studerande avstår från studierätten i fråga om den tidigare studieplatsen.

Universiteten skall samarbeta med de myndigheter och andra instanser som ger och ordnar tjänster inom hälsovården för studerande och inom elevvården och informera de studerande om förmånerna och tjänsterna. Vid behov skall en studerande handledas att söka dessa förmåner och tjänster.

43 b §. *Information om indragning av studierätten.* I paragrafen föreskrivs om information om indragning av studierätten och bestämmelserna ska således tillämpas inom de utbildningsområden som avses i 43 a §, där studierna är förbundna med krav som hänförs till minderårigas säkerhet eller patient- eller kundsäkerheten.

Om universitetet har grundad anledning att misstänka att en studerande har ett hinder i anslutning till hälsotillståndet eller funktions-

förmågan som kunde utgöra grund för indragning av studierätten, kan universitetet i enlighet med 1 mom. ålägga den studerande att genomgå nödvändiga kontroller och undersökningar. Universitetet svarar för kostnaderna för kontroller och undersökningar som det har ålagt att utföras.

Enligt 2 mom. ska universitetet utan hinder av sekretessbestämmelserna ha rätt att för bedömning av studierätten få ett skriftligt läkarutlåtande om den studerandes hälsotillstånd. Ett beslut om indragning av studierätten förutsätter att nödvändig expertutredning erhålls. Om den studerande vägrar att genomgå kontroller och undersökningar enligt 1 mom. för konstaterade av hälsotillståndet kan den studerande med stöd av 45 § 4 mom. avhållas från studierna tills dess att han eller hon går med på nödvändiga kontroller och undersökningar.

I förslaget till 3 mom. tryggas universitetets rätt till information i situationer där en annan högskola eller utbildningsanordnare tidigare har fattat ett beslut om indragning av studierätten som kan påverka bedömningen av studierätten med stöd av 43 a § 1 mom. 3 punkten. Det är då fråga om att den studerande i strid med 37 a § 3 mom. i samband med ansökan om inträde har hemlighållit information om ett beslut om indragning av studierätten som en annan högskola eller utbildningsanordnare tidigare har fattat.

I 4 mom. föreskrivs om skyldighet för den studerande att visa upp ett straffregisterutdrag för universitetet. Uppgifterna behövs för att universitetet ska kunna bedöma om förutsättningarna för indragning av studierätten enligt 43 a § 2 mom. föreligger. För att man ska få begära straffregisterutdrag förutsätts att avsikten är att ge den studerande uppgifter inom ramen för studierna som i väsentlig utsträckning förutsätter arbete bland minderåriga. Vägran att lämna ett straffregisterutdrag kan leda till att den studerande avhålls från studierna i enlighet med 45 § 4 mom.

I förslaget till 5 mom. avses med överflyttande studerande en person som ansöker om överflyttning från det universitet där han eller hon är inskriven till ett motsvarande eller närstående utbildningsprogram eller studier i huvudämnet vid ett annat universitet för avläggande av examen. För överflyttning be-

hövs det mottagande universitetets godkännande och att den studerande avgår från det universitet från vilket han eller hon vill flytta bort. Universitetet beslutar på vilka villkor överflyttningen kan godkännas.

I en situation där en behandling som gäller indragning av studierätten enligt 43 a § pågår i en yrkeshögskola kunde den studerande försöka söka sig till ett annat universitet som överflyttande studerande, varvid förfarandet i anslutning till indragning av studierätten skulle bli på hälft och inget indragningsbeslut sålunda skulle fattas i praktiken. Syftet med den föreslagna bestämmelsen om rätt att få uppgifter är att förhindra att problemet överförs och förblir obehandlat. Med stöd av bestämmelsen har universitetet rätt att få nödvändiga uppgifter om pågående behandling av indragning av studierätten av det universitet från vilket den studerande flyttar över.

I förslaget till 6 mom. föreskrivs om skyldighet för universitetet att ge Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira) uppgifter om indragning av studierätten för studerande inom social- och hälsoområdet för skötseln av dess tillsynsuppgifter. Valvira handhar allmänt tillsynen över kund- och patientsäkerheten samt ansvarar för handledning och övervakning av yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården. Hälso- och sjukvårdsstuderande omfattas av bestämmelserna om Valvira tillsyn, om de tillfälligt arbetar som yrkesutbildad person i arbetsavtals- eller tjänsteförhållande. Valvira kan på grundval av uppgifter som man fått bistå vid utredningen av saken samt vidta nödvändiga säkerhetsåtgärder.

Universitetet ska lämna uppgifter på eget initiativ både om ett ärende som är under behandling och om ett fattat beslut och beslutsgrunderna. Oberoende av om det fattas ett negativt eller positivt beslut om indragning av studierätten eller om den studerande överflyttas till en annan utbildning inom universitetet, ska Valvira informeras om slutresultatet av processen för indragning av studierätten med stöd av 43 b § 6 mom.

43 c §. Återställande av studierätten. I paragrafen föreskrivs om möjlighet att anhålla om återställande av studierätten i situationer där indragning av studierätten har grundat sig på den studerandes hälsotillstånd eller funk-

tionsförmåga. Universitetets styrelse ska med stöd av bestämmelsen enligt prövning kunna återställa studierätten, om det anser att skälen till att studierätten indrogs inte längre föreligger. Den som ansöker om återställande av studierätten ska vara bevisskyldig. Den som ansöker om återställande av studierätten ska t.ex. genom att delta i förfarande för bedömning av arbetsförmågan, med läkarutlåtande eller något annat motsvarande intyg eller utredning visa att det finns grunder för återställande av studierätten.

43 d §. Narkotikatest. I den nya 43 d § föreskrivs om narkotikatest och bestämmelserna motsvarar i praktiken bestämmelserna i lagen om integritetsskydd i arbetslivet. Syftet med drogtest är att förbättra studie- och arbetssäkerheten. I läroanstalterna ska särskild uppmärksamhet fästas vid vårdhänvisning och konfidentiell behandling av uppgifter om användning av narkotika samt vid att intyg som gäller test förstörs omsorgsfullt genast när det är möjligt med tanke på syftet med behandlingen.

När förutsättningarna enligt 1 mom. föreligger ska den studerande vara skyldig att på universitetets förordnande visa upp ett intyg över narkotikatest. Universitetet ska bestämma om skyldighet att visa upp ett intyg över narkotikatest också under praktik som ingår i studierna, varvid direkt information mellan universitetet och praktikplatsen är av största vikt.

Kravet på att visa upp intyg över narkotikatest ska förutsätta att det är finns grundad anledning att misstänka att den studerande är narkotikapåverkad i studierelaterade praktiska uppgifter eller praktik och att testet är nödvändigt för att utreda den studerandes funktionsförmåga. Grundad anledning ska inte betyda att det skulle ha bevisats att den studerande använder narkotika, utan den kan grunda sig på t.ex. lärarens eller praktikhandledarens iakttagelser av den studerandes beteende eller arbetsprestation, respons från andra studerande eller praktikplatsen eller andra informationskällor som universitetet anser att är tillförlitliga.

En förutsättning för att kräva intyg över narkotikatest ska dessutom vara att studierelaterade praktiska uppgifter eller praktik är förbundna med sådana uppgifter som kräver

särskild noggrannhet, tillförlitlighet, självständig omdömesförmåga eller god reaktionsförmåga. Lagförslaget kopplar också de riskfaktorer som kan realiserats om man agerar under narkotikapåverkan eller narkotikaberoende till förutsättningarna för narkotikatest. Dessa konsekvenser uppräknas i 1 mom. 1—3 punkten och de motsvarar i tillämpliga delar bestämmelserna i lagen om integritetsskydd i arbetslivet.

Enligt 1 mom. 1 punkten ska ett skyddsvärt intresse vara den studerandes eller andras liv eller hälsa. Livet eller hälsan kan äventyras t.ex. under studier eller praktik där den studerande ansvarar för dosering av läkemedel eller vård av patienter.

Enligt 1 mom. 2 punkten ska skyddet och integriteten i fråga om uppgifter som skyddas av sekretessbestämmelserna vara en omständighet av intresse. Skyddet eller integriteten i fråga om uppgifter som skyddas av sekretessbestämmelserna kan äventyras t.ex. i fråga om patientuppgifter inom farmaci, odontologi, medicin och hälsovetenskaper.

Enligt 1 mom. 3 punkten ska ett intresse vara att förhindra olaga handel med samt innehav, användning och spridning av narkotika och läkemedel. Punkten ska gälla särskilt social- och hälsoområdet, där den studerande har möjlighet att komma åt narkotika och läkemedel.

I 2 mom. bestäms om intyg över narkotikatest på ett sätt som motsvarar 6 § 2 mom. i lagen om integritetsskydd i arbetslivet. Universitetet kan bestämma en skälig tid inom vilken den studerande ska visa upp ett intyg. Vägran att visa upp ett intyg över narkotikatest eller ett positivt testresultat kan leda till disciplinära åtgärder enligt 45 §.

Enligt förslaget till 3 mom. ska universitetet ha skriftliga instruktioner för förebyggande av användningen av rusmedel och ingripande i missbruksproblem bland de studerande, om det krävs intyg över narkotikatest av studerande. De instruktioner som avses i bestämmelsen skall motsvara företagshälsovårdslagens antidrogprogram dels beträffande metoderna för att förebygga narkotikabruk och för att reducera skadorna till följd av alkoholkonsumtion, dels beträffande reglerna för hur studerande ska hänvisas till vård. Studenthälsovårdens ställning för att före-

bygga användning av rusmedel bland de studerande och stödja och hänvisa problemanvändare till vård är central.

Med stöd av förslaget till 4 mom. svarar universitetet för kostnaderna för intyg över narkotikatest.

Uppgifterna i ett intyg över narkotikatest är sådana känsliga uppgifter om hälsotillståndet som avses i 11 § i personuppgiftslagen. När uppgifterna hanteras ska bestämmelserna i 45 b § samt bestämmelserna i personuppgiftslagen iakttas.

I 5 mom. föreslås en hänvisning till 19 § i lagen om företagshälsovård och bestämmelser som utfärdats med stöd av den. Enligt 19 § i lagen om företagshälsovård ska ett positivt testresultat av ett narkotikatest verifieras vid ett kvalitetskontrollerat laboratorium. Den som testas ska alltid ha rätt att få testresultatet skriftligt. Bestämmelser om innehållet i ett intyg över narkotikatest finns i lagen om integritetsskydd i arbetslivet. Intyget ska ges till den som testas.

Med stöd av 19 § 3 mom. i lagen om företagshälsovård har utfärdats statsrådets förordning om utförande av narkotikatester (218/2005), där det bestäms närmare om kvalitetskontrollen av narkotikatest och om tagande, analysering och tolkning av prov i anslutning till genomförande av test i enlighet med god företagshälsovårdspraxis och laboratoriernas kvalitetsstandarder.

45 §. Disciplinärt förfarande. Det föreslås att paragrafen om disciplin kompletteras i fråga om narkotikatest. Vägran att visa upp ett intyg över narkotikatest eller lämnande av ett prov som påvisar missbruk av narkotika ska kunna leda till en skriftlig varning vid disciplinförfarande. Grunden för avstängning för viss tid ska i fortsättningen vara förutom att handlingen eller försummelsen är allvarlig dessutom att den studerande fortsätter att uppföra sig olämpligt efter att ha fått en skriftlig varning. Universitetet bör vid behov ha möjlighet att säkerställa ordningen och studieron genom att för viss tid avstänga en studerande som fortsätter att uppgöra sig störande eller annars olämpligt trots en skriftlig varning. Innehållet i de procedurbestämmelser som gäller disciplinärenden förblir oförändrat men det föreslås att de överförs till den nya 45 a §.

I 3 mom. föreskrivs att en studerande som stör undervisningen kan bli tillsagd att lämna det rum där undervisningen ges eller en tillställning som arrangeras av universitetet. Enligt förslaget kan också en studerande som betar sig våldsamt eller hotfullt eller äventyrar någon annans hälsa eller säkerhet kan bli tillsagd att lämna klassrummet eller ett annat rum där undervisningen ges. Bestämmelsen ska gälla också de praktiska uppgifterna under praktikperioder och skulle kunna tillämpas till exempel i situationer där en studerande i berusat tillstånd deltar i praktik. Dessutom ska en studerande under de förutsättningar som föreskrivs i bestämmelsen kunna förvägras rätt att delta i undervisningen för högst tre arbetsdagar. Motsvarande bestämmelser ingår redan för närvarande i lagen om grundläggande utbildning, gymnasielagen och lagen om yrkesutbildning. Däremot är avsikten inte att i universitetslagen föreskriva om avlägsnande av en störande studerande som äventyrar säkerheten. I dessa situationer ska universitetet vid behov begära handräckning av polisen.

I högskolor kan man också ställas inför situationer där säkerställandet av en trygg studiemiljö enligt 41 a § förutsätter att den studerande kan förvägras att delta i undervisningen för längre tid än tre arbetsdagar. Inte heller en sådan bestämmelse skulle emellertid garantera säkerheten inom högskolesamfundet, eftersom den inte skulle hindra den studerande från att uppehålla sig och röra sig i universitetets lokaler och på dess område. Om det finns risk för att säkerheten för en annan studerande eller en person som arbetar i universitetet eller i en annan undervisningslokal äventyras av en studerandes våldsamma eller hotfulla uppförande kan det bli aktuellt att tillämpa lagen om besöksförbud (898/1998). Enligt nämnda lag kan besöksförbud meddelas för avvärijande av brott mot liv, hälsa, frihet eller frid eller hot om sådant brott eller för avvärijande av annat allvarligt trakasseri. Tingsrätten avgör ärenden som gäller besöksförbud. Beslut om tillfälligt besöksförbud fattas av en anhållningsberättigad tjänsteman och även domstolen kan besluta om det.

Om en studerande är misstänkt för brott ska han eller hon enligt 4 mom. för den tid

som förundersökning pågår eller åtalet är anhängigt kunna avhållas från studierna, om det anses nödvändigt med hänsyn till studierna och det brott som den studerande misstänks ha gjort sig skyldig till och med beaktande av arbets-, studie-, patient- eller andra motsvarande säkerhetsaspekter. Med stöd av bestämmelsen kunde t.ex. den som är misstänkt för narkotikabrott eller straffbart bruk av narkotika kunna avhållas från studier i farmaci och studier i medicin, där den studerande har möjlighet att komma åt narkotika och läkemedel. Beslut om indragning av studierätten fattas enligt 45 a § 3 mom. av universitetets styrelse. Beslutet ska kunna fattas för ett år i sänder och högst till dess att åklagaren har fattat beslut om åtalseftergift eller åtalet har behandlats i domstol. Om domstolen har dömt den studerande till ett straff, kan saken leda till att en process för att dra in studierätten inleds med stöd av 43 a § 2 mom.

En studerande ska med stöd av 4 mom. också kunna avhållas från studierna om den studerande vägrar att genomgå kontroller och undersökningar som avser hälsotillståndet i anslutning till förfarandet för indragning av studierätten eller att lämna ett straffregisterutdrag.

45 a §. Förfarandet i ärenden som gäller indragning av studierätten samt disciplinärenden. I 1 mom. föreskrivs om förfarandet i anslutning beslutsfattande om indragning av studierätten enligt 43 a §. I 2 mom. föreskrivs om disciplinförfarandet så att ordalydelsen ändras men innehållet motsvarar den nuvarande regleringen. Om indragning av studierätten samt om varning till en studerande och avstängning på viss tid samt avhållande från studier fattas ett skriftligt beslut som kan överklagas hos förvaltningsdomstolen i enlighet med 83 §.

I 3 mom. föreskrivs om förfarandet när en studerande som stör eller äventyrar säkerheten blir tillsagd att avlägsna sig. I dessa situationer är det inte fråga om universitetets beslut i ett förvaltningsärende och order av rektor, en person som hör till undervisnings- eller forskningspersonalen eller en praktikhandledare att en studerande ska avlägsna sig är inte förenad med rätt att söka ändring. Order om att en studerande ska avlägsna sig ska

dock registreras så att de kan verifieras i efterhand.

I 4 mom. ingår en bestämmelse om förfarandet i anslutning till verkställigheten av beslut om indragning av studierätten, avstängning av en studerande på viss tid och avhållande från studier. Ett beslut om indragning av studierätten och om avstängning av en studerande på viss tid samt beslut om avhållande från studier ska med stöd av 85 § kunna verkställas trots besvär, om förvaltningsdomstolen inte beslutar något annat. Om universitetet beslutar att verkställa ett beslut innan det har vunnit laga kraft, ska beslut om verkställighet och verkställighetstidpunkten fattas samtidigt som beslut fattas om indragning av studierätten, avstängning på viss tid eller avhållande från studier.

45 b §. Hantering av känslig information. I 1 mom. föreslås bestämmelser om universitetets rätt att behandla uppgifter om en studerandes eller inträdessökandes hälsotillstånd. I 2 mom. föreskrivs om behandling av en studerandes straffregisterutdrag. Uppgifter om hälsotillstånd och straffregisterutdrag är både känsliga och sekretessbelagda uppgifter.

Enligt 3 mom. ska universitetet definiera de uppgifter som innebär hantering av känslig information. Arbetstagarna får använda uppgifter i personregister endast i den omfattning som deras uppgifter och ansvar förutsätter. Andra är utomstående med avseende på behandlingen av uppgifter om de registrerade även om de hör till personalen. Användarrättigheter till uppgifterna ska alltid definieras i detalj. Det är särskilt viktigt att känsliga och sekretessbelagda uppgifter skyddas på behörigt sätt. Om skyddsförpliktelsen föreskrivs i 32 § i personuppgiftslagen.

Universitetet ska vara i personuppgiftslagen avsedd registeransvarig i fråga om uppgifter som gäller studerande. Enligt 4 mom. ska universitetet förvara den känsliga informationen separat från övriga personuppgifter och den ska avföras ur universitetets register i enlighet med 12 § 2 mom. i personuppgiftslagen omedelbart när det inte längre föreligger någon grund för att bevara den för de lagstadgade uppgifterna. Enligt lagförslaget ska informationen i vart fall avföras ur registret senast inom fyra år från det att informationen fördes in i registret.

I 5 mom. ingår en hänvisning till personuppgiftslagen. Enligt 10 § i personuppgiftslagen ska en allmänt tillgängligt registerbeskrivning göras upp över personregistret. Den registrerade ska också informeras om behandlingen av personuppgifter på de sätt som nämns i 24 §. Den registrerade har rätt enligt 26 § i personuppgiftslagen att granska de uppgifter om honom eller henne som har registrerats i ett personregister och att begära att de rättas med stöd av 29 § i lagen.

48 §. Målsättning. Det föreslås att ministeriets namn ändras i bestämmelsen.

49 §. Grunderna för fastställande av den statliga finansieringen. Det föreslås att ministeriets namn ändras i bestämmelsen.

50 §. Finansieringen av universitetens gemensamma utgifter. Det föreslås att ministeriets namn ändras i bestämmelsen.

51 §. Uppföljning och rapportering. Det föreslås att ministeriets namn ändras i bestämmelsen.

52 §. Utbetalning. Det föreslås att ministeriets namn ändras i bestämmelsen.

53 §. Avbrott i utbetalningen. Det föreslås att ministeriets namn ändras i bestämmelsen.

55 §. Återkrav. Det föreslås att ministeriets namn ändras i bestämmelsen.

56 §. Ränta och dröjsmålsränta. Det föreslås att ministeriets namn ändras i 2 mom.

58 §. Sökande av ändring i beslut om finansiering. Det föreslås att ministeriets namn ändras i bestämmelsen.

71 §. Nationalbibliotekets direktion. Det föreslås att ministeriets namn ändras i bestämmelsen.

83 §. Sökande av ändring i beslut av universitetet. Det föreslås att 1 mom. kompletteras med en bestämmelse enligt vilket besvär över beslut som gäller indragning och återställande av studierätten samt disciplinbeslut ska behandlas i brådskande ordning i förvaltningsdomstolen.

85 §. Verkställighet av beslut om indragning av studierätten samt disciplinära åtgärder. Enligt den gällande bestämmelsen får ett beslut om att avstänga en studerande för viss tid verkställas trots att besvär anförts, om inte universitetet eller förvaltningsdomstolen beslutar något annat. Bestämmelsen om verkställighet av beslut som inte vunnit laga kraft utsträcks till att gälla förutom avstängning på

viss tid enligt 45 § 2 mom. även beslut av in- dragning av studierätten enligt 43 a § och be- slut om avhållande från studier enligt 45 § 4 mom. Dessa beslut ska kunna verkställas trots besvär, om förvaltningsdomstolen inte beslutar något annat. Den föreslagna änd- ringen inskränker inte universitetets rätt att besluta om verkställighetstidpunkten. Syftet med bestämmelsen är att göra det möjligt att verkställa även beslut som inte vunnit laga kraft.

87 §. Utvärdering. Det föreslås att ministe- riets namn ändras i 2 mom.

90 §. Beredningsplaner. Det föreslås att ministeriets namn ändras i 2 mom.

90 a §. Rätt att få uppgifter. Det föreslås att till lagen fogas en bestämmelse som gör det möjligt att lämna ut sekretessbelagda uppgif- ter mellan universitetet, praktikplatsen och studenthälsovården, när det är fråga om nöd- vändiga uppgifter som behövs för att studier- na ska kunna ordnas på behörigt sätt. Be- stämmelsen garanterar att t.ex. medlemmarna i de må bra-grupper samt säkerhets- eller krisgrupper som inrättats vid högskolor får tillräcklig information. Bestämmelsen gör det också möjligt att lämna ut nödvändiga upp- gifter från universitetet till polisen för säker- ställande av tryggheten.

1.5 Straffregisterlagen

6 §. Det föreslås att paragrafen förnyas så att man i det nya 3 mom. föreskriver om rätt för en studerande att avgiftsfritt få uppgifter om sig själv ur straffregistret i situationer där en utbildningsanordnare eller högskola har begärt att få se ett straffregisterutdrag med stöd av 32 a § 4 mom. i lagen om yrkesut- bildning, 25 b § 4 mom. i yrkeshögskolela- gen eller 43 b § 4 mom. i universitetslagen.

I utdraget ska antecknas uppgifter om av- göranden genom vilka personen i fråga har dömts för en sedlighetssårande gärning, sex- ualbrott, dråp, mord, dråp under förmildrande omständigheter, grov misshandel, grovt rån eller narkotikabrott. Om personen i fråga har dömts till ett gemensamt straff för flera gär- ningar, ska av utdraget framgå uppgifter om alla tillräknade brott och det gemensamma straff som dömts ut för dem. Läroanstalten ska i ljust av dessa uppgifter pröva vilken

betydelse man lägger vid det brott som fram- går av utdraget. Att uppgifter om hela avgö- randet antecknas i utdraget kan anses ligga i såväl läroanstaltens som den studerandes in- tresse, eftersom man då av utdraget kan sluta sig till den relativa vikten av det brott som är av särskild betydelse med tanke på arbete bland barn.

Om ovan nämnda uppgifter om personen i fråga inte finns antecknade i straffregistret, ska rättsregistercentralen ge ett intyg där det konstaterats att inga uppgifter om ett sådant avgörande som avses i 6 § 3 mom. finns an- tecknade för personen i fråga i straffregistret. Om en uppgift om personen i straffregistret gäller något annat brott än ett som nämns i 6 § 3 mom., framgår alltså inte en sådan upp- gift av det straffregisterutdrag som ges per- sonen i fråga.

Det är alltså den studerande som ska skaffa utdraget. Utdraget beställs från rättsregister- centralen på samma sätt som andra utdrag som kan utlämnas ur registret till enskilda. Utdraget beställs med en undertecknad skrift- lig begäran, där man meddelar ändamålet med utdraget i enlighet med 4 mom. Rättsre- gistercentralen skickar utdraget till personen i fråga per post.

2 Närmare bestämmelser och före- skrifter

Bestämmelser om examina och examens- benämningar enligt de utbildningslagar som ingår i propositionen ska enligt de gällande bemyndigandena utfärdas genom förordning.

Bestämmelser om utbildningsområdena för yrkesutbildning ingår i 1 § i förordningen om yrkesutbildning (811/1998). I bilagan till un- dervisningsministeriets förordning om yrkes- inriktade grundexamina (216/2001) före- skrivs om examina och examensbenämning- arna inom olika utbildningsområden. I bila- gan till undervisningsministeriets förordning om den examensstruktur som avses i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (3/2008) bestäms om de yrkes- och specialyrkesexa- mina som kan avläggas som fristående exa- mina. I 1 § i statsrådets förordning om yrkes- skolor (352/2003) föreskrivs om utbildnings- områden och i 3 § om yrkeshögskoleexamina och examensbenämningar. I bilagan till stats-

rådets förordning om universitetsexamina (794/2004) föreskrivs om utbildningsområdet och examinas namn.

Enligt 32 § i det lagförslag som gäller yrkesutbildning ska utbildningsanordnaren kunna dra in studierätten då studierna eller utövandet av yrket är förbundna med krav som hänför sig till minderårigas säkerhet eller patient- eller kundsäkerheten eller säkerheten i trafiken. Enligt 4 mom. föreskrivs närmare om de studier som berörs av bestämmelsen om indragning av studierätten genom förordning av statsrådet. En motsvarande bestämmelse ingår i 25 a § i det lagförslag som gäller ändring av yrkeshögskolelagen och i 43 a § i det lagförslag som gäller ändring av universitetslagen. Enligt 11 § i det lagförslag som gäller yrkesinriktad vuxenutbildning ska dessutom 32 § om indragning av studierätten i lagen om yrkesutbildning också tillämpas på utbildning enligt lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning.

Med stöd av de föreslagna bemyndigandena är avsikten att till förordningen om yrkesutbildning, förordningen om yrkesinriktad vuxenutbildning (812/1998), statsrådets förordning om yrkeshögskolor och statsrådets förordning om universiteten foga bestämmelser om vilka examina eller examensbedömningar bestämmelsen om indragning av studierätten gäller. Reglering som motsvarar den föreslagna strukturen ingår i 32 § i gällande lag om yrkesutbildning.

Det föreslås att till 13 § 2 mom. i lagen om yrkesutbildning fogas en bestämmelse enligt vilken Utbildningsstyrelsen i samband med grunderna för examina vid behov beslutar om de krav på hälsotillståndet som hänför sig till examina. För närvarande finns information om hur hälsomässiga faktorer inverkar på utbildningen i den utbildningsguide som Utbildningsstyrelsen ger ut samt i anvisningarna om gemensam ansökan. I de bilagorna till de nya examensgrunder som Utbildningsstyrelsen godkänt har man beaktat de examensspecifika kraven på hälsotillstånd, men förslagen utgör för närvarande endast rekommendationer. På motsvarande sätt fogas till 13 § 2 mom. i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning en bestämmelse om att Utbildningsstyrelsen i samband med grunderna för

examina vid behov beslutar om de krav på hälsotillståndet som hänför sig till examina.

3 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft hösten 2011 så att de nya bestämmelserna kan börja tillämpas i läroanstalterna i början av höstterminen 2011.

4 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

4.1 Inledning

Enligt grundlagen ska bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter utfärdas genom lag. Propositionen innehåller flera lagrum som är av betydelse med avseende på systemet för de grundläggande fri- och rättigheterna, av vilka en del är sådana att det inte alls finns några bestämmelser om dem i de nuvarande författningarna eller så föreslås att de nuvarande bestämmelserna ändras. Till dem hör bestämmelserna om hinder för antagning som studerande, indragning av studierätten, disciplin och narkotikatest samt de integritets- och rättsskyddsfrågor som hänför sig till dem. Förslagen ska granskas med avseende på bl.a. grundlagens bestämmelser om jämlikhet, skydd för privatlivet, kulturella rättigheter, näringsfrihet och rättsskydd.

I enlighet med den linje som riksdagens grundlagsutskott godkänt är det möjligt att i vissa fall inskränka en grundläggande rättighet i vanlig lagstiftningsordning. Inskränkningen ska basera sig på en bestämmelse på lagnivå och den ska vara exakt och noga avgränsad. Grunden för inskränkningen ska vara godtagbar med avseende på systemet för de grundläggande fri- och rättigheterna. Syftet att trygga någon annans grundläggande rättighet kan vara en godtagbar grund att inskränka en grundläggande rättighet. Det är möjligt att inskränka en grundläggande rättighet genom lag endast i fall där det är nödvändigt för att uppnå ett eftersträvat syfte. När en grundläggande rättighet inskränks genom lag ska man alltid se till att rättsskyddet är tillräckligt välordnat och att inskränkningarna inte står i strid med Finlands internatio-

nella människorättsförpliktelser. Genom vanlig lag kan man inte föreskriva om en inskränkning som väsentlig inskränker en grundläggande rättighet som tryggats genom grundlagen.

4.2 Indragning av studierätten och hinder för antagning som studerande

I 6 § 2 mom. i grundlagen ingår ett omfattande diskrimineringsförbud. Enligt bestämmelsen får ingen utan godtagbart skäl särbehandlas på grund av bl.a. hälsotillstånd eller handikapp. Lagstiftaren har en viss prövning marginal när det gäller att bedöma när godtagbart skäl föreligger. Kraven på godtagbart skäl är höga särskilt i fråga om de förbjudna särbehandlingsgrunderna i 6 § 2 mom. (se RP 309/1993 rd, s. 44/I). När man bedömer om godtagbart skäl föreligger måste man beakta graden av särbehandling och syftet med den (t.ex. GrUU 11/2010 rd). Förverkligandet av jämlikhet är av särskild betydelse i detta sammanhang på grund av kopplingen till de grundläggande rättigheterna: "Det allmänna skall, enligt vad som närmare bestäms genom lag, säkerställa lika möjligheter för var och en att oavsett medelöshet enligt sin förmåga och sina särskilda behov få även annan än grundläggande utbildning samt utveckla sig själv." (GL 16 § 2 mom.).

Propositionen har betydelse för jämlikheten mellan de studerande, eftersom en studerande kan förvägras studierätt eller så kan den dras in på grund av hans eller hennes hälsotillstånd eller någon annan orsak i anslutning till hans eller hennes person. Syftet med de föreslagna bestämmelserna är att skydda andra personers hälsa och säkerhet. Detta syfte kan obestriddligen betraktas som godtagbart med avseende på systemet för de grundläggande fri- och rättigheterna.

Enligt lagen om likabehandling får ingen diskrimineras på grund av hälsotillstånd eller funktionshinder. För att främja likabehandling ska den som ordnar utbildning enligt 5 § vid behov vidta skäligen åtgärder för att en person med funktionshinder ska få tillträde till utbildning. Utbildningsanordnaren ska också i första hand försöka lösa praktiska problem som sjukdom eller funktionshinder

medför för studierna med hjälp av studerandearrangemang, specialutbildning samt och elevvårdstjänster.

I bestämmelserna om hinder för antagning som studerande (27 a § i lagen om yrkesutbildning, 20 a § i yrkeshögskolelagen, 37 a § i universitetslagen) föreskrivs uttryckligen att en omständighet i anslutning till hälsotillståndet eller funktionsförmågan kan utgöra ett hinder för att delta i utbildningen om detta hinder kan undanröjas med skäligen åtgärder. Studierätten kan begränsas endast om hälsotillståndet eller någon annan omständighet i anslutning till personen enligt en objektiv bedömning förhindrar studierna och kan äventyra andra personers säkerhet. Också i bestämmelserna om indragning av studierätten (32 § i lagen om yrkesutbildning, 25 a § i yrkeshögskolelagen, 43 a § i universitetslagen) kan en omständighet i anslutning till personens hälsotillstånd eller funktionsförmåga utgöra grund för indragning av studierätten, om en annan persons hälsa eller säkerhet utsätts för allvarlig fara. Sådana omständigheter i anslutning till hälsotillståndet där den fara som de orsakar kan förebyggas med skäligen skyddsåtgärder kan emellertid inte leda till indragning av studierätten. De föreslagna bestämmelserna kan anses överensstämma med bestämmelserna i lagen om likabehandling, eftersom det i dem är fråga om faktiska och avgörande hinder för studier, och i dem betraktas funktionshindret eller hälsotillståndet i sig inte som ett hinder för studier.

I samband med granskningen av de grundläggande fri- och rättigheterna måste man också beakta att hindren för antagning som studerande och möjligheten till indragning av studierätten gäller endast vissa noggrant angivna utbildningar, där skyddet av andra personers hälsa och säkerhet accentueras. Exempelvis yrkesutbildningens examensstruktur omfattar 52 grundläggande yrkesexamina och inom dem finns 120 utbildningsprogram. I de föreslagna bestämmelserna ingår möjlighet till indragning av studierätten i fråga om endast 15 examina. En sökande har således möjlighet att söka och bli antagen till största delen av examina.

Med tanke på den studerandes rättskydd är det väsentligt att utbildningsanordnaren eller

högskolan innan studierätten indras tillsammans med den studerande ska utreda hans eller hennes möjlighet att söka till annan utbildning. Den studerande ska kunna antas till annan sådan utbildning inom samma läroanstalt i fråga om vilken han eller hon uppfyller villkoren för antagning som studerande.

Ett beslut om indragning av studierätten ska inte nödvändigtvis vara slutgiltigt, eftersom lagförslagen också innehåller bestämmelser om möjlighet att återställa studierätten. Dessutom har man beaktat den studerandes rättsskydd genom att föreskriva om förfarandet i ärenden som gäller indragning och återställande av studierätten och disciplinärenden samt genom att föreskriva om sökande av ändring.

Enligt 16 § 2 mom. i grundlagen ska det allmänna, enligt vad som närmare bestäms genom lag, säkerställa lika möjligheter för var och en att enligt sin förmåga och sina särskilda behov få även annan än grundläggande utbildning. Av betydelse är också bestämmelsen i 3 mom. om utbildningens frihet, som har ansetts innebära frihet att studera och inhämta information sådant som intresserar en själv. Nämnade bestämmelser i grundlagen garanterar inte subjektiv rätt till annan än grundläggande utbildning, utan bedömningen av det allmännas skyldighet att säkerställa utbildning påverkas av individens personliga förutsättningar att tillägna sig undervisning. Bestämmelserna möjliggör bl.a. antagning av studerande som baserar sig på ett system med urvalsprov inom annan utbildning än den grundläggande utbildningen. Å andra sidan förutsätts det att även sådana som har specialbehov på grund av t.ex. sjukdom eller funktionshinder garanteras möjlighet att studera. Enligt lagförslaget kan en omständighet i anslutning till en persons hälsotillstånd eller funktionsförmåga inte utgöra hinder för deltagande i utbildning, om hindret kan undanröjas med skäligen åtgärder.

Lagförslaget har kopplingar även till 18 § 1 mom. i grundlagen, enligt vilket var och en har i enlighet med lag rätt att skaffa sig sin försörjning genom arbete, yrke eller näring som han eller hon valt fritt. Genom indragning av studierätten avgörs frågan om rätt att idka näring i de fall där det föreskrivs att den utbildning som är föremål för beslutet om in-

dragning är en förutsättning för yrkesutövning. Att den utbildning som leder till yrket uttryckligen avlagts förutsätts av dem som är verksamma i bl.a. läkar-, provisors-, psykolog-, sjukskötar-, barnmorske-, hälsovårdar- och optikeryrket. Den begränsning av möjligheten att idka näring som propositionen möjliggör är ringa med beaktande av att den gäller ett begränsat antal yrken och att personen i fråga fortfarande kan söka som studerande till andra områden.

Målet med den föreslagna regleringen är att i förebyggande syfte ombesörja patient- och kundsäkerheten och säkerheten i trafiken samt minderårigas säkerhet genom att säkerställa att de studerande har förutsättningar att utföra arbetsuppgifter som hänför sig till vissa studier och delvis också att verka i arbetslivet efter studierna. Med tanke på systemet för de grundläggande fri- och rättigheterna kan man i sig anse att det finns godtagbara grunder att på detta sätt försöka förebygga farliga situationer för andra personers hälsa och säkerhet vilka beror på en studerandes nedsatta funktionsförmåga. Motsvarande bestämmelser ingår bl.a. i vissa författningar om utbildning för skötseln av tjänsteuppdrag, t.ex. lagen om polisutbildning (68/2005), lagen om Försvarshögskolan (1121/2008) och lagen om Räddningsinstitutet (607/2006). På grund av de särdrag som hänför sig till dessa studier och handhavandet av de tjänster som är målet för dem har det ansetts motiverat att redan på förhand försäkra sig om att de studerande har personliga egenskaper som gör dem lämpliga för tjänsteuppdragen i fråga.

Grundlagsutskottet har behandlat frågor i anslutning till förlust av studierätten t.ex. i utlåtandena 74/2002 rd och 12/2006 rd och därvid fäst uppmärksamhet vid proportionalitetsprincipen. När studierätten dras in är det fråga om att rätta till ett felaktigt val av område i specialsituationer varigenom man försöker förbättra säkerheten på förhand och förebygga framtida skador eller missbruk. Förutsättningarna för indragning av studierätten är noggrant uppräknade i lagen och beslutet om indragning ska få överklagas. Den huvudsakliga grunden för inskränkningen är att trygga andra personers säkerhet, integritet och andra grundläggande fri- och rättigheter.

Förslaget uppfyller de krav som proportionalitetsprincipen ställer.

Bestämmelsen om indragning av studierätten ska enligt propositionen tillämpas på studier som är förbundna med krav som hänför sig till minderårigas säkerhet, patient- eller kundsäkerheten eller säkerheten i trafiken. Genom förordning av statsrådet föreskrivs i detalj enligt examen eller examensbenämning om utbildning där det kan bli aktuellt att dra in studierätten. På alla utbildningsnivåer finns bestämmelserna om examina och examensbenämningar i sin helhet på förordningsnivå i den gällande lagstiftningen. Examensstrukturen, som bestämmelserna omfattar, är inte bestående. De ändrade behoven i arbetslivet återspeglar sig på den föreslagna examensstrukturen och därför kan man anse att den föreslagna lösningen är motiverad. Reglerin som motsvarar den föreslagna strukturen ingår i 32 § i gällande lag om yrkesutbildning. Grundlagsutskottet har inte haft anledning att anmärka på regleringen (GrUU 70/2002 rd). Förslaget anses uppfylla kraven i 80 § i grundlagen.

4.3 Förfarandet i ärenden som gäller indragning och återställande av studierätten

Det föreslås att beslut om indragning och återställande av studierätten ska enligt lagen om yrkesutbildning fattas av ett kollegialt organ som tillsatts av utbildningsanordnaren. I yrkeshögskolor och universitet ska beslutanderätten utövas av högskolans styrelse. Yrkesläroanstalter och yrkeshögskolor kan också upprätthållas av en privaträttslig aktör. Universiteten kan enligt universitetslagen (558/2009) vara stiftelser som är organiserade i privaträttslig form. Förslagen ska alltså bedömas med avseende på 124 § i grundlagen, enligt vilken offentliga förvaltningsuppgifter kan anförtros andra än myndigheter endast genom lag eller med stöd av lag, om det behövs för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna och det inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav på god förvaltning. Uppgifter som innebär betydande utövning av offentlig makt får dock ges endast myndigheter.

För att en offentlig förvaltningsuppgift ska anförtros någon annan än en myndighet krävs ändamålsenlighetsbedömning, där uppmärksamhet ska fästas inte bara vid en effektiv förvaltning utan också vid enskilda personers och sammanslutningars behov. Också förvaltningsuppgiftens natur ska beaktas när förutsättningarna för en överföring bedöms. När offentlig makt och offentliga uppgifter anförtros andra än myndigheter ska det utfärdas tillräckligt detaljerade bestämmelser om skötseln av uppgifterna och det förfarande som ska iakttas därvid, så att rättssäkerhets-synpunkterna beaktas på behörigt sätt.

Förbudet mot att delegera betydande utövning av offentlig makt ska framför allt förstås som en begränsning som framhäver rättsstatsprincipen. Bestämmelsens centrala funktion är strävan att behålla de viktigaste myndighetsuppgifterna och befogenheter som är väsentliga med tanke på individens grundlagsenliga ställning inom myndighetsorganisationer. Som betydande utövning av offentlig makt betraktas t.ex. på självständig prövning rätt att använda maktmedel eller på något annat betydande sätt ingripa i individens grundläggande fri- och rättigheter.

Exempelvis vid beslut om antagning som studerande är det fråga om utövning av offentlig makt. Vid förfarandet för indragning av studierätten kan det i praktiken anses vara fråga att i första hand rätt till ett felaktigt val av studerande. Avstängning för viss tid och uppsägning från elevhem som disciplinstraff är det redan med stöd av den gällande lagstiftningen möjligt att sköta på annat sätt än som en myndighetsuppgift. Beslut om indragning och återställande av studierätten kan inte anses vara förenade med så betydande utövning av offentlig makt att uppgiften inte skulle kunna anförtros andra än myndigheter. I lagförslagen som gäller utbildning har med beaktade av rättssäkerhets-synpunkter intagits detaljerade bestämmelser om förfarandet i anslutning till indragning och återställande av studierätten samt disciplin. I utbildningslagarna tryggas dessutom möjligheten att söka ändring i anslutning till beslut om de studerandes rättigheter och skyldigheter.

4.4 Narkotikatest

Bestämmelserna om narkotikatest bör granskas med avseende på skyddet för privatlivet och personuppgifter enligt 10 § 1 mom. i grundlagen samt skyddet för personlig frihet och integritet i 7 § i grundlagen.

Genom bestämmelsen försöker man också säkerställa rätten till säkerhet för studiesamfundet och andra personer enligt 7 § i grundlagen.

Enligt förslaget är en studerande skyldig att på utbildningsanordnarens eller högskolans förordnande visa upp ett intyg över narkotikatest, om det finns grundad anledning att misstänka att den studerande är påverkad i studierelaterade praktiska uppgifter eller inläring i arbetet eller arbetspraktik och om testet är nödvändigt för att utreda den studerandes funktionsförmåga. Förutsättningen för skyldighet att visa upp ett intyg över narkotikatest är att den studerande utför uppgifter som kräver särskild noggrannhet, tillförlitlighet, självständig omdömesförmåga eller god reaktionsförmåga. Förutsättningen för skyldighet att visa upp ett intyg över narkotikatest är att det är möjligt att de faror och risker som uppräknas i bestämmelsen förekommer.

Med tanke på de grundläggande fri- och rättigheterna finns det en godtagbar grund för bestämmelserna. Ett av syftena är att förebygga och minska de negativa konsekvenserna och riskerna med narkotikamissbruk i arbetslivet. Det handlar om att värna om dels andra personers rättigheter, dels tungt vägande samhälleliga intressen. Dessa rättigheter och intressen framgår också av lagförslagen. Grundlagutskottet har i sitt utlåtande GrUU 10/2004 rd behandlat motsvarande reglering.

Den information som erhållits vid ett narkotikatest är sådan information om hälsotillståndet som är förenad med krav på skydd för personuppgifter. Förslaget innehåller noggranna bestämmelser om behandling, förvaring och avförande av uppgifterna och motsvarar till denna del förutsättningarna för avgränsning av de grundläggande fri- och rättigheterna.

Vägran att visa upp intyg över narkotikatest eller lämnande av ett prov som påvisar missbruk av narkotika kan leda till en skriftlig varning eller avstängning på viss tid från

utbildningen. Rättssäkerhetsarrangemangen beträffande påföljderna i anslutning till testningen ska skötas med de rättsmedel som anges i lagförslaget.

Förslaget uppfyller de krav på exakthet och noga avgränsning som ställs på inskränkningar av de grundläggande fri- och rättigheterna.

4.5 Rätt till en trygg studiemiljö

Enligt förslaget ska universitet och yrkes- högskolor kunna godkänna ordningsstadgor eller andra ordningsbestämmelser som tillämpas i högskolan och som främjar den interna ordningen på högskolan, ostörda studier samt tryggheten och trivseln i skolsamfundet.

Grundlagsutskottet har i ett tidigare utlåtande (GrUU 70/2002 rd) konstaterat att i och för sig stöter det i ett grundlagsperspektiv inte på några problem att föreskriva om skyldighet för utbildningsanordnaren att godkänna bestämmelser om omständigheter som har att göra med exempelvis de praktiska arrangemangen kring skolarbetet eller användningen av skolhuset och skolområdet. När det gäller skol- och läroanstaltsspecifika ordningsstadgor handlar det i princip inte om delegering av lagstiftningsbehörighet enligt 80 § i grundlagen, utan om rätt att fatta lokala administrativa beslut av allmän karaktär (jfr GrUU 11/2001 rd, s. 2 andra spalten). Tolkat på detta sätt innefattar befogenheten inte heller en sådan uppgift som innebär betydande utövning av offentlig makt och som till följd av grundlagens 124 § inte skulle få anförtros andra utbildningsanordnare än sådana som hör till en myndighetsorganisation.

Enligt rättsstatsprincipen i 2 § i grundlagen ska man i all utövning av offentlig makt och i annan offentlig verksamhet noggrant iakttå lagen. Den föreslagna regleringen innehåller karakteriseringar av de omständigheter och ärendetyper som det kan bestämmas om i ordningsstadgorna. Detta är viktigt också med tanke på de studerandes rättsskydd, eftersom det med stöd av bestämmelserna i lagförslaget kan bestämmas om disciplinära påföljder för den som stör ordningen på en högskola.

4.6 Disciplin

De föreslagna ändringarna gällande det disciplinära förfarandet gäller precisering av disciplinbestämmelserna samt vägran att visa upp intyg över narkotikatest och följd av narkotikamissbruk.

Enligt grundlagsutskottets linje handlar det inte om straffbara gärningar i egentlig mening på det sätt som avses i 8 § i grundlagen utan om administrativa påföljder (GrUU 74/2002 rd). Disciplin har dock att göra med rättsskyddet enligt 21 § i grundlagen.

De gärningar som kan bestraffas med disciplinstraff är specificerade i lagförslaget på det sätt som det allmänna kravet på exakthet förutsätter. En skriftlig varning kan enligt förslaget följa på störande av undervisningen, våldsamt eller hotfullt uppträdande, fusk eller annat brytande av ordningen, vägran att visa upp intyg över narkotikatest eller lämnande av ett prov som påvisar narkotikamissbruk.

Om gärningen eller försummelsen är allvarlig eller om den studerande fortsätter att uppföra sig olämplig på ovan avsett sätt efter en skriftlig varning ska den studerande kunna avstängas från läroanstalten för en viss tid, högst ett år, samt inom yrkesutbildning uppsägas från elevhemmet för en viss tid eller för den tid som återstår av studierna. Grundlagsutskottet har ansett att rätten till boende är en viktig individuell rättighet (GrUU 12/2006 rd). Å andra sidan är de andra studerandenas hemfrid skyddad i enlighet 10 § när de bor i elevhemmet och de ska inte behöva stå ut med uppförande som stör hemfriden. I enlighet med grundlagsutskottets ståndpunkt går rätten bo i elevhemmet förlorad först till följd av allvarliga gärningar eller i situationer där det olämpliga uppförandet fortsätter trots en skriftlig varning.

Grundlagsutskottet har behandlat disciplin t.ex. i utlåtandena 74/2002 rd och 11/2009 rd och har då fäst uppmärksamhet vid proportionalitetsprincipen. I förslaget har de disciplinära påföljderna graderats enligt hur allvarlig gärningen eller försummelsen är.

Enligt förslaget ska bestämmelserna om disciplin i universitetslagen och yrkeshögskolelagen kompletteras med bestämmelser med stöd av vilka en studerande som stör undervisningen ska kunna förvägras att delta i un-

dervisningen för högst tre arbetsdagar när de förutsättningar som föreskrivs i lagen föreligger. I förslaget ingår ändå inte någon bestämmelse om användning av maktmedel.

De förslag som gäller disciplinbestämmelserna är inte problematiska med avseende på de grundläggande fri- och rättigheterna.

4.7 Integritetsskydd och information

Lagförslagen i propositionen innehåller bestämmelser om krav som gäller inträdessökandes och studerandes hälsotillstånd samt om utlämnande och behandling av uppgifter som gäller studerandes hälsotillstånd och studerandes straffregisterutdrag. Denna reglering berör skyddet för privatlivet som tryggas i 10 § 1 mom. i grundlagen liksom skyddet för personuppgifter i samma bestämmelse (GrUU 19/2008 rd).

I personuppgiftslagen betonas nödvändighetskravet vid behandlingen av personuppgifter, dvs. de personuppgifter som samlas in och behandlas ska vara nödvändiga med hänsyn till ändamålet med behandlingen. Utbildningsanordnaren eller högskolan kan av en studerande kräva endast sådana uppgifter om hälsotillståndet som för bedömningen av antagningen som studerande eller indragning av studierätten förutsätter. Uppgifter om hälsotillståndet kan samlas endast i det fallet att uppgifterna är av betydelse vid ansökan till utbildning eller avläggande av examen inom området i fråga. Den studerande kan också åläggas att genomgå en hälsokontroll om det är befogat att misstänka att det finns något hälsomässigt hinder för att den studerande ska delta i utbildningen och avlägga examen. Det finns en samhällelig grund för kravet på uppgifter om hälsotillstånd.

Uppgifter om hälsotillstånd och uppgifter om straffregisterutdrag är sådana känsliga uppgifter som avses i 11 § i personuppgiftslagen och när de registreras är utgångspunkten att stränga kriterier ska tillämpas vid bedömningen av om det är nödvändigt att behandla personuppgifterna. Uppgifter ska enligt huvudprincipen i 12 § 2 mom. utplånas ur registret så snart det inte längre finns någon lagstadgad grund för behandlingen. Grundlagsutskottet har i sitt utlåtande om det

lagförslag som gällde polisutbildningen (GrUU 28/2004 rd) ansett att det för tydlighetens skull och oberoende av personuppgiftslagens bestämmelse är bäst att i speciallagar föreskriva om uppgifternas förvarings- och utplånningstid. I förslaget avgränsas den krets av personer som får behandla dylika uppgifter beträffande vilka det dessutom föreskrivs om en absolut tidsgräns på fyra år för utplånande av uppgifterna. Den här tiden börjar räknas från och med det att uppgifterna har förts in i registret. Det är motiverat att utbildningsordnaren eller högskolan fortfarande har tillgång till uppgifter om hälsotillståndet i anslutning till indragning av studierätten när

ansökan om återställande av studierätten behandlas.

Förslaget är inte problematiskt med avseende på skyddet för privatlivet eller grundlagsskyddet för personuppgifter.

Med stöd av vad som anförts ovan anser regeringen att lagförslaget kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning. På grund av de konstitutionella synpunkterna i propositionen som hänför sig till de studerandes rättigheter och skyldigheter anser regeringen det ändå motiverat att grundlagsutskottets utlåtande begärs om propositionen.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggas riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om ändring av lagen om yrkesutbildning**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om yrkesutbildning (630/1998) 27 § 2 mom.,
ändras 8 § 1 mom., 9 § 2 mom., 12 § 1 mom., 13 § 2 mom., 20 § 2 mom., 23 § 1 mom., 24 §
 3 mom., 27 § 5 mom., 32, 35 och 35 a §, 37 § 1 mom., 39 §, 40 § 3 mom., 42—44 §, 46 §
 2 mom., 47 § 1 mom. och 52 § 2 mom.,
 av dem 8 § 1 mom. sådant det lyder i lag 1391/2001, 13 § 2 mom., 23 § 1 mom., 32, 35 och
 35 a § sådana de lyder i lag 479/2003, 24 § 3 mom. sådant det lyder i lag 972/2009 och 44 §
 sådan den lyder i lagarna 479/2003, 601/2005 och 1446/2009 och
fogas till lagen nya 27 a, 27 b, 32 a, 32 b och 34 a § som följer:

8 §

Utbildningsanordnare

Undervisnings- och kulturministeriet kan
 bevilja en kommun, samkommun, registrerad
 sammanslutning eller stiftelse eller ett statligt
 affärsverk tillstånd att ordna utbildning.

ningsutbudet avsevärt skiljer sig från utbild-
 ningsbehovet.

12 §

Undervisningens omfattning och innehåll

Examen inom den grundläggande yrkesut-
 bildningen omfattar minst två år (80 studie-
 veckor). Om utbildningsområdena bestäms
 genom förordning av statsrådet. Genom för-
 ordning av undervisnings- och kulturministe-
 riet föreskrivs närmare om examina och de-
 ras omfattning.

9 §

Tillstånd att ordna utbildning

I tillståndet anges utbildningsuppgiften,
 vilken innehåller behövliga bestämmelser om
 utbildningsstadier, utbildningsområden, ex-
 amina, undervisningsspråket, de kommuner i
 vilka utbildningen kan ordnas, antalet stude-
 rande, en särskild utbildningsuppgift, den
 form i vilken utbildningen ordnas samt andra
 omständigheter som gäller ordnandet av ut-
 bildningen. Om ändring av utbildningsupp-
 giften beslutar undervisnings- och kulturmin-
 isteriet. Ministeriet kan också utan ansökan
 ändra de bestämmelser som gäller utbild-
 ningsområdena, examina och antalet stude-
 rande samt andra bestämmelser ifall utbild-

13 §

*Beslut om utbildningens mål och grunderna
 för läroplanen*

Utbildningsstyrelsen beslutar om målen för
 och det centrala innehållet i de studier som
 avses i 12 § 2 mom. särskilt för varje utbild-
 ningsområde och examen samt om de centra-
 la principerna för samarbetet mellan hemmet
 och läroanstalten samt för elevvården och om
 målen för den elevvård som hör till under-

visningsväsendet (*grunderna för läroplanen*). I samband med grunderna för läroplanen beslutar utbildningsstyrelsen vid behov om de krav på hälsotillståndet som hänför sig till examina.

20 §

Specialundervisning

Undervisnings- och kulturministeriet kan med stöd av 9 § bestämma att ge utbildningsanordnaren en särskild uppgift som innebär att sörja för ordnande av specialundervisning, den undervisning och handledning som ges i tränings- och rehabiliteringssyfte i samband med specialundervisningen samt för utvecklings-, handlednings- och stöduppgifter som gäller undervisningen.

23 §

Försök

Undervisnings- och kulturministeriet kan bevilja tillstånd till ett sådant försök som behövs för att utveckla utbildningen enligt denna lag. Utbildningsstyrelsen kan bevilja tillstånd till sådant försök som avviker från grunderna för läroplanen.

24 §

Utvärdering av utbildningen

För den externa utvärderingen finns i anslutning till undervisnings- och kulturministeriet ett råd för utbildningsutvärdering som är ett oberoende sakkunnigorgan. Utbildningsstyrelsen utför uppföljningsutvärderingar av de nationella inlärningsresultaten i enlighet med de grunder för läroplanen som avses i 13 §. Undervisnings- och kulturministeriet utarbetar en utvärderingsplan för den externa utvärderingen av utbildningen och för uppföljningsutvärderingarna av inlärningsresultaten. Genom förordning av statsrådet ut-

färdas bestämmelser om rådets uppgifter, sammansättning, organisering av verksamheten, beredningen och verkställandet av de ärenden som handläggs i rådet samt utvärderingsplanens innehåll.

27 §

Grunderna för antagning av studerande

Undervisnings- och kulturministeriet kan besluta närmare om grunderna för antagning av studerande.

27 a §

Hinder för antagning som studerande

Som studerande kan inte antas någon vars hälsotillstånd eller funktionsförmåga gör att han eller hon inte är lämplig för praktiska uppgifter i anslutning till studierna eller för inlärnin i arbetet. En omständighet i anslutning till hälsotillståndet eller funktionsförmågan utgör inte ett hinder för antagning som studerande, om detta hinder kan undanröjas med rimliga åtgärder.

I fråga om studier som avses i 32 § ska som hinder för antagning av studerande betraktas beslut om indragning av studierätten enligt 32 § i denna lag, 11 § 6 a punkten i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning, 25 a § i yrkeshögskolelagen (351/2003) eller 43 a § i universitetslagen (558/2009), om omständigheter som har samband med skyddet för andras hälsa och säkerhet förutsätter det.

Utbildningsanordnaren ska ge den som ansöker om att bli antagen som studerande information om vilka krav på hälsotillstånd och andra förutsättningar som hänför sig till studierna.

27 b §

Information om antagning som studerande

Den som ansöker om att bli antagen som studerande ska på begäran av utbildningsanordnaren lämna sådana uppgifter om sitt häl-

sotillstånd som behövs för bedömning av antagningen.

Den som ansöker om att bli antagen som studerande ska på begäran av utbildningsanordnaren ge information om beslut om indragning av studierätten då det är fråga om studier som avses i 32 §.

Utbildningsanordnaren har utan hinder av sekretessbestämmelserna rätt att av en annan utbildningsanordnare, yrkeshögskola och universitet få sådana nödvändiga uppgifter om beslut om indragning av den sökandes studierätt och grunderna för detta som förutsätts för antagningen som studerande.

32 §

Indragning av studierätten

När studierna eller utövandet av yrket är förbundna med krav som hänför sig till minderårigas säkerhet eller patient- eller kundsäkerheten eller säkerheten i trafiken kan utbildningsanordnaren dra in studierätten, om den studerande

1) genom att i sina studier upprepade gånger eller allvarligt äventyra någon annans hälsa eller säkerhet har visat sig vara uppenbart olämplig för praktiska uppgifter eller inläring i arbetet i anslutning till studierna,

2) i fråga om hälsotillstånd och funktionsförmåga inte uppfyller villkoren för antagning som studerande enligt 27 a § 1 mom., eller

3) vid ansökan om att bli antagen som studerande har undanhållit sådan information om beslut om indragning av studierätt som avses i 27 b § 2 mom. och som kunde ha utgjort hinder för antagning som studerande.

När studierna eller studierelaterad inläring i arbetet i väsentlig utsträckning förutsätter arbete med minderåriga, kan utbildningsanordnaren dra in studierätten om det behövs i syfte att skydda minderåriga och om den studerande har dömts till straff för ett brott som avses i 17 kap. 18, 18 a eller 19 §, 20 kap., 21 kap. 1, 2, 3 eller 6 §, 31 kap. 2 § eller 50 kap. 1, 2, 3, 4 eller 4 a § i strafflagen (39/1889).

Innan studierätten dras in ska utbildningsanordnaren i samråd med den studerande utreda den studerandes möjligheter att söka sig

till någon annan utbildning. Den studerande kan med sitt samtycke överflyttas till sådan annan utbildning hos utbildningsanordnaren i fråga om vilken den studerande uppfyller antagningsvillkoren.

Genom förordning av statsrådet föreskrivs närmare om de studier som omfattas av denna paragraf.

32 a §

Information om indragning av studierätten

Om det finns grundad anledning att misstänka att en studerande har ett hinder i anslutning till hälsotillståndet eller funktionsförmågan enligt 32 § 1 mom. 2 punkten, kan den studerande åläggas att genomgå kontroller och undersökningar som utförs av en legitimerad yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården, om de är nödvändiga för att utreda den studerandes hälsotillstånd och funktionsförmåga. Utbildningsanordnaren svarar för kostnaderna för kontroller och undersökningar som denna har bestämt att ska utföras.

Utbildningsanordnaren har utan hinder av sekretessbestämmelserna rätt att för bedömning av studierätten få ett skriftligt utlåtande av en av anordnaren anvisad läkare med självständig rätt att utöva yrket, av vilket framgår att den studerande har genomgått kontroll eller undersökning för utrönande av hälsotillståndet, samt en på kontrollen eller undersökningen grundad bedömning av den studerandes funktionsförmåga med anledning av de krav på hälsotillståndet som studierna ställer.

Utbildningsanordnaren har utan hinder av sekretessbestämmelserna rätt att av en annan utbildningsanordnare, en yrkeshögskola och ett universitet få sådana nödvändiga uppgifter om beslut om indragning av den studerandes studierätt och grunderna för detta som förutsätts för bedömning av studierätten.

Den studerande ska för bedömning av studierätten enligt 32 § 2 mom. på begäran av utbildningsanordnaren lämna ett straffregisterutdrag enligt 6 § 3 mom. i straffregisterlagen (770/1993), om den studerande under studierna eller inläring i arbetet sköter upp-

gifter som i väsentlig grad förutsätter arbete bland minderåriga.

Utbildningsanordnaren är utan hinder av sekretessbestämmelserna skyldig att ge Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården sådana uppgifter som är nödvändiga för skötseln av de uppgifter som ålagts verket och som gäller pågående behandling av indragning av studierätten enligt 32 § samt beslut om indragning av studierätten eller överföring till annan utbildning inklusive beslutsgrunderna.

32 b §

Återställande av studierätt

Den som har fått sin studierätt indragen med stöd av 32 § 1 mom. 2 punkten kan hos utbildningsanordnaren anhålla om återställande av studierätten. Studierätten ska återställas, om den sökande visar att orsakerna till indragningen av studierätten inte längre föreligger. Den studerande ska lämna utbildningsanordnaren utlåtanden om sitt hälsotillstånd.

34 a §

Narkotikatest

Utbildningsanordnaren kan ålägga den studerande att förete ett intyg över narkotikatest, om det finns grundad anledning att misstänka att den studerande är narkotikapåverkad i studierelaterade praktiska uppgifter eller inläring i arbetet eller att den studerande är narkotikaberoende och om testet är nödvändigt för att klarlägga den studerandes funktionsförmåga och den studerande sköter uppgifter som kräver särskild noggrannhet, pålitlighet, självständig omdömesförmåga eller god reaktionsförmåga och där den studerandes handlande under narkotikapåverkan eller narkotikaberoende

- 1) allvarligt äventyrar den studerandes eller någon annans liv eller hälsa,
- 2) allvarligt äventyrar säkerheten i trafiken,
- 3) allvarligt äventyrar skyddet eller integriteten i fråga om uppgifter som skyddas av sekretessbestämmelserna, eller

4) väsentligt ökar risken för olaga handel med och spridning av sådana ämnen som avses i 3 § 1 mom. 5 punkten i narkotikalagen (373/2008) och som är i utbildningsanordnarens, en i 16 § avsedd arbetsplats eller en i 17 § avsedd arbetsgivares besittning.

Med intyg över narkotikatest avses ett intyg som utfärdats av en av utbildningsanordnaren anvisad legitimerad yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården, av vilket framgår att den studerande har genomgått test för utvärdering av användning av sådan narkotika som avses i 3 § 1 mom. 5 punkten i narkotikalagen, samt en på testet grundad utredning om huruvida den studerande har använt narkotika för andra än medicinska ändamål så att den studerandes funktionsförmåga är nedsatt. Intyget ska visas upp inom en rimlig tid som utsätts av utbildningsanordnaren. Den studerandes vårdnadshavare ska underrättas om att intyg över narkotikatest krävs.

Utbildningsanordnaren ska i samarbete med aktörer inom elevvården göra upp skriftliga instruktioner för förebyggande av användningen av rusmedel och ingripande i missbruksproblem bland de studerande.

Utbildningsanordnaren svarar för kostnaderna för intyg över narkotikatest som avses i denna paragraf.

På narkotikatestning av studerande tillämpas i övrigt vad som 19 § i lagen om företagshälsovård (1383/2001) föreskrivs om testning av arbetstagare.

35 §

Disciplin

En studerande kan ges en skriftlig varning om han eller hon

- 1) stör undervisningen,
- 2) betar sig våldsamt eller hotfullt,
- 3) gör sig skyldig till fusk eller i övrigt bryter mot ordningen vid läroanstalten
- 4) vägrar att visa upp intyg över narkotikatest enligt 34 a §, eller
- 5) enligt en utredning som avses i 34 a § har använt narkotika för andra än medicinska ändamål så att hans eller hennes funktionsförmåga är nedsatt.

Om handlingen eller försummelsen är allvarlig eller om den studerande fortsätter att uppföra sig olämpligt på det sätt som avses i 1 mom. efter en skriftlig varning, kan den studerande avstängas från läroanstalten för viss tid, högst ett år, samt uppsägas från elevhemmet för en viss tid eller för den tid som återstår av studierna.

En studerande som stör undervisningen, betar sig våldsamt eller hotfullt eller äventyrar någon annans hälsa eller säkerhet kan bli tillsagd att lämna klassrummet eller ett annat rum där undervisningen ges för den tid som återstår av lektionen, eller en tillställning som arrangeras av läroanstalten.

En studerande kan förvägras rätt att delta i undervisningen för högst tre arbetsdagar, om det föreligger en risk för att säkerheten för en annan studerande eller person som arbetar vid läroanstalten eller i ett annat undervisningsutrymme äventyras av elevens våldsamma eller hotfulla uppförande eller om undervisningen eller därtill hörande verksamhet försvåras orimligt mycket på grund av den studerandes störande uppförande.

En studerande som är misstänkt för brott kan för den tid som förundersökningen pågår eller åtalet är anhängigt avhållas från studierna, dock för högst ett år i sänder, om detta är nödvändigt med hänsyn till studierna eller det brott som den studerande misstänks ha gjort sig skyldig till och med beaktande av säkerhetsaspekter. Om den studerande vägrar att genomgå kontroller och undersökningar enligt 32 a § 1 mom. för konstaterande av hälsotillståndet, kan den studerande avhållas från studierna till dess att han eller hon går med på nödvändiga kontroller och undersökningar. En studerande som vägrar att lämna ett straffregisterutdrag enligt 32 a § 4 mom., kan avhållas från studierna till dess att han eller hon går med på att visa upp ett straffregisterutdrag.

35 a §

Förfarandet i ärenden som gäller indragning och återställande av studierätten samt disciplinärenden

Beslut om skriftlig varning till en studerande fattas av rektorn. Beslut om indragning

och återställande av studierätten, avstängning på viss tid, uppsägning från elevhemmet samt om avhållande från studier fattas av ett av utbildningsanordnaren tillsatt kollegialt organ. I organet ska ingå representanter för åtminstone utbildningsanordnaren, elevvården, lärarna, arbetslivet och de studerande. Utbildningsanordnaren utser organets ordförande och övriga medlemmar för högst tre år i sänder. I ett ärende som gäller indragning och återställande av studierätten utser utbildningsanordnaren dessutom en representant för det ställe där den studerande får inläring i arbetet. Till ordförande för organet ska utses någon annan medlem än den som företräder de studerande. Den medlem som företräder de studerande ska ha fyllt 15 år. Den medlem som företräder de studerande har rätt att närvara och yttra sig på organets möten. Organets röstberättigade medlemmar handlar under tjänsteansvar. Närmare beslut om organets sätt att arbeta och fatta beslut fattas av utbildningsanordnaren. Två eller flera utbildningsanordnare kan också ha ett gemensamt organ.

Innan beslut om indragning av studierätten fattas ska behövlig expertutredning och annan utredning skaffas, och den studerande och den studerandes vårdnadshavare ska ges tillfälle att yttra sig.

Innan en studerande avstängs från läroanstalten, uppsägs från elevhemmet eller ges en skriftlig varning, ska den handling eller försummelse som är orsaken till disciplinstraffet specificeras, behövlig utredning skaffas samt den studerande ges tillfälle att yttra sig. Innan en studerande avstängs från läroanstalten eller uppsägs från elevhemmet ska också den studerandes vårdnadshavare höras. Den studerandes vårdnadshavare ska underrättas om andra åtgärder enligt 35 §.

Om disciplinstraff, indragning av studierätten och avhållande från studier ska ett skriftligt beslut meddelas, och åtgärder enligt 35 § 3 och 4 mom. ska registreras.

Beslut om verkställighet innan ett beslut har vunnit laga kraft och om verkställighetstidpunkten fattas samtidigt som beslut fattas om indragning av studierätten, avstängning på viss tid, uppsägning från elevhemmet eller avhållande från studier.

37 §

Studiesociala förmåner och vissa andra förmåner

Inom den grundläggande yrkesutbildningen är undervisningen avgiftsfri för studerandena. Avgifter kan dock tas ut av sådana studerande som avses i 27 § 4 mom. Undervisnings- och kulturministeriet kan av särskilda skäl ge tillstånd att ta ut avgifter av studerandena även i andra fall.

39 §

Studiesociala förmåner i läroavtalsutbildning

Utöver vad som bestäms i 37 § 1 mom. har en studerande i läroavtalsutbildning under den tid som han eller hon deltar i teoretisk undervisning rätt att få dagpenning, familjebidrag samt ersättning för rese- och inkvarteringskostnader enligt vad undervisnings- och kulturministeriet beslutar. Om studeranden lyfter lön för samma tid eller har rätt till andra lagbestämda förmåner än de som bestäms i denna lag, har han eller hon dock med avvikelse från det ovan nämnda endast rätt till ersättning för rese- och inkvarteringskostnader.

40 §

Personal

I fråga om behörighetsvillkoren för rektor och lärare bestäms genom förordning av statsrådet. Undervisnings- och kulturministeriet kan av särskilda skäl bevilja dispens från dessa villkor. Ett universitet kan i ett enskilt fall förklara en person behörig att ge yrkesutbildning på något konstområde.

42 §

Hantering av känslig information

Uppgifter enligt 27 b §, 32 a §, 32 b § och 34 a § om hälsotillstånd hos en studerande el-

ler den som ansöker om att bli antagen som studerande får behandlas endast av dem som bereder eller fattar beslut om antagningen av studerande, indragning eller återställande av studierätten eller disciplinåtgärder eller ger utlåtanden i sådana frågor.

Uppgifter om en studerandes straffregisterutdrag enligt 32 a § får behandlas endast av dem som bereder eller fattar beslut om indragning av studierätten.

Utbildningsanordnaren ska definiera de uppgifter som innebär hantering av känslig information.

Utbildningsanordnaren ska förvara den känsliga informationen separat från övriga personuppgifter. Den känsliga informationen ska avföras ur registret omedelbart när det inte längre föreligger någon grund för att bevara den för de lagbestämda uppgifterna, dock senast inom fyra år från det att informationen fördes in i registret.

På hanteringen av personuppgifter tillämpas personuppgiftslagen (523/1999), om inte något annat bestäms i denna lag.

43 §

Offentlighet och rätt att få uppgifter

På den verksamhet som avses i denna lag tillämpas lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999).

En utbildningsanordnare har utan hinder av sekretessbestämmelserna vid skötseln av sina uppgifter rätt att av statliga och kommunala myndigheter få sådana statistikuppgifter och övriga motsvarande uppgifter som förutsätts för planering och ordnande av utbildningen.

Utbildningsanordnaren ska utan hinder av sekretessbestämmelserna på begäran ge de statliga undervisningsförvaltningsmyndigheterna de uppgifter som de bestämmer och som krävs för utvärdering, utveckling, statistikföring och uppföljning av utbildningen.

Medlemmarna i de organ som svarar för anordnande av utbildning, personer som avses i 40 § och personer som deltar i undervisningspraktik, personer som ansvarar för inläring i arbetet på en arbetsplats som avses i 16 § samt personer som ansvarar för hälsovården för studerande och den övriga

elevvården får utan hinder av sekretessbestämmelserna till varandra samt till myndigheter med ansvar för utbildningen och säkerheten ge nödvändiga uppgifter som behövs för att anordna utbildningen på behörigt sätt och för att garantera säkerheten.

44 §

Ändringssökande

Ändring i ett sådant beslut av en utbildningsanordnare som avses i denna lag och som gäller skriftlig varning till en studerande, avstängning av en studerande för viss tid, uppsägning från elevhem, indragning eller återställande av studierätten, avhållande från studier eller en förmån eller rättighet enligt 37, 38 och 39 § söks genom besvär hos förvaltningsdomstolen så som bestäms i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

Ändring i ett beslut söks genom rättelse hos regionförvaltningsverket så som bestäms i förvaltningslagen, om beslutet gäller

- 1) antagning som studerande,
- 2) en i 20 § föreskriven individuell plan för hur undervisningen ska ordnas,
- 3) särskilda undervisningsarrangemang enligt 21 §,
- 4) den studietid som bestäms i 31 § eller när en studerande ska anses ha avgått, samt
- 5) skyldighet att visa upp ett intyg över narkotikatest enligt 34 a §.

Ändring i ett beslut som har fattats av regionförvaltningsverket med anledning av rättelseyrkande söks genom besvär hos förvaltningsdomstolen så som bestäms i förvaltningsprocesslagen.

Besvär över beslut som gäller skriftlig varning till en studerande, avstängning för viss tid, uppsägning från elevhem, indragning eller återställande av studierätten, avhållande från studier eller ett ärende som avses i 3 mom. samt rättelse i ett beslut som avses i 2 mom. ska anföras inom 14 dagar från delgåendet av beslutet. Ärenden enligt detta moment ska behandlas skyndsamt.

Ett beslut om avstängning av en studerande på viss tid, uppsägning från elevhem, indragning av studierätten eller avhållande från studier kan verkställas även om det har överkla-

gats, om förvaltningsdomstolen inte beslutar något annat.

Ändring i beslut enligt 25 § om bedömning av en studerande, beslut om tiden och platsen för en namngiven studerandes studier eller beslut om annan individuell uppläggning av studierna får inte sökas genom besvär. Besvär får inte heller anföras i ett ärende som avses i 35 § 3 och 4 mom. I ett beslut i vilket rättelse får sökas enligt 2 mom. får ändring inte sökas genom besvär. I förvaltningsdomstolens avgörande i ett ärende enligt 2 mom. och i ett beslut med anledning av ett rättelseyrkande som gäller bedömning får ändring inte sökas genom besvär.

Ändring i förvaltningsdomstolens beslut om indragning eller återställande av studierätten söks genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen så som bestäms i förvaltningsprocesslagen. Ändring i förvaltningsdomstolens beslut varigenom har avgjorts något annat ärende enligt 4 mom. får inte sökas genom besvär.

46 §

Finansiering

Genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet föreskrivs om de ersättningar som utbildningsanordnarna betalar till arbetsgivarna för utbildning som ordnas på en arbetsplats i samband med de praktiska arbetsuppgifterna.

47 §

Avgifter som tas ut av de studerande

Genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet föreskrivs om grunderna för avgifter som tas ut av de studerande med stöd av denna lag enligt vad som bestäms om offentlighetsrättsliga prestationer i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992).

52 §

*Övergångsbestämmelse som gäller tillstånd
att ordna utbildning*

specialyrkesläroanstalt, har en sådan särskild utbildningsuppgift som avses i 20 § 2 mom., om inte undervisnings- och kulturministeriet beslutar något annat.

Tillstånd att upprätthålla en läroanstalt som har beviljats med stöd av de lagar som nämns i 50 § 2 mom. ändras när denna lag träder i kraft till sådana tillstånd att ordna utbildning som avses i 9 §. En utbildningsanordnare som när denna lag träder i kraft driver en

Denna lag träder i kraft den 20 .
Lagens 32 § 2 mom. tillämpas dock endast på studerande som inlett sina studier efter den 31 juli 2011.
Åtgärder som krävs för verkställigheten av denna lag får vidtas innan lagen träder i kraft.

2.

Lag

om ändring av lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (631/1998) 4 § 1 mom., 5 § 3 mom., 11, 13 och 13 a §, 15 § 3 mom., 16 § 4 och 5 punkten och 22 § 2 mom.,
av dem 4 § 1 mom. sådant det lyder i lag 1392/2001, 5 § 3 mom. och 13 § sådana de lyder i lag 1013/2005, 11 § sådan den lyder i lagarna 480/2003 och 1013/2005, 13 a § sådan den lyder i lag 1210/2000 och 15 § 3 mom. sådant det lyder i lag 973/2009 som följer:

4 §

Utbildningsanordnare

Undervisnings- och kulturministeriet kan bevilja en kommun, samkommun, registrerad sammanslutning eller stiftelse eller ett statligt affärsverk tillstånd att ordna utbildning som förbereder för yrkesexamen eller specialyrkesexamen samt yrkesinriktad tilläggsutbildning. I fråga om beviljande av tillstånd att ordna utbildning som förbereder för en yrkesinriktad grundexamen som avläggs såsom fristående examen bestäms i 9 § lagen om yrkesutbildning.

5 §

Tillstånd att ordna utbildning

Beslut om ändring av tillståndet fattas av undervisnings- och kulturministeriet. Ministeriet kan också utan ansökan ändra utbildningsuppgiften samt andra bestämmelser, om utbildningsutbudet avsevärt skiljer sig från utbildningsbehovet. Ministeriet kan också utan ansökan ändra antalet studerandeårsverken eller läroavtal som ingår i tillståndet, om utbildningsanordnaren har ordnat utbildning till avsevärt mindre volym än vad som anges i tillståndet. Undervisnings- och kulturministeriet kan återkalla ett tillstånd att ordna utbildning, om tilläggsutbildning inte längre

ordnas eller utbildningen inte längre uppfyller de krav som annars föreskrivs i 1 mom. för beviljande av tillstånd eller om utbildningen i övrigt ordnas i strid med denna lag eller bestämmelser eller föreskrifter som har utfärdats med stöd av den. Innan tillståndet återkallas skall undervisnings- och kulturministeriet vid behov bereda utbildningsanordnaren möjlighet att avhjälpa bristerna.

11 §

Hänvisningsbestämmelse om studerandes rättigheter och skyldigheter

På utbildning enligt denna lag tillämpas dessutom följande bestämmelser om studerandes rättigheter och skyldigheter i lagen om yrkesutbildning:

- 1) bestämmelserna i 26 § 1 mom. om rätten att fritt söka sig till yrkesutbildning, med undantag för personalutbildning,
- 2) bestämmelserna i 27 § 3 och 5 mom. om grunderna för antagning av studerande,
- 3) bestämmelserna i 27 a § om hinder för antagning som studerande,
- 4) bestämmelserna i 27 b § om information om antagning som studerande,
- 5) bestämmelserna i 28 § om rätt till en trygg studiemiljö,
- 6) bestämmelserna i 29 § om rätt till undervisning,
- 7) bestämmelserna i 30 § om tillgodoräkning av studier, i tillämpliga delar,
- 8) bestämmelserna i andra meningen i 31 § 2 mom. om när en studerande kan anses ha avgått,
- 9) bestämmelserna i 32 § om indragning av studierätten,
- 10) bestämmelserna i 32 a § om information om indragning av studierätten,
- 11) bestämmelserna i 32 b § om återställande av studierätten,
- 12) bestämmelserna i 33 § om tystnadsplikt för studerande,
- 13) bestämmelserna i 34 § om studerandes skyldigheter,
- 14) bestämmelserna i 34 a § om narkotikatest,
- 15) bestämmelserna i 35 § om disciplin,

16) bestämmelserna i 35 a § om förfarandet i ärenden som gäller indragning och återställande av studierätten samt disciplinärenden,

17) bestämmelserna i 35 b § om avlägsnande av en studerande som uppför sig störande eller äventyrar säkerheten,

18) bestämmelserna i 35 c § om verkningar av anhängigt åtal och domstols beslut på disciplinärt förfarande,

19) bestämmelserna i 36 § om hörande av studerande,

20) bestämmelserna i 37 a § om elevvård, samt

21) bestämmelserna i 39 § om studiesociala förmåner i läroavtalsutbildningen.

13 §

Beslut om examina och grunderna för dem

Bestämmelser om vilka examina som kan avläggas genom fristående examina utfärdas genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet.

I grunderna för examina anges den yrkesskicklighet som krävs i examen, de delar som examen består av och de kompetensområden som eventuellt bildas av dem, de sätt på vilka yrkesskickligheten visas samt de allmänna grunderna för bedömning av examen. Utbildningsstyrelsen beslutar om grunderna för examina. I samband med det beslutar utbildningsstyrelsen vid behov om de krav på hälsotillståndet som hänför sig till examina.

13 a §

Information om utbildningen

Utbildningsanordnaren skall sörja för att information om utbildningen och om förfarandet vid ansökan till utbildningen finns allmänt tillgänglig. Närmare bestämmelser om informationen om utbildningen utfärdas vid behov genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet. Vad som bestäms i denna paragraf gäller inte personalutbildning.

15 §

Utvärdering av utbildningen

För den externa utvärderingen finns i anslutning till undervisnings- och kulturministeriet ett råd för utbildningsutvärdering som är ett oberoende sakkunnigorgan. Utbildningsstyrelsen utför uppföljningsutvärderingar av de nationella inlärningsresultaten i enlighet med de grunder för examina som avses i 13 §. Undervisnings- och kulturministeriet utarbetar en utvärderingsplan för den externa utvärderingen av utbildningen och för uppföljningsutvärderingarna av inlärningsresultaten. Genom förordning av statsrådet utfärdas bestämmelser om rådets uppgifter, sammansättning, organisering av verksamheten, beredningen och verkställandet av de ärenden som handläggs i rådet samt utvärderingsplanens innehåll.

16 §

Tillämpning av vissa bestämmelser i lagen om yrkesutbildning

På utbildning och examina enligt denna lag tillämpas dessutom följande bestämmelser i lagen om yrkesutbildning:

4) bestämmelserna i 42 § om hantering av känslig information,

5) bestämmelserna i 43 § om offentlighet och rätt att få uppgifter,

22 §

Övergångsbestämmelse som gäller tillstånd att ordna utbildning

Tillstånd att driva en läroanstalt som har beviljats med stöd av de lagar som nämns i 20 § 2 mom. ändras när denna lag träder i kraft till tillstånd att ordna utbildning. Undervisnings- och kulturministeriet beslutar vid behov om ändring av de bestämmelser som ingår i tillstånden så att de överensstämmer med denna lag.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Åtgärder som krävs för verkställigheten av denna lag får vidtas innan lagen träder i kraft.

3.

Lag**om ändring av yrkeshögskolelagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i yrkeshögskolelagen (351/2003) 1 §, 7 § 2 mom., 8 § 2 och 3 mom., 9 § 2 mom., 13 § 1 mom., 19 § 3 mom., 20 § 1 mom., 26 a, 28, 33 och 40 §, 42 § 1 och 5 mom. samt 43 a §,
av dem 7 § 2 mom., 9 § 2 mom., 13 § 1 mom., 20 § 1 mom., 42 § 1 mom. och 43 a § sådana de lyder i lag 564/2009 samt 26 a § sådan den lyder i lag 1505/2007, och
fogas till lagen nya 20 a, 24 a, 25 a—25 d, 28 a och 28 b § som följer:

1 §

Lagens tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på yrkeshögskolor som hör till undervisnings- och kulturministeriets ansvarsområde.

7 §

Utbildningsuppgift

Tillstånd att ändra en yrkeshögskolas utbildningsuppgift i fråga om verksamhetsorterna beviljas av undervisnings- och kulturministeriet.

8 §

Målsättning

Undervisnings- och kulturministeriet kommer för ett visst antal år åt gången överens med yrkeshögskolans huvudman och yrkeshögskolan om vilka mål som med tanke på den nationella högskolepolitiken är av central betydelse i yrkeshögskolans verksamhet och om uppföljningen av målen samt om viktiga riksomfattande utvecklingsprojekt.

Om det inte annars är möjligt att på riksnivå eller regional nivå samordna de enskilda yrkeshögskolornas mål i fråga om volymer, kan undervisnings- och kulturministeriet bestämma det antal studerande som får inleda

studier vid yrkeshögskolorna genom att ange det totala antalet nybörjarplatser, vid behov helt eller delvis särskilt för varje examen.

9 §

Utvärdering av kvaliteten

I anslutning till undervisnings- och kulturministeriet finns som ett oavhängigt sakkunnigorgan ett råd för utvärdering av högskolorna. Närmare bestämmelser om rådet utfärdas genom förordning av statsrådet.

13 §

Rektor, prorektor och den övriga högsta ledningen

Rektorn leder yrkeshögskolans verksamhet samt behandlar och avgör ärenden som gäller yrkeshögskolans interna förvaltning, om inte något annat föreskrivs i lag, i förordning av statsrådet eller undervisnings- och kulturministeriet eller i yrkeshögskolans stadgar.

19 §

Utbildningsprogram och undervisningsplaner

Undervisnings- och kulturministeriet beslutar om utbildningsprogrammen på framställning av yrkeshögskolan. Genom förordning

av statsrådet föreskrivs om innehållet i ministeriets beslut. Yrkeshögskolan beslutar om utbildningsprogrammets undervisningsplaner.

6 kap.

Studera

20 §

Behörighet för yrkeshögskolestudier

Till studier som leder till yrkeshögskoleexamen kan antas den som har avlagt eller fullgjort

1) gymnasiets lärokurs eller en examen som avses i lagen om anordnande av studentexamen (672/2005),

2) yrkesinriktad grundexamen eller motsvarande tidigare studier, enligt vad som närmare föreskrivs genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet,

3) sådan yrkesinriktad grundexamen, yrkesexamen, specialyrkesexamen eller motsvarande tidigare examen som avses i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (631/1998), enligt vad som närmare föreskrivs genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet, eller

4) utländsk utbildning som i landet i fråga ger behörighet för högskolestudier.

20 a §

Hinder för antagning som studerande samt tillgång till information om antagningen av studerande

Om kraven i 25 a § på säkerhet vid studierna så förutsätter, kan som studerande inte antas någon vars hälsotillstånd eller funktionsförmåga gör att han eller hon inte är lämplig för praktiska uppgifter eller praktik i anslutning till studierna. En omständighet i anslutning till hälsotillståndet eller funktionsförmågan utgör inte ett hinder för antagning som studerande, om detta hinder kan undanröjas med rimliga åtgärder.

I fråga om studier som avses i 25 a § ska som hinder för antagning av studerande betraktas beslut om indragning av studierätten enligt 32 § i lagen om yrkesutbildning (630/1998), 11 § 6 a punkten i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning, 25 a § i denna lag eller 43 a § i universitetslagen (558/2009), om omständigheter som har samband med skyddet för andras hälsa och säkerhet förutsätter det.

Yrkeshögskolan ska ge den som ansöker om att bli antagen som studerande information om vilka krav på hälsotillstånd och andra förutsättningar som hänför sig till studierna.

Den som ansöker om att bli antagen som studerande ska på begäran av yrkeshögskolan lämna sådana uppgifter om sitt hälsotillstånd som behövs för bedömning av antagningen. Den som ansöker om att bli antagen som studerande ska på begäran av yrkeshögskolan ge information om beslut om indragning av studierätten då det är fråga om studier som avses i 25 a §.

Yrkeshögskolan har utan hinder av sekretessbestämmelserna rätt att av en annan yrkeshögskola, ett universitet och en utbildningsanordnare få sådana nödvändiga uppgifter om beslut om indragning av den sökandes studierätt och grunderna för detta som förutsetts för antagningen som studerande.

24 a §

Rätt till trygg studiemiljö

Den studerande har rätt till en trygg studiemiljö.

Yrkeshögskolan kan godkänna en ordningsstadga eller utfärda andra ordningsbestämmelser som främjar den interna ordningen på yrkeshögskolan, ostörda studier samt tryggheten och trivseln i yrkeshögskolesamfundet.

I den ordningsstadga och andra ordningsbestämmelser som avses i 2 mom. kan det utfärdas sådana regler om de praktiska arrangemangen och ett korrekt uppförande som är nödvändiga för tryggheten och trivseln i yrkeshögskolesamfundet. Dessutom kan regler utfärdas om hur yrkeshögskolans egendom får hanteras samt om hur man får vistas och

röra sig i yrkeshögskolans lokaler och på dess område.

25 a §

Indragning av studierätten

När studierna är förbundna med krav som hänför sig till minderårigas säkerhet eller patient- eller kundsäkerheten eller säkerheten i trafiken kan yrkeshögskolan dra in studierätten om den studerande

1) genom att i sina studier upprepade gånger eller allvarligt äventyra någon annans hälsa eller säkerhet har visat sig vara uppenbart olämplig för praktiska uppgifter eller praktik i anslutning till studierna,

2) i fråga om hälsotillstånd och funktionsförmåga inte uppfyller villkoren för antagning som studerande enligt 20 a § 1 mom., eller

3) vid ansökan om att bli antagen som studerande har undanhållit sådan information om beslut om indragning av studierätt som avses i 20 a § 2 mom. och som kunde ha utgjort hinder för antagning som studerande.

När studierna eller studierelaterad praktik i väsentlig utsträckning förutsätter arbete med minderåriga, kan yrkeshögskolan dra in studierätten om det behövs i syfte att skydda minderåriga och om den studerande har dömts till straff för ett brott som avses i 17 kap. 18, 18 a eller 19 §, 20 kap., 21 kap. 1, 2, 3 eller 6 §, 31 kap. 2 § eller 50 kap. 1, 2, 3, 4 eller 4 a § i strafflagen (39/1889).

Innan studierätten dras in ska yrkeshögskolan i samråd med den studerande utreda den studerandes möjligheter att söka sig till någon annan utbildning. Den studerande kan med sitt samtycke överflyttas till sådan annan utbildning inom yrkeshögskolan i fråga om vilken den studerande uppfyller antagningsvillkoren.

Genom förordning av statsrådet föreskrivs närmare om de studier som omfattas av denna paragraf.

25 b §

Information om indragning av studierätten

Om det finns grundad anledning att misstänka att en studerande har ett hinder i anslutning till hälsotillståndet eller funktionsförmågan enligt 25 a § 1 mom. 2 punkten, kan den studerande åläggas att genomgå kontroller och undersökningar som utförs av en legitimerad yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården, om de är nödvändiga för att utreda den studerandes hälsotillstånd och funktionsförmåga. Yrkeshögskolan svarar för kostnaderna för kontroller och undersökningar som denna har bestämt att ska utföras.

Yrkeshögskolan har utan hinder av sekretessbestämmelserna rätt att för bedömning av studierätten få ett skriftligt utlåtande av en av yrkeshögskolan anvisad läkare med självständig rätt att utöva yrket, av vilket framgår att den studerande har genomgått kontroll eller undersökning för utvärdering av hälsotillståndet, samt en på kontrollen eller undersökningen grundad bedömning av den studerandes funktionsförmåga med anledning av de krav på hälsotillståndet som studierna ställer.

Yrkeshögskolan har utan hinder av sekretessbestämmelserna rätt att av en annan yrkeshögskola, ett universitet och en utbildningsanordnare få sådana nödvändiga uppgifter om beslut om indragning av den studerandes studierätt och grunderna för detta som förutsätts för bedömning av studierätten.

Den studerande ska för bedömning av studierätten enligt 25 a § 2 mom. på begäran av yrkeshögskolan lämna ett straffregisterutdrag enligt 6 § 3 mom. i straffregisterlagen (770/1993), om den studerande under studierna eller studierelaterad praktik ges uppgifter som i väsentlig grad förutsätter arbete bland minderåriga.

Yrkeshögskolan har utan hinder av sekretessbestämmelserna rätt att av en annan yrkeshögskola få sådana nödvändiga uppgifter om aktuell behandling av indragning av studierätten enligt 25 a § som förutsätts för antagning som studerande, om den studerande har sökt till yrkeshögskolan som överflyttande studerande.

Yrkeshögskolan är utan hinder av sekretessbestämmelserna skyldig att ge Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården sådana uppgifter som är nödvändiga för skötseln av de uppgifter som ålagts verket och som gäller pågående behandling av indragning av studierätten enligt 25 a § samt beslut om indragning av studierätten eller överföring till annan utbildning inklusive beslutsgrunderna.

25 c §

Återställande av studierätt

Den som har fått sin studierätt indragen med stöd av 25 a § 1 mom. 2 punkten kan hos yrkeshögskolan anhålla om återställande av studierätten. Studierätten ska återställas, om den sökande visar att orsakerna till indragningen av studierätten inte längre föreligger. Den studerande ska lämna yrkeshögskolan utlåtanden om sitt hälsotillstånd. Beslut om återställande av studierätten fattas av yrkeshögskolans styrelse.

25 d §

Narkotikatest

Yrkeshögskolan kan ålägga den studerande att förete ett intyg över narkotikatest, om det finns grundad anledning att misstänka att den studerande är narkotikapåverkad i studierelaterade praktiska uppgifter eller praktik eller att den studerande är narkotikaberoende och om testet är nödvändigt för att klarlägga den studerandes funktionsförmåga och den studerande sköter uppgifter som kräver särskild noggrannhet, pålitlighet, självständig omdömesförmåga eller god reaktionsförmåga och där den studerandes handlande under narkotikapåverkan eller narkotikaberoende

- 1) allvarligt äventyrar den studerandes eller någon annans liv eller hälsa,
- 2) allvarligt äventyrar säkerheten i trafiken,
- 3) allvarligt äventyrar skyddet eller integriteten i fråga om uppgifter som skyddas av sekretessbestämmelserna, eller
- 4) väsentligt ökar risken för olaga handel med och spridning av sådana ämnen som avses i 3 § 1 mom. 5 punkten i narkotikalagen

(373/2008) och som är i yrkeshögskolans eller i dess huvudmans eller i en praktikplats besittning.

Med intyg över narkotikatest avses ett intyg som utfärdats av en av yrkeshögskolan anvisad legitimerad yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården, av vilket framgår att den studerande har genomgått test för uttrönande av användning av sådan narkotika som avses i 3 § 1 mom. 5 punkten i narkotikalagen, samt en på testet grundad utredning om huruvida den studerande har använt narkotika för andra än medicinska ändamål så att den studerandens funktionsförmåga är nedsatt. Intyget ska visas upp inom en rimlig tid som utsätts av yrkeshögskolan.

Om avsikten är att kräva intyg över narkotikatest enligt denna paragraf av en studerande, ska yrkeshögskolan ha skriftliga instruktioner som har gjorts upp med aktörer inom elevvården i syfte att förebygga användningen av rusmedel och för att ingripa i missbruksproblem bland de studerande.

Yrkeshögskolan svarar för kostnaderna för intyg över narkotikatest som avses i denna paragraf.

På narkotikatestning av studerande tillämpas i övrigt vad som 19 § i lagen om företagshälsovård (1383/2001) föreskrivs om testning av arbetstagare.

26 a §

Uppdragsutbildning

En yrkeshögskola kan ordna undervisning som leder till högskoleexamen för en grupp av studerande så att utbildningen beställs och finansieras av finska staten, en annan stat, en internationell organisation, ett finskt eller utländskt offentligt samfund eller en finsk eller utländsk stiftelse eller privat sammanslutning (*uppdagsutbildning*).

Uppdragsutbildning kan inte ordnas för medborgare i stater som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller för personer som jämställs med medborgare i Europeiska unionen med stöd av Europeiska unionens lagstiftning eller ett avtal som Europeiska unionen och dess medlemsstater har ingått med en annan avtalspart. I fråga om dem som deltar i uppdagsutbildning tillämpas 20

och 20 a §, 22 § 4 mom., 25 a—25 d §, 27, 28, 28 a, 28 b och 42 §.

Den undervisning som ges som uppdragsutbildning ska anknyta till det utbildningsområde som finns angivet i tillståndet för yrkeshögskolan och till det utbildningsprogram som fastställts för yrkeshögskolan. Uppdragsutbildningen får inte inverka negativt på den utbildning för grund- eller påbyggnads-examen som yrkeshögskolan ger. Yrkeshögskolan ska för ordnandet av uppdragsutbildningen ta ut en avgift som åtminstone täcker kostnaderna för utbildningen.

28 §

Disciplin

En studerande kan ges en skriftlig varning om han eller hon

- 1) stör undervisningen,
- 2) betar sig våldsamt eller hotfullt,
- 3) gör sig skyldig till fusk eller i övrigt bryter mot ordningen vid yrkeshögskolan
- 4) vägrar att visa upp intyg över narkotikatest enligt 25 d §, eller
- 5) enligt en utredning som avses i 25 d § har använt narkotika för andra än medicinska ändamål så att hans eller hennes funktionsförmåga är nedsatt.

Om handlingen eller försummelsen är allvarlig eller om den studerande fortsätter att uppföra sig olämpligt på det sätt som avses i 1 mom. efter en skriftlig varning, kan den studerande avstängas från yrkeshögskolan för viss tid, högst ett år.

En studerande som stör undervisningen, betar sig våldsamt eller hotfullt eller äventyrar någon annans hälsa eller säkerhet kan bli tillsagd att lämna det rum där undervisningen ges eller en tillställning som arrangeras av yrkeshögskolan. En studerande kan förvägras rätt att delta i undervisningen för högst tre arbetsdagar, om det föreligger en risk för att säkerheten för en annan studerande eller person som arbetar vid yrkeshögskolan eller i ett annat undervisningsutrymme äventyras av elevens våldsamma eller hotfulla uppförande eller om undervisningen eller därtill hörande verksamhet försvåras orimligt mycket på

grund av den studerandes störande uppförande.

En studerande som är misstänkt för brott kan för den tid som förundersökningen pågår eller åtalet är anhängigt avhållas från studier, dock för högst ett år i sänder, om detta är nödvändigt med hänsyn till studierna eller det brott som den studerande misstänks ha gjort sig skyldig till och med beaktande av säkerhetsaspekter. Om den studerande vägrar att genomgå kontroller och undersökningar enligt 25 b § 1 mom. för konstaterande av hälsotillståndet, kan den studerande avhållas från studierna till dess att han eller hon går med på nödvändiga kontroller och undersökningar. En studerande som vägrar att lämna ett straffregisterutdrag enligt 25 b § 4 mom., kan avhållas från studierna till dess att han eller hon går med på att visa upp ett straffregisterutdrag.

28 a §

Förfarandet i ärenden som gäller indragning av studierätten samt disciplinärenden

Beslut om indragning av studierätten fattas av yrkeshögskolans styrelse. Innan beslut om indragning av studierätten fattas ska behövlig utredning om ärendet skaffas samt den studerande ges tillfälle att yttra sig.

Beslut om skriftlig varning till en studerande fattas av yrkeshögskolans rektor och om avstängning av en studerande på viss tid av yrkeshögskolans styrelse. Innan ett ärende avgörs ska den handling eller försummelse som är orsaken till disciplinstraffet specificeras, behövlig utredning skaffas samt den studerande ges tillfälle att bli hörd i frågan.

Rektorn, en lärare och en praktikhandledare kan i fall som avses i 28 § 3 mom. handla samfällt eller var för sig, och åtgärderna ska registreras. Beslut som avses i 28 § 4 mom. fattas av styrelsen.

Beslut om verkställighet innan ett beslut har vunnit laga kraft och om verkställighetstidpunkten fattas samtidigt som beslut fattas om indragning av studierätten, avstängning på viss tid eller avhållande från studier.

28 b §

Hantering av känslig information

Uppgifter enligt 20 a § och 25 b—25 d § om hälsotillstånd hos en studerande eller den som ansöker om att bli antagen som studerande får behandlas endast av dem som bereder eller fattar beslut om antagningen av studerande, indragning eller återställande av studierätten eller disciplinåtgärder eller ger utlåtanden i sådana frågor.

Uppgifter om en studerandes straffregisterutdrag enligt 25 a § 2 mom. får behandlas endast av dem som bereder eller fattar beslut om indragning av studierätten.

Yrkeshögskolan ska definiera de uppgifter som innebär hantering av känslig information.

Yrkeshögskolan ska förvara den känsliga informationen separat från övriga personuppgifter. Den känsliga informationen ska avföras ur registret omedelbart när det inte längre föreligger någon grund för att bevara den för de lagbestämda uppgifterna, dock senast inom fyra år från det att informationen fördes in i registret.

På hanteringen av personuppgifter tillämpas personuppgiftslagen (523/1999), om inte något annat bestäms i denna lag.

33 §

Projektfinansiering och resultatbaserad finansiering samt finansiering av yrkeshögskolornas gemensamma utgifter

Inom ramen för ett anslag i statsbudgeten kan undervisnings- och kulturministeriet bevilja huvudmannen för en yrkeshögskola projektfinansiering för att utveckla och stöda yrkeshögskolans verksamhet.

Inom ramen för ett anslag i statsbudgeten kan undervisnings- och kulturministeriet bevilja huvudmannen för en yrkeshögskola resultatbaserad finansiering med anledning av att yrkeshögskolans verksamhet har varit resultatrik.

Inom ramen för ett anslag i statsbudgeten kan undervisnings- och kulturministeriet finansiera funktioner och projekt som är ge-

mensamma för samtliga yrkeshögskolor och som stöder deras verksamhet.

40 §

Rätt att få uppgifter

När en yrkeshögskola sköter sina uppgifter har den rätt att av statliga och kommunala myndigheter få sådana statistiska uppgifter och andra motsvarande uppgifter som den behöver för att planera och organisera utbildningen.

Yrkeshögskolan skall på begäran till undervisnings- och kulturministeriet sända de uppgifter som ministeriet behöver för utvärdering, utveckling, statistikföring och uppföljning av utbildningen.

Medlemmarna i yrkeshögskolans organ, yrkeshögskolans personal, personer som deltar i undervisningspraktik och personalen på praktikplatsen samt personer som ansvarar för hälsovården för studerande får utan hinder av sekretessbestämmelserna till varandra samt till myndigheter med ansvar för utbildningen och säkerheten ge nödvändiga uppgifter som behövs för att anordna utbildningen på behörigt sätt och för att garantera säkerheten.

42 §

Ändringsökande

Ändring i ett beslut som en yrkeshögskola har fattat i ett förvaltningsärende får sökas genom besvär hos den förvaltningsdomstol inom vars domkrets yrkeshögskolan har sitt huvudsakliga verksamhetsställe, och i övrigt enligt vad som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996). Besvär över beslut som gäller indragning av studierätten enligt 25 a §, återställande av studierätten enligt 25 c § och varning, avstängning för viss tid och avhållande från studier enligt 25 c § ska behandlas skyndsamt.

Ett beslut om indragning av studierätten, avstängning av en studerande på viss tid eller avhållande från studier kan verkställas även

om det har överklagats, om förvaltningsdomstolen inte beslutar något annat.

43 a §

Beredskapsplaner

Yrkehögskolorna ska genom beredskapsplaner och förberedelser för verksamhet under undantagsförhållanden samt med andra åtgärder säkerställa att deras uppgifter kan skötas så störningsfritt som möjligt också vid undantagsförhållanden samt störningar och exceptionella situationer. Yrkehögskolorna ska på begäran ge beredskapsplaner och lägesrapporter över störningar och exceptionel-

la situationer till undervisnings- och kulturministeriet.

Beredskapen övervakas av undervisnings- och kulturministeriet. Om det konstateras brister i beredskapen, kan undervisnings- och kulturministeriet ge anvisningar för hur bristerna ska avhjälpas.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Lagens 25 a § 2 mom. tillämpas på studerande som inlett sina studier efter den 31 juli 2011.

Åtgärder som krävs för verkställigheten av denna lag får vidtas innan lagen träder i kraft.

4.

Lag

om ändring av universitetslagen

I enlighet med riksdagens beslut *ändras* i universitetslagen (558/2009) 1 § 1 mom., 7 § 3 mom., 9 §, 10 § 3 mom., 14 § 2 mom., 45, 48—53 och 55 §, 56 § 2 mom., 58 §, 71 § 2 mom., 83 och 85 §, 87 § 2 mom. och 90 § 2 mom. samt *fogas* till lagen nya 37 a, 41 a, 43 a—43 d, 45 a, 45 b och 90 a § som följer:

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på de universitet som hör till undervisnings- och kulturministeriets ansvarsområde, enligt vad som föreskrivs nedan.

7 §

Examina och övrig utbildning samt examensstruktur

Närmare bestämmelser om examina som kan avläggas vid universiteten, målen för ex-

amina, studiernas uppläggning och andra grunder för studierna samt vilka examina som kan avläggas vid de olika universiteten (*utbildningsansvar*) utfärdas genom förordning av statsrådet. Genom förordning av statsrådet bestäms det vilken ställning högskoleexamina som avläggs vid universiteten har i högskoleexamenssystemet. Genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet utfärdas det på framställning av universiteten bestämmelser om den närmare fördelningen av utbildningsansvaret mellan universiteten, om specialiseringsutbildningarnas specialområden och utbildningsprogram samt om vilka specialiseringsutbildningsområden och utbildningsprogram som finns vid varje universitet.

9 §

Uppdragsutbildning

Ett universitet kan ordna undervisning som leder till högskoleexamen för en grupp av studerande så att utbildningen beställs och finansieras av finska staten, en annan stat, en internationell organisation, ett finskt eller utländskt offentligt samfund eller en finsk eller utländsk stiftelse eller privat sammanslutning (*uppdagsutbildning*).

Uppdragsutbildning kan inte ordnas för medborgare i stater som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller för personer som jämställs med medborgare i Europeiska unionen med stöd av Europeiska unionens lagstiftning eller ett avtal som Europeiska unionen och dess medlemsstater har ingått med en annan avtalspart. I fråga om dem som deltar i uppdagsutbildning tillämpas 37, 37 a, 43 a—43 d, 45, 45 a, 45 b och 82—86 §.

Den undervisning som ges som uppdagsutbildning ska anknyta till sådan utbildning för grund- eller påbyggnadsexamen som universitetet har examensrätt för. Uppdragsutbildning får inte ordnas så att den inverkar negativt på den utbildning för grund- eller påbyggnadsexamen som universitetet ger. Universitetet ska för ordnandet av uppdagsutbildningen ta ut en avgift som åtminstone täcker kostnaderna för utbildningen.

10 §

Avgift för utbildningsprogram

Genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet föreskrivs om avgiftsbelagda utbildningsprogram.

14 §

Styrelsen för ett offentligrättsligt universitet

Styrelsen har till uppgift att

1) besluta om centrala mål och en strategi för universitetets verksamhet och ekonomi

och om principer för styrningen av verksamheten och ekonomin,

2) besluta om universitetets verksamhets- och ekonomiplan samt budget och upprätta bokslut,

3) svara för förvaltningen och användningen av universitetets förmögenhet, om inte styrelsen har överfört befogenheten till rektorn,

4) svara för att tillsynen över bokföringen och medelsförvaltningen är ordnad,

5) godkänna avtal som är viktiga eller principiella med avseende på universitetets verksamhet och ge utlåtanden i principiellt viktiga frågor som gäller universitetet,

6) på universitetets vägnar godkänna det avtal enligt 48 § som ingås med undervisnings- och kulturministeriet,

7) välja rektor eller rektorer och besluta om deras arbetsfördelning samt avsätta rektorn om det med beaktande av uppgiftens art finns godtagbar och grundad anledning till detta,

8) godkänna instruktioner och andra motsvarande föreskrifter som gäller den allmänna organiseringen samt besluta om universitetets verksamhetsstruktur,

9) ge undervisnings- och kulturministeriet förslag till ändring av universitetets utbildningsansvar,

10) besluta om antalet studerande som antas till universitetet.

37 a §

Hinder för antagning som studerande samt tillgång till information om antagningen av studerande

Om kraven i 43 a § på säkerhet vid studierna så förutsätter, kan som studerande inte antas någon vars hälsotillstånd eller funktionsförmåga gör att han eller hon inte är lämplig för praktiska uppgifter eller praktik i anslutning till studierna. En omständighet i anslutning till hälsotillståndet eller funktionsförmågan utgör inte ett hinder för antagning som studerande, om detta hinder kan undanröjas med rimliga åtgärder.

I fråga om studier som avses i 43 a § ska som hinder för antagning av studerande be-

traktas beslut om indragning av studierätten enligt 32 § i lagen om yrkesutbildning (630/1998), 11 § 6 a punkten i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (631/1998), 25 a § i yrkeshögskolelagen (351/2003) eller 43 a § i denna lag, om omständigheter som har samband med skyddet för andras hälsa och säkerhet förutsätter det.

Universitet ska ge den som ansöker om att bli antagen som studerande information om vilka krav på hälsotillstånd och andra förutsättningar som hänför sig till studierna.

Den som ansöker om att bli antagen som studerande ska på begäran av universitetet lämna sådana uppgifter om sitt hälsotillstånd som behövs för bedömning av antagningen. Den som ansöker om att bli antagen som studerande ska på begäran av universitetet ge information om beslut om indragning av studierätten då det är fråga om studier som avses i 43 a §.

Universitetet har utan hinder av sekretessbestämmelserna rätt att av ett annat universitet, en yrkeshögskola och en utbildningsordnare få sådana nödvändiga uppgifter om beslut om indragning av den sökandes studierätt och grunderna för detta som förutsätts för antagningen som studerande.

41 a §

Rätt till trygg studiemiljö

Den studerande har rätt till en trygg studiemiljö.

Universitetet kan godkänna en ordningsstadga eller utfärda andra ordningsbestämmelser som främjar den interna ordningen på universitetet, ostörda studier samt tryggheten och trivseln i universitetssamfundet.

I den ordningsstadga och andra ordningsbestämmelser som avses i 2 mom. kan det utfärdas sådana regler om de praktiska arrangemangen och ett korrekt uppförande som är nödvändiga för tryggheten och trivseln i universitetssamfundet. Dessutom kan regler utfärdas om hur universitetets egendom får hanteras samt om hur man får vistas och röra sig i universitetets lokaler och på dess område.

43 a §

Indragning av studierätten

När studierna är förbundna med krav som hänför sig till minderårigas säkerhet eller patient- eller kundsäkerheten kan universitetet dra in studierätten, om den studerande

1) genom att i sina studier upprepade gånger eller allvarligt äventyra någon annans hälsa eller säkerhet har visat sig vara uppenbart olämplig för praktiska uppgifter eller praktik i anslutning till studierna,

2) i fråga om hälsotillstånd och funktionsförmåga inte uppfyller villkoren för antagning som studerande enligt 20 a § 1 mom., eller

3) vid ansökan om att bli antagen som studerande har undanhållit sådan information om beslut om indragning av studierätt som avses i 37 a § 2 mom. och som kunde ha utgjort hinder för antagning som studerande.

När studierna eller studierelaterad praktik i väsentlig utsträckning förutsätter arbete med minderåriga, kan universitetet dra in studierätten om det behövs i syfte att skydda minderåriga och om den studerande har dömts till straff för ett brott som avses i 17 kap. 18, 18 a eller 19 §, 20 kap., 21 kap. 1, 2, 3 eller 6 §, 31 kap. 2 § eller 50 kap. 1, 2, 3, 4 eller 4 a § i strafflagen.

Innan studierätten dras in ska universitetet i samråd med den studerande utreda den studerandes möjligheter att söka sig till någon annan utbildning. Den studerande kan med sitt samtycke överflyttas till sådan annan utbildning inom universitetet i fråga om vilken den studerande uppfyller antagningsvillkoren.

Genom förordning av statsrådet föreskrivs närmare om de studier som omfattas av denna paragraf.

43 b §

Information om indragning av studierätten

Om det finns grundad anledning att misstänka att en studerande har ett hinder i anslutning till hälsotillståndet eller funktionsförmågan enligt 43 a § 1 mom. 2 punkten, kan den studerande åläggas att genomgå kontroller och undersökningar som utförs av en

legitimerad yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården, om de är nödvändiga för att utreda den studerandes hälsotillstånd och funktionsförmåga. Universitetet svarar för kostnaderna för kontroller och undersökningar som detta har bestämt att ska utföras.

Universitetet har utan hinder av sekretessbestämmelserna rätt att för bedömning av studierätten få ett skriftligt utlåtande av en av universitetet anvisad läkare med självständig rätt att utöva yrket, av vilket framgår att den studerande har genomgått kontroll eller undersökning för utrönande av hälsotillståndet, samt en på kontrollen eller undersökningen grundad bedömning av den studerandes funktionsförmåga med anledning av de krav på hälsotillståndet som studierna ställer.

Universitetet har utan hinder av sekretessbestämmelserna rätt att av ett annat universitet, en yrkeshögskola och en utbildningsanordnare få sådana nödvändiga uppgifter om beslut om indragning av den studerandes studierätt och grunderna för detta som förutsätts för bedömning av studierätten.

Den studerande ska för bedömning av studierätten enligt 43 a § 2 mom. på begäran av universitetet lämna ett straffregisterutdrag enligt 6 § 3 mom. i straffregisterlagen (770/1993), om den studerande under studierna eller studierelaterad praktik ges uppgifter som i väsentlig grad förutsätter arbete bland minderåriga.

Universitetet har utan hinder av sekretessbestämmelserna rätt att av ett annat universitet få sådana nödvändiga uppgifter om aktuell behandling av indragning av studierätten enligt 43 a § som förutsätts för antagning som studerande, om den studerande har sökt till universitetet som överflyttande studerande.

Universitetet är utan hinder av sekretessbestämmelserna skyldigt att ge Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården sådana uppgifter som är nödvändiga för skötseln av de uppgifter som ålagts verket och som gäller pågående behandling av indragning av studierätten enligt 43 a § samt beslut om indragning av studierätten eller överföring till annan utbildning inklusive beslutsgrunderna.

43 c §

Återställande av studierätt

Den som har fått sin studierätt indragen med stöd av 43 a § 1 mom. 2 punkten kan hos universitetet anhålla om återställande av studierätten. Studierätten ska återställas, om den sökande visar att orsakerna till indragningen av studierätten inte längre föreligger. Den studerande ska lämna universitetet utlåtanden om sitt hälsotillstånd. Beslut om återställande av studierätten fattas av universitetets styrelse.

43 d §

Narkotikatest

Universitetet kan ålägga den studerande att förete ett intyg över narkotikatest, om det finns grundad anledning att misstänka att den studerande är narkotikapåverkad vid studierelaterade praktiska uppgifter eller vid praktik eller att den studerande är narkotikaberoende och om testet är nödvändigt för att klarlägga den studerandes funktionsförmåga och den studerande sköter uppgifter som kräver särskild noggrannhet, pålitlighet, självständig omdömesförmåga eller god reaktionsförmåga och där den studerandes handlande under narkotikapåverkan eller narkotikaberoende

1) allvarligt äventyrar den studerandes eller någon annans liv eller hälsa,

2) allvarligt äventyrar skyddet eller integriteten i fråga om uppgifter som skyddas av sekretessbestämmelserna, eller

3) väsentligt ökar risken för olaga handel med och spridning av sådana ämnen som avses i 3 § 1 mom. 5 punkten i narkotikalagen (373/2008) och som är i universitetets eller i en praktikplats besittning.

Med intyg över narkotikatest avses ett intyg som utfärdats av en av universitetet anvisad legitimerad yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården, av vilket framgår att den studerande har genomgått test för utrönande av användning av sådan narkotika som avses i 3 § 1 mom. 5 punkten i narkotikalagen, samt en på testet grundad utredning om huruvida den studerande har använt narkotika för andra än medicinska ändamål så att

den studerandens funktionsförmåga är nedsatt. Intyget ska visas upp inom en rimlig tid som utsätts av universitetet.

Om avsikten är att kräva intyg över narkotikatest enligt denna paragraf av en studerande, ska universitetet ha skriftliga instruktioner som har gjorts upp med aktörer inom elevvården i syfte att förebygga användningen av rusmedel och för att ingripa i missbruksproblem bland de studerande.

Universitetet svarar för kostnaderna för intyg över narkotikatest som avses i denna paragraf.

På narkotikatestning av studerande tillämpas i övrigt vad som 19 § i lagen om företagshälsovård (1383/2001) föreskrivs om testning av arbetstagare.

45 §

Disciplinärt förfarande

En studerande kan ges en skriftlig varning om han eller hon

- 1) stör undervisningen,
- 2) betar sig våldsamt eller hotfullt,
- 3) gör sig skyldig till fusk eller i övrigt bryter mot universitetets ordning,
- 4) vägrar att visa upp intyg över narkotikatest enligt 43 d §, eller
- 5) enligt en utredning som avses i 43 d § har använt narkotika för andra än medicinska ändamål så att hans eller hennes funktionsförmåga är nedsatt.

Om handlingen eller försummelsen är allvarlig eller om den studerande fortsätter att uppföra sig olämpligt på det sätt som avses i 1 mom. efter en skriftlig varning, kan den studerande avstängas från universitetet för viss tid, högst ett år.

En studerande som stör undervisningen, betar sig våldsamt eller hotfullt eller äventyrar någon annans hälsa eller säkerhet kan bli tillsagd att lämna det rum där undervisningen ges eller en tillställning som arrangeras av universitetet. En studerande kan förvägras rätt att delta i undervisningen för högst tre arbetsdagar, om det föreligger en risk för att säkerheten för en annan studerande eller person som arbetar vid universitetet eller i ett annat undervisningsutrymme äventyras av elevens våldsamma eller hotfulla uppförande

eller om undervisningen eller därtill hörande verksamhet försvåras orimligt mycket på grund av den studerandes störande uppförande.

En studerande som är misstänkt för brott kan för den tid som förundersökningen pågår eller åtalet är anhängigt avhållas från studierna, dock för högst ett år i sänder, om detta är nödvändigt med hänsyn till studierna eller det brott som den studerande misstänks ha gjort sig skyldig till eller omständigheter som har samband med dessa. Om den studerande vägrar att genomgå kontroller och undersökningar enligt 43 b § 1 mom. för konstaterande av hälsotillståndet, kan den studerande avhållas från studierna till dess att han eller hon går med på nödvändiga kontroller och undersökningar. En studerande som vägrar att lämna ett straffregisterutdrag enligt 43 b § 4 mom., kan avhållas från studierna till dess att han eller hon går med på att visa upp ett straffregisterutdrag.

45 a §

Förfarandet i ärenden som gäller indragning av studierätten samt disciplinärenden

Beslut om indragning av studierätten fattas av universitetets styrelse. Innan beslut om indragning av studierätten fattas ska behövlig utredning om ärendet skaffas samt den studerande ges tillfälle att bli hörd.

Beslut om skriftlig varning till en studerande fattas av universitetets rektor och om avstängning av en studerande på viss tid av universitetets styrelse. Innan ett ärende avgörs ska den handling eller försummelse som är orsaken till disciplinstraffet specificeras, behövlig utredning skaffas samt den studerande ges tillfälle att bli hörd i frågan.

Rektorn, en person inom undervisnings- och forskningspersonalen och en praktikhandledare kan i fall som avses i 45 § 3 mom. handla samfällt eller var för sig, och åtgärderna ska registreras. Beslut som avses i 45 § 4 mom. fattas av styrelsen.

Beslut om verkställighet innan ett beslut har vunnit laga kraft och om verkställighetstidpunkten fattas samtidigt som beslut fattas

om indragning av studierätten, avstängning på viss tid eller avhållande från studier.

45 b §

Hantering av känslig information

Uppgifter enligt 37 a § och 43 b—43 d § om hälsotillståndet hos en studerande eller den som ansöker om att bli antagen som studerande får behandlas endast av dem som bereder eller fattar beslut om antagningen av studerande, indragning eller återföring av studierätten eller disciplinåtgärder eller ger utlåtanden i sådana frågor.

Uppgifter om en studerandes straffregisterutdrag enligt 43 a § 2 mom. får behandlas endast av dem som bereder eller fattar beslut om indragning av studierätten.

Universitetet ska definiera de uppgifter som innebär hantering av känslig information.

Universitetet ska förvara den känsliga informationen separat från övriga personuppgifter. Den känsliga informationen ska avföras ur registret omedelbart när det inte längre föreligger någon grund för att bevara den för de lagbestämda uppgifterna, dock senast inom fyra år från det att informationen fördes in i registret.

På hanteringen av personuppgifter tillämpas personuppgiftslagen (523/1999), om inte något annat bestäms i denna lag.

48 §

Målsättning

Undervisnings- och kulturministeriet och varje universitet avtalar för ett visst antal år åt gången om de kvantitativa och kvalitativa mål för universitetets verksamhet som är av central betydelse med tanke på utbildnings- och vetenskapspolitiken och om uppföljningen och utvärderingen av hur dessa mål nås. Styrelseordföranden och rektorn undertecknar avtalet på universitetets vägnar.

Om de olika universitetens mål inte kan samordnas på ett riksomfattande plan eller enligt sektor, får undervisnings- och kulturministeriet i syfte att trygga finansieringen i

fråga om ett enskilt universitet besluta om de kvantitativa och kvalitativa målen till den del de ligger till grund för den finansiering som anvisas universitetet i fråga.

49 §

Grunderna för fastställande av den statliga finansieringen

Undervisnings- och kulturministeriet beviljar universiteten finansiering för de uppgifter som det föreskrivs om i denna lag inom ramen för ett anslag i statsbudgeten.

Det i 1 mom. avsedda anslag i budgeten som anvisats för universiteten det föregående året höjs med undantag av poster av engångsnatur så att det motsvarar den årliga höjningen av kostnadsnivån enligt universitetsindexet. Universitetsindexet består av det allmänna förtjänstnivåindexet, konsumentprisindexet och partiprisindexet.

Undervisnings- och kulturministeriet beviljar universiteten basfinansiering på kalkylerade grunder med beaktande av verksamhetens omfattning och kvalitet och dess genomslagskraft samt på basis av övriga utbildningsmål och vetenskapspolitiska mål. Undervisnings- och kulturministeriet kan också bevilja universiteten resultatbaserad finansiering med anledning av att universitetets verksamhet har varit resultatrik.

Universiteten ersätts för den andel som den mervärdesskatt som ingår i utbildningstjänster enligt 39 och 40 § i mervärdesskattelagen (1501/1993) och i anskaffningar och lokalhyror i anslutning till annan än affärsekonomisk forskning utgör av de kostnader som universiteten orsakas. Ersättningen justeras årligen utifrån det senaste genomsnittliga mervärdesskatteintaget för universiteten.

Undervisnings- och kulturministeriet kan vid beviljandet av finansiering ställa villkor och begränsningar för hur finansieringen används.

Närmare bestämmelser om uträkningen av det universitetsindex och beaktandet av den höjning av kostnadsnivån som avses i 2 mom. samt om kalkyleringen och den interna fördelningen av de finansieringsgrunder som avses i 3 mom. utfärdas genom förord-

ning av statsrådet. Genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet föreskrivs det om de beräkningskriterier som ligger till grund för den finansiering som beviljas på kalkylerade grunder.

50 §

Finansieringen av universitetens gemensamma utgifter

Undervisnings- och kulturministeriet kan inom ramen för ett anslag i statsbudgeten finansiera funktioner som är gemensamma för samtliga universitet.

51 §

Uppföljning och rapportering

Universiteten ska ge undervisnings- och kulturministeriet de uppgifter som ministeriet behöver för utvärdering, utveckling, statistikföring och övrig uppföljning och styrning av utbildning och forskning på det sätt som ministeriet bestämmer.

52 §

Utbetalning

De medel som beviljas för finansieringen av verksamheten betalas till universitetet i jämnstora poster den tredje bankdagen varje månad.

Den resultatbaserade finansiering som avses i 49 § 3 mom. betalas till universiteten på det sätt som undervisnings- och kulturministeriet bestämmer.

53 §

Avbrott i utbetalningen

Undervisnings- och kulturministeriet kan bestämma om avbrott i utbetalningen av den finansiering som avses i denna lag, om

1) det är uppenbart att mottagaren inte längre ordnar sådan verksamhet som finansieringen grundar sig på, eller mottagaren i vä-

sentlig omfattning handlar i strid med bestämmelserna i denna lag, eller

2) de grunder enligt vilka finansieringen har beviljats för ett visst ändamål har förändrats väsentligt eller har varit felaktiga.

55 §

Återkrav

Undervisnings- och kulturministeriet ska bestämma om återkrav av utbetald finansiering, om universitetet har

1) underlåtit att återbetala finansiering som enligt 54 § ska återbetalas,

2) i väsentlig omfattning använt finansieringen för annat ändamål än det som finansieringen beviljades för,

3) lämnat undervisnings- och kulturministeriet felaktiga eller vilseledande uppgifter om någon omständighet som har varit ägnad att väsentligt inverka på beviljandet av finansieringen, dess belopp eller villkor, eller hemlighållit en sådan omständighet, eller

4) i övrigt på ett med 1—3 punkten jämförbart sätt väsentligt brutit mot bestämmelserna om användningen av finansieringen eller villkoren i beslutet om finansieringen.

Undervisnings- och kulturministeriet ska fatta beslut om återkrav inom två år från det att undervisnings- och kulturministeriet har fått kännedom om en omständighet med stöd av vilken utbetalningen av finansieringen kan avbrytas eller upphöra eller finansieringen återkrävas. Ett beslut om återkrav ska dock fattas senast inom fem år efter det att finansieringen utbetalades.

56 §

Ränta och dröjsmålsränta

Om ett belopp som återkrävs inte betalas senast den förfallodag som undervisnings- och kulturministeriet bestämmer ska en årlig dröjsmålsränta betalas på beloppet enligt den räntesats som avses i 4 § 3 mom. i räntelagen.

58 §

Sökande av ändring i beslut om finansiering

I undervisnings- och kulturministeriets beslut om finansiering, beslut enligt 53 § om avbrytande av utbetalning av finansiering, beslut enligt 55 § om återkrav och beslut enligt 57 § om kvittning får rättelse och ändring sökas i enlighet med vad som föreskrivs i 34 § i statsunderstödslagen (688/2001).

71 §

Nationalbibliotekets direktion

Undervisnings- och kulturministeriet gör efter att ha hört biblioteken en framställning till styrelsen för Helsingfors universitetet om medlemmar och ersättare som företräder ministeriet och biblioteken. På förslag av Helsingfors universitet utnämner styrelsen lika många medlemmar och ersättare till direktionen som undervisnings- och kulturministeriets framställning omfattar. Till direktionen utnämns även högst tre medlemmar med ersättare på basis av ett gemensamt förslag från undervisnings- och kulturministeriet och Helsingfors universitet.

83 §

Sökande av ändring i beslut av ett universitet

Ändring i beslut som ett universitet fattat i ett förvaltningsärende får sökas genom besvär hos den förvaltningsdomstol inom vars domkrets universitetets huvudsakliga verksamhetsställe är beläget, i enlighet med bestämmelserna i förvaltningsprocesslagen (586/1996), om inte något annat bestäms i denna lag eller någon annanstans i lag. Besvär över beslut som gäller indragning av studierätten enligt 43 a §, återställande av studierätten enligt 43 c § och varning, avstängning för viss tid och avhållande från studier enligt 45 § ska behandlas skyndsamt.

85 §

Verkställighet av beslut om indragning av studierätten samt disciplinära åtgärder

Ett beslut om indragning av studierätten, avstängning av en studerande på viss tid eller avhållande från studier kan verkställas även om det har överklagats, om förvaltningsdomstolen inte beslutar något annat.

87 §

Utvärdering

I anslutning till undervisnings- och kulturministeriet finns som ett oavhängigt sakkunnigorgan ett råd för utvärdering av högskolorna Närmare bestämmelser om rådet utfärdas genom förordning av statsrådet.

90 §

Beredskapsplaner

Beredskapen övervakas av undervisnings- och kulturministeriet. Om det konstateras brister i beredskapen, kan ministeriet bestämma att bristerna ska avhjälpas.

90 a §

Rätt att få uppgifter

Medlemmarna i universitetets organ, universitetets personal, personer som deltar i undervisningspraktik och personalen på praktikplatsen samt personer som ansvarar för hälsovården för studerande får utan hinder av sekretessbestämmelserna till varandra samt till myndigheter med ansvar för utbildningen och säkerheten ge nödvändiga uppgifter som behövs för att anordna utbildningen på behörigt sätt och för att garantera säkerheten.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Lagens 43 a § 2 mom. tillämpas på studerande som inlett sina studier efter den 31 juli 2011.

Åtgärder som krävs för verkställigheten av _____ denna lag får vidtas innan lagen träder i kraft.

5.

Lag

om ändring av 6 § i straffregisterlagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i straffregisterlagen (770/1993) 6 §, sådan den lyder i lagarna 1093/1999, 505/2002 och 654/2004, som följer:

6 §

En enskild person har rätt att få ett straffregisterutdrag beträffande sig själv för visum, arbetstillstånd, uppehållstillstånd eller något annat motsvarande ändamål.

Utöver vad som bestäms i 1 mom. har en enskild person rätt att få ett straffregisterutdrag beträffande sig själv för att kunna åta sig en uppgift som varaktigt och i väsentlig grad består i att arbeta med minderåriga och där ett utdrag skall tillställas arbetsgivaren eller myndigheten i enlighet med lagen om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som arbetar med barn (504/2002). I utdraget antecknas uppgifter om avgöranden genom vilka personen i fråga har dömts för en sedlighetssårande gärning enligt 17 kap. 18, 18 a eller 19 § i strafflagen, för sexualbrott enligt 20 kap., för dråp enligt 21 kap. 1 §, för mord enligt 21 kap. 2 §, för dråp under förmildrande omständigheter enligt 21 kap. 3 § eller för grov misshandel enligt 21 kap. 6 §, för grovt rån enligt 31 kap. 2 § eller för narkotikabrott enligt 50 kap. i strafflagen. I utdraget antecknas också uppgifter om avgöranden genom vilka personen i fråga har dömts för motsvarande brott med stöd av tidigare lag. Utdraget är avgiftsfritt.

Utöver vad som bestäms i 1 mom. har en studerande rätt att få ett straffregisterutdrag beträffande sig själv för att i sina studier eller inom studierelaterad inläring i arbetet eller praktik kunna åta sig en uppgift som i väsentlig grad består i att arbeta med minderåriga och där ett utdrag ska tillställas utbildningsanordnaren eller högskolan med stöd av lagen om yrkesutbildning (630/1998), lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (631/1998), yrkeshögskolelagen (351/2003) eller universitetslagen (558/2009). I utdraget antecknas samma uppgifter som i ett utdrag som avses i 2 mom. Utdraget är avgiftsfritt.

När uppgifter enligt 1—3 mom. begärs ska ändamålet uppges. Ett utdrag enligt 2 och 3 mom. ges bara till den som utdraget gäller.

I fråga om envars rätt att kontrollera registeruppgifter om honom eller henne själv föreskrivs särskilt. Den som antecknats i straffregistret har dessutom rätt att på begäran få veta till vem och för vilket ändamål det under det senaste året har lämnats ut uppgifter om honom eller henne ur det register som förs med hjälp av automatisk databehandling. Den som har rätt att teckna en juridisk persons namn har, oberoende av det sätt på vilket registret förs, motsvarande kontrollrätt och rätt att få information för den juridiska

personens räkning samt rätt att få ett straffregisterutdrag som gäller den juridiska personen.

Åtgärder som krävs för verkställigheten av denna lag får vidtas innan lagen träder i kraft.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 1 oktober 2010

Republikens President

TARJA HALONEN

Undervisningsminister *Henna Virkkunen*

1.

Lag**om ändring av lagen om yrkesutbildning**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om yrkesutbildning (630/1998) 27 § 2 mom.,
ändras 8 § 1 mom., 9 § 2 mom., 12 § 1 mom., 13 § 2 mom., 20 § 2 mom., 23 § 1 mom., 24 §
3 mom., 27 § 5 mom., 32, 35 och 35 a §, 37 § 1 mom., 39 §, 40 § 3 mom., 42—44 §, 46 §
2 mom., 47 § 1 mom. och 52 § 2 mom.,
av dem 8 § 1 mom. sådant det lyder i lag 1391/2001, 13 § 2 mom., 23 § 1 mom., 32, 35 och
35 a § sådana de lyder i lag 479/2003, 24 § 3 mom. sådant det lyder i lag 972/2009 och 44 §
sådan den lyder i lagarna 479/2003, 601/2005 och 1446/2009 och
fogas till lagen nya 27 a, 27 b, 32 a, 32 b och 34 a § som följer:

Gällande lydelse

8 §

Utbildningsanordnare

Undervisningsministeriet kan bevilja en kommun, samkommun, registrerad sammanslutning eller stiftelse eller ett statligt affärsverk tillstånd att ordna utbildning.

Föreslagen lydelse

8 §

Utbildningsanordnare

Undervisnings- och kulturministeriet kan bevilja en kommun, samkommun, registrerad sammanslutning eller stiftelse eller ett statligt affärsverk tillstånd att ordna utbildning.

9 §

Tillstånd att ordna utbildning

I tillståndet anges utbildningsuppgiften, vilken innehåller behövliga bestämmelser om utbildningsstadier, utbildningsområden, examina, undervisningsspråket, de kommuner i vilka utbildningen kan ordnas, antalet studerande, en särskild utbildningsuppgift, den form i vilken utbildningen ordnas samt andra omständigheter som gäller ordnandet av utbildningen. Om ändring av utbildningsuppgiften beslutar vederbörande ministerium. Ministeriet kan också utan ansökan ändra de bestämmelser som gäller utbildningsområdena, examina och antalet studerande samt andra

9 §

Tillstånd att ordna utbildning

I tillståndet anges utbildningsuppgiften, vilken innehåller behövliga bestämmelser om utbildningsstadier, utbildningsområden, examina, undervisningsspråket, de kommuner i vilka utbildningen kan ordnas, antalet studerande, en särskild utbildningsuppgift, den form i vilken utbildningen ordnas samt andra omständigheter som gäller ordnandet av utbildningen. Om ändring av utbildningsuppgiften beslutar *undervisnings- och kulturministeriet*. Ministeriet kan också utan ansökan ändra de bestämmelser som gäller utbildningsområdena, examina och antalet stude-

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

bestämmelser ifall utbildningsutbudet avsevärt skiljer sig från utbildningsbehovet.

rande samt andra bestämmelser ifall utbildningsutbudet avsevärt skiljer sig från utbildningsbehovet.

12 §

12 §

*Undervisningens omfattning och innehåll**Undervisningens omfattning och innehåll*

Examen inom den grundläggande yrkesutbildningen omfattar minst två år (80 studieveckor). Om utbildningsområdena bestäms genom förordning. Vederbörande ministerium beslutar närmare om examina och deras omfattning.

Examen inom den grundläggande yrkesutbildningen omfattar minst två år (80 studieveckor). Om utbildningsområdena bestäms genom förordning av statsrådet. *Genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet föreskrivs* närmare om examina och deras omfattning.

13 §

13 §

*Beslut om utbildningens mål och grunderna för läroplanen**Beslut om utbildningens mål och grunderna för läroplanen*

Utbildningsstyrelsen beslutar om målen för och det centrala innehållet i de studier som avses i 12 § 2 mom. särskilt för varje utbildningsområde och examen samt om de centrala principerna för samarbetet mellan hemmet och läroanstalten samt för elevvården och om målen för den elevvård som hör till undervisningsväsendet (grunderna för läroplanen).

Utbildningsstyrelsen beslutar om målen för och det centrala innehållet i de studier som avses i 12 § 2 mom. särskilt för varje utbildningsområde och examen samt om de centrala principerna för samarbetet mellan hemmet och läroanstalten samt för elevvården och om målen för den elevvård som hör till undervisningsväsendet (*grunderna för läroplanen*). *I samband med grunderna för läroplanen beslutar utbildningsstyrelsen vid behov om de krav på hälsotillståndet som hänförs till examina.*

20 §

20 §

*Specialundervisning**Specialundervisning*

Vederbörande ministerium kan med stöd av 9 § bestämma att ge utbildningsanordnaren en särskild uppgift som innebär att sörja för ordnande av specialundervisning, den undervisning och handledning som ges i tränings- och rehabiliteringssyfte i samband med special-

Undervisnings- och kulturministeriet kan med stöd av 9 § bestämma att ge utbildningsanordnaren en särskild uppgift som innebär att sörja för ordnande av specialundervisning, den undervisning och handledning som ges i tränings- och rehabiliteringssyfte i samband

undervisningen samt för utvecklings-, handlednings- och stöduppgifter som gäller undervisningen.

med specialundervisningen samt för utvecklings-, handlednings- och stöduppgifter som gäller undervisningen.

23 §

Försök

Undervisningsministeriet kan bevilja tillstånd till ett sådant försök som behövs för att utveckla utbildningen enligt denna lag. Utbildningsstyrelsen kan bevilja tillstånd till sådant försök som avviker från grunderna för läroplanen.

23 §

Försök

Undervisnings- och kulturministeriet kan bevilja tillstånd till ett sådant försök som behövs för att utveckla utbildningen enligt denna lag. Utbildningsstyrelsen kan bevilja tillstånd till sådant försök som avviker från grunderna för läroplanen.

24 §

Utvärdering av utbildningen

För den externa utvärderingen finns i anslutning till undervisningsministeriet ett råd för utbildningsutvärdering som är ett oberoende sakkunnigorgan. Utbildningsstyrelsen utför uppföljningsutvärderingar av de nationella inlärningsresultaten i enlighet med de grunder för läroplanen som avses i 13 §. Undervisningsministeriet utarbetar en utvärderingsplan för den externa utvärderingen av utbildningen och för uppföljningsutvärderingarna av inlärningsresultaten. Genom förordning av statsrådet utfärdas bestämmelser om rådets uppgifter, sammansättning, organisering av verksamheten, beredningen och verkställandet av de ärenden som handläggs i rådet samt utvärderingsplanens innehåll.

24 §

Utvärdering av utbildningen

För den externa utvärderingen finns i anslutning till *undervisnings- och kulturministeriet* ett råd för utbildningsutvärdering som är ett oberoende sakkunnigorgan. Utbildningsstyrelsen utför uppföljningsutvärderingar av de nationella inlärningsresultaten i enlighet med de grunder för läroplanen som avses i 13 §. *Undervisnings- och kulturministeriet* utarbetar en utvärderingsplan för den externa utvärderingen av utbildningen och för uppföljningsutvärderingarna av inlärningsresultaten. Genom förordning av statsrådet utfärdas bestämmelser om rådets uppgifter, sammansättning, organisering av verksamheten, beredningen och verkställandet av de ärenden som handläggs i rådet samt utvärderingsplanens innehåll.

27 §

Grunderna för antagning av studerande

Som studerande kan inte antas en person vars sjukdom eller handikapp utgör ett uppenbart hinder för att delta i utbildningen.

27 §

Grunderna för antagning av studerande

(2 mom. upphävs)

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Den som ansöker om att bli antagen såsom studerande skall ge utbildningsanordnaren de uppgifter om sitt hälsotillstånd som behövs för beslut om antagning.

Vederbörande ministerium kan besluta närmare om grunderna för antagning av studerande.

Undervisnings- och kulturministeriet kan besluta närmare om grunderna för antagning av studerande.

27 a §

Hinder för antagning som studerande

Som studerande kan inte antas någon vars hälsotillstånd eller funktionsförmåga gör att han eller hon inte är lämplig för praktiska uppgifter i anslutning till studierna eller för inläring i arbetet. En omständighet i anslutning till hälsotillståndet eller funktionsförmågan utgör inte ett hinder för antagning som studerande, om detta hinder kan undanröjas med rimliga åtgärder.

I fråga om studier som avses i 32 § ska som hinder för antagning av studerande betraktas beslut om indragning av studierätten enligt 32 § i denna lag, 11 § 6 a punkten i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning, 25 a § i yrkeshögskolelagen (351/2003) eller 43 a § i universitetslagen (558/2009), om omständigheter som har samband med skyddet för andras hälsa och säkerhet förutsätter det.

Utbildningsanordnaren ska ge den som ansöker om att bli antagen som studerande information om vilka krav på hälsotillstånd och andra förutsättningar som hänför sig till studierna.

27 b §

Information om antagning som studerande

Den som ansöker om att bli antagen som studerande ska på begäran av utbildningsanordnaren lämna sådana uppgifter om sitt hälsotillstånd som behövs för bedömning av antagningen.

Den som ansöker om att bli antagen som studerande ska på begäran av utbildningsanordnaren ge information om beslut om indragning av studierätten då det är fråga om

studier som avses i 32 §.

Utbildningsanordnaren har utan hinder av sekretessbestämmelserna rätt att av en annan utbildningsanordnare, yrkeshögskola och universitet få sådana nödvändiga uppgifter om beslut om indragning av den sökandes studierätt och grunderna för detta som förutsätts för antagningen som studerande.

32 §

Förlust av studierätten

En studerande kan förlora sin studierätt, om studierna eller yrkesutövningen kräver särskilda konstnärliga anlag eller andra särskilda anlag som krävs för yrkesutövningen och om det är uppenbart att den studerande inte har förutsättningar att slutföra studierna på behörigt sätt eller att utöva det yrke som leder till en examen. Genom förordning av statsrådet bestäms särskilt på vilka studier denna paragraf tillämpas.

32 §

Indragning av studierätten

När studierna eller utövandet av yrket är förbundna med krav som hänför sig till minderårigas säkerhet eller patient- eller kundsäkerheten eller säkerheten i trafiken kan utbildningsanordnaren dra in studierätten, om den studerande

1) genom att i sina studier upprepade gånger eller allvarligt äventyra någon annans hälsa eller säkerhet har visat sig vara uppenbart olämplig för praktiska uppgifter eller inläring i arbetet i anslutning till studierna,

2) i fråga om hälsotillstånd och funktionsförmåga inte uppfyller villkoren för antagning som studerande enligt 27 a § 1 mom., eller

3) vid ansökan om att bli antagen som studerande har undanhållit sådan information om beslut om indragning av studierätt som avses i 27 b § 2 mom. och som kunde ha utgjort hinder för antagning som studerande.

När studierna eller studierelaterad inläring i arbetet i väsentlig utsträckning förutsätter arbete med minderåriga, kan utbildningsanordnaren dra in studierätten om det behövs i syfte att skydda minderåriga och om den studerande har dömts till straff för ett brott som avses i 17 kap. 18, 18 a eller 19 §, 20 kap., 21 kap. 1, 2, 3 eller 6 §, 31 kap. 2 § eller 50 kap. 1, 2, 3, 4 eller 4 a § i strafflagen (39/1889).

Innan studierätten dras in ska utbildningsanordnaren i samråd med den studerande utreda den studerandes möjligheter att söka sig till någon annan utbildning. Den studerande kan med sitt samtycke överflyttas till sådan annan utbildning hos utbildningsanordnaren i fråga om vilken den studerande uppfyller

antagningsvillkoren.

Genom förordning av statsrådet föreskrivs närmare om de studier som omfattas av denna paragraf.

32 a §

Information om indragning av studierätten

Om det finns grundad anledning att misstänka att en studerande har ett hinder i anslutning till hälsotillståndet eller funktionsförmågan enligt 32 § 1 mom. 2 punkten, kan den studerande åläggas att genomgå kontroller och undersökningar som utförs av en legitimerad yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården, om de är nödvändiga för att utreda den studerandes hälsotillstånd och funktionsförmåga. Utbildningsanordnaren svarar för kostnaderna för kontroller och undersökningar som denna har bestämt att ska utföras.

Utbildningsanordnaren har utan hinder av sekretessbestämmelserna rätt att för bedömning av studierätten få ett skriftligt utlåtande av en av anordnaren anvisad läkare med självständig rätt att utöva yrket, av vilket framgår att den studerande har genomgått kontroll eller undersökning för utrönande av hälsotillståndet, samt en på kontrollen eller undersökningen grundad bedömning av den studerandes funktionsförmåga med anledning av de krav på hälsotillståndet som studierna ställer.

Utbildningsanordnaren har utan hinder av sekretessbestämmelserna rätt att av en annan utbildningsanordnare, en yrkeshögskola och ett universitet få sådana nödvändiga uppgifter om beslut om indragning av den studerandes studierätt och grunderna för detta som förutsätts för bedömning av studierätten.

Den studerande ska för bedömning av studierätten enligt 32 § 2 mom. på begäran av utbildningsanordnaren lämna ett straffregisterutdrag enligt 6 § 3 mom. i straffregisterlagen (770/1993), om den studerande under studierna eller inläring i arbetet sköter uppgifter som i väsentlig grad förutsätter arbete bland minderåriga.

Utbildningsanordnaren är utan hinder av sekretessbestämmelserna skyldig att ge Till-

stånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården sådana uppgifter som är nödvändiga för skötseln av de uppgifter som ålagts verket och som gäller pågående behandling av indragning av studierätten enligt 32 § samt beslut om indragning av studierätten eller överföring till annan utbildning inklusive beslutsgrunderna.

32 b §

Återställande av studierätt

Den som har fått sin studierätt indragen med stöd av 32 § 1 mom. 2 punkten kan hos utbildningsanordnaren anhålla om återställande av studierätten. Studierätten ska återställas, om den sökande visar att orsakerna till indragningen av studierätten inte längre föreligger. Den studerande ska lämna utbildningsanordnaren utlåtanden om sitt hälsotillstånd.

34 a §

Narkotikatest

Utbildningsanordnaren kan ålägga den studerande att förete ett intyg över narkotikatest, om det finns grundad anledning att misstänka att den studerande är narkotikapåverkad i studierelaterade praktiska uppgifter eller inläring i arbetet eller att den studerande är narkotikaberoende och om testet är nödvändigt för att klarlägga den studerandes funktionsförmåga och den studerande sköter uppgifter som kräver särskild noggrannhet, pålitlighet, självständig omdömesförmåga eller god reaktionsförmåga och där den studerandes handlande under narkotikapåverkan eller narkotikaberoende

- 1) allvarligt äventyrar den studerandes eller någon annans liv eller hälsa,*
- 2) allvarligt äventyrar säkerheten i trafiken,*
- 3) allvarligt äventyrar skyddet eller integriteten i fråga om uppgifter som skyddas av sekretessbestämmelserna, eller*
- 4) väsentligt ökar risken för olaga handel med och spridning av sådana ämnen som av-*

ses i 3 § 1 mom. 5 punkten i narkotikalagen (373/2008) och som är i utbildningsanordnarens, en i 16 § avsedd arbetsplats eller en i 17 § avsedd arbetsgivares besittning.

Med intyg över narkotikatest avses ett intyg som utfärdats av en av utbildningsanordnaren anvisad legitimerad yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården, av vilket framgår att den studerande har genomgått test för utrönande av användning av sådan narkotika som avses i 3 § 1 mom. 5 punkten i narkotikalagen, samt en på testet grundad utredning om huruvida den studerande har använt narkotika för andra än medicinska ändamål så att den studerandes funktionsförmåga är nedsatt. Intyget ska visas upp inom en rimlig tid som utsätts av utbildningsanordnaren. Den studerandes vårdnadshavare ska underlättas om att intyg över narkotikatest krävs.

Utbildningsanordnaren ska i samarbete med aktörer inom elevvården göra upp skriftliga instruktioner för förebyggande av användningen av rusmedel och ingripande i missbruksproblem bland de studerande.

Utbildningsanordnaren svarar för kostnaderna för intyg över narkotikatest som avses i denna paragraf.

På narkotikatestning av studerande tillämpas i övrigt vad som 19 § i lagen om företagshälsovård (1383/2001) föreskrivs om testning av arbetstagare.

35 §

Disciplin

En studerande som stör undervisningen eller i övrigt bryter mot ordningen eller gör sig skyldig till fusk kan ges en skriftlig varning. Om förseelsen är allvarlig eller om den studerande fortsätter att uppföra sig olämpligt på ovan avsett sätt efter en skriftlig varning kan den studerande avstängas från läroanstalten för en viss tid, högst ett år, samt uppsägas från elevhemmet för en viss tid eller för den tid som återstår av studierna. Ovan nämnda åtgärder är disciplinära straff.

35 §

Disciplin

En studerande kan ges en skriftlig varning om han eller hon

- 1) stör undervisningen,*
- 2) betar sig våldsamt eller hotfullt,*
- 3) gör sig skyldig till fusk eller i övrigt bryter mot ordningen vid läroanstalten*
- 4) vägrar att visa upp intyg över narkotikatest enligt 34 a §, eller*
- 5) enligt en utredning som avses i 34 a § har använt narkotika för andra än medicinska ändamål så att hans eller hennes funktionsförmåga är nedsatt.*

Om handlingen eller försummelsen är allvarlig eller om den studerande fortsätter att uppföra sig olämpligt på det sätt som avses i

En studerande som stör undervisningen kan bli tillsagd att lämna klassrummet eller ett annat rum där undervisningen ges för den tid som återstår av lektionen, eller en tillställning som arrangeras av läroanstalten.

En studerande kan förvägras rätt att delta i undervisningen för högst den återstående arbetsdagen, om det föreligger en risk för att säkerheten för en annan studerande eller person som arbetar i läroanstalten eller i ett annat undervisningsutrymme äventyras av elevens våldsamma eller hotfulla uppförande eller om undervisningen eller därtill hörande verksamhet försvåras orimligt mycket på grund av den studerandes störande uppförande.

En studerande som är föremål för rannsakan med anledning av brott kan för den tid som rannsakan pågår avstängas från studierna, om detta är motiverat med hänsyn till det brott som den studerande misstänks ha gjort sig skyldig till eller omständigheter som har samband med detta.

35 a §

Förfarandet i disciplinärenden och i ärenden som gäller förlust av studierätten samt verkställighet av disciplinära straff

1 mom. efter en skriftlig varning, kan den studerande avstängas från läroanstalten för viss tid, högst ett år, samt uppsägas från elevhemmet för en viss tid eller för den tid som återstår av studierna.

En studerande som stör undervisningen, betar sig våldsamt eller hotfullt eller äventyrar någon annans hälsa eller säkerhet kan bli tillsagd att lämna klassrummet eller ett annat rum där undervisningen ges för den tid som återstår av lektionen, eller en tillställning som arrangeras av läroanstalten.

En studerande kan förvägras rätt att delta i undervisningen för högst *tre* arbetsdagar, om det föreligger en risk för att säkerheten för en annan studerande eller person som arbetar vid läroanstalten eller i ett annat undervisningsutrymme äventyras av elevens våldsamma eller hotfulla uppförande eller om undervisningen eller därtill hörande verksamhet försvåras orimligt mycket på grund av den studerandes störande uppförande.

En studerande som är *misstänkt för brott* kan för den tid som *förundersökningen* pågår eller *åtalet är anhängigt* avhållas från studierna, dock för högst ett år i sänder, om detta är nödvändigt med hänsyn till *studierna* eller det brott som den studerande misstänks ha gjort sig skyldig till och med beaktande av *säkerhetsaspekter*. Om den studerande vägrar att genomgå kontroller och undersökningar enligt 32 a § 1 mom. för konstaterande av hälsotillståndet, kan den studerande avhållas från studierna till dess att han eller hon går med på nödvändiga kontroller och undersökningar. En studerande som vägrar att lämna ett straffregisterutdrag enligt 32 a § 4 mom., kan avhållas från studierna till dess att han eller hon går med på att visa upp ett straffregisterutdrag.

35 a §

Förfarandet i ärenden som gäller indragning och återställande av studierätten samt disciplinärenden

Beslut om skriftlig varning till en studerande fattas av rektorn. Beslut om indragning och återställande av studierätten, avstängning på viss tid, uppsägning från elevhemmet

samt om avhållande från studier fattas av ett av utbildningsanordnaren tillsatt kollegialt organ. I organet ska ingå representanter för åtminstone utbildningsanordnaren, elevvården, lärarna, arbetslivet och de studerande. Utbildningsanordnaren utser organets ordförande och övriga medlemmar för högst tre år i sänder. I ett ärende som gäller indragning och återställande av studierätten utser utbildningsanordnaren dessutom en representant för det ställe där den studerande får inläring i arbetet. Till ordförande för organet ska utses någon annan medlem än den som företräder de studerande. Den medlem som företräder de studerande ska ha fyllt 15 år. Den medlem som företräder de studerande har rätt att närvara och yttra sig på organets möten. Organets röstberättigade medlemmar handlar under tjänsteansvar. Närmare beslut om organets sätt att arbeta och fatta beslut fattas av utbildningsanordnaren. Två eller flera utbildningsanordnare kan också ha ett gemensamt organ.

Innan beslut om indragning av studierätten fattas ska behövlig expertutredning och annan utredning skaffas, och den studerande och den studerandes vårdnadshavare ska ges tillfälle att yttra sig.

Innan en studerande avstängs från läroanstalten för en viss tid, uppsägs från elevhemmet eller får en skriftlig varning skall den handling eller försummelse som är orsaken till disciplinstraffet preciseras, den studerande höras samt behövlig utredning skaffas. Innan en studerande avstängs från läroanstalten eller uppsägs från elevhemmet skall också hans eller hennes vårdnadshavare höras. Om andra åtgärder enligt 35 § skall den studerandes vårdnadshavare underrättas.

Innan ett beslut om förlust av studierätten enligt 32 § fattas skall den studerande och hans eller hennes vårdnadshavare höras samt behövlig utredning skaffas.

Om disciplinstraff och förlust av studierätten skall ett skriftligt beslut utfärdas och åtgärder enligt 35 § 2 och 3 mom. skall registreras.

Ett beslut om avstängning av en studerande för en viss tid eller om uppsägning från elevhemmet kan verkställas även om det överklagats, om utbildningsanordnaren eller förvaltningsdomstolen inte beslutar något annat.

Innan en studerande avstängs från läroanstalten, uppsägs från elevhemmet eller ges en skriftlig varning, ska den handling eller försummelse som är orsaken till disciplinstraffet specificeras, behövlig utredning skaffas samt den studerande ges tillfälle att yttra sig. Innan en studerande avstängs från läroanstalten eller uppsägs från elevhemmet ska också den studerandes vårdnadshavare höras. Den studerandes vårdnadshavare ska underrättas om andra åtgärder enligt 35 §.

Om disciplinstraff, indragning av studierätten och avhållande från studier ska ett skriftligt beslut meddelas, och åtgärder enligt 35 § 3 och 4 mom. ska registreras.

Beslut om verkställigheten och om dess begynnelsestid skall fattas samtidigt som beslutet om avstängning för en viss tid eller uppsägning från elevhemmet, även om det sistnämnda beslutet inte har vunnit laga kraft.

I fråga om förfarandet i ärenden som avses i denna paragraf gäller dessutom det som bestäms i lagen om förvaltningsförfarande (598/1982).

37 §

Studiesociala förmåner och vissa andra förmåner

Inom den grundläggande yrkesutbildningen är undervisningen avgiftsfri för studerandena. Avgifter kan dock tas ut av sådana studerande som avses i 27 § 4 mom. Vederbörande ministerium kan av särskilda skäl ge tillstånd att ta ut avgifter av studerandena även i andra fall.

39 §

Studiesociala förmåner i läroavtalsutbildningen

Utöver vad som bestäms i 37 § 1 mom. har en studerande i läroavtalsutbildning under den tid som han deltar i teoretisk undervisning rätt att få dagpenning, familjebidrag samt ersättning för rese- och inkvarteringskostnader enligt vad vederbörande ministerium beslutar. Om studeranden lyfter lön för samma tid eller har rätt till andra lagstadgade förmåner än de som bestäms i denna lag, har han dock med avvikelse från det ovan nämnda endast rätt till ersättning för rese- och inkvarteringskostnader.

40 §

Personal

Om behörighetsvillkoren för rektor och lä-

Beslut om verkställighet *innan ett beslut har vunnit laga kraft* och om verkställighetstidpunkten fattas samtidigt som beslut *fattas om indragning av studierätten, avstängning på viss tid, uppsägning från elevhem eller avhållande från studier.*

37 §

Studiesociala förmåner och vissa andra förmåner

Inom den grundläggande yrkesutbildningen är undervisningen avgiftsfri för studerandena. Avgifter kan dock tas ut av sådana studerande som avses i 27 § 4 mom. *Undervisnings- och kulturministeriet* kan av särskilda skäl ge tillstånd att ta ut avgifter av studerandena även i andra fall.

39 §

Studiesociala förmåner i läroavtalsutbildningen

Utöver vad som bestäms i 37 § 1 mom. har en studerande i läroavtalsutbildning under den tid som han eller hon deltar i teoretisk undervisning rätt att få dagpenning, familjebidrag samt ersättning för rese- och inkvarteringskostnader enligt vad *undervisnings- och kulturministeriet* beslutar. Om studeranden lyfter lön för samma tid eller har rätt till andra lagbestämda förmåner än de som bestäms i denna lag, har han eller hon dock med avvikelse från det ovan nämnda endast rätt till ersättning för rese- och inkvarteringskostnader.

40 §

Personal

I fråga om behörighetsvillkoren för rektor

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

rare bestäms genom förordning. Vederbörande ministerium kan av särskilda skäl bevilja dispens från dessa villkor. Ett universitet kan i ett enskilt fall förklara en person behörig att ge yrkesutbildning på något konstområde *enligt vad som bestäms genom förordning*.

och lärare bestäms genom förordning *av statsrådet*. *Undervisnings- och kulturministeriet* kan av särskilda skäl bevilja dispens från dessa villkor. Ett universitet kan i ett enskilt fall förklara en person behörig att ge yrkesutbildning på något konstområde.

42 §

42 §

*Tystnadsplikt***Hantering av känslig information**

Ledamöterna i de organ som svarar för anordnandet av utbildning, personer som avses i 40 § och personer som deltar i undervisningspraktik får inte olovligen för utomstående röja vad de vid skötseln av uppgifter som gäller utbildningen har fått veta om de studerandes, personalens eller familjemedlemmars personliga förhållanden och ekonomiska ställning.

Uppgifter enligt 27 b §, 32 a §, 32 b § och 34 a § om hälsotillstånd hos en studerande eller den som ansöker om att bli antagen som studerande får behandlas endast av dem som bereder eller fattar beslut om antagningen av studerande, indragning eller återställande av studierätten eller disciplinåtgärder eller ger utlåtanden i sådana frågor.

Utan hinder av 1 mom. eller vad som särskilt bestäms om tystnadsplikt får de personer som avses i 1 mom. samt de personer som svarar för skolhälsovården och den övriga elevvården ge varandra samt myndigheter som svarar för utbildningen sådana uppgifter som är nödvändiga för att studierna skall kunna ordnas på ett ändamålsenligt sätt.

Uppgifter om en studerandes straffregisterutdrag enligt 32 a § får behandlas endast av dem som bereder eller fattar beslut om indragning av studierätten.

Utbildningsanordnaren ska definiera de uppgifter som innebär hantering av känslig information.

Utbildningsanordnaren ska förvara den känsliga informationen separat från övriga personuppgifter. Den känsliga informationen ska avföras ur registret omedelbart när det inte längre föreligger någon grund för att bevara den för de lagbestämda uppgifterna, dock senast inom fyra år från det att informationen fördes in i registret.

På hanteringen av personuppgifter tillämpas personuppgiftslagen (523/1999), om inte något annat bestäms i denna lag.

43 §

43 §

*Rätt att få uppgifter***Offentlighet och rätt att få uppgifter**

En utbildningsanordnare har vid skötseln av sina uppgifter rätt att av statliga och kommunala myndigheter få sådana statistikuppgifter och övriga motsvarande uppgifter som förutsätts för planering och ordnande av utbild-

På den verksamhet som avses i denna lag tillämpas lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999).

En utbildningsanordnare har *utan hinder av sekretessbestämmelserna* vid skötseln av sina uppgifter rätt att av statliga och kommunala myndigheter få sådana statistikuppgifter och övriga motsvarande uppgifter som förutsätts

ningen.

Utbildningsanordnaren skall på begäran ge de statliga undervisningsförvaltningsmyndigheterna de uppgifter som de bestämmer och som krävs för utvärdering, utveckling, statistikföring och uppföljning av utbildningen.

för planering och ordnande av utbildningen.

Utbildningsanordnaren ska *utan hinder av sekretessbestämmelserna* på begäran ge de statliga undervisningsförvaltningsmyndigheterna de uppgifter som de bestämmer och som krävs för utvärdering, utveckling, statistikföring och uppföljning av utbildningen.

Medlemmarna i de organ som svarar för anordnande av utbildning, personer som avses i 40 § och personer som deltar i undervisningspraktik, personer som ansvarar för inläring i arbetet på en arbetsplats som avses i 16 § samt personer som ansvarar för hälsovården för studerande och den övriga elevvården får utan hinder av sekretessbestämmelserna till varandra samt till myndigheter med ansvar för utbildningen och säkerheten ge nödvändiga uppgifter som behövs för att anordna utbildningen på behörigt sätt och för att garantera säkerheten.

44 §

Ändringssökande

Ändring i ett sådant beslut av en utbildningsanordnare som avses i denna lag och som gäller varning till en studerande, avstängning av en studerande för viss tid, uppsägning av en studerande från elevhemmet *för viss tid eller för den tid som återstår av studierna*, avhållande från studier *för den tid som brottsrannsakan pågår* eller en förmån eller rättighet enligt 37, 38 och 39 § söks genom besvär hos förvaltningsdomstolen så som bestäms i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

Utän hinder av 1 mom. söks ändring i ett beslut genom besvär hos regionförvaltningsverket så som bestäms i förvaltningsprocesslagen, om beslutet gäller

- 1) antagning av studerande,
- 2) en i 20 § föreskriven individuell plan för hur undervisningen ska ordnas,
- 3) särskilda undervisningsarrangemang enligt 21 §,
- 4) den studietid som bestäms i 31 § eller när en studerande ska anses ha avgått, samt
- 5) förlust av studierätten enligt 32 §.

Ändring i ett beslut som avses i 2 mom. och

44 §

Ändringssökande

Ändring i ett sådant beslut av en utbildningsanordnare som avses i denna lag och som gäller *skriftlig* varning till en studerande, avstängning av en studerande för viss tid, uppsägning från elevhem, *indragning eller återställande av studierätten*, avhållande från studier eller en förmån eller rättighet enligt 37, 38 och 39 § söks genom besvär hos förvaltningsdomstolen så som bestäms i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

Ändring i ett beslut söks genom *rättelse* hos regionförvaltningsverket så som bestäms i förvaltningslagen, om beslutet gäller

- 1) antagning som studerande,
- 2) en i 20 § föreskriven individuell plan för hur undervisningen ska ordnas,
- 3) särskilda undervisningsarrangemang enligt 21 §,
- 4) den studietid som bestäms i 31 § eller när en studerande ska anses ha avgått, samt
- 5) *skyldighet att visa upp ett intyg över narkotikatest enligt 34 a §.*

Ändring i ett beslut som har fattats av regi-

Gällande lydelse

som har fattats av regionförvaltningsverket söks genom besvär hos förvaltningsdomstolen så som bestäms i förvaltningsprocesslagen.

Besvär över ett beslut som gäller varning till en studerande, avstängning för viss tid, uppsägning från elevhemmet för viss tid eller för den tid som återstår av studierna, avhållande från studier *för den tid som brottsrannsakn pågår* eller ett ärende som avses i 2 eller 3 mom. skall anföras inom 14 dagar från att den studerande fick del av beslutet. Ärenden enligt detta moment skall behandlas i brådskande ordning.

Ändring i beslut enligt 25 § om bedömning av en studerande, beslut om tiden och platsen för en namngiven studerandes studier eller beslut om annan individuell uppläggning av studierna får inte sökas genom besvär. Besvär får heller inte anföras i ett ärende som avses i 35 § 2 och 3 mom. I förvaltningsdomstolens avgörande i ett ärende enligt 2 och 4 mom. och i ett beslut med anledning av ett rättelseyrkande som gäller bedömning får ändring inte sökas genom besvär.

46 §

Finansiering

Vederbörande ministerium kan utfärda föreskrifter om de ersättningar som utbildningsanordnarna betalar till arbetsgivarna för utbildning som ordnas på en arbetsplats i sam-

Föreslagen lydelse

onförvaltningsverket med anledning av rättelseyrkande söks genom besvär hos förvaltningsdomstolen så som bestäms i förvaltningsprocesslagen.

Besvär över beslut som gäller *skriftlig* varning till en studerande, avstängning för viss tid, uppsägning från elevhem, *indragning eller återställande av studierätten*, avhållande från studier eller ett ärende som avses i 3 mom. samt rättelse i ett beslut som avses i 2 mom. ska anföras inom 14 dagar från *delgåendet* av beslutet. Ärenden enligt detta moment ska behandlas *skyndsamt*.

Ett beslut om avstängning av en studerande på viss tid, uppsägning från elevhem, indragning av studierätten eller avhållande från studier kan verkställas även om det har överklagats, om förvaltningsdomstolen inte beslutar något annat.

Ändring i beslut enligt 25 § om bedömning av en studerande, beslut om tiden och platsen för en namngiven studerandes studier eller beslut om annan individuell uppläggning av studierna får inte sökas genom besvär. Besvär får inte heller anföras i ett ärende som avses i 35 § 3 och 4 mom. *I ett beslut i vilket rättelse får sökas enligt 2 mom. får ändring inte sökas genom besvär.* I förvaltningsdomstolens avgörande i ett ärende enligt 2 mom. och i ett beslut med anledning av ett rättelseyrkande som gäller bedömning får ändring inte sökas genom besvär.

Ändring i förvaltningsdomstolens beslut om indragning eller återställande av studierätten söks genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen så som bestäms i förvaltningsprocesslagen. Ändring i förvaltningsdomstolens beslut varigenom har avgjorts något annat ärende enligt 4 mom. får inte sökas genom besvär.

46 §

Finansiering

Genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet föreskrivs om de ersättningar som utbildningsanordnarna betalar till arbetsgivarna för utbildning som ordnas på en

band med de praktiska arbetsuppgifterna.

arbetsplats i samband med de praktiska arbetsuppgifterna.

47 §

Avgifter som tas ut av de studerande

Om grunderna för avgifter som tas ut av de studerande med stöd av denna lag bestämmer vederbörande ministerium i tillämpliga delar enligt vad som bestäms om offentligrättsliga prestationer i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992).

47 §

Avgifter som tas ut av de studerande

Genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet föreskrivs om grunderna för avgifter som tas ut av de studerande med stöd av denna lag enligt vad som bestäms om offentligrättsliga prestationer i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992).

52 §

Övergångsbestämmelse som gäller tillstånd att ordna utbildning

Tillstånd att upprätthålla en läroanstalt som har beviljats med stöd av de lagar som nämns i 50 § 2 mom. ändras när denna lag träder i kraft till sådana tillstånd att ordna utbildning som avses i 9 §. En utbildningsanordnare som när denna lag träder i kraft driver en specialyrkesläroanstalt, har en sådan särskild utbildningsuppgift som avses i 20 § 2 mom., om inte vederbörande ministerium beslutar något annat.

52 §

Övergångsbestämmelse som gäller tillstånd att ordna utbildning

Tillstånd att upprätthålla en läroanstalt som har beviljats med stöd av de lagar som nämns i 50 § 2 mom. ändras när denna lag träder i kraft till sådana tillstånd att ordna utbildning som avses i 9 §. En utbildningsanordnare som när denna lag träder i kraft driver en specialyrkesläroanstalt, har en sådan särskild utbildningsuppgift som avses i 20 § 2 mom., om inte undervisnings- och kulturministeriet beslutar något annat.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Lagens 32 § 2 mom. tillämpas dock endast på studerande som inlett sina studier efter den 31 juli 2011.

Åtgärder som krävs för verkställigheten av denna lag får vidtas innan lagen träder i kraft.

2.

Lag**om ändring av lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (631/1998) 4 § 1 mom., 5 § 3 mom., 11, 13 och 13 a §, 15 § 3 mom., 16 § 4 och 5 punkten och 22 § 2 mom.,

av dem 4 § 1 mom. sådant det lyder i lag 1392/2001, 5 § 3 mom. och 13 § sådana de lyder i lag 1013/2005, 11 § sådan den lyder i lagarna 480/2003 och 1013/2005, 13 a § sådan den lyder i lag 1210/2000 och 15 § 3 mom. sådant det lyder i lag 973/2009 som följer:

Gällande lydelse

4 §

Utbildningsanordnare

Undervisningsministeriet kan bevilja en kommun, samkommun, registrerad sammanslutning eller stiftelse eller ett statligt affärsverk tillstånd att ordna utbildning som förbereder för yrkesexamen eller specialyrkesexamen samt yrkesinriktad tilläggsutbildning. Om beviljande av tillstånd att ordna utbildning som förbereder för en yrkesinriktad grundexamen som avläggs såsom fristående examen bestäms i 9 § lagen om yrkesutbildning.

5 §

Tillstånd att ordna utbildning

Beslut om ändring av tillståndet fattas av undervisningsministeriet. Ministeriet kan också utan ansökan ändra utbildningsuppgiften samt andra bestämmelser, om utbildningsutbudet avsevärt skiljer sig från utbildningsbehovet. Ministeriet kan också utan ansökan ändra antalet studerandeårsverken eller läroavtal som ingår i tillståndet, om utbildningsanordnaren har ordnat utbildning till avsevärt mindre volym än vad som anges i tillståndet. Ministeriet kan återkalla ett tillstånd

Föreslagen lydelse

4 §

Utbildningsanordnare

Undervisnings- och kulturministeriet kan bevilja en kommun, samkommun, registrerad sammanslutning eller stiftelse eller ett statligt affärsverk tillstånd att ordna utbildning som förbereder för yrkesexamen eller specialyrkesexamen samt yrkesinriktad tilläggsutbildning. I fråga om beviljande av tillstånd att ordna utbildning som förbereder för en yrkesinriktad grundexamen som avläggs såsom fristående examen bestäms i 9 § lagen om yrkesutbildning.

5 §

Tillstånd att ordna utbildning

Beslut om ändring av tillståndet fattas av *undervisnings- och kulturministeriet*. Ministeriet kan också utan ansökan ändra utbildningsuppgiften samt andra bestämmelser, om utbildningsutbudet avsevärt skiljer sig från utbildningsbehovet. Ministeriet kan också utan ansökan ändra antalet studerandeårsverken eller läroavtal som ingår i tillståndet, om utbildningsanordnaren har ordnat utbildning till avsevärt mindre volym än vad som anges i tillståndet. *Undervisnings- och kulturmini-*

att ordna utbildning, om tilläggsutbildning inte längre ordnas eller utbildningen inte längre uppfyller de krav som annars föreskrivs i 1 mom. för beviljande av tillstånd eller om utbildningen i övrigt ordnas i strid med denna lag eller bestämmelser eller föreskrifter som har utfärdats med stöd av den. Innan tillståndet återkallas skall undervisningsministeriet vid behov bereda utbildningsanordnaren möjlighet att avhjälpa bristerna.

steriet kan återkalla ett tillstånd att ordna utbildning, om tilläggsutbildning inte längre ordnas eller utbildningen inte längre uppfyller de krav som annars föreskrivs i 1 mom. för beviljande av tillstånd eller om utbildningen i övrigt ordnas i strid med denna lag eller bestämmelser eller föreskrifter som har utfärdats med stöd av den. Innan tillståndet återkallas skall *undervisnings- och kulturministeriet* vid behov bereda utbildningsanordnaren möjlighet att avhjälpa bristerna.

11 §

Hänvisningsbestämmelse om studerandes rättigheter och skyldigheter

På utbildning enligt denna lag tillämpas dessutom följande bestämmelser om studerandes rättigheter och skyldigheter i lagen om yrkesutbildning:

1) bestämmelserna i 26 § 1 mom. om rätten att fritt söka sig till yrkesutbildning, med undantag för personalutbildning,

2) bestämmelserna i 27 § 3 och 5 mom. om grunderna för antagning av studerande,

3) bestämmelserna i 28 § om rätt till en trygg studiemiljö,

4) bestämmelserna i 29 § om rätt till undervisning,

5) bestämmelserna i 30 § om tillgodoräkande av studier, i tillämpliga delar,

6) bestämmelserna i andra meningen i 31 § 2 mom. om när en studerande kan anses ha avgått,

7) bestämmelserna i 33 § om tystnadsplikt för studerande,

8) bestämmelserna i 34 § om studerandes skyldigheter,

11 §

Hänvisningsbestämmelse om studerandes rättigheter och skyldigheter

På utbildning enligt denna lag tillämpas dessutom följande bestämmelser om studerandes rättigheter och skyldigheter i lagen om yrkesutbildning:

1) bestämmelserna i 26 § 1 mom. om rätten att fritt söka sig till yrkesutbildning, med undantag för personalutbildning,

2) bestämmelserna i 27 § 3 och 5 mom. om grunderna för antagning av studerande,

3) *bestämmelserna i 27 a § om hinder för antagning som studerande,*

4) *bestämmelserna i 27 b § om information om antagning som studerande,*

5) bestämmelserna i 28 § om rätt till en trygg studiemiljö,

6) bestämmelserna i 29 § om rätt till undervisning,

7) bestämmelserna i 30 § om tillgodoräkande av studier, i tillämpliga delar,

8) bestämmelserna i andra meningen i 31 § 2 mom. om när en studerande kan anses ha avgått,

9) *bestämmelserna i 32 § om indragning av studierätten,*

10) *bestämmelserna i 32 a § om information om indragning av studierätten,*

11) *bestämmelserna i 32 b § om återställande av studierätten,*

12) bestämmelserna i 33 § om tystnadsplikt för studerande,

13) bestämmelserna i 34 § om studerandes skyldigheter,

14) *bestämmelserna i 34 a § om narkotika-*

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

- 9) bestämmelserna i 35 § om disciplin,
 10) bestämmelserna i 35 a § om förfarandet i disciplinärenden och i ärenden som gäller förlust av studierätten samt verkställighet av disciplinära straff, i tillämpliga delar,
 11) bestämmelserna i 35 b § om avlägsnande av en studerande som uppför sig störande eller äventyrlig säkerheten,
 12) bestämmelserna i 35 c § om verkningar av anhängigt åtal och domstols beslut på disciplinärt förfarande,
 13) bestämmelserna i 36 § om hörande av studerande,
 14) bestämmelserna i 37 a § om elevvård, samt
 15) bestämmelserna i 39 § om studiesociala förmåner i läroavtalsutbildningen.

13 §

Beslut om examina och grunderna för dem

Bestämmelser om vilka examina som kan avläggas genom fristående examina utfärdas genom förordning av undervisningsministeriet.

I grunderna för examina anges den yrkesskicklighet som krävs i examen, de delar som examen består av och de kompetensområden som eventuellt bildas av dem, de sätt på vilka yrkesskickligheten visas samt de allmänna grunderna för bedömning av examen. Utbildningsstyrelsen beslutar om grunderna för examina.

13 a §

Information om utbildningen

Utbildningsanordnaren skall sörja för att information om utbildningen och om förfarandet vid ansökan till utbildningen finns allmänt tillgänglig. Närmare bestämmelser om informationen om utbildningen utfärdas vid behov genom förordning av undervisningsministeriet. Vad som bestäms i denna paragraf gäller inte personalutbildning.

test,

- 15) bestämmelserna i 35 § om disciplin,
 16) bestämmelserna i 35 a § om förfarandet i ärenden som gäller indragning och återställande av studierätten samt disciplinärenden,
 17) bestämmelserna i 35 b § om avlägsnande av en studerande som uppför sig störande eller äventyrlig säkerheten,
 18) bestämmelserna i 35 c § om verkningar av anhängigt åtal och domstols beslut på disciplinärt förfarande,
 19) bestämmelserna i 36 § om hörande av studerande,
 20) bestämmelserna i 37 a § om elevvård, samt
 21) bestämmelserna i 39 § om studiesociala förmåner i läroavtalsutbildningen.

13 §

Beslut om examina och grunderna för dem

Bestämmelser om vilka examina som kan avläggas genom fristående examina utfärdas genom förordning av *undervisnings- och kulturministeriet*.

I grunderna för examina anges den yrkesskicklighet som krävs i examen, de delar som examen består av och de kompetensområden som eventuellt bildas av dem, de sätt på vilka yrkesskickligheten visas samt de allmänna grunderna för bedömning av examen. Utbildningsstyrelsen beslutar om grunderna för examina. *I samband med det beslutar utbildningsstyrelsen vid behov om de krav på hälsotillståndet som hänförs till examina.*

13 a §

Information om utbildningen

Utbildningsanordnaren skall sörja för att information om utbildningen och om förfarandet vid ansökan till utbildningen finns allmänt tillgänglig. Närmare bestämmelser om informationen om utbildningen utfärdas vid behov genom förordning av *undervisnings- och kulturministeriet*. Vad som bestäms i denna paragraf gäller inte personalutbildning.

15 §

Utvärdering av utbildningen

För den externa utvärderingen finns i anslutning till undervisningsministeriet ett råd för utbildningsutvärdering som är ett oberoende sakkunnigorgan. Utbildningsstyrelsen utför uppföljningsutvärderingar av de nationella inlärningsresultaten i enlighet med de grunder för examina som avses i 13 §. Undervisningsministeriet utarbetar en utvärderingsplan för den externa utvärderingen av utbildningen och för uppföljningsutvärderingarna av inlärningsresultaten. Genom förordning av statsrådet utfärdas bestämmelser om rådets uppgifter, sammansättning, organisering av verksamheten, beredningen och verkställandet av de ärenden som handläggs i rådet samt utvärderingsplanens innehåll.

16 §

Tillämpning av vissa bestämmelser i lagen om yrkesutbildning

På utbildning och examina enligt denna lag tillämpas dessutom följande bestämmelser i lagen om yrkesutbildning:

-
- 4) bestämmelserna i 42 § om tystnadsplikt,
5) bestämmelserna i 43 § om rätt att få uppgifter,
-

22 §

Övergångsbestämmelse som gäller tillstånd att ordna utbildning

Tillstånd att upprätthålla en läroanstalt som har beviljats med stöd av de lagar som nämns i 20 § 2 mom. ändras när denna lag träder i kraft till tillstånd att ordna utbildning. Veder-

15 §

Utvärdering av utbildningen

För den externa utvärderingen finns i anslutning till *undervisnings- och kulturministeriet* ett råd för utbildningsutvärdering som är ett oberoende sakkunnigorgan. Utbildningsstyrelsen utför uppföljningsutvärderingar av de nationella inlärningsresultaten i enlighet med de grunder för examina som avses i 13 §. *Undervisnings- och kulturministeriet* utarbetar en utvärderingsplan för den externa utvärderingen av utbildningen och för uppföljningsutvärderingarna av inlärningsresultaten. Genom förordning av statsrådet utfärdas bestämmelser om rådets uppgifter, sammansättning, organisering av verksamheten, beredningen och verkställandet av de ärenden som handläggs i rådet samt utvärderingsplanens innehåll.

16 §

Tillämpning av vissa bestämmelser i lagen om yrkesutbildning

På utbildning och examina enligt denna lag tillämpas dessutom följande bestämmelser i lagen om yrkesutbildning:

-
- 4) bestämmelserna i 42 § om *hantering av känslig information*,
5) bestämmelserna i 43 § om *offentlighet* och rätt att få uppgifter,
-

22 §

Övergångsbestämmelse som gäller tillstånd att ordna utbildning

Tillstånd att *driva* en läroanstalt som har beviljats med stöd av de lagar som nämns i 20 § 2 mom. ändras när denna lag träder i kraft till tillstånd att ordna utbildning. Un-

Gällande lydelse

börande ministerium beslutar vid behov om ändring av de bestämmelser som ingår i tillstånden så att de överensstämmer med denna lag.

Föreslagen lydelse

dervisnings- och kulturministeriet beslutar vid behov om ändring av de bestämmelser som ingår i tillstånden så att de överensstämmer med denna lag.

*Denna lag träder i kraft den 20 .
Åtgärder som krävs för verkställigheten av denna lag får vidtas innan lagen träder i kraft.*

3.

Lag**om ändring av yrkeshögskolelagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i yrkeshögskolelagen (351/2003) 1 §, 7 § 2 mom., 8 § 2 och 3 mom., 9 § 2 mom., 13 § 1 mom., 19 § 3 mom., 20 § 1 mom., 26 a, 28, 33 och 40 §, 42 § 1 och 5 mom. samt 43 a §,
 av dem 7 § 2 mom., 9 § 2 mom., 13 § 1 mom., 20 § 1 mom., 42 § 1 mom. och 43 a § sådana de lyder i lag 564/2009 samt 26 a § sådan den lyder i lag 1505/2007, och
fogas till lagen nya 20 a, 24 a, 25 a—25 d, 28 a och 28 b § som följer:

Gällande lydelse

1 §

Lagens tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på yrkeshögskolor som hör till undervisningsministeriets ansvarsområde.

7 §

Utbildningsavgift

Tillstånd att ändra en yrkeshögskolas utbildningsavgift i fråga om verksamhetsorterna beviljas av undervisningsministeriet.

8 §

Målsättning

Undervisningsministeriet kommer för ett visst antal år åt gången överens med yrkeshögskolans huvudman och yrkeshögskolan om vilka mål som med tanke på den nationella högskolepolitiken är av central betydelse i yrkeshögskolans verksamhet och om uppföljningen av målen samt om viktiga riksomfattande utvecklingsprojekt.

Föreslagen lydelse

1 §

Lagens tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på yrkeshögskolor som hör till *undervisnings- och kulturministeriets* ansvarsområde

7 §

Utbildningsavgift

Tillstånd att ändra en yrkeshögskolas utbildningsavgift i fråga om verksamhetsorterna beviljas av *undervisnings- och kulturministeriet*.

8 §

Målsättning

Undervisnings- och kulturministeriet kommer för ett visst antal år åt gången överens med yrkeshögskolans huvudman och yrkeshögskolan om vilka mål som med tanke på den nationella högskolepolitiken är av central betydelse i yrkeshögskolans verksamhet och om uppföljningen av målen samt om viktiga riksomfattande utvecklingspro-

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Om det inte annars är möjligt att på riksnivå eller regional nivå samordna de enskilda yrkeshögskolornas mål i fråga om volymer, kan undervisningsministeriet bestämma det antal studerande som får inleda studier vid yrkeshögskolorna genom att ange det totala antalet nybörjarplatser, vid behov helt eller delvis särskilt för varje examen.

9 §

Utvärdering av kvaliteten

I anslutning till undervisningsministeriet finns som ett oavhängigt sakkunnigorgan ett råd för utvärdering av högskolorna, som det föreskrivs närmare om genom förordning av statsrådet.

13 §

Rektor, prorektor och den övriga högsta ledningen

Rektorn leder yrkeshögskolans verksamhet samt behandlar och avgör ärenden som gäller yrkeshögskolans interna förvaltning, om inte något annat föreskrivs i lag, i förordning av statsrådet eller undervisningsministeriet eller i yrkeshögskolans stadgar.

19 §

Utbildningsprogram och undervisningsplaner

Undervisningsministeriet beslutar om utbildningsprogrammen på framställning av yrkeshögskolan, enligt vad som närmare föreskrivs genom förordning av statsrådet. Yrkeshögskolan beslutar om utbildningsprogrammets undervisningsplaner enligt vad som bestäms i yrkeshögskolans examensstadga.

jekt.

Om det inte annars är möjligt att på riksnivå eller regional nivå samordna de enskilda yrkeshögskolornas mål i fråga om volymer, kan *undervisnings- och kulturministeriet* bestämma det antal studerande som får inleda studier vid yrkeshögskolorna genom att ange det totala antalet nybörjarplatser, vid behov helt eller delvis särskilt för varje examen.

9 §

Utvärdering av kvaliteten

I anslutning till *undervisnings- och kulturministeriet* finns som ett oavhängigt sakkunnigorgan ett råd för utvärdering av högskolorna. Närmare bestämmelser om rådet utfärdas genom förordning av statsrådet.

13 §

Rektor, prorektor och den övriga högsta ledningen

Rektorn leder yrkeshögskolans verksamhet samt behandlar och avgör ärenden som gäller yrkeshögskolans interna förvaltning, om inte något annat föreskrivs i lag, i förordning av statsrådet eller *undervisnings- och kulturministeriet* eller i yrkeshögskolans stadgar.

19 §

Utbildningsprogram och undervisningsplaner

Undervisnings- och kulturministeriet beslutar om utbildningsprogrammen på framställning av yrkeshögskolan. Genom förordning av statsrådet föreskrivs om innehållet i ministeriets beslut. Yrkeshögskolan beslutar om utbildningsprogrammets undervisningsplaner.

6 kap.

Studerande

20 §

Behörighet för yrkeshögskolestudier

Till studier som leder till yrkeshögskoleexamen kan antas den som har avlagt eller fullgjort

1) gymnasiets lärokurs eller en examen som avses i lagen om anordnande av studentexamen (672/2005),

2) yrkesinriktad grundexamen eller motsvarande tidigare studier, enligt vad som närmare föreskrivs genom förordning av undervisningsministeriet,

3) sådan yrkesinriktad grundexamen, yrkesexamen, specialyrkesexamen eller motsvarande tidigare examen som avses i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (631/1998), enligt vad som närmare föreskrivs genom förordning av undervisningsministeriet, eller

4) utländsk utbildning som i landet i fråga ger behörighet för högskolestudier.

6 kap.

Studerande

20 §

Behörighet för yrkeshögskolestudier

Till studier som leder till yrkeshögskoleexamen kan antas den som har avlagt eller fullgjort

1) gymnasiets lärokurs eller en examen som avses i lagen om anordnande av studentexamen (672/2005),

2) yrkesinriktad grundexamen eller motsvarande tidigare studier, enligt vad som närmare föreskrivs genom förordning av *undervisnings- och kulturministeriet*,

3) sådan yrkesinriktad grundexamen, yrkesexamen, specialyrkesexamen eller motsvarande tidigare examen som avses i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (631/1998), enligt vad som närmare föreskrivs genom förordning av *undervisnings- och kulturministeriet*, eller

4) utländsk utbildning som i landet i fråga ger behörighet för högskolestudier.

20 a §

Hinder för antagning som studerande samt tillgång till information om antagningen av studerande

Om kraven i 25 a § på säkerhet vid studierna så förutsätter, kan som studerande inte antas någon vars hälsotillstånd eller funktionsförmåga gör att han eller hon inte är lämplig för praktiska uppgifter eller praktik i anslutning till studierna. En omständighet i anslutning till hälsotillståndet eller funktionsförmågan utgör inte ett hinder för antagning som studerande, om detta hinder kan undanröjas med rimliga åtgärder.

I fråga om studier som avses i 25 a § ska som hinder för antagning av studerande beaktas beslut om indragning av studierätten enligt 32 § i lagen om yrkesutbildning

(630/1998), 11 § 6 a punkten i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning, 25 a § i denna lag eller 43 a § i universitetslagen (558/2009), om omständigheter som har samband med skyddet för andras hälsa och säkerhet förutsätter det.

Yrkeshögskolan ska ge den som ansöker om att bli antagen som studerande information om vilka krav på hälsotillstånd och andra förutsättningar som hänför sig till studierna.

Den som ansöker om att bli antagen som studerande ska på begäran av yrkeshögskolan lämna sådana uppgifter om sitt hälsotillstånd som behövs för bedömning av antagningen. Den som ansöker om att bli antagen som studerande ska på begäran av yrkeshögskolan ge information om beslut om indragning av studierätten då det är fråga om studier som avses i 25 a §.

Yrkeshögskolan har utan hinder av sekretessbestämmelserna rätt att av en annan yrkeshögskola, ett universitet och en utbildningsanordnare få sådana nödvändiga uppgifter om beslut om indragning av den sökandes studierätt och grunderna för detta som förutsätts för antagningen som studerande.

24 a §

Rätt till trygg studiemiljö

Den studerande har rätt till en trygg studiemiljö.

Yrkeshögskolan kan godkänna en ordningsstadga eller utfärda andra ordningsbestämmelser som främjar den interna ordningen på yrkeshögskolan, ostörda studier samt tryggheten och trivseln i yrkeshögskolesamfundet.

I den ordningsstadga och andra ordningsbestämmelser som avses i 2 mom. kan det utfärdas sådana regler om de praktiska arrangemangen och ett korrekt uppförande som är nödvändiga för tryggheten och trivseln i yrkeshögskolesamfundet. Dessutom kan regler utfärdas om hur yrkeshögskolans egendom får hanteras samt om hur man får vistas och röra sig i yrkeshögskolans lokaler och på dess område.

25 a §

Indragning av studierätten

När studierna är förbundna med krav som hänför sig till minderårigas säkerhet eller patient- eller kundsäkerheten eller säkerheten i trafiken kan yrkeshögskolan dra in studierätten om den studerande

1) genom att i sina studier upprepade gånger eller allvarligt äventyra någon annans hälsa eller säkerhet har visat sig vara uppenbart olämplig för praktiska uppgifter eller praktik i anslutning till studierna,

2) i fråga om hälsotillstånd och funktionsförmåga inte uppfyller villkoren för antagning som studerande enligt 20 a § 1 mom., eller

3) vid ansökan om att bli antagen som studerande har undanhållit sådan information om beslut om indragning av studierätt som avses i 20 a § 2 mom. och som kunde ha utgjort hinder för antagning som studerande.

När studierna eller studierelaterad praktik i väsentlig utsträckning förutsätter arbete med minderåriga, kan yrkeshögskolan dra in studierätten om det behövs i syfte att skydda minderåriga och om den studerande har dömts till straff för ett brott som avses i 17 kap. 18, 18 a eller 19 §, 20 kap., 21 kap. 1, 2, 3 eller 6 §, 31 kap. 2 § eller 50 kap. 1, 2, 3, 4 eller 4 a § i strafflagen (39/1889).

Innan studierätten dras in ska yrkeshögskolan i samråd med den studerande utreda den studerandes möjligheter att söka sig till någon annan utbildning. Den studerande kan med sitt samtycke överflyttas till sådan annan utbildning inom yrkeshögskolan i fråga om vilken den studerande uppfyller antagningsvillkoren.

Genom förordning av statsrådet föreskrivs närmare om de studier som omfattas av denna paragraf.

25 b §

Information om indragning av studierätten

Om det finns grundad anledning att misstänka att en studerande har ett hinder i an-

slutning till hälsotillståndet eller funktionsförmågan enligt 25 a § 1 mom. 2 punkten, kan den studerande åläggas att genomgå kontroller och undersökningar som utförs av en legitimerad yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården, om de är nödvändiga för att utreda den studerandes hälsotillstånd och funktionsförmåga. Yrkeshögskolan svarar för kostnaderna för kontroller och undersökningar som denna har bestämt att ska utföras.

Yrkeshögskolan har utan hinder av sekretessbestämmelserna rätt att för bedömning av studierätten få ett skriftligt utlåtande av en av yrkeshögskolan anvisad läkare med självständig rätt att utöva yrket, av vilket framgår att den studerande har genomgått kontroll eller undersökning för utrönande av hälsotillståndet, samt en på kontrollen eller undersökningen grundad bedömning av den studerandes funktionsförmåga med anledning av de krav på hälsotillståndet som studierna ställer.

Yrkeshögskolan har utan hinder av sekretessbestämmelserna rätt att av en annan yrkeshögskola, ett universitet och en utbildningsanordnare få sådana nödvändiga uppgifter om beslut om indragning av den studerandes studierätt och grunderna för detta som förutsätts för bedömning av studierätten.

Den studerande ska för bedömning av studierätten enligt 25 a § 2 mom. på begäran av yrkeshögskolan lämna ett straffregisterutdrag enligt 6 § 3 mom. i straffregisterlagen (770/1993), om den studerande under studierna eller studierelaterad praktik ges uppgifter som i väsentlig grad förutsätter arbete bland minderåriga.

Yrkeshögskolan har utan hinder av sekretessbestämmelserna rätt att av en annan yrkeshögskola få sådana nödvändiga uppgifter om aktuell behandling av indragning av studierätten enligt 25 a § som förutsätts för antagning som studerande, om den studerande har sökt till yrkeshögskolan som överflyttande studerande.

Yrkeshögskolan är utan hinder av sekretessbestämmelserna skyldig att ge Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården sådana uppgifter som är nödvändiga för skötseln av de uppgifter som ålagts verket och som gäller pågående behandling av in-

dragning av studierätten enligt 25 a § samt beslut om indragning av studierätten eller överföring till annan utbildning inklusive beslutsgrunderna.

25 c §

Återställande av studierätt

Den som har fått sin studierätt indragen med stöd av 25 a § 1 mom. 2 punkten kan hos yrkeshögskolan anhålla om återställande av studierätten. Studierätten ska återställas, om den sökande visar att orsakerna till indragningen av studierätten inte längre föreligger. Den studerande ska lämna yrkeshögskolan utlåtanden om sitt hälsotillstånd. Beslut om återställande av studierätten fattas av yrkeshögskolans styrelse.

25 d §

Narkotikatest

Yrkeshögskolan kan ålägga den studerande att förete ett intyg över narkotikatest, om det finns grundad anledning att misstänka att den studerande är narkotikapåverkad i studierelaterade praktiska uppgifter eller praktik eller att den studerande är narkotikaberoende och om testet är nödvändigt för att klarlägga den studerandes funktionsförmåga och den studerande sköter uppgifter som kräver särskild noggrannhet, pålitlighet, självständig omdömesförmåga eller god reaktionsförmåga och där den studerandes handlande under narkotikapåverkan eller narkotikaberoende

1) allvarligt äventyrar den studerandes eller någon annans liv eller hälsa,

2) allvarligt äventyrar säkerheten i trafiken,

3) allvarligt äventyrar skyddet eller integriteten i fråga om uppgifter som skyddas av sekretessbestämmelserna, eller

4) väsentligt ökar risken för olaga handel med och spridning av sådana ämnen som avses i 3 § 1 mom. 5 punkten i narkotikalagen (373/2008) och som är i yrkeshögskolans eller i dess huvudmans eller i en praktikplats

besittning.

Med intyg över narkotikatest avses ett intyg som utfärdats av en av yrkeshögskolan anvisad legitimerad yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården, av vilket framgår att den studerande har genomgått test för uträkning av användning av sådan narkotika som avses i 3 § 1 mom. 5 punkten i narkotikalagen, samt en på testet grundad utredning om huruvida den studerande har använt narkotika för andra än medicinska ändamål så att den studerandens funktionsförmåga är nedsatt. Intyget ska visas upp inom en rimlig tid som utsätts av yrkeshögskolan.

Om avsikten är att kräva intyg över narkotikatest enligt denna paragraf av en studerande, ska yrkeshögskolan ha skriftliga instruktioner som har gjorts upp med aktörer inom elevvården i syfte att förebygga användningen av rusmedel och för att ingripa i missbruksproblem bland de studerande.

Yrkeshögskolan svarar för kostnaderna för intyg över narkotikatest som avses i denna paragraf.

På narkotikatestning av studerande tillämpas i övrigt vad som 19 § i lagen om företagshälsovård (1383/2001) föreskrivs om testning av arbetstagare.

26 a §

Uppdragsutbildning

En yrkeshögskola kan utan hinder av 26 § 1 mom. ordna undervisning som leder till högskoleexamen för en grupp av studerande så att utbildningen beställs och finansieras av finska staten, en utländsk stat, en internationell organisation, ett finskt eller utländskt offentligt samfund eller en finsk eller utländsk stiftelse eller privat sammanslutning (*uppdragsutbildning*).

Uppdragsutbildning kan inte ordnas för medborgare i stater som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller för personer som enligt Europeiska gemenskapens lagstiftning eller ett avtal som Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater har ingått med en annan avtalspart jämställs med medborgare i Europeiska unionen. På studerande som deltar i uppdragsutbildning tilläm-

26 a §

Uppdragsutbildning

En yrkeshögskola kan ordna undervisning som leder till högskoleexamen för en grupp av studerande så att utbildningen beställs och finansieras av finska staten, en annan stat, en internationell organisation, ett finskt eller utländskt offentligt samfund eller en finsk eller utländsk stiftelse eller privat sammanslutning (*uppdragsutbildning*).

Uppdragsutbildning kan inte ordnas för medborgare i stater som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller för personer som jämställs med medborgare i Europeiska unionen med stöd av Europeiska unionens lagstiftning eller ett avtal som Europeiska unionen och dess medlemsstater har ingått med en annan avtalspart. I fråga om dem som deltar i uppdragsutbildning tilläm-

pas 20 §, 22 § 4 mom., 27, 28 och 42 § i denna lag.

Den undervisning som ges som uppdragsutbildning ska anknyta till det utbildningsområde som finns angivet i tillståndet för yrkeshögskolan och till det utbildningsprogram som fastställts för yrkeshögskolan. Uppdragsutbildningen får inte inverka negativt på den utbildning för grund- eller påbyggnads-examen som yrkeshögskolan ger. Yrkeshögskolan ska för ordnandet av uppdragsutbildningen ta ut en avgift som åtminstone täcker kostnaderna för utbildningen.

28 §

Disciplinärt förfarande

En studerande som vid en yrkeshögskola har gjort sig skyldig till fusk eller annars stör ordningen vid yrkeshögskolan kan disciplinärt bestraffas, beroende på hur allvarlig förseelsen är, med varning eller med avstängning för viss tid, högst ett år. Den studerande skall ges tillfälle att bli hörd innan ärendet avgörs.

Beslut om att tilldela en studerande varning fattas av rektorn och beslut om avstängning för viss tid av yrkeshögskolans styrelse.

pas 20 och 20 a §, 22 § 4 mom., 25 a—25 d §, 27, 28, 28 a, 28 b och 42 §.

Den undervisning som ges som uppdragsutbildning ska anknyta till det utbildningsområde som finns angivet i tillståndet för yrkeshögskolan och till det utbildningsprogram som fastställts för yrkeshögskolan. Uppdragsutbildningen får inte inverka negativt på den utbildning för grund- eller påbyggnads-examen som yrkeshögskolan ger. Yrkeshögskolan ska för ordnandet av uppdragsutbildningen ta ut en avgift som åtminstone täcker kostnaderna för utbildningen.

28 §

Disciplin

En studerande kan ges en skriftlig varning om han eller hon

- 1) stör undervisningen,
- 2) beter sig våldsamt eller hotfullt,
- 3) gör sig skyldig till fusk eller i övrigt bryter mot ordningen vid yrkeshögskolan
- 4) vägrar att visa upp intyg över narkotikatest enligt 25 d §, eller
- 5) enligt en utredning som avses i 25 d § har använt narkotika för andra än medicinska ändamål så att hans eller hennes funktionsförmåga är nedsatt.

Om handlingen eller försummelsen är allvarlig eller om den studerande fortsätter att uppföra sig olämpligt på det sätt som avses i 1 mom. efter en skriftlig varning, kan den studerande avstängas från yrkeshögskolan för viss tid, högst ett år.

En studerande som stör undervisningen, beter sig våldsamt eller hotfullt eller äventyrar någon annans hälsa eller säkerhet kan bli tillsagd att lämna det rum där undervisningen ges eller en tillställning som arrangeras av yrkeshögskolan. En studerande kan förvägras rätt att delta i undervisningen för högst tre arbetsdagar, om det föreligger en risk för att säkerheten för en annan studerande eller person som arbetar vid yrkeshögskolan eller i ett annat undervisningsutrymme äventyras av elevens våldsamma eller hotfulla uppförande eller om undervisningen eller därtill hörande verksamhet försvåras orimligt mycket på grund av den studerandes

störande uppförande.

En studerande som är misstänkt för brott kan för den tid som förundersökningen pågår eller åtalet är anhängigt avhållas från studierna, dock för högst ett år i sänder, om detta är nödvändigt med hänsyn till studierna eller det brott som den studerande misstänks ha gjort sig skyldig till och med beaktande av säkerhetsaspekter. Om den studerande vägrar att genomgå kontroller och undersökningar enligt 25 b § 1 mom. för konstaterande av hälsotillståndet, kan den studerande avhållas från studierna till dess att han eller hon går med på nödvändiga kontroller och undersökningar. En studerande som vägrar att lämna ett straffregisterutdrag enligt 25 b § 4 mom., kan avhållas från studierna till dess att han eller hon går med på att visa upp ett straffregisterutdrag.

28 a §

Förfarandet i ärenden som gäller indragning av studierätten samt disciplinärenden

Beslut om indragning av studierätten fattas av yrkeshögskolans styrelse. Innan beslut om indragning av studierätten fattas ska behövlig utredning om ärendet skaffas samt den studerande ges tillfälle att yttra sig.

Beslut om skriftlig varning till en studerande fattas av yrkeshögskolans rektor och om avstängning av en studerande på viss tid av yrkeshögskolans styrelse. Innan ett ärende avgörs ska den handling eller försummelse som är orsaken till disciplinstraffet specificeras, behövlig utredning skaffas samt den studerande ges tillfälle att bli hörd i frågan.

Rektorn, en lärare och en praktikhandledare kan i fall som avses i 28 § 3 mom. handla samfällt eller var för sig, och åtgärderna ska registreras. Beslut som avses i 28 § 4 mom. fattas av styrelsen.

Beslut om verkställighet innan ett beslut har vunnit laga kraft och om verkställighetstidpunkten fattas samtidigt som beslut fattas om indragning av studierätten, avstängning på viss tid eller avhållande från studier.

Hantering av känslig information

Uppgifter enligt 20 a § och 25 b—25 d § om hälsotillstånd hos en studerande eller den som ansöker om att bli antagen som studerande får behandlas endast av dem som bereder eller fattar beslut om antagningen av studerande, indragning eller återställande av studierätten eller disciplinåtgärder eller ger utlåtanden i sådana frågor.

Uppgifter om en studerandes straffregisterutdrag enligt 25 a § 2 mom. får behandlas endast av dem som bereder eller fattar beslut om indragning av studierätten.

Yrkeshögskolan ska definiera de uppgifter som innebär hantering av känslig information.

Yrkeshögskolan ska förvara den känsliga informationen separat från övriga personuppgifter. Den känsliga informationen ska avföras ur registret omedelbart när det inte längre föreligger någon grund för att bevara den för de lagbestämda uppgifterna, dock senast inom fyra år från det att informationen fördes in i registret.

På hanteringen av personuppgifter tillämpas personuppgiftslagen (523/1999), om inte något annat bestäms i denna lag.

Projektfinansiering och resultatbaserad finansiering samt finansiering av yrkeshögskolornas gemensamma utgifter

Inom ramen för ett anslag i statsbudgeten kan undervisningsministeriet bevilja huvudmannen för en yrkeshögskola projektfinansiering för att utveckla och stöda yrkeshögskolans verksamhet.

Inom ramen för ett anslag i statsbudgeten kan undervisningsministeriet bevilja huvudmannen för en yrkeshögskola resultatbaserad finansiering med anledning av att yrkeshögskolans verksamhet har varit resultatrik.

Inom ramen för ett anslag i statsbudgeten kan undervisningsministeriet finansiera funktioner och projekt som är gemensamma för

Projektfinansiering och resultatbaserad finansiering samt finansiering av yrkeshögskolornas gemensamma utgifter

Inom ramen för ett anslag i statsbudgeten kan undervisnings- och kulturministeriet bevilja huvudmannen för en yrkeshögskola projektfinansiering för att utveckla och stöda yrkeshögskolans verksamhet.

Inom ramen för ett anslag i statsbudgeten kan undervisnings- och kulturministeriet bevilja huvudmannen för en yrkeshögskola resultatbaserad finansiering med anledning av att yrkeshögskolans verksamhet har varit resultatrik.

Inom ramen för ett anslag i statsbudgeten kan undervisnings- och kulturministeriet finansiera funktioner och projekt som är ge-

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

samtliga yrkeshögskolor och som stöder deras verksamhet.

mensamma för samtliga yrkeshögskolor och som stöder deras verksamhet.

40 §

40 §

*Rätt att få uppgifter**Rätt att få uppgifter*

När en yrkeshögskola sköter sina uppgifter har den rätt att av statliga och kommunala myndigheter få sådana statistiska uppgifter och andra motsvarande uppgifter som den behöver för att planera och organisera utbildningen.

När en yrkeshögskola sköter sina uppgifter har den rätt att av statliga och kommunala myndigheter få sådana statistiska uppgifter och andra motsvarande uppgifter som den behöver för att planera och organisera utbildningen.

Yrkeshögskolan skall på begäran till undervisningsministeriet sända de uppgifter som ministeriet behöver för utvärdering, utveckling, statistikföring och uppföljning av utbildningen.

Yrkeshögskolan skall på begäran till *undervisnings- och kulturministeriet* sända de uppgifter som ministeriet behöver för utvärdering, utveckling, statistikföring och uppföljning av utbildningen.

Medlemmarna i yrkeshögskolans organ, yrkeshögskolans personal, personer som deltar i undervisningspraktik och personalen på praktikplatsen samt personer som ansvarar för hälsovården för studerande får utan hinder av sekretessbestämmelserna till varandra samt till myndigheter med ansvar för utbildningen och säkerheten ge nödvändiga uppgifter som behövs för att anordna utbildningen på behörigt sätt och för att garantera säkerheten.

42 §

42 §

*Ändringssökande**Ändringssökande*

Ändring i ett beslut som en yrkeshögskola har fattat i ett förvaltningsärende får sökas genom besvär hos den förvaltningsdomstol inom vars domkrets yrkeshögskolan har sitt huvudsakliga verksamhetsställe, och i övrigt enligt vad som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

Ändring i ett beslut som en yrkeshögskola har fattat i ett förvaltningsärende får sökas genom besvär hos den förvaltningsdomstol inom vars domkrets yrkeshögskolan har sitt huvudsakliga verksamhetsställe, och i övrigt enligt vad som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996). *Besvär över beslut som gäller indragning av studierätten enligt 25 a §, återställande av studierätten enligt 25 c § och varning, avstängning för viss tid och avhållande från studier enligt 25 c § ska behandlas skyndsamt.*

Ett beslut om att avstänga en studerande för viss tid kan verkställas trots besvär, om inte yrkeshögskolan eller förvaltningsdomstolen

Ett beslut om *indragning av studierätten, avstängning av en studerande på viss tid eller avhållande från studier* kan verkställas

beslutar något annat.

även om det har överklagats, om förvaltningsdomstolen inte beslutar något annat.

43 a §

Beredskapsplaner

Yrkeshögskolorna ska genom beredskapsplaner och förberedelser för verksamhet under undantagsförhållanden samt med andra åtgärder säkerställa att deras uppgifter kan skötas så störningsfritt som möjligt också vid undantagsförhållanden samt störningar och exceptionella situationer. Yrkeshögskolorna ska på begäran ge beredskapsplaner och lägesrapporter över störningar och exceptionella situationer till undervisningsministeriet.

Beredskapen övervakas av undervisningsministeriet. Om det konstateras brister i beredskapen, kan undervisningsministeriet ge anvisningar för hur bristerna ska avhjälpas.

43 a §

Beredskapsplaner

Yrkeshögskolorna ska genom beredskapsplaner och förberedelser för verksamhet under undantagsförhållanden samt med andra åtgärder säkerställa att deras uppgifter kan skötas så störningsfritt som möjligt också vid undantagsförhållanden samt störningar och exceptionella situationer. Yrkeshögskolorna ska på begäran ge beredskapsplaner och lägesrapporter över störningar och exceptionella situationer till *undervisnings- och kulturministeriet*.

Beredskapen övervakas av *undervisnings- och kulturministeriet*. Om det konstateras brister i beredskapen, kan *undervisnings- och kulturministeriet* ge anvisningar för hur bristerna ska avhjälpas.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Lagens 25 a § 2 mom. tillämpas på studerande som inlett sina studier efter den 31 juli 2011.

Åtgärder som krävs för verkställigheten av denna lag får vidtas innan lagen träder i kraft.

4.

Lag**om ändring av universitetslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i universitetslagen (558/2009) 1 § 1 mom., 7 § 3 mom., 9 §, 10 § 3 mom., 14 § 2 mom., 45, 48—53 och 55 §, 56 § 2 mom., 58 §, 71 § 2 mom., 83 och 85 §, 87 § 2 mom. och 90 § 2 mom. samt
fögas till lagen nya 37 a, 41 a, 43 a—43 d, 45 a, 45 b och 90 a § som följer:

Gällande lydelse

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på de universitet som hör till undervisningsministeriets ansvarsområde, enligt vad som föreskrivs nedan.

Föreslagen lydelse

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på de universitet som hör till *undervisnings- och kulturministeriets* ansvarsområde, enligt vad som föreskrivs nedan.

7 §

Examina och övrig utbildning samt examensstruktur

Närmare bestämmelser om examina som kan avläggas vid universiteten, målen för examina, studiernas uppläggning och andra grunder för studierna samt vilka examina som kan avläggas vid de olika universiteten (*utbildningsansvar*) utfärdas genom förordning av statsrådet. Genom förordning av statsrådet bestäms det vilken ställning högskoleexamina som avläggs vid universiteten har i högskoleexamenssystemet. Genom förordning av undervisningsministeriet utfärdas det på framställning av universiteten bestämmelser om den närmare fördelningen av utbildningsansvaret mellan universiteten, om specialiseringsutbildningarnas specialområden och utbildningsprogram samt om vilka specialise-

7 §

Examina och övrig utbildning samt examensstruktur

Närmare bestämmelser om examina som kan avläggas vid universiteten, målen för examina, studiernas uppläggning och andra grunder för studierna samt vilka examina som kan avläggas vid de olika universiteten (*utbildningsansvar*) utfärdas genom förordning av statsrådet. Genom förordning av statsrådet bestäms det vilken ställning högskoleexamina som avläggs vid universiteten har i högskoleexamenssystemet. Genom förordning av *undervisnings- och kulturministeriet* utfärdas det på framställning av universiteten bestämmelser om den närmare fördelningen av utbildningsansvaret mellan universiteten, om specialiseringsutbildningarnas specialområden och utbildningsprogram samt

ringsutbildningsområden och utbildningsprogram som finns vid varje universitet.

om vilka specialiseringsutbildningsområden och utbildningsprogram som finns vid varje universitet.

9 §

Uppdragsutbildning

Ett universitet kan ordna undervisning som leder till högskoleexamen för en grupp av studerande så att utbildningen beställs och finansieras av finska staten, en annan stat, en internationell organisation, ett finskt eller utländskt offentligt samfund eller en finsk eller utländsk stiftelse eller privat sammanslutning (*uppdragsutbildning*).

Uppdragsutbildning kan inte ordnas för medborgare i stater som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller för personer som jämställs med medborgare i Europeiska unionen med stöd av Europeiska gemenskapens lagstiftning eller ett avtal som Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater har ingått med en annan avtalspart. I fråga om dem som deltar i uppdragsutbildning tillämpas 37, 45 och 82–86 §.

Den undervisning som ges som uppdragsutbildning ska anknyta till sådan utbildning för grund- eller påbyggnadsexamen som universitetet har examensrätt för. Uppdragsutbildning får inte ordnas så att den inverkar negativt på den utbildning för grund- eller påbyggnadsexamen som universitetet ger. Universitetet ska för ordnandet av uppdragsutbildningen ta ut en avgift som åtminstone täcker kostnaderna för utbildningen.

10 §

Avgift för utbildningsprogram

Genom förordning av undervisningsministeriet föreskrivs om avgiftsbelagda utbildningsprogram.

9 §

Uppdragsutbildning

Ett universitet kan ordna undervisning som leder till högskoleexamen för en grupp av studerande så att utbildningen beställs och finansieras av finska staten, en annan stat, en internationell organisation, ett finskt eller utländskt offentligt samfund eller en finsk eller utländsk stiftelse eller privat sammanslutning (*uppdragsutbildning*).

Uppdragsutbildning kan inte ordnas för medborgare i stater som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller för personer som jämställs med medborgare i Europeiska unionen med stöd av Europeiska *unionens* lagstiftning eller ett avtal som Europeiska *unionen* och dess medlemsstater har ingått med en annan avtalspart. I fråga om dem som deltar i uppdragsutbildning tillämpas 37, 37 a, 43 a–43 d, 45, 45 a, 45 b och 82–86 §.

Den undervisning som ges som uppdragsutbildning ska anknyta till sådan utbildning för grund- eller påbyggnadsexamen som universitetet har examensrätt för. Uppdragsutbildning får inte ordnas så att den inverkar negativt på den utbildning för grund- eller påbyggnadsexamen som universitetet ger. Universitetet ska för ordnandet av uppdragsutbildningen ta ut en avgift som åtminstone täcker kostnaderna för utbildningen.

10 §

Avgift för utbildningsprogram

Genom förordning av *undervisnings- och kulturministeriet* föreskrivs om avgiftsbelagda utbildningsprogram.

14 §

Styrelsen för ett offentligt universitet

Styrelsen har till uppgift att

1) besluta om centrala mål och en strategi för universitetets verksamhet och ekonomi och om principer för styrningen av verksamheten och ekonomin,

2) besluta om universitetets verksamhets- och ekonomiplan samt budget och upprätta bokslut,

3) svara för förvaltningen och användningen av universitetets förmögenhet, om inte styrelsen har överfört befogenheten till rektorn,

4) svara för att tillsynen över bokföringen och medelsförvaltningen är ordnad,

5) godkänna avtal som är viktiga eller principiella med avseende på universitetets verksamhet och ge utlåtanden i principiellt viktiga frågor som gäller universitetet,

6) på universitetets vägnar godkänna det avtal enligt 48 § som ingås med undervisningsministeriet,

7) välja rektor eller rektorer och besluta om deras arbetsfördelning samt avsätta rektorn om det med beaktande av uppgiftens art finns godtagbar och grundad anledning till detta,

8) godkänna instruktioner och andra motsvarande föreskrifter som gäller den allmänna organiseringen samt besluta om universitetets verksamhetsstruktur,

9) ge undervisningsministeriet förslag till ändring av universitetets utbildningsansvar,

10) besluta om antalet studerande som antas till universitetet.

14 §

Styrelsen för ett offentligt universitet

Styrelsen har till uppgift att

1) besluta om centrala mål och en strategi för universitetets verksamhet och ekonomi och om principer för styrningen av verksamheten och ekonomin,

2) besluta om universitetets verksamhets- och ekonomiplan samt budget och upprätta bokslut,

3) svara för förvaltningen och användningen av universitetets förmögenhet, om inte styrelsen har överfört befogenheten till rektorn,

4) svara för att tillsynen över bokföringen och medelsförvaltningen är ordnad,

5) godkänna avtal som är viktiga eller principiella med avseende på universitetets verksamhet och ge utlåtanden i principiellt viktiga frågor som gäller universitetet,

6) på universitetets vägnar godkänna det avtal enligt 48 § som ingås med *undervisnings- och kulturministeriet*,

7) välja rektor eller rektorer och besluta om deras arbetsfördelning samt avsätta rektorn om det med beaktande av uppgiftens art finns godtagbar och grundad anledning till detta,

8) godkänna instruktioner och andra motsvarande föreskrifter som gäller den allmänna organiseringen samt besluta om universitetets verksamhetsstruktur,

9) ge *undervisnings- och kulturministeriet* förslag till ändring av universitetets utbildningsansvar,

10) besluta om antalet studerande som antas till universitetet.

37 a §

Hinder för antagning som studerande samt tillgång till information om antagningen av studerande

Om kraven i 43 a § på säkerhet vid studierna så förutsätter, kan som studerande inte antas någon vars hälsotillstånd eller funktionsförmåga gör att han eller hon inte är

lämplig för praktiska uppgifter eller praktik i anslutning till studierna. En omständighet i anslutning till hälsotillståndet eller funktionsförmågan utgör inte ett hinder för antagning som studerande, om detta hinder kan undanröjas med rimliga åtgärder.

I fråga om studier som avses i 43 a § ska som hinder för antagning av studerande betraktas beslut om indragning av studierätten enligt 32 § i lagen om yrkesutbildning (630/1998), 11 § 6 a punkten i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (631/1998), 25 a § i yrkeshögskolelagen (351/2003) eller 43 a § i denna lag, om omständigheter som har samband med skyddet för andras hälsa och säkerhet förutsätter det.

Universitet ska ge den som ansöker om att bli antagen som studerande information om vilka krav på hälsotillstånd och andra förutsättningar som hänför sig till studierna.

Den som ansöker om att bli antagen som studerande ska på begäran av universitetet lämna sådana uppgifter om sitt hälsotillstånd som behövs för bedömning av antagningen. Den som ansöker om att bli antagen som studerande ska på begäran av universitetet ge information om beslut om indragning av studierätten då det är fråga om studier som avses i 43 a §.

Universitetet har utan hinder av sekretessbestämmelserna rätt att av ett annat universitet, en yrkeshögskola och en utbildningsordnare få sådana nödvändiga uppgifter om beslut om indragning av den sökandes studierätt och grunderna för detta som förutsätts för antagningen som studerande.

41 a §

Rätt till trygg studiemiljö

Den studerande har rätt till en trygg studiemiljö.

Universitetet kan godkänna en ordningsstadga eller utfärda andra ordningsbestämmelser som främjar den interna ordningen på universitetet, ostörda studier samt tryggheten och trivseln i universitetssamfundet.

I den ordningsstadga och andra ordningsbestämmelser som avses i 2 mom. kan det utfärdas sådana regler om de praktiska arrangemangen och ett korrekt uppförande som är

nödvändiga för tryggheten och trivseln i universitetssamfundet. Dessutom kan regler utfärdas om hur universitetets egendom får hanteras samt om hur man får vistas och röra sig i universitetets lokaler och på dess område.

43 a §

Indragning av studierätten

När studierna är förbundna med krav som hänför sig till minderårigas säkerhet eller patient- eller kundsäkerheten kan universitetet dra in studierätten, om den studerande

1) genom att i sina studier upprepade gånger eller allvarligt äventyra någon annans hälsa eller säkerhet har visat sig vara uppenbart olämplig för praktiska uppgifter eller praktik i anslutning till studierna,

2) i fråga om hälsotillstånd och funktionsförmåga inte uppfyller villkoren för antagning som studerande enligt 20 a § 1 mom., eller

3) vid ansökan om att bli antagen som studerande har undanhållit sådan information om beslut om indragning av studierätt som avses i 37 a § 2 mom. och som kunde ha utgjort hinder för antagning som studerande.

När studierna eller studierelaterad praktik i väsentlig utsträckning förutsätter arbete med minderåriga, kan universitetet dra in studierätten om det behövs i syfte att skydda minderåriga och om den studerande har dömts till straff för ett brott som avses i 17 kap. 18, 18 a eller 19 §, 20 kap., 21 kap. 1, 2, 3 eller 6 §, 31 kap. 2 § eller 50 kap. 1, 2, 3, 4 eller 4 a § i strafflagen.

Innan studierätten dras in ska universitetet i samråd med den studerande utreda den studerandes möjligheter att söka sig till någon annan utbildning. Den studerande kan med sitt samtycke överflyttas till sådan annan utbildning inom universitetet i fråga om vilken den studerande uppfyller antagningsvillkoren.

Genom förordning av statsrådet föreskrivs närmare om de studier som omfattas av denna paragraf.

Information om indragning av studierätten

Om det finns grundad anledning att misstänka att en studerande har ett hinder i anslutning till hälsotillståndet eller funktionsförmågan enligt 43 a § 1 mom. 2 punkten, kan den studerande åläggas att genomgå kontroller och undersökningar som utförs av en legitimerad yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården, om de är nödvändiga för att utreda den studerandes hälsotillstånd och funktionsförmåga. Universitetet svarar för kostnaderna för kontroller och undersökningar som detta har bestämt att ska utföras.

Universitetet har utan hinder av sekretessbestämmelserna rätt att för bedömning av studierätten få ett skriftligt utlåtande av en av universitetet anvisad läkare med självständig rätt att utöva yrket, av vilket framgår att den studerande har genomgått kontroll eller undersökning för utrönande av hälsotillståndet, samt en på kontrollen eller undersökningen grundad bedömning av den studerandes funktionsförmåga med anledning av de krav på hälsotillståndet som studierna ställer.

Universitetet har utan hinder av sekretessbestämmelserna rätt att av ett annat universitet, en yrkeshögskola och en utbildningsanordnare få sådana nödvändiga uppgifter om beslut om indragning av den studerandes studierätt och grunderna för detta som förutsätts för bedömning av studierätten.

Den studerande ska för bedömning av studierätten enligt 43 a § 2 mom. på begäran av universitetet lämna ett straffregisterutdrag enligt 6 § 3 mom. i straffregisterlagen (770/1993), om den studerande under studierna eller studierelaterad praktik ges uppgifter som i väsentlig grad förutsätter arbete bland minderåriga.

Universitetet har utan hinder av sekretessbestämmelserna rätt att av ett annat universitet få sådana nödvändiga uppgifter om aktuell behandling av indragning av studierätten enligt 43 a § som förutsätts för antagning som studerande, om den studerande har sökt till universitetet som överflyttande studerande.

Universitetet är utan hinder av sekretessbestämmelserna skyldigt att ge Tillstånds-

och tillsynsverket för social- och hälsovården sådana uppgifter som är nödvändiga för skötseln av de uppgifter som ålagts verket och som gäller pågående behandling av indragning av studierätten enligt 43 a § samt beslut om indragning av studierätten eller överföring till annan utbildning inklusive beslutsgrunderna.

43 c §

Återställande av studierätt

Den som har fått sin studierätt indragen med stöd av 43 a § 1 mom. 2 punkten kan hos universitetet anhålla om återställande av studierätten. Studierätten ska återställas, om den sökande visar att orsakerna till indragningen av studierätten inte längre föreligger. Den studerande ska lämna universitetet utlåtanden om sitt hälsotillstånd. Beslut om återställande av studierätten fattas av universitetets styrelse.

43 d §

Narkotikatest

Universitetet kan ålägga den studerande att förete ett intyg över narkotikatest, om det finns grundad anledning att misstänka att den studerande är narkotikapåverkad vid studierelaterade praktiska uppgifter eller vid praktik eller att den studerande är narkotikaberoende och om testet är nödvändigt för att klarlägga den studerandes funktionsförmåga och den studerande sköter uppgifter som kräver särskild noggrannhet, pålitlighet, självständig omdömesförmåga eller god reaktionsförmåga och där den studerandes handlande under narkotikapåverkan eller narkotikaberoende

1) allvarligt äventyrar den studerandes eller någon annans liv eller hälsa,

2) allvarligt äventyrar skyddet eller integriteten i fråga om uppgifter som skyddas av sekretessbestämmelserna, eller

3) väsentligt ökar risken för olaga handel med och spridning av sådana ämnen som avses i 3 § 1 mom. 5 punkten i narkotikalagen

(373/2008) och som är i universitetets eller i en praktikplats besittning.

Med intyg över narkotikatest avses ett intyg som utfärdats av en av universitetet anvisad legitimerad yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården, av vilket framgår att den studerande har genomgått test för utvärdering av användning av sådan narkotika som avses i 3 § 1 mom. 5 punkten i narkotikalagen, samt en på testet grundad utredning om huruvida den studerande har använt narkotika för andra än medicinska ändamål så att den studerandens funktionsförmåga är nedsatt. Intyget ska visas upp inom en rimlig tid som utsätts av universitetet.

Om avsikten är att kräva intyg över narkotikatest enligt denna paragraf av en studerande, ska universitetet ha skriftliga instruktioner som har gjorts upp med aktörer inom elevvården i syfte att förebygga användningen av rusmedel och för att ingripa i missbruksproblem bland de studerande.

Universitetet svarar för kostnaderna för intyg över narkotikatest som avses i denna paragraf.

På narkotikatestning av studerande tillämpas i övrigt vad som 19 § i lagen om företagshälsovård (1383/2001) föreskrivs om testning av arbetstagare.

45 §

Disciplinärt förfarande

En studerande som har gjort sig skyldig till en förseelse som riktar sig mot universitetets undervisning eller forskning eller på något annat sätt har brutit mot universitetets ordning kan bestraffas disciplinärt, beroende på hur allvarlig förseelsen är, med varning eller med avstängning för viss tid, högst ett år. Beslut om att ge en studerande en varning fattas av universitetets rektor och beslut om avstängning för viss tid av universitetets styrelse. Innan ett disciplinärt ärende avgörs ska den studerande bevisligen underrättas om den förseelse anklagelsen gäller samt ges tillfälle att bli hörd i saken.

45 §

Disciplinärt förfarande

En studerande kan ges en skriftlig varning om han eller hon

- 1) stör undervisningen,
- 2) beter sig våldsamt eller hotfullt,
- 3) gör sig skyldig till fusk eller i övrigt bryter mot universitetets ordning,
- 4) vägrar att visa upp intyg över narkotikatest enligt 43 d §, eller
- 5) enligt en utredning som avses i 43 d § har använt narkotika för andra än medicinska ändamål så att hans eller hennes funktionsförmåga är nedsatt.

Om handlingen eller försummelsen är allvarlig eller om den studerande fortsätter att uppföra sig olämpligt på det sätt som avses i 1 mom. efter en skriftlig varning, kan den studerande avstängas från universitetet för viss tid, högst ett år.

En studerande som stör undervisningen, betar sig våldsamt eller hotfullt eller äventyrar någon annans hälsa eller säkerhet kan bli tillsagd att lämna det rum där undervisningen ges eller en tillställning som arrangeras av universitetet. En studerande kan förvägras rätt att delta i undervisningen för högst tre arbetsdagar, om det föreligger en risk för att säkerheten för en annan studerande eller person som arbetar vid universitetet eller i ett annat undervisningsutrymme äventyras av elevens våldsamma eller hotfulla uppförande eller om undervisningen eller därtill hörande verksamhet försvåras orimligt mycket på grund av den studerandes störande uppförande.

En studerande som är misstänkt för brott kan för den tid som förundersökningen pågår eller åtalet är anhängigt avhållas från studierna, dock för högst ett år i sänder, om detta är nödvändigt med hänsyn till studierna eller det brott som den studerande misstänks ha gjort sig skyldig till eller omständigheter som har samband med dessa. Om den studerande vägrar att genomgå kontroller och undersökningar enligt 43 b § 1 mom. för konstaterande av hälsotillståndet, kan den studerande avhållas från studierna till dess att han eller hon går med på nödvändiga kontroller och undersökningar. En studerande som vägrar att lämna ett straffregisterutdrag enligt 43 b § 4 mom., kan avhållas från studierna till dess att han eller hon går med på att visa upp ett straffregisterutdrag.

45 a §

Förfarandet i ärenden som gäller indragning av studierätten samt disciplinärenden

Beslut om indragning av studierätten fattas av universitetets styrelse. Innan beslut om indragning av studierätten fattas ska behövlig utredning om ärendet skaffas samt den studerande ges tillfälle att bli hörd.

Beslut om skrifflig varning till en studerande fattas av universitetets rektor och om avstängning av en studerande på viss tid av universitetets styrelse. Innan ett ärende avgörs ska den handling eller försummelse som

är orsaken till disciplinstraffet specificeras, behövlig utredning skaffas samt den studerande ges tillfälle att bli hörd i frågan.

Rektorn, en person inom undervisnings- och forskningspersonalen och en praktikhandledare kan i fall som avses i 45 § 3 mom. handla samfällt eller var för sig, och åtgärderna ska registreras. Beslut som avses i 45 § 4 mom. fattas av styrelsen.

Beslut om verkställighet innan ett beslut har vunnit laga kraft och om verkställighetstidpunkten fattas samtidigt som beslut fattas om indragning av studierätten, avstängning på viss tid eller avhållande från studier.

45 b §

Hantering av känslig information

Uppgifter enligt 37 a § och 43 b—43 d § om hälsotillståndet hos en studerande eller den som ansöker om att bli antagen som studerande får behandlas endast av dem som bereder eller fattar beslut om antagningen av studerande, indragning eller återföring av studierätten eller disciplinåtgärder eller ger utlåtanden i sådana frågor.

Uppgifter om en studerandes straffregisterutdrag enligt 43 a § 2 mom. får behandlas endast av dem som bereder eller fattar beslut om indragning av studierätten.

Universitetet ska definiera de uppgifter som innebär hantering av känslig information.

Universitetet ska förvara den känsliga informationen separat från övriga personuppgifter. Den känsliga informationen ska avföras ur registret omedelbart när det inte längre föreligger någon grund för att bevara den för de lagbestämda uppgifterna, dock senast inom fyra år från det att informationen fördes in i registret.

På hanteringen av personuppgifter tillämpas personuppgiftslagen (523/1999), om inte något annat bestäms i denna lag.

48 §

48 §

*Målsättning**Målsättning*

Undervisningsministeriet och varje universitet avtalar för ett visst antal år åt gången om de kvantitativa och kvalitativa mål för universitetets verksamhet som är av central betydelse med tanke på utbildnings- och vetenskapspolitiken och om uppföljningen och utvärderingen av hur dessa mål nås. Styrelseordföranden och rektorn undertecknar avtalet på universitetets vägnar.

Om de olika universitetens mål inte kan samordnas på ett riksomfattande plan eller enligt sektor, får undervisningsministeriet i syfte att trygga finansieringen i fråga om ett enskilt universitet besluta om de kvantitativa och kvalitativa målen till den del de ligger till grund för den finansiering som anvisas universitetet i fråga.

Undervisnings- och kulturministeriet och varje universitet avtalar för ett visst antal år åt gången om de kvantitativa och kvalitativa mål för universitetets verksamhet som är av central betydelse med tanke på utbildnings- och vetenskapspolitiken och om uppföljningen och utvärderingen av hur dessa mål nås. Styrelseordföranden och rektorn undertecknar avtalet på universitetets vägnar.

Om de olika universitetens mål inte kan samordnas på ett riksomfattande plan eller enligt sektor, får *undervisnings- och kulturministeriet* i syfte att trygga finansieringen i fråga om ett enskilt universitet besluta om de kvantitativa och kvalitativa målen till den del de ligger till grund för den finansiering som anvisas universitetet i fråga.

49 §

49 §

*Grunderna för fastställande av den statliga finansieringen**Grunderna för fastställande av den statliga finansieringen*

Undervisningsministeriet beviljar universiteten finansiering för de uppgifter som det föreskrivs om i denna lag inom ramen för ett anslag i statsbudgeten.

Det i 1 mom. avsedda anslag i budgeten som anvisats för universiteten det föregående året höjs med undantag av poster av engångsnatur så att det motsvarar den årliga höjningen av kostnadsnivån enligt universitetsindexet. Universitetsindexet består av det allmänna förtjänstnivåindexet, konsumentprisindexet och partiprisindexet.

Undervisningsministeriet beviljar universiteten basfinansiering på kalkylerade grunder med beaktande av verksamhetens omfattning och kvalitet och dess genomslagskraft samt på basis av övriga utbildningsmål och vetenskapspolitiska mål. Undervisningsministeriet kan också bevilja universiteten resultatbaserad finansiering med anledning av att universitetets verksamhet har varit resultatrik.

Universiteten ersätts för den andel som den mervärdesskatt som ingår i utbildningstjän-

Undervisnings- och kulturministeriet beviljar universiteten finansiering för de uppgifter som det föreskrivs om i denna lag inom ramen för ett anslag i statsbudgeten.

Det i 1 mom. avsedda anslag i budgeten som anvisats för universiteten det föregående året höjs med undantag av poster av engångsnatur så att det motsvarar den årliga höjningen av kostnadsnivån enligt universitetsindexet. Universitetsindexet består av det allmänna förtjänstnivåindexet, konsumentprisindexet och partiprisindexet.

Undervisnings- och kulturministeriet beviljar universiteten basfinansiering på kalkylerade grunder med beaktande av verksamhetens omfattning och kvalitet och dess genomslagskraft samt på basis av övriga utbildningsmål och vetenskapspolitiska mål. *Undervisnings- och kulturministeriet* kan också bevilja universiteten resultatbaserad finansiering med anledning av att universitetets verksamhet har varit resultatrik.

Universiteten ersätts för den andel som den mervärdesskatt som ingår i utbildningstjän-

ter enligt 39 och 40 § i mervärdesskattelagen (1501/1993) och i anskaffningar och lokalhyror i anslutning till annan än affärsekonomisk forskning utgör av de kostnader som universitetet orsakas. Ersättningen justeras årligen utifrån det senaste genomsnittliga mervärdesskatteintaget för universitetet.

Undervisningsministeriet kan vid beviljandet av finansiering ställa villkor och begränsningar för hur finansieringen används.

Närmare bestämmelser om uträkningen av det universitetsindex och beaktandet av den höjning av kostnadsnivån som avses i 2 mom. samt om kalkyleringen och den interna fördelningen av de finansieringsgrunder som avses i 3 mom. utfärdas genom förordning av statsrådet. Genom förordning av undervisningsministeriet föreskrivs det om de beräkningskriterier som ligger till grund för den finansiering som beviljas på kalkylerade grunder.

50 §

Finansieringen av universitetens gemensamma utgifter

Undervisningsministeriet kan inom ramen för ett anslag i statsbudgeten finansiera funktioner som är gemensamma för samtliga universitet.

51 §

Uppföljning och rapportering

Universitetet ska ge undervisningsministeriet de uppgifter som ministeriet behöver för utvärdering, utveckling, statistikföring och övrig uppföljning och styrning av utbildning och forskning på det sätt som ministeriet bestämmer.

52 §

Utbetalning

De medel som beviljas för finansieringen

ter enligt 39 och 40 § i mervärdesskattelagen (1501/1993) och i anskaffningar och lokalhyror i anslutning till annan än affärsekonomisk forskning utgör av de kostnader som universitetet orsakas. Ersättningen justeras årligen utifrån det senaste genomsnittliga mervärdesskatteintaget för universitetet.

Undervisnings- och kulturministeriet kan vid beviljandet av finansiering ställa villkor och begränsningar för hur finansieringen används.

Närmare bestämmelser om uträkningen av det universitetsindex och beaktandet av den höjning av kostnadsnivån som avses i 2 mom. samt om kalkyleringen och den interna fördelningen av de finansieringsgrunder som avses i 3 mom. utfärdas genom förordning av statsrådet. Genom förordning av *undervisnings- och kulturministeriet* föreskrivs det om de beräkningskriterier som ligger till grund för den finansiering som beviljas på kalkylerade grunder.

50 §

Finansieringen av universitetens gemensamma utgifter

Undervisnings- och kulturministeriet kan inom ramen för ett anslag i statsbudgeten finansiera funktioner som är gemensamma för samtliga universitet.

51 §

Uppföljning och rapportering

Universitetet ska ge *undervisnings- och kulturministeriet* de uppgifter som ministeriet behöver för utvärdering, utveckling, statistikföring och övrig uppföljning och styrning av utbildning och forskning på det sätt som ministeriet bestämmer.

52 §

Utbetalning

De medel som beviljas för finansieringen

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

av verksamheten betalas till universitetet i jämnstora poster den tredje bankdagen varje månad.

Den resultatbaserade finansiering som avses i 49 § 3 mom. betalas till universiteten på det sätt som undervisningsministeriet bestämmer.

av verksamheten betalas till universitetet i jämnstora poster den tredje bankdagen varje månad.

Den resultatbaserade finansiering som avses i 49 § 3 mom. betalas till universiteten på det sätt som *undervisnings- och kulturministeriet* bestämmer.

53 §

53 §

*Avbrott i utbetalningen**Avbrott i utbetalningen*

Undervisningsministeriet kan bestämma om avbrott i utbetalningen av den finansiering som avses i denna lag, om

1) det är uppenbart att mottagaren inte längre ordnar sådan verksamhet som finansieringen grundar sig på, eller mottagaren i väsentlig omfattning handlar i strid med bestämmelserna i denna lag, eller

2) de grunder enligt vilka finansieringen har beviljats för ett visst ändamål har förändrats väsentligt eller har varit felaktiga.

Undervisnings- och kulturministeriet kan bestämma om avbrott i utbetalningen av den finansiering som avses i denna lag, om

1) det är uppenbart att mottagaren inte längre ordnar sådan verksamhet som finansieringen grundar sig på, eller mottagaren i väsentlig omfattning handlar i strid med bestämmelserna i denna lag, eller

2) de grunder enligt vilka finansieringen har beviljats för ett visst ändamål har förändrats väsentligt eller har varit felaktiga.

55 §

55 §

*Återkrav**Återkrav*

Undervisningsministeriet ska bestämma om återkrav av utbetald finansiering, om universitetet har

1) underlåtit att återbetala finansiering som enligt 54 § ska återbetalas,

2) i väsentlig omfattning använt finansieringen för annat ändamål än det som finansieringen beviljades för,

3) lämnat undervisningsministeriet felaktiga eller vilseledande uppgifter om någon omständighet som har varit ägnad att väsentligt inverka på beviljandet av finansieringen, dess belopp eller villkor, eller hemlighållit en sådan omständighet, eller

4) i övrigt på ett med 1–3 punkten jämförbart sätt väsentligt brutit mot bestämmelserna om användningen av finansieringen eller villkoren i beslutet om finansieringen.

Undervisningsministeriet ska fatta beslut om återkrav inom två år från det att undervisningsministeriet har fått kännedom om en omständighet med stöd av vilken utbetalning-

Undervisnings- och kulturministeriet ska bestämma om återkrav av utbetald finansiering, om universitetet har

1) underlåtit att återbetala finansiering som enligt 54 § ska återbetalas,

2) i väsentlig omfattning använt finansieringen för annat ändamål än det som finansieringen beviljades för,

3) lämnat *undervisnings- och kulturministeriet* felaktiga eller vilseledande uppgifter om någon omständighet som har varit ägnad att väsentligt inverka på beviljandet av finansieringen, dess belopp eller villkor, eller hemlighållit en sådan omständighet, eller

4) i övrigt på ett med 1–3 punkten jämförbart sätt väsentligt brutit mot bestämmelserna om användningen av finansieringen eller villkoren i beslutet om finansieringen.

Undervisnings- och kulturministeriet ska fatta beslut om återkrav inom två år från det att undervisnings- och kulturministeriet har fått kännedom om en omständighet med stöd

en av finansieringen kan avbrytas eller upphöra eller finansieringen återkrävas. Ett beslut om återkrav ska dock fattas senast inom fem år efter det att finansieringen utbetalades.

av vilken utbetalningen av finansieringen kan avbrytas eller upphöra eller finansieringen återkrävas. Ett beslut om återkrav ska dock fattas senast inom fem år efter det att finansieringen utbetalades.

56 §

Ränta och dröjsmålsränta

Om ett belopp som återkrävs inte betalas senast den förfallodag som undervisningsministeriet bestämmer ska en årlig dröjsmålsränta betalas på beloppet enligt den räntesats som avses i 4 § 3 mom. i räntelagen.

Om ett belopp som återkrävs inte betalas senast den förfallodag som *undervisnings- och kulturministeriet* bestämmer ska en årlig dröjsmålsränta betalas på beloppet enligt den räntesats som avses i 4 § 3 mom. i räntelagen.

58 §

Sökande av ändring i beslut om finansiering

I undervisningsministeriets beslut om finansiering, beslut enligt 53 § om avbrytande av utbetalning av finansiering, beslut enligt 55 § om återkrav och beslut enligt 57 § om kvittning får rättelse och ändring sökas i enlighet med vad som föreskrivs i 34 § i statsunderstödslagen (688/2001).

Sökande av ändring i beslut om finansiering

I *undervisnings- och kulturministeriets* beslut om finansiering, beslut enligt 53 § om avbrytande av utbetalning av finansiering, beslut enligt 55 § om återkrav och beslut enligt 57 § om kvittning får rättelse och ändring sökas i enlighet med vad som föreskrivs i 34 § i statsunderstödslagen (688/2001).

71 §

Nationalbibliotekets direktion

Undervisningsministeriet gör efter att ha hört biblioteken en framställning till styrelsen för Helsingfors universitetet om medlemmar och ersättare som företräder ministeriet och biblioteken. På förslag av Helsingfors universitet utnämner styrelsen lika många medlemmar och ersättare till direktionen som undervisningsministeriets framställning omfattar. Till direktionen utnämns även högst tre medlemmar med ersättare på basis av ett gemensamt förslag från undervisningsministeriet och Helsingfors universitet.

56 §

Ränta och dröjsmålsränta

Om ett belopp som återkrävs inte betalas senast den förfallodag som *undervisnings- och kulturministeriet* bestämmer ska en årlig dröjsmålsränta betalas på beloppet enligt den räntesats som avses i 4 § 3 mom. i räntelagen.

58 §

Sökande av ändring i beslut om finansiering

I *undervisnings- och kulturministeriets* beslut om finansiering, beslut enligt 53 § om avbrytande av utbetalning av finansiering, beslut enligt 55 § om återkrav och beslut enligt 57 § om kvittning får rättelse och ändring sökas i enlighet med vad som föreskrivs i 34 § i statsunderstödslagen (688/2001).

71 §

Nationalbibliotekets direktion

Undervisnings- och kulturministeriet gör efter att ha hört biblioteken en framställning till styrelsen för Helsingfors universitetet om medlemmar och ersättare som företräder ministeriet och biblioteken. På förslag av Helsingfors universitet utnämner styrelsen lika många medlemmar och ersättare till direktionen som *undervisnings- och kulturministeriets* framställning omfattar. Till direktionen utnämns även högst tre medlemmar med ersättare på basis av ett gemensamt förslag från *undervisnings- och kulturministeriet* och Helsingfors universitet.

83 §

Sökande av ändring i beslut av ett universitet

Ändring i beslut som ett universitet fattat i ett förvaltningsärende får sökas genom besvär hos den förvaltningsdomstol inom vars domkrets universitetets huvudsakliga verksamhetsställe är beläget, i enlighet med bestämmelserna i förvaltningsprocesslagen (586/1996), om inte något annat bestäms i denna lag eller någon annanstans i lag.

85 §

Verkställighet av beslut om avstängning

Ett beslut om att avstänga en studerande för viss tid får verkställas trots att besvär anförts, om inte *universitetet* eller förvaltningsdomstolen beslutar något annat.

87 §

Utvärdering

I anslutning till undervisningsministeriet finns som ett oavhängigt sakkunnigorgan ett råd för utvärdering av högskolorna, som det föreskrivs närmare om genom förordning av statsrådet.

90 §

Beredskapsplaner

Beredskapen övervakas av undervisningsministeriet. Om det konstateras brister i beredskapen, kan undervisningsministeriet bestämma att bristerna ska avhjälpas.

83 §

Sökande av ändring i beslut av ett universitet

Ändring i beslut som ett universitet fattat i ett förvaltningsärende får sökas genom besvär hos den förvaltningsdomstol inom vars domkrets universitetets huvudsakliga verksamhetsställe är beläget, i enlighet med bestämmelserna i förvaltningsprocesslagen (586/1996), om inte något annat bestäms i denna lag eller någon annanstans i lag. *Besvär över beslut som gäller indragning av studierätten enligt 43 a §, återställande av studierätten enligt 43 c § och varning, avstängning för viss tid och avhållande från studier enligt 45 § ska behandlas skyndsamt.*

85 §

*Verkställighet av beslut om **indragning av studierätten samt disciplinära åtgärder***

Ett beslut om indragning av studierätten, avstängning av en studerande på viss tid *eller avhållande från studier* kan verkställas även om det har överklagats, om förvaltningsdomstolen inte beslutar något annat.

87 §

Utvärdering

I anslutning till *undervisnings- och kulturministeriet* finns som ett oavhängigt sakkunnigorgan ett råd för utvärdering av högskolorna. *Närmare bestämmelser om rådet utfärdas* genom förordning av statsrådet.

90 §

Beredskapsplaner

Beredskapen övervakas av *undervisnings- och kulturministeriet*. Om det konstateras brister i beredskapen, kan *ministeriet* bestämma att bristerna ska avhjälpas.

90 a §

Rätt att få uppgifter

Medlemmarna i universitetets organ, universitetets personal, personer som deltar i undervisningspraktik och personalen på praktikplatsen samt personer som ansvarar för hälsovården för studerande får utan hinder av sekretessbestämmelserna till varandra samt till myndigheter med ansvar för utbildningen och säkerheten ge nödvändiga uppgifter som behövs för att anordna utbildningen på behörigt sätt och för att garantera säkerheten.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Lagens 43 a § 2 mom. tillämpas på studerande som inlett sina studier efter den 31 juli 2011.

Åtgärder som krävs för verkställigheten av denna lag får vidtas innan lagen träder i kraft.

5.

Lag**om ändring av 6 § i straffregisterlagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i straffregisterlagen (770/1993) 6 §, sådan den lyder i lagarna 1093/1999, 505/2002 och 654/2004, som följer:

Gällande lydelse

6 §

En enskild person har rätt att få ett straffregisterutdrag beträffande sig själv för visum, arbetstillstånd, uppehållstillstånd eller något annat motsvarande ändamål.

Utöver vad som bestäms i 1 mom. har en enskild person rätt att få ett straffregisterutdrag beträffande sig själv för att kunna åta sig en uppgift som varaktigt och i väsentlig grad består i att arbeta med minderåriga och där ett utdrag skall tillställas arbetsgivaren eller myndigheten i enlighet med lagen om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som arbetar med barn (504/2002). I utdraget antecknas uppgifter om avgöranden genom vilka personen i fråga har dömts för en sedlighetssårande gärning enligt 17 kap. 18, 18 a eller 19 § i strafflagen, för sexualbrott enligt 20 kap., för dråp enligt 21 kap. 1 §, för mord enligt 21 kap. 2 §, för dråp under förmildrande omständigheter enligt 21 kap. 3 § eller för grov misshandel enligt 21 kap. 6 §, för grovt rån enligt 31 kap. 2 § eller för narkotikabrott enligt 50 kap. i strafflagen. I utdraget antecknas också uppgifter om avgöranden genom vilka personen i fråga har dömts för motsvarande brott med stöd av tidigare lag. Utdraget är avgiftsfritt.

Föreslagen lydelse

6 §

En enskild person har rätt att få ett straffregisterutdrag beträffande sig själv för visum, arbetstillstånd, uppehållstillstånd eller något annat motsvarande ändamål.

Utöver vad som bestäms i 1 mom. har en enskild person rätt att få ett straffregisterutdrag beträffande sig själv för att kunna åta sig en uppgift som varaktigt och i väsentlig grad består i att arbeta med minderåriga och där ett utdrag skall tillställas arbetsgivaren eller myndigheten i enlighet med lagen om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som arbetar med barn (504/2002). I utdraget antecknas uppgifter om avgöranden genom vilka personen i fråga har dömts för en sedlighetssårande gärning enligt 17 kap. 18, 18 a eller 19 § i strafflagen, för sexualbrott enligt 20 kap., för dråp enligt 21 kap. 1 §, för mord enligt 21 kap. 2 §, för dråp under förmildrande omständigheter enligt 21 kap. 3 § eller för grov misshandel enligt 21 kap. 6 §, för grovt rån enligt 31 kap. 2 § eller för narkotikabrott enligt 50 kap. i strafflagen. I utdraget antecknas också uppgifter om avgöranden genom vilka personen i fråga har dömts för motsvarande brott med stöd av tidigare lag. Utdraget är avgiftsfritt.

Utöver vad som bestäms i 1 mom. har en studerande rätt att få ett straffregisterutdrag beträffande sig själv för att i sina studier eller inom studierelaterad inlärning i arbetet eller praktik kunna åta sig en uppgift som i väsentlig grad består i att arbeta med minderåriga och där ett utdrag ska tillställas utbildningsanordnaren eller högskolan med stöd av lagen om yrkesutbildning (630/1998),

När uppgifter enligt 1 och 2 mom. begärs skall ändamålet uppges. Ett utdrag enligt 2 mom. ges bara till den som utdraget gäller.

Om envars rätt att kontrollera registeruppgifter om honom eller henne själv gäller vad som föreskrivs om skydd för personuppgifter. Den som antecknats i straffregistret har dessutom rätt att på begäran få veta till vem och för vilket ändamål det under det senaste året har lämnats ut uppgifter om honom eller henne ur det register som förs med hjälp av automatisk databehandling. Den som har rätt att teckna en juridisk persons namn har, oberoende av det sätt på vilket registret förs, motsvarande kontrollrätt och rätt att få information för den juridiska personens räkning samt rätt att få ett straffregisterutdrag som gäller den juridiska personen.

lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (631/1998), yrkeshögskolelagen (351/2003) eller universitetslagen (558/2009). I utdraget antecknas samma uppgifter som i ett utdrag som avses i 2 mom. Utdraget är avgiftsfritt.

När uppgifter enligt 1—3 mom. begärs ska ändamålet uppges. Ett utdrag enligt 2 och 3 mom. ges bara till den som utdraget gäller.

I fråga om envars rätt att kontrollera registeruppgifter om honom eller henne själv föreskrivs särskilt. Den som antecknats i straffregistret har dessutom rätt att på begäran få veta till vem och för vilket ändamål det under det senaste året har lämnats ut uppgifter om honom eller henne ur det register som förs med hjälp av automatisk databehandling. Den som har rätt att teckna en juridisk persons namn har, oberoende av det sätt på vilket registret förs, motsvarande kontrollrätt och rätt att få information för den juridiska personens räkning samt rätt att få ett straffregisterutdrag som gäller den juridiska personen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Åtgärder som krävs för verkställigheten av denna lag får vidtas innan lagen träder i kraft.

Statsrådets förordning

om ändring av 16 § förordningen om yrkesutbildning

Utfärdad i Helsingfors den 20

I enlighet med statsrådets beslut, fattat efter föredragning från undervisnings- och kulturministeriet,
ändras i förordningen om yrkesutbildning (811/1998) 16 §, sådan den lyder i förordning 562/2003, som följer:

16 §

Indragning av studierätten

Bestämmelserna i 32 § i lagen om yrkesutbildning (630/1998) tillämpas på utbildning eller utbildningsprogram som leder till följande yrkesinriktade grundexamina:

1) inom det humanistiska och pedagogiska området: grundexamen i barn- och familjearbete, grundexamen i ungdoms- och fritidsinstruktion och grundexamen i teckenspråksHandledning,

2) inom teknik och kommunikation: grundexamen i flygplansmekanik, grundexamen i flygledning, inom grundexamen i logistik utbildningsprogrammet för transportservice

och utbildningsprogrammet för flygplatservice, inom grundexamen inom byggnadsbranschen utbildningsprogrammet för schaktningsmaskintransport, grundexamen i sjöfart och grundexamen inom säkerhetsbranschen,

3) inom naturbruk och miljöområdet: inom grundexamen inom skogsbranschen utbildningsprogrammet för körning av skogsmaskiner,

4) inom social-, hälso- och idrottsområdet: grundexamen inom social- och hälsovårdsbranschen, grundexamen i tandteknik, grundexamen inom läkemedelsbranschen och grundexamen i idrott.

Denna förordning träder i kraft den 20 .

Statsrådets förordning

om ändring av 8 § i förordningen om yrkesinriktad vuxenutbildning

Utfärdad i Helsingfors den 20

I enlighet med statsrådets beslut, fattat efter föredragning från undervisnings- och kulturministeriet,

fogas till förordningen om yrkesinriktad vuxenutbildning (812/1998) en ny 8 § som följer:

8 §

Indragning av studierätten

Bestämmelserna om indragning av studierätten i 11 § 6 a punkten i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (631/1998) tillämpas på utbildning som leder till följande yrkesexamina eller specialyrkesexamina:

1) inom det humanistiska och pedagogiska området: yrkesexamen för specialhandledare av barn och ungdom,

2) inom teknik och kommunikation: yrkesexamen för fordonskranförare, yrkesexamen för busschaufför, yrkesexamen i biltransport av trävaror, yrkesexamen för kombinationsfordonsförare, specialyrkesexamen för trafiklärare, yrkesexamen för väktare, specialyrkesexamen för säkerhetsvakt,

3) inom naturbruk och miljöområdet: yrkesexamen och specialyrkesexamen för skogsmaskinsförare,

4) inom social-, hälso- och idrottsområdet: yrkesexamen för ledare för skolgång och morgon- och eftermiddagsverksamhet, yrkesexamen för familjedagvårdare, specialyrkesexamen för skolgångsbiträde, yrkesexamen i fotvård, yrkesexamen i gipsning, yrkesexamen för obduktionspreparator, specialyrkesexamen för gipsningsmästare, specialyrkesexamen i psykiatrisk vård, yrkesexamen och specialyrkesexamen inom omsorgsarbete för utvecklingsstörda, yrkesexamen i arbete bland missbrukare, specialyrkesexamen för synrehabiliteringshandledare, specialyrkesexamen för tolk för talhandikappade, specialyrkesexamen i arbetslivsträning, specialyrkesexamen i äldreomsorg, yrkesexamen och specialyrkesexamen för massör, yrkesexamen i idrott, yrkesexamen och specialyrkesexamen för tränare.

Denna förordning träder i kraft den 20 .

Statsrådets förordning

om ändring av statsrådets förordning om yrkeshögskolor

Utfärdad i Helsingfors den 20

I enlighet med statsrådets beslut, fattat efter föredragning från undervisnings- och kulturministeriet,

fogas till statsrådets förordning om yrkeshögskolor (352/2003) en ny 18 a § som följer:

18 a §

Indragning av studierätten

Bestämmelserna i 25 a § i yrkeshögskolelagen (351/2003) om indragning av studierätten tillämpas på utbildning som ger någon av följande examensbenämningar:

1) inom det humanistiska och pedagogiska området: teckenspråkstolk (YH) och samhällspedagog (YH),

2) inom kultur: musikpedagog (YH), danslärare (YH) och dramainstruktör (YH),

3) inom teknik och kommunikation: sjökaptan (YH),

4) inom social-, hälso- och idrottsområdet: hjälpmedelstekniker (YH), bioanalytiker (YH), förstavårdare (YH), fysioterapeut

(YH), geronom (YH), tandtekniker (YH), fotterapeut (YH), rehabiliteringsledare (YH), barnmorska (YH), naprapat (YH), optometriker (YH), osteopat (YH), röntgenskötare (YH), sjukskötare (YH), socionom (YH), munhygienist (YH), hälsovårdare (YH), ergoterapeut (YH) och idrottsinstruktör (YH).

Bestämmelserna om indragning av studierätten i 25 a § i yrkeshögskolelagen tillämpas även på studier i den yrkespedagogiska lärarutbildningen enligt statsrådets förordning om yrkespedagogisk lärarutbildning (357/2003) och på trafiklärarutbildningen enligt statsrådets förordning om trafiklärarutbildning (358/2003).

Denna förordning träder i kraft den 20 .

Statsrådets förordning

om ändring av statsrådets förordning om universiteten

Utfärdad i Helsingfors den 20

I enlighet med statsrådets beslut, fattat på föredragning från undervisningsministeriet, fogas till statsrådets förordning om universiteten (770/2009) en ny 2 a § som följer:

2 a §

Indragning av studierätten

Bestämmelserna om indragning av studierätten i 43 a § i universitetslagen (558/2009) tillämpas på utbildning som leder till någon av följande examina som fastställs i statsrådets förordning om universitetsexamina (794/2004):

- 1) farmaceutexamen och provisorsexamen,
- 2) odontologie kandidatexamen och odontologie licentiatexamen,
- 3) medicine kandidatexamen och medicine licentiatexamen,

4) psykologie kandidatexamen och psykologie magisterexamen,

5) teologie kandidat och teologie magisterexamen,

6) kandidatexamen i hälsovetenskaper och magisterexamen i hälsovetenskaper.

Bestämmelserna om indragning av studierätten i 43 a § i universitetslagen tillämpas även på huvudämnesstudier i socialt arbete samt på studier i lärarutbildningen enligt 19 § i statsrådets förordning om universitetsexamina.

Denna förordning träder i kraft den 20 .